

ΑΡΣΙΝΟΗΣ
ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΚΥΨΕΛΗ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ 4 69 ΠΔΒ
Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ *Ταμπακοπούλου (Α)*

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1218

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Ι. ΣΙΔΕΡΗ-ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΘΗΝΑΙ

5 69 ΠΔΒ
ΑΡΣΙΝΟΗΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ταμπάκοπουλος (Αρσ.)

Η ΚΥΨΕΛΗ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

(Γλώσσα Δημοτική)

Ε Κ Δ Ο Σ Η Β΄

Εικονογράφηση τῶν κ. κ. Φ. Παληκαρά καὶ Α. Μεταξά

Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 39751/1317
28 Ἰουλίου 1932

Κατεχωρίσθη εἰς τὸ εἶδ. βιβλ. δωρεῶν
ἀπ' ἀδξ. ἀριθ. 229

19547

ΑΘΗΝΑ 1932
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
52 Ὁδὸς Σταδίου 52

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1218

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

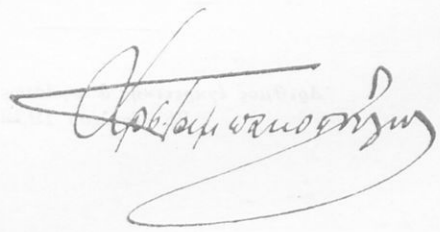
Η ΚΥΨΕΛΗ

ΛΥΚΕΙΟ

(Τμήμα Γενικής)

ΕΚΔΟΣΗ Β

Τὰ γνήσια αντίτυπα υπογράφονται από τη συγγραφέα

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΚΔΟΣΗ Β

Στὴ Ναζαρέτ

Ἔνα πρωΐ, τὸν καιρὸ πού ὁ Χριστὸς ἦταν πέντε χρόνων, καθισμένος πάνω στὰ πέτρινα σκαλιά, μπροστὰ στὸ ἐργαστήρι τοῦ πατέρα του, στὴ Ναζαρέτ, ἔφτιανε μικρὰ χωματένια πουλάκια μὲ τὸν πηλό, πού τοῦ χάρισε ὁ ἀγγειοπλάστης ἀπέναντι. Ἦταν πολὺ χαρούμενος ἐκεῖνο τὸ πρωΐ, γιατί ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς ἔλεγαν, πὼς ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦταν πολὺ, πάρα πολὺ κακὸς καὶ πὼς δὲν κατῶρθωσε ποτὲ κανένας νὰ τὸν κάμη νὰ φερθῆ καλύτερα, ὅσο κι ἂν τὸν κοίταζε τρυφερὰ καὶ τοῦ μιλοῦσε γλυκά. Γι' αὐτὸ ποτὲ κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ τοῦ ζητήση τίποτε. Καὶ νά, πού σήμερα δὲν ξαίρει πὼς ἔγινε αὐτὸ τὸ θαῦμα.

Θυμᾶται, πὼς κάθισε μπροστὰ στὴν πόρτα του καὶ κοίταζε μὲ λαχτάρα τὸν πηλό, πού ἔπλαθε μὲ τὰ χέρια του. Καὶ ὁ κακὸς ἄνθρωπος ἐβγῆκε καὶ τοῦ ἔδωσε μιὰ μεγάλη φούχτα, πού μποροῦσε μ' αὐτὴν ἀκόμα καὶ μιὰ στάμνα κρασιοῦ νὰ φτιάξη.

* *

19549
Μπροστὰ στὸ γειτοικὸ σπίτι ἔπαιζε ὁ Ἰούδας. Ἦταν ἄσχημο παιδί καὶ εἶχε τὸ πρόσωπό του κατατσαγκρουρισμένο ἀπὸ τὰ μαλώματα, πού ἔκανε κάθε μέρα μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ δρόμου. Τώρα ἔπαιζε κι αὐτὸς μ' ἕνα κομμάτι πηλό, ὅπως κι ὁ μικρὸς Χριστὸς. Τοῦ τὸν εἶχε

δώσει ὁ Χριστὸς γιατί ὁ Ἰούδας δὲν τολμοῦσε νὰ περάσῃ μπρὸς ἀπὸ τὸ μαγαζὶ τοῦ ἀγγειοπλάστη. Πολλὲς φορὲς τοῦ εἶχε ρίξει πέτρες καὶ τοῦ εἶχε σπάσει τὰ πῆλινα δοχεῖα του.

Κάθε ἓνα πουλί, πὸν τέλειωναν τὰ παιδιὰ, τὸ ἔστηναν ὀρθὸ κοντὰ τους.

Ἦταν πουλιά, ὅπως ὄλα τὰ πουλιά, πὸν ξαίρομε. Στέκονταν ἀπάνω σὲ μιὰ χοντροῦ μπάλα ἀπὸ κοκκινόχωμα καὶ εἶχε τὸ καθένα μιὰ οὐρίτσα καὶ φτερά, πὸν μόλις φαίνονταν. Τὰ πουλιὰ ὅμως τοῦ Χριστοῦ εἶχαν διαφορὰ ἀπὸ τὰ πουλιὰ τοῦ Ἰούδα. Κι ὁ Ἰούδας, πὸν ἔβλεπε τὰ πουλιὰ τοῦ Ἰησοῦ ὁμορφα-ὁμορφα, γυαλιστερὰ, ὅπως τὰ φύλλα τῶν δέντρων τοῦ δάσους Θαβώρ, ἐζήλευε. Προσπαθοῦσε κι αὐτὸς νὰ κάμῃ τὰ ἴδια, μὰ τὰ χέρια του, σκληρὰ καὶ ἀδέξια, δὲν κατῶρθωναν ποτὲ νὰ τὰ κάμουν ὅμοια.

Κι ὁ Ἰησοῦς, σὰν τελείωνε ἓνα πουλάκι, γινόταν πὸν εὐτυχησμένος. Τὸ τελευταῖο τοῦ φαινόταν πὸν ὁμορφο ἀπὸ τὸ πρῶτο καὶ τὰ κοίταζε ὄλα μὲ ἀγάπη καὶ τὰ καμάρωνε. Εἶναι οἱ σύντροφοί του! Τὸ βράδυ θὰ κοιμᾶται μαζί τους καὶ ὅταν ἡ μητέρα τὸν ἀφήνῃ μονάχον θὰ τοῦ τραγουδοῦν χίλια τραγούδια. Καμιὰν ἄλλη φορὰ δὲν ἔνωσε τὸν ἑαυτὸ του τόσο πλούσιο, καὶ σκαπτόταν, πὸς ποτὲ πιά δὲ θὰ μείνῃ μόνος.

* * *

Ὁ χοντρος νεροκουβαλητής, σκυμμένος ἀπὸ τὸ βαρὺ του φορτίο, πέρασε κείνη τὴ στιγμή καὶ ἀπὸ πίσω του ἐρχόταν ὁ ἰσραηλίτης, πὸν πουλοῦσε λάχανα, κουνιστὸς ἀπάνω στὸ ζῶο του, ἀνάμεσα στὰ δυὸ ἄδεια καλάθια. Ὁ νεροκουβαλητής ἄπλωσε τὸ χέρι του, καὶ χაίδεψε τὰ

όλόξανθα μαλλιά τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸν ἐρώτησε τί κάνουν τὰ πουλάκια του. Καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ εἶπε, πὼς ὅλα ἔχουν τὸ ὄνομά τους, πὼς ὅλα ξαίρουν καὶ τραγουδοῦν, καὶ πὼς ἔρχονται ἀπὸ μακρινούς τόπους καὶ λένε μυστικά παραμῦθια, πὺ κανέννας ἄλλος δὲν τὰ νιώθει.

Καὶ τὰ ἔλεγε τόσο ὁμορφα ὁ Ἰησοῦς, πὺ ὁ νεροκουβαλητῆς καὶ ὁ Ἰσραηλίτης ξέχασαν γιὰ λίγο τὴ δουλειά τους. Καὶ σὰν ἔφευγαν ὁ Ἰησοῦς τοὺς εἶπε :

— Κοιτάξετε καὶ τὰ πουλιὰ τοῦ Ἰούδα πόσο εἶναι ὁμορφα. Καὶ σταμάτησαν ἐκεῖνοι καὶ ρώτησε ἓνας τὸν Ἰούδα μὲ καλωσύνη, ἂν εἶχαν καὶ τὰ δικά του πουλάκια ὀνόματα καὶ ἂν ἤξαιραν κι ἐκεῖνα νὰ τραγουδοῦν. Μὰ ὁ Ἰούδας δὲν ἤξαιρε τίποτα. Σώπαινε θυμωμένος καὶ οὔτε σήκωσε καθόλου τὰ μάτια του νὰ τοὺς κοιτάξη. Τότε καὶ ὁ Ἰσραηλίτης ἀγανάχτησε καὶ τραβώντας τὸ δρόμο του, ἔδωσε μιὰ κλωτσιὰ στὰ χωματένια πουλιὰ τοῦ Ἰούδα.

* * *

Τὸ ἀπόγευμα ἔφευγε, κι ὁ ἥλιος εἶχε τόσο τώρα κατεβεῖ, πὺ τὸ φῶς του περνοῦσε ἀπὸ τὴ μακρινὴ πύλη τῆς πόλης, μὲ τὸ μεγάλο της ρωμαϊκὸ ἀετό, πὺ βρισκόταν στὸ τέλος τοῦ δρόμου. Τὸ τριανταφυλλένιο του φῶς, πὺ θαρρεῖς καὶ ἦταν ἀνακατωμένο μὲ αἶμα, ἔφτανε ὡς τὸ μικρὸ δρομάκι τῶν παιδιῶν καὶ κοκκίνιζε κάθε τι πὺ ἄγγιζε. Ἔτσι καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ ἀγγειοπλάστη κοκκίνισαν σιγὰ-σιγὰ, καὶ ἡ σανίδα, πὺ ἀπάνω της ἔτριξε χαρούμενα ἡ πλάνη τοῦ ξυλουργοῦ, καὶ τῆς μητέρας τοῦ Ἰησοῦ ὁ κάτασπρος πέπλος, πὺ τῆς σκέπαζε τὸ πρόσωπο, κοκκίνισε καὶ κεῖνος. Μὰ καθὼς ὁ ἥλιος βασίλευε, ὅλο καὶ πιδὸ ὁμορφος, τὰ νερὰ πὺ ἦταν στοὺς λάκ-

κους, ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς πέτρες τοῦ λιθοστρώτου, ἔπαιρναν τὶς τελευταῖες του ἀναλαμπές καὶ φάνταζαν ἀκόμη πιδ ὄμορφα. Ξαφνικὰ ὁ Ἰησοῦς θέλησε μὲ τὶς ὄμορφες αὐτὲς ρόδινες ἀναλαμπές, ποὺ ἔπαιρναν τὰ νερὰ καὶ οἱ τοῖχοι τῶν σπιτιῶν, νὰ χρωματίσῃ τὰ σταχτιά πουλιά του, καὶ ἄπλωσε τὸ χέρι στὸ λάκκο μὲ τὸ νερό, ποὺ ἦταν κοντά του. Κι ὁ ἥλιος ἄφησε χαρούμενος σιὰ μικρὰ χεράκια τοῦ Ἰησοῦ τὶς ἀχτίνες του, σὰ νὰ ἦταν χρώματα ζωγράφου. Κι ὅταν ὁ Ἰησοῦς τὰ ἄπλωσε ἀπάνω στὰ πουλιά του, ἐκεῖνα ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς στὰ πόδια ἔμοιαζαν σὰ νὰ ἦταν ἀπὸ διαμάντια.

Ὁ Ἰούδας, ποὺ πρόσεχε τὰ πουλιά τοῦ Ἰησοῦ καὶ πότε-πότε τὰ μετροῦσε, σὰν εἶδε, πὼς τώρα ἔπαιρναν τὰ χρώματα τοῦ ἡλίου, φώναξε χαρούμενος κι ἄπλωσε κι αὐτὸς τὰ χέρια του στοὺς λάκκους, ποὺ ἦταν κοντά του γιὰ νὰ χρωματίσῃ καὶ τὰ δικά του πουλιά. Μὰ ὁ ἥλιος ἔφευγε ἀπὸ τὰ δάχτυλά του, κι ὅσο κι ἂν βιαζόταν, τὰ χέρια του δὲν μπορούσαν τίποτα νὰ κρατήσουν ἀπὸ τὸ ὄμορφο χρώμα.

— Στάσου, στάσου, τοῦ φώναξε ὁ Ἰησοῦς, ἔρχομαι ἐγὼ νὰ σοῦ τὰ βιάσω.

— Ὁχι, δὲ θέλω νὰ τὰ πειράξῃς, εἶπε ὁ Ἰούδας, εἶναι καλὰ καθὼς εἶναι!

Καὶ δαγκάνοντας τὰ χεῖλη του σηκώθηκε καὶ μὲ τὸ μικρὸ του ποδαράκι τὰ πάτησε ἕνα-ἕνα καὶ τὰ ἔκαμε μιὰ μάζα ἀπὸ λάσπη. Ὅταν ἔτσι ἐχάλασε ὅλα τὰ δικά του πουλιά, ἐξύγωσε στὰ πουλιὰ τοῦ Ἰησοῦ, ποὺ ἔλαμπαν ἀπὸ τὸ χεῖδι τοῦ παιδιοῦ σὰν πολύτιμες πέτρες καὶ πάτησε ἕνα μὲ τὸ πόδι του. Τόση χαρὰ ἔνιωσε σὰν τὸ εἶδε γαλασμένο, ποὺ γέλασε δυνατὰ

καὶ σήκωσε τὸ πόδι του γιὰ νὰ χαλάσῃ καὶ τὰ ἄλλα.

—Τί κάνεις, Ἰούδα; τοῦ φώναξε ὁ Ἰησοῦς* δὲ βλέπεις πὼς εἶναι ζωντανὰ καὶ πὼς τραγουδοῦν;

Ἄλλο ὁ Ἰούδας ὅμως τώρα γέλασε δυνατώτερα καὶ πάτησε καὶ δεύτερο πουλί. Ἦταν δυνατώτερος* καὶ ὁ μικρὸς Ἰησοῦς κοίταξε γύρω του καὶ δὲν ἤξαιρε μὲ τί τρόπο νὰ σταματήσῃ τὴν καταστροφὴν.

Κοίταξε γιὰ τὴ μητέρα του, μήπως εἶναι ἐκεῖ κοντὰ γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ, μὰ ὥσπου νὰ τὴ φωνάξῃ, ὁ Ἰούδας εἶχε κιάλας πατήσῃ τέσσερα καὶ ἔμεναν μόνο τρία. Τί νὰ κάμῃ λοιπὸν καὶ αὐτός; ἔβαλε τὰ κλάματα καὶ μέσα στὴν ἀγανάχτησή του, πού ἔβλεπε νὰ τοῦ πατοῦν τὰ μικρά του πουλάκια, χτύπησε τὰ δύο του μικρὰ χεράκια, σὰ νὰ ἤθελε νὰ τὰ ξυπνήσῃ καὶ φώναξε:

—Πετάξετε λοιπὸν, πουλάκια μου! Πετάξετε!.. Καὶ ξαφνικὰ τὰ τρία πουλιὰ ἄρχισαν νὰ κουνοῦν τὰ φτερά τους καὶ πέταξαν ἀνήσυχα καὶ φοβισμένα ἀπάνω στὴν ἄκρῃ τῆς στέγης. Ὁ Ἰούδας τότε ἔκλαψε. Ἄρχισε νὰ τραβᾷ τὰ μαλλιά του, ὅπως εἶδε νὰ κάνουν οἱ γριῆς γυναῖκες, σὰν εἶχαν βαρὺ πένθος, καὶ ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ. Κυλίστηκε κάτω στὸ χῶμα καὶ τοῦ φιλοῦσε τὰ πόδια καὶ τὸν παρακαλοῦσε νὰ τὸν πατήσῃ, ὅπως ἐπάτησε καὶ αὐτός τὰ μικρὰ πουλιά. Γιατὶ ὁ Ἰούδας ἀγαποῦσε τὸν Ἰησοῦ καὶ τὸν ἐθαύμαζε. Τὸν ἐλάτρευε καὶ τὸν μισοῦσε.

* *

Ἡ μητέρα τοῦ Ἰησοῦ τότε, πού εἶχε παρακολουθήσει τὰ παιχνίδια τῶν παιδιῶν, ἐζύγωσε καὶ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της τὸ μικρὸν Ἰούδα, τὸν ἐχάϊδεψε καὶ τοῦ εἶπε:

—Δὲ νιώθεις, μικρό μου παιδάκι, πὼς φέρθηκες ὁ-

πως κανένας σ' αὐτὸν τὸν κόσμο δὲ μποροῦσε νὰ φερθῆ; Ἄλλη φορὰ μὴν τὸ ξανακάμης, ἂν δὲν θέλῃς νὰ γίνῃς δυστυχισμένος. Πῶς μπορεῖς νὰ συγκριθῆς μ' ἐκεῖνον, ποὺ ζωγραφίζει μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ δίνει πνοὴ καὶ ψυχὴ στὸ ἄψυχο χῶμα ;

*Σέγμα Λάγγερλεφ (μετάφρ. ἀπὸ τὰ Γαλλικὰ
Ἀρσινόης Ταμπακοπούλου)*

Ἡ καλαμιὰ

γιατὶ παραπονιάρα καλαμιὰ,

σύσσωμη παραδέρνεσαι στ' ἀγέρι,
καὶ βόγγεις μοναχὴ στὴν ἐρημιὰ,
σὰ νὰ σὲ ξερριζώνῃ κάποιο χέρι ;

Στὴν ἀκροποταμιὰ, πές μου, γιατί
ξυλιάζει κούφιο κάθε σου καλάμι,
καὶ σκύβει ὀρμητικὰ σὰ νὰ ζητῆ,
νὰ πέση νὰ πνιγῆ μὲς στὸ ποτάμι ;

Γιατί ἡ φλογέρα ἀπὸ δικό σου ἀρμό
κι ἀπ' τὸ κορμί σου τὸ λιγνὸ κομμένη,
λαλεῖ καὶ κλαίει μὲ πίκρα καὶ καημὸ
κι ὄλο μ' ἀνεστενάγματ' ἀνασαίνει ;

Μὴ μὲ ρωτᾷς, διαβάτη· εἶνα πιζορὴ
ἢ ἐνθύμηση τοῦ πόνου μου τοῦ πρώτου !

Θαρρῶ, πὼς βλέπω ἀκόμα ἐκεῖ ἀντικρὺ
τὸ Ναζωραῖο ἀπάνω στὸ σταυρὸ του.

Σ' ἓνα καλάμι μου ψηλὸ πολὺ,
ἔδεσαν βιαστικὰ στεγνὸ σφουγγάρι,
τὸ πότισαν μὲ ξίδι καὶ χολή
καὶ Τούδωκαν νὰ πιῇ, στερνή τους χάρη.

*Αχ! ἀπὸ τότε ἡ ἔρημη θαρρῶ,
πὼς βλέπω ἓνα σφουγγάρι σὰν ἐκεῖνο,
σὲ κάθε μου καλάμι λιγερό,
κι ὅλη τὴν πίκρα τῆς χολῆς του πίνω.

*I. Πολέμης

Τὸ Πάσχα

Καὶ Χτίστης καὶ χτίση
καὶ Πνεῦμα καὶ φύση,
κι οὐράνια καὶ σφαίρα
γιορτάζουν τὴν ἴδια
ὑπέρολαμπρη ἡμέρα
μ' ἀγάπης στολίδια.

*Ὡ ὑπέρολαμπρη ἡμέρα!

Μὲ ρόδων πορφύρα,
μ' ἀσύγκριτα κάλλη
κι ἀχτίνων πλημμύρα
δές! πρόβαλε τώρα
ἡ ἀνοιξη πάλι
ἰέρεια ἀνθοφόρα
στὴ ρόδινη ἡμέρα!

*Ω ρόδινη ημέρα !

Καὶ Γιὸ καὶ Πατέρα

Ἐμνεῖ πέρα πέρα

τριγύρω κι ἀγνάντια,

στὴ γῆ καὶ στ' ἀστέρια,

καὶ σπέρνει διαμάντια,

ρουμπίνια ζαφείρια,

μὲ ὀπάλλινα χέρια.

Κι οἱ κάμποι εὐφωδιάζουν

μ' ἀρώματα μύρια

κι ἀθεώρατα μοιάζουν

χρυσὰ θυμιατήρια

*Ω ἀστέρινη ἡμέρα !

I. Στρατήγης

Στὸ σπίτι μας

ὕ, τῆς καρδιάς κρυφὸ μαργαριτάρι,
καὶ τῆς ζωῆς σεμνὸ προσκυνητάρι,

ὅπου ἔχτισεν ὁ ἄνθρωπος στῆ γῆ,
ὅταν σ' αὐτὴ τὴν ἔρημ ἤθελε πλάσει,
ἀντὶ γιὰ τὴν Ἑδὲμ ὅπου εἶχε χάσει,
τὴ θεϊκὴ νὰ μαλακώσῃ ὀργή.

Ἄπαρτο κάστρο, πὺν ποτὲ δὲ μπαίνει
καὶ πάντα ἀπὸ τῆ θύρα σου ἕξω μένει,
ἔχθρα, κακία καὶ προδοσιὰ κρυφῆ.
Πὺν αἰώνια τῆς ἀγάπης τῆ λαμπάδα,
κρατεῖ ἀναμμένη ἄγρυπνη τριάδα,
πατέρας καὶ μητέρα καὶ ἀδερφοί.

ὦ, σπίτι μας, καλὸ καὶ τιμημένο
χίλιες φορὲς ἄς εἶσαι εὐλογημένο,
καὶ τοῦ Θεοῦ μας πάντοτε ἡ ματιά,
τ' ἀδέρφια μου νὰ ραίνῃ μ' εὐλογία
καὶ νὰ μυρώνῃ ἀδιάκοπα μὲ ὑγεία,
τὰ τίμια τῶν γονιῶν μας γηραιά.

Σὺ μ' ἔμαθες τὸν Πλόστη νὰ πιστεύω
καὶ τῆ γλυκιὰ Πατρίδα νὰ λατρεύω.

Ἐσὺ καὶ τῆ φιλία νὰ λαχταρῶ.

Σὺ κρύβεις μὲς στὸ λατρευτὸ σου χίτιο,
τὸ φῶς καὶ τῆς ἀγάπης τὸ μυστήριο,
πὺν μὲ κερνᾷ τῆς λήθης τὸ νερό.

Ἡ κάθε σου γωνιά καὶ ἡ κάθε σου ἄκρη,
ἀντιλαλεῖ τὸ γέλιο μου ἢ δάκρυ,
χαρὰ τῶν τραγουδιῶν μου ἢ στεναγμό.
Στις κάμαρές σου μέσα καὶ στοὺς τοίχους
θωρῶ ὅλα τὰ ὄνειρά μου καὶ τοὺς στίχους,
τὸν πόνο, τὴν ἐλπίδα, τὸν καημό.

Καὶ τ' ἄψυχά σου ἀκόμα μὲ γνωρίζουν
καὶ ἀγάπης λόγια γύρω ψιθυρίζουν,
τραπέζι, εἰκονοστάσι, καὶ σκαρνί.
Χαμόγελο μοῦ δείχνει κάθε εἰκόνα,

τὴν ἀγκαλιὰ μου ἀνοίγει ἡ πολυθρόνα,
ποὺ κάθονται οἱ γονεῖς μου οἱ σεμνοί.

Χαῖρε, ὦ χαῖρε, σπίτι τιμημένο,
χίλιες φορές ἄς εἶσαι εὐλογημένο.

Καὶ τοῦ Θεοῦ μας πάντοτε ἡ ματιὰ,
τ' ἀδέρφια μου νὰ ραίνει μ' εὐλογία
καὶ νὰ μυρώνη ἀδιάκοπα μὲ ὑγεία,
τὰ τίμια τῶν γονιῶν μου γηρατειά.

Γ. Στρατήγη

Τὰ δυὸ ἀδέρφια

Τὰ πρωτογνώρισα ἓνα καλοκαιριάτικο δεῖλι, ποὺ πῆγα νὰ ἰδῶ τὸ νιόφερτο φίλο μου στὸ καινούριο σπίτι. Ἔκανε ζέστη πολλή καὶ τὰ χαριτωμένα του παιδάκια, δύο λευκόξανθα παχουλά ἀγγελούδια, μὲ τὰ μπρατσάκια καὶ τὰ λαιμάκια τους ἔξω, ἔπαιζαν χαρούμενα στὴν εὐρύχωρη εἴσοδο.

Ἐνα τρίκυκλο ποδηλατάκι κι ἓνα ἀλογάκι μὲ σέλλα καὶ μὲ τόξα κάτω ἀπ' τὰ πόδια του, ἦταν τὰ πολύκριθα παιχνίδια τους.

Τὸ μεγαλύτερο, τεσσάρω-πέντε χρονῶ, τριγύριζε μὲ τὸ ποδήλατο, ὠρμοῦσε μέσα θριαμβευτικὰ στὰ γύρω δωμάτια, ἔπαιρνε σβάρνα, ὅ,τι εὔρισκε μπροστά του, καρέκλες, σαμνάκια, πολυθρόνες, καὶ γύριζε μὲ τραν-

ταχτὰ γέλια, νὰ ξεπεζέψη στὴν εἴσοδο. Τὸ μικρότερο, δυὸ-τριῶ χρονῶ, καθισμένο κι αὐτὸ στὸ ἀλογάκι του, πὺν κουνιόταν ἀπάνω στὰ τόξα του, μὰ χωρὶς νὰ προχωρῆ βῆμα, τὸ χτυποῦσε ἀλύπητα μὲ μιὰ βέργα, γιὰ νὰ τὸ κἀνη νὰ τρέξη σὰν τὸ ποδήλατο. Μὰ ποῦ ἐκεῖνο ! Κι ὅσο τὸ ἐβλεπε ὁ μικρὸς καβαλλάρης ἀκούνητο στὴ θέση του, ἐνῶ ὁ μεγαλύτερος ἀλώνιζε τὸ σπίτι, τόσο ζήλευε, τόσο θύμωνε καὶ κοκκίνιζε, καὶ τὰ ἔβριζε μὲ τὸ ὀκνὸ ἀλογάκι, καὶ τὸ βίαζε μὲ βεργιῆς καὶ μὲ φωνές

— Ντὲ καὶ θύ ! . . . ντέ !

Ἄπὸ τὸ κεφαλόσκαλο, ὅπου ἐπερίμενα νὰ μ' ἀναγγείλουν, παρακολουθοῦσα αὐτὴ τὴ σκηνή. Τὰ παιδάκια δὲ μὲ εἶχαν προσέξει. Ὅταν ὅμως πέρασα τὴ μεγάλη εἴσοδο γιὰ νὰ μπῶ στὸ σαλόνι, παράτησαν τὰ παιχνίδια τους στὴ μέση, καὶ μὲ περιέργεια, ἴσως καὶ μὲ κάποια προσδοκία, ἔτρεξαν κατόπι μου. Ποιὸς ξαίρει ! Ἕνας κύριος, πὺν ἔρχεται στὸ σπίτι, φίλος τοῦ μπαμπᾶ, μποροῦσε νὰ ἔχη στὴν τσέπη του καὶ καραμέλες.

— Νά, ὁ Γιαννάκης μου ! νά, κι ὁ Νικάκης μου ! μὺ εἶπε μὲ καμάρι ὁ εὐτυχησμένος πατέρας. Τράβηξα κοντά μου τὸ μεγαλύτερο γιὰ νὰ τὸ φιλήσω στὰ μαλλία.

Δὲ μὺ στάθηκε μὲ πολλὴ προθυμία, κι ἔφυγε ὅσο πὺν γρήγορα τοῦ τὸ συγχωροῦσε ἡ εὐγένεια. Ἐ, δὲν ἤθελε νὰ φανῆ κι ὀλωσδιόλου κατσίκι... Ἐέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια μου κι ἔτρεξε νὰ σταθῆ σὲ μέρος, ὅπου δὲ θὰ μποροῦσα νὰ τὸν φτάσω. Τὸ μικρότερο ὅμως, δέχτηκε ὅλα μου τὰ χάδια μ' εὐχαριστημένη ὑποταγή, κι ἀκόμα σὰν τὸ ἄφησα, ἔμεινε κεῖ κοντά, ἀντίκρου μου, νὰ μὲ κοιτάζῃ γελαστό-γελαστό.

— 'Ο μικρός είναι πιό χαδιάρης, μοῦ ἐξήγησε ὁ φίλος μου· ὁ μέγας εἶναι σοβαρός . . .

Αὐτὸ δὰ τὸ ἔβλεπα ! . . .

Μοῦ ἔφεραν σὲ λίγο μιὰ παγωμένη βυσσινάδα.

Τὰ παιδάκια, πὸν ἦταν ἀκόμα στὸ σαλόνι, κοίταζαν τὸ κόκκινο ποτήρι μὲ πόθο.

— Γιαννάκη, φώναξα στὸ μεγάλο, ἔλα νὰ σοῦ δώσω μιὰ κουταλιά !

'Ο Γιαννάκης ὁμως κατέβασε τὸ κεφαλάκι του χωρὶς νὰ κουνηθῆ, χωρὶς νὰ μιλήσῃ. Ἦταν ἀπὸ ντροπή, ἢ ἀπὸ ἀκαταδεξιὰ μεγάλου ; . . .

— Ἐλα σύ, Νικάκη μου, γειά σου !

'Ο μικρός ἔτρεξε στὴ στιγμή. Ἄνοιξε τὸ στοματάκι του σὰν τὸ πουλάκι, καὶ κατάπιε μὲ εὐχαρίστηση δύο-τρεῖς κουταλιές. Ἐκαμε μάλιστα καὶ : « Ἄσα ! » μ' ἓναν τρόπο, πὸν γελάσαμε ὅλοι. Αὐτὴ τὴν περιποίηση, ὁ μικρούλης σκέφτηκε, πὸς χρωστοῦσε νὰ μοῦ τὴν ἀνταποδώσῃ τὸ γρηγορώτερό. Ἄ, ἤξαιρε αὐτὸς ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ! . . . Μὲ φύλαξε λοιπὸν στὸ κεφαλόσκαλο, τὴν ὥρα πὸν ἔφευγα, καὶ μὲ τὸ πιό γλυκό του γελάκι, μὲ τὸ πιό χαριτωμένο κίνημα, μὲ ὅλη τὴ νηπιακὴ του ἀδεξιότητα, ἄπλωσε τὸ παχουλὸ του χεράκι, πὸν κάτι κρατοῦσε, γιὰ νὰ μοῦ τὸ προσφέρῃ. Ἦταν ἓνα κουκούτσι ἀπὸ βερούκοκο ! . . .

Τὸ πῆρα, φιλώντας τὸ χεράκι, πὸν μὲ τόση προθυμία μούδινε ὄλο του τὸ θησαυρό. Εἴμαστε πιά φίλοι.

* * *

Ποίος νὰ μοῦ τόλεγε !

Ἦστερα ἀπὸ ἓνα μῆνα, τὸ ξανθὸ ἀγγελούδι, πὸν μοῦ χάρισε τὸ κουκούτσι του δὲν ὑπῆρχε πιά στὴ ζωῆ.

Δὲν ἔζησε, τὸ καημένο μου, οὔτε ὅσο χρειαζόταν γιὰ νὰ
μοῦ χαρίση κάποτε κι ἓνα βερούκοκο ὀλάκερο ! . . .
Ἐφτασε μιὰ κακοστομαχιά, — καὶ μιὰ κακὴ ὥρα, —
γιὰ νὰ τὸ θανατώσῃ σὲ τέσσερες ἡμέρες. Πάει ὁ Νικά-
κης ! Ὁ Γιαννάκης ἔγινε ἄξαφνα μονάκριβος. Τὸ ξύλινο
ἄλογάκι ἔμεινε χωρὶς καβαλλάρη. Τὸ σπίτι τοῦ νιόφερ-
του φίλου μου, πρὶν καλανοίξῃ στὴ χαρούμενη ζωὴ, ποῦ
τοῦ ταίριαζε, βυθίστηκε στὸ ἄδικο πένθος. Κι οἱ δύστι-
χοι γονεῖς θὰ πέθαιναν ἀπὸ τὴ λύπη τους, ἂν δὲν ἦταν
ὑποχρεωμένοι νὰ ζήσουν γιὰ τὸ Γιαννάκη. Ἀλλὰ τί νά-
καμε ὁ Γιαννάκης, ὁ σοβαρός, ὁ ψυχρός, ὁ ἀκατάδε-
χτος, ὁ τόσο λίγο διαχυτικὸς Γιαννάκης, σὰν ἔχασε τὸ
ἀδερφάκι του ; Τ' ἀγαποῦσε ; Τὸ λυπήθηκε ; Καὶ τί
καταλαβαίνει ἓνα παιδάκι πέντε χρονῶν ἀπὸ θάνατο ;
Τὴν ἡμέρα τῆς κηδείας τὸν ἔστειλαν σ' ἓνα φιλικὸ σπίτι.
Ἐπαιξε ἐκεῖ ἀνύποπτος μὲ ἄλλα παιδιὰ καὶ τὸ βράδυ
γύρισε κατακουρασμένος καὶ κοιμήθηκε ἀμέσως στὴν
ἀγκαλιὰ τῆς μητέρας του ποῦ τὸν ἔσφιγγε δυνατά ! . .
Μόνο τὴν ἄλλῃ μέρα θυμήθηκε νὰ ρωτήσῃ, ἂν εἶναι
καλύτερα ὁ Νίκος.

— Καλύτερα, τοῦ εἶπαν· σὲ λίγο θὰ γίνῃ καλὰ καὶ
θὰ παίξετε σὰν πρῶτα.

— Κατάλαβα ! τώρα θὰ κοιμᾶται καὶ νύχτα καὶ
μέρα !

— Ναί, ναί . . .

Πῶς τοῦ ἤρθε νὰ πῆ τέτοιο λόγο ; Πῶς, χωρὶς νὰ
ὑποψιάζεται τίποτα, ἔλεγε ὅλη τὴ μαύρη ἀλήθεια ;

Ἦσύχασε ὁμως. Καὶ τί ἄλλο χρειαζόταν γιὰ νὰ ἴσου-
χάσῃ ἓνα παιδί ; Καὶ πέρασαν ἄλλες δυὸ μέρες, χωρὶς
νὰ ξαναρωτήσῃ γιὰ τὸ ἀδερφάκι του. Πότε τὸν ἔστελ-

ναν στὸ φιλικὸ σπίτι, πότε τ' ἄλλα παιδάκια πῆγαιναν στὸ δικό του, ὅπου τὰ τραβοῦσε σὰ μαγνήτης τὸ ξύλινο ἄλογο καὶ πρὸ πάντων τὸ τρίκυκλο ποδήλατο. Ἔπαιζε μαζί τους ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ τὸ βράδυ ἔλεφτε κουρασμένος.

Δὲν εἶχε λοιπὸν καταλάβει τίποτα ;

ἜΩ, ναί ! στοιχηματίζω . . . Πῶς μπορεῖ νὰ μὴ τοῦ γέννησαν μιὰ κακὴ ὑποψία γιὰ τὴν ἀδιάκοπη ἀπουσία τοῦ μικροῦ του ἀδερφοῦ, τὰ λυπημένα πρόσωπα ποὺ ἔβλεπε γύρω του, τὰ γοργὰ δάκρυα ποὺ ξέφευγαν ἀθέλητα μέσα στὰ χαμόγελα—ἀθέλητα ἀλίμονο κι αὐτά!— τοῦ σπιτιοῦ ἢ ἀναστάτωση, ἢ ἀνωμαλία τῆς καθημερινῆς ζωῆς ; . . .

Γιατὶ τότε δὲ ρωτοῦσε δέκα φορὲς τὴν ὥρα γιὰ τὸ Νικάκη ; Πῶς δὲν ἐγύρευε νὰ μπῆ στὴν κάμειρά του ; Καὶ γιὰτὶ αὐτός, ποὺ τόσο λίγο ἀγαποῦσε τὰ χάρδια, καὶ τὰ φιλιά, ἀγκάλιαζε τώρα καὶ φιλοῦσε τόσο τρυφερά, μὲ περιπάθεια, μὲ λαχτάρια σχεδὸν τῆ μαυροφορεμένη του μητέρα ; ἜΩ, ναί, τὸ ὑποψιαζόταν, τὸ ἤξαιρε, πὼς ὁ ἄλλος, ὁ μικρούτσικος χαδιάρης, εἶχε φύγει γιὰ πάντα καὶ πὼς μόνος ἀπόμεινε αὐτὸς γιὰ ν' ἀγαπᾶ καὶ νὰ παρηγορῇ τοὺς δικούς του . . .

Λέτε νὰ μὴν ἄκουσε καμιὰ μέρα, πὼς τὰ παιδάκια φεύγουν κάποτε ξαφνικὰ καὶ γίνονται ἀγγελάκια στὸν οὐρανό ;

Κι ἀπόφευγε νὰ ρωτᾶ, εἴτε γιὰτὶ φοβόταν νὰ μάθῃ ὅλη τὴν ἀλήθεια, νὰ βεβαιωθῆ, εἴτε γιὰτὶ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς τῆ θυμίζῃ. Ἴσως καὶ γιὰ τὰ δυό.

Ἐνα πρωτὶ ὅμως δὲ βάσταξε. Δειλά, δειλά, σιγὰ, σιγὰ, μὲ σκυμμένο κεφάλι, τὴν ἔβλεπε ποὺ ἔπινε τὸ γάλα του, ρώτησε :

— Ἀκόμα ἐπιτέλους δὲν ἔγινε καλὰ κι αὐτὸς ὁ Νί-
κος;

Τί ἄλλο, τί ἄλλο ἀπὸ τῆ μυστικῆ του λύπη, ἔδινε
στὴν ἐρώτησή του τὸ ἐλαφρότατο αὐτὸ χρωμα τοῦ θυ-
μοῦ, τῆς ἀνυπομονηνίας;

— Κοντεύει, τοῦ εἶπε ἡ θεία Τζούλια.

— Κι εἶναι ἀκόμα, μέσα στὴν κάμαρα τῆς μαμᾶς;

— Ὁχι, νὰ σὲ χαρῶ, τοῦ εἶπε ἡ θεία Τζούλια. Τὸν
πῆρε ὁ γιατρὸς καὶ τὸν πῆγε στὴν ἐξοχὴ γιὰ νὰ τὸν
κάμη καλὰ. Ἄμα γίνη καλὰ θὰ μᾶς τὸν φέρη.

— Ὁ γιατρός;

— Ὁ γιατρὸς βέβαια!

— Ὁ Γιαννάκης δὲν εἶπε τίποτ' ἄλλο. Ὅλη ὁμως
ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα, καὶ στὰ παιχνίδια του ἀκόμα, δὲν ἦταν
σὰν ἄλλοτε χαρούμενος. Θύμωνε κι ἔκλαιγε μὲ τὸ πα-
ραμικρὸ.

Τούφταιγε ἡ νταντά του, ἡ γάτα, ὡς κι ἡ μύγα.
Τί ἦταν λοιπὸν ἡ ἀσυνήθιστη παραξενιά; Τότε ἔγινε
κάτι ἀπροσδόκητο καὶ φοβερό. Οἱ κάπως μεγαλύτεροι
φίλοι του, εἰδοποιημένοι, ὠρμηγεμένοι ἀπὸ τοὺς γονεῖς
τοὺς, φυλάγονταν καὶ δὲν τοῦ ἔλεγαν γιὰ τὸ Νίκο, οὔτε
λέξι. Ἐνα παιδάκι ὁμως τῆς γειτονιάς καὶ τῆς ἡλικίας
του, ποὺ ὡς τότε δὲν ἦξευρε τίποτε κι αὐτό, ἔτυχε νὰ
μάθη ξαφνικὰ τὴν ἀλήθεια, καὶ χωρὶς δισταγμὸ τὴν
ἐφανέρωσε στὸ Γιαννάκη.

— Τί μοῦ λές, πῶς τὸ Νίκο τὸν πῆρε ὁ γιατρὸς
στὴν ἐξοχὴ; Καλέ, αὐτὸς πέθανε καὶ τὸν πῆρε ὁ παπᾶς
μὲ τ' ἀμάξι!...

Ὁ Γιαννάκης, ποὺ ἔπαιζε τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη στὴν
αὐλὴ, ἀνέβηκε τρεχάτος στὸ σπίτι καὶ πῆγε ἴσια στὴ
θεία Τζούλια.

Γιατί λοιπόν στη θεία κι' όχι στη μαμά, ἢ στο μπαμπά;

—Μὲ γελάσατε! τῆς εἶπε· ὁ Νίκος πέθανε καὶ σεῖς μου εἶπατε, πὼς πάει στήν ἐξοχή· νά, μου τὸ εἶπε τώρα ὁ Μπέμπης.

—Ψέματα! τοῦ φώναξε ἡ θεία Τζούλια· ὁ Μπέμπης δὲν ξαίρει, δὲ θ' ἄκουσε καλά. Τὸν πῆρε σοῦ λένε ὁ γιατρὸς στήν ἐξοχή, γιὰ νὰ τὸν γιατρέψη.

—Καὶ θὰ μᾶς τὸν φέρη πίσω;

—Ναί, ναί! Θὰ μᾶς τὸν φέρη.

Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ Γιαννάκης, φαίνεται, τὸ πίστεψε γιὰ καλά! Πὼς μποροῦσε νὰ ξαίρη καλύτερα ὁ Μπέμπης ἀπὸ τὴ θεία Τζούλια;...

Τὸ ἴδιο βράδυ, ἐνῶ δειπνοῦσε κι ἡ θεία του τὸν ἐπρόσεχε, —ἡ μαμά του εἶχε κόσμο στὸ σαλόνι, —ὁ Γιαννάκης τῆς ἐξιστοροῦσε τὰ σπουδαῖα συμβάντα τῆς ἡμέρας του, κι ἀνάμεσα στ' ἄλλα, πὼς ὁ Μπέμπης τοῦ εἶπε, ὅτι ἅμα μεγαλώση, θὰ γίνη ἀξιωματικὸς.

—Ὁραῖα! τοῦ εἶπε ἡ θεία Τζούλια· καὶ σὺ τί θὰ γίνης ἅμα μεγαλώσης;

Ὁ Γιαννάκης ἐδίστασε μιὰ στιγμή—ὄχι γιὰ νὰ τὸ βροῖ, παρὰ γιὰ νὰ σκεφτῆ ἂν ἔκανε νὰ τὸ φανερώση, —κι ἔπειτα μὲ τὸ πιὸ σοβαρὸ του ὕφος ἀποκρίθηκε:

Ἐγὼ θέλω νὰ γίνω γιατρὸς!

Ἄφωνη μὲ δακρυσμένα μάτια, ἡ θεία Τζούλια τὸν ἔσφιξε στήν ἀγκαλιά της. Ὅλη ἡ τρυφερὴ εὐαισθησία, ἡ κρυφὴ καὶ βαθιὰ λύπη, ἡ διάκριση ἀκόμα καὶ ἡ λεπτότητα τοῦ μικροῦ ἐκείνου παιδιοῦ, ἡ ἄβυσσος, ὁ θησαυρὸς τῆς ψυχῆς του, τῆς φανερώθηκε διαμιᾶς μὲ τὴν ἀπόκριση ἐκείνη, σὰ νάλαμψε στὸ σκοτάδι ἀστραπή. ὦ,

εἶχε νόημα ! Ὁ Γιαννάκης λυπόταν κρυφὰ καὶ θυμό-
ταν μὲ ἀγάπη τὸ Νικάκη.

Καὶ γιατί ἄλλο ἤθελε νὰ γίνη γιαντρός, παρὰ γιὰ νὰ
τὸν κάμη καλά ;

Γρ. Ξενοπούλος

Αἰώνιος χωρισμός

- Μάνα μου, τ' ἀδερφάκι μας, ἄχ πότε θὰ γυρίση ;
εἶπες πὼς ἔφυγε μακριὰ κι ὅτι πολὺ θ' ἀργήση.
- Παιδί μου, μὴν τὸ λησμονῆς καὶ θὰ ξανάρθη πίσω.
- Τὸ χωρισμὸ του δὲν μπορῶ νὰ τόνε συνηθίσω·
τόσον καιρὸ χωρὶς ἐμᾶς νὰ ζῆ πῶς ὑποφέρει ;
Ἐχτὲς μέσα σιὸν ὕπνο μου ἐξάπλωσα τὸ χέρι·
θαρροῦσα, πὼς σιὸ πλάϊ μου κοιμότανε ἀκόμα·
νὰ τ' ἀγκαλιάσω ἄπλωσα, μὰ βρῆκα κρῦο στρῶμα.
Νομίζω, πὼς τ' ἀναζητᾷ τὸ σπίτι λυπημένο
καὶ δὲ μπορῶ νὰ παίξω πιά· ὡς πότε θὰ προσμένω ;
Σὰν ἔφυγε, ἦταν μ' ἀνθούς στρωμένο τὸ ζηπάρι,
καὶ τώρα τὸ σκεπάσανε τὰ χιόνια τοῦ Γενάρη.
Κλαίεις, μανούλα μου, καὶ σύ ; Γράψε του νάρθη πάλι,
γράψε, πὼς θλίψη κι ἔρημιὰ μᾶς πλάκωσε μεγάλη,
πὼς ὅλα τὰ παιχνίδια του τοῦ τάχω φυλαγμένα,
γιὰ νάρθη νὰ τὰ παίζωμε σὰν πρὶν ἀγαπημένα.
- Ἀγάπη μου, νὰ σὲ χρῶ, τὸ στοματάκι κλιῖσε,
καὶ πήγαινε χαρούμενο νὰ παίξῃ, μὴ λυπῆσαι.
Σὰν τὸ πουλί, πού στή φωλιά τῆς μάνας τριγυρίζει,
κονιά μας τ' ἀδερφάκι σου κρυφὰ θὰ φτερουγίζει,
ὅσπου νὰ φτάσῃ ἕνας καιρὸς νὰ τὸ ἰδοῦμε πάλι.
- Ἀχ, τί λαχτάρα καὶ χαρὰ καὶ τί γιορτὴ μεγάλη,
ἐκεῖν' ἢ μέρα ἢ γλυκιά ! πότε θὰ ξημερώσῃ ;

Ἔφυγε χωρὶς φίλημα κανένα νὰ μοῦ δώση.
Γλυκὰ γλυκὰ κοιμότανε, δὲν ἄκουε κανένα,
εἶχε κλειστὰ τὰ μάτια του, τὰ χέρια σταυρωμένα
κι ἦτανε μέσα στ' ἄσπρα του καὶ μέσα στὰ λουλούδια,
ώραῖο καθὼς τοῦ Θεοῦ τὰ ἡμερὰ ἀγγελούδια.
Μοῦ εἶπες ὅτι ἄνοιξε φτερὰ σὰν περιστέρι
καὶ στοῦ Θεοῦ ταξίδεψε τ' ἀγιασμένα μέρη.
Πῶς πῆγε στὰ χρυσὰ νησιά, πὺν ὁ ἥλιος ἀνατέλλει,
καὶ τὸ προσμένουνε χαρές, τραγούδια καὶ ἀγγέλοι.
Πῶς πῆγε κεῖ, πὺν ποταμοὶ κυλοῦνε διαμαντένιοι
κι εἶναι τὰ ρόδα σὰν φωτιὰ κι οἱ κάμποι σμαραγδένιοι.
Μάνα μου, μὴ μᾶς ξέχασε μέσα σὲ τόσα κάλλη
καὶ τὸ προσμένουμε οἱ φτωχοὶ νὰ μᾶς ξανέρθη πάλι ;
— Ὅχι, δὲ μᾶς λησιμόνησε μιὰ μέρα θὰ τὸ ἰδοῦμε·
κι ἂν πίσω δὲ γυρίση πιά, θὰ πᾶμε νὰ τὸ βροῦμε.

Ἄ. Προβελέγγιος

Τὸ Παραμῦθι τῆς Γιαγιάς

Ἡ καλωσύνη, εἶπ' ἡ γιαγιά, μονάχα ἡ καλωσύνη !

Ὅλα στὸν κόσμος χάνονται, μόνη ἀπομένει ἐκείνη.

Στὰ λόγια της μαζεύτηκαν προσεχτικὰ τ' ἀγγόνια—

ὦ, χρόνια τῶν παραμυθιῶν, ἀθῶα, ὠραῖα χρόνια !—

Ἐξω τὸ χιόνι ἀναγελᾷ τὴν ἄγρια ἀνεμοζάλη
καὶ δῶ στὰ μισοσκότεινα τριγύρω στὸ μαγκάλι,
πὺν κρύβει ἀνάγια χόβολη κι ὄνειρατα ἀνασταίνει,
ἄλλο ἀπ' τ' ἀγγόνια πρόσχαρο τὰ χέρια του ζεσταίνει,
ἄλλο μὲ στόμα ὀρθάνοιχτο δείχνει τὴν προθυμίαν του,
ἄλλο καθίζει στὴν προβιά, πούναι στρωμένη κάτου,

ἄλλο σταυροποδίζοντας μαζεύεται παρέχει,
ἄλλο στὸ πλόγι κάθεται κι ἔν' ἄλλο ὀλόρθο στέκει.
Κι ὄλα μαζί μὲ μιὰ ψυχὴ μ' ἕναν παλμὸ στὰ στήθη,
θωροῦν στὰ μάτια τὴ γιαγιὰ πὺ ἀρχίζει παραμῦθι.
Ἡ ῥόκα ξεκουράζεται στ' ἄσαρκο μέσα χέρι,
ὥσπου ν' ἀρχίσῃ τὸ βαθὺ κι ἀκούραστο νυχτέρι.

* * *

Ἦταν τοὺς λέει, μιὰ φορὰ κι ἕναν καιρό, μιὰ χώρα
πανώρια, μαρμαρόχτιστη, πλούσια, τρανή· καλὴ ὥρα,
σὰν τὴν Ἀθήνα, πιὸ καλὴ, πιὸ ὁμορφὴ κι ἄλλη τόση·
κι εἶχ' ἕνα γέρο βασιλιὰ μὲ φρόνηση καὶ γνώση.
Κι αὐτὸς ὁ γέρο βασιλιάς, βλαστάρια του μονάχα,
εἶχε δυὸ βασιλόπουλα, δυὸ γιουὺς νὰ ποῦμε τάχα.
Ἡ πρῶτος ἄγριος καὶ κακός, τὸν κόσμον τυραννοῦσε,
μηδὲ φτωχὸ σπλαχνίζονταν, μηδ' ἄρχοντα ψηφοῦσε.
Ἡ δεύτερη εὐγενικός, γενναῖος, ὅσο παίρνει,
ἤξαιρε χάρες νὰ σκορπᾷ, χαρὰ παντοῦ νὰ φέρνῃ.
Στὴν ἀρχοντιὰ ἀνοιχτόκαρδος, στὴ φτώχεια ἀνοιχτο-
[χέρης.

Ἡ πρῶτος τοῦπε κάποτε :— Τὸν κόσμον δὲν τὸν ξαίρεις·
εἶν' ἄκαρδος, κι εἶναι κακός, κι ὄλα κακὰ τὰ βλέπει,
κι ἂν θῆς νὰ μείνης ξακουστός, κι ἂν θῆς καὶ δόξα,
[πρέπει

νὰ γίνῃς ἄκαρδος καὶ σὺ, σκληρὸς ὡσὰν καὶ μένα,
κανένα νὰ μὴν ἀγαπᾷς, νὰ μὴν ψηφᾷς κανένα.
Μονάχα ὁ φόβος κυβερνᾷ τὸν κόσμον καὶ τὰ πλήθη.

Καὶ γύρισε ὁ δεύτερος καὶ γελαστὰ ἀποκρίθη :
— Ὁ κόσμος εἶν' ἀπατηλός, κι ὄσα τοῦ πῆς τοῦ πρέπει·
κακὸ τὸν βλέπουν οἱ κακοί, καλὸ οἱ καλοὶ τὸν βλέπουν.

Ὁ φόβος δὲν τὸν κυβερνᾷ, προσωρινὰ τὸν δένει.
Εἶναι νὰ ποῦμε φυλακὴ μὲ φρύγανα χτισμένη
κι ἡ θύρα της, δίχως κλειδί, συχνὰ κι εὐκολ' ἀνοίγει
κι ὄρμᾳ μὲ βιά ὁ κατάδικος καὶ τὸ φρουρὸ τους πνίγει.
Τὸ χαλινάρι βάλει τοῦ τῆς θεϊκῆς ἀγάπης.
Γίνου πατέρας βασιλιάς κι ὄχι σκληρὸς σατράπης! . . .

* * *

Νὰ μὴ σᾶς τὰ πολυλογῶ, ὕστερ' ἀπ' ἓνα χρόνο,
πέθανε ὁ γέρο-βασιλιάς, κι ἀνέβηκε στὸ θρόνο,
ὁ γιὸς του ὁ πρῶτος, ὁ κακός. Τρόμος παντοῦ καὶ φρίκη!
Βασίλευε μὲ τὸ σπαθὶ βγαλμένο ἀπὸ τὴ θήκη . . .
Οἱ φυλακὲς ἐγέμισαν· τὸ ψέμα, ἡ ἀδικία,
ἡ ἀτιμία, κι ἡ κλεψιά, ἡ ἀπάτη, ἡ κολακεία,
κάθε κακὸ ποῦ βρέθηκε μὲς στὴν κακὴ τὴν ὥρα,
δεκάτιζε κι ἐθέριζε τὴ μαύρη ἐκείνη χώρα.
Ὡστόσο τὰ παράπονα, τοῦ κόσμου, μιὰν ἡμέρα,
ἔφτασαν σ' ἀγανάκτηση καὶ κείνη σὲ φοβέρα.
Πὼς ἂν αὐτὸς ὁ βασιλιάς, δὲ θὲ ν' ἀλλάξῃ δρόμο,
νὰ κυβερνᾷ τὴ χώρα του μὲ τοῦ Θεοῦ τὸ νόμο,
ἡ χώρα εὐτύς θὰ σηκωθῆ καὶ θὰ τὸν ξεθρονίση,
θὰ φέρῃ τὸ μικρότερο γιὰ νὰ τὴν κυβερνήσῃ.

Σὰν τ' ἀκουσεν ὁ βασιλιάς, τὸν ἀδελφὸ του κράζει,
κι ἄδικα καὶ παράνομα μονάχος τὸν διᾶζει.
Τὸν βρῆκε φταίχτη κι ἔνοχο, κι ἔτσι μὲ λίγα λόγια,
τὸν ἔκλεισε στοῦ παλατιοῦ τὰ σκοτεινὰ κατώγεια,
τὶς μέρες καὶ τὶς νύχτες του μὲ πίκρα νὰ περνᾷ . . .
Μὰ τ' ἄδικο, δὲ ζῆ πολὺ καὶ δὲν πολυχρονάει.
Κάποιος μεγάλος βασιλιάς, ἀπ' ἄλλη πολιτεία,
κάκωσε δίχως ἀφορμὴ, δίχως καμὸν αἰτία,

καὶ παίρνει τὰ φουσάτα ¹ του καὶ ξεκινᾷ καὶ μπαίνει,
στὴ χώρα τὴν πολύπαθη, κακοκυβερνημένη,
καὶ σὲ μιὰ μάχη μοναχὰ νικᾷ καὶ δεκατίζει,
καὶ πιάνει καὶ τὸ βασιλιὰ καὶ σκλάβο τὸν ὀρίζει!

— Τὸν ἀδερφό του; ρώτησαν τ' ἀγγόνια μ' ἓνα στόμα.
Τώρα θὰ δῆτε τί ἔγινε, δὲν τέλεισαν ἀκόμα...

Ὅταν ἡ μάχη ἀπόσωσε καὶ εἰρήνευε τ' ἀσκέρι,
ἔστειλε τότε ὁ νικητὴς τὴν κόρη του νὰ φέρη,
μ' ἄλογα χρυσοστόλιστα καὶ μὲ χιλιάδες ἄτια,
νὰ δῆ τὰ μαρμαρόχιστα, νὰ δῆ τὰ νέα παλάτια.

Ἔρχετ' ἐκείνη βιαστικά καὶ δείχνει τὴ χαρὰ της,
σὲ κάθε τι πολύτιμο, ποὺ βλέπει ὀλόγυρά της.
Μὰ ὅταν στὸ τέλος ἔφτασε καὶ στὰ κατώγεια ἐκεῖνα,
ποὺ ὁ ἀδερφὸς τοῦ βασιλιᾶ κλεισμένος ἓνα μῆνα,
σέπεται μὲς στὰ σκοτεινὰ σ' ἄδικη καταδίκη,
ἔνιωσε πόνο στὴν καρδιὰ καὶ στὴν ψυχὴ της φρίκη.
Καὶ δίχως νὰ τὸ στοχαστῆ, δίχως νὰ ξαίρη τί ἔχει,
στὸ βασιλιὰ πατέρα της ἀλαφιασμένη τρέχει
καὶ κλαίει, καὶ κλαίει γονατιστὴ μὲ τὸ, κρυφὸ της πόθο...

Ἐκεῖνος χαμογέλασε :

— Σήκω, τῆς λέει, σὲ νιωθῶ! ..

Ἔφερε τὸν καλὸ ἀδερφό ἀπ' τὰ βαθιὰ κατώγεια
καὶ τοῦπε δίχως πρόφασες, δίχως μεγάλα λόγια :

— Ἐσύ, μοῦ φαίνεσαι καλὸς κι ἀδικημένος· τώρα
σοῦ πρέπει νάσαι βασιλιάς, νὰ κυβερνᾷς τὴ χώρα.

Ἡ κόρη μου σ' ἀγάπησε, γυναῖκα σοῦ τὴ δίνω!
Καὶ γίνηκεν ὁ γάμος τους τὸ ἴδιο βράδυ ἐκεῖνο,
μ' ὄργανα καὶ μὲ τούμπανα καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη.

1) Τὸ στρατό του.

Καὶ τὸν κακὸ τὸ βασιλιά τὸν ξαναφέρων πάλι,
μαζὶ μὲ δούλους νὰ κερνᾷ τ' ἀσκέρι στὴ χαρὰ τους...

Καὶ κείνοι πέρασαν καλὰ καὶ μεῖς καλύτερά τους.

Ἰ. Πολέμης

Τὰ χαιρετίσματα

Μᾶς ἔφεραν μιὰ ὑπηρετρια Μυτιληνιά. Ἦταν ἀπὸ τὸ Καμένο Χωριό.

Ὅταν ἔβλεπε καρᾶβια νὰ περνοῦν, πολλές φορές ἄφηνε τὴ δουλειά της καὶ ἔτρεχε στὸ παράθυρο, κατὰ τὴ θάλασσα καὶ κουνουῖσε τὸ μαντίλι της. Πότε ἔκλαιγε καὶ πότε γελοῦσε. Τότε ἡ θεία μου τὴ μάλωνε, καὶ κείνη τραγουδοῦσε δίστιχα παραπονετικά.

Ἐγὼ ἤμουν ὁ γραμματικός της. Τῆς ἔγραφα τὰ γράμματα καὶ διέβαζα κείνα, ποὺ λάβαινε. Δυὸ τρία δίστιχα στὴν ἀρχή, γιὰ τὰ βάσανα τῆς ξενητειᾶς, καὶ ὕστερα δυὸ σελίδες χαιρετίσματα σὲ ὄλους καὶ ὄλες, μὲ ὀνόματα καὶ ἐπίθετα.

Πολλές φορές, μοῦ φαινόταν αὐτὸ ἀνυπόφορο μαρτύριο, καὶ ἔγραφα τὰ μισὰ ὀνόματα. Δὲν ἤξαιρα τί κακό, μπορούσε νὰ κάνη αὐτὴ ἡ παράλειψη. Μὰ ἦρθε στιγμή νὰ καταλάβω τὸ σφάλμα μου καὶ πικρὰ νὰ μετανοιώσω.

Ὁ θεῖος μου, καρᾶβοκύρης γνωστός σ' ὄλα τὰ ὄριῶτα λιμάνια τῆς Μυτιλήνης, μὲ πῆρε τὸ καλοκαίρι νὰ ἰδῶ καὶ ἐγὼ τὸν τόπο μου.

Ἡ Ἀμερσοῦδα—ἔτσι τὴν ἔλεγαν τὴν ὑπηρετρια—μὲ παρεκάλεσε νὰ τῆς κάνω ἓνα γράμμα.

Μὰ ἡ εὐλογημένη, ἀράδιασε τόσα ὀνόματα, καὶ τόσο βιαστικὴ ἦμουν ἐγώ, ὥστε τώρα δὲν ἔγραψα κανένα ἀπὸ τὰ χαιρετίσματα.

Κι ὅταν τὴν εἶδα νὰ φιλῇ τὸ γράμμα καὶ νὰ μοῦ λέη: — Νὰ πῆς τῆς μανούλας πὼς ἐδῶ τὸ φίλησα· νά, σωστὰ πάνω στὰ χαιρετίσματα—μετά· οἰωσα, ἀλλὰ σύντομα ἔκρουσα τὸ γράμμα.

Ἐκαμα τὸ πρῶτο μου ταξίδι μὲ θαυμάσιο καιρὸ, καὶ γνώρισα τὰ μαγικὰ ἀκρογιάλια τῆς πατρίδας μου. Μὰ δὲ θὰ περιγράψω τὸ ταξίδι μου, παρὰ μόνο, ὅ,τι μοῦ συνέβη στὸ χωριὸ τῆς Ἀμερσοῦδας.

Ὅταν ἐφτάσαμε στὸ Πλωμάρι, πῆρα ἄδεια ἀπὸ τὸ θεῖο μου, καὶ ἀνέβηκα στὸ Καμένο Χωριὸ μὲ τὸ μουλάρι.

Ἐλιές καὶ πεῦκα γλυκοφιλιούνταν καὶ ἴσκιωναν τὸν περιποιημένο δρόμο. Βρύσες μαρμάρινες στὸ δρόμο μὲ τὴν ἐπιγραφή: «δροσίσου, ξένε, καὶ προσευχήσου γιὰ τὴν ψυχὴ μου». Κι ἀπὸ κάτω ἦταν σκαλισμένο τ' ὄνομα τοῦ δωρητῆ.

Ὁ ἀγωγιάτης μου ἤξαιρε τὴν οἰκογένεια τῆς Ἀμερσοῦδας.

— Καλοὶ ἄνθρωποι, νοικοκυραῖοι. Τὸ κορίτσι ξενητεύτηκε γιὰ νὰ ξεχρεωθοῦν καὶ νὰ τελειώσῃ τὸ σπῆτι τους.

Φτάσαμε στὸ σπῆτι τῆς Ἀμερσοῦδας. Ἡ μητέρα της μᾶς δέχτηκε μὲ ἀγάπη καὶ συγκίνηση. Μᾶς ἔφερε φροῦτα καὶ δροσερὸ νερὸ καὶ ρακὶ γιὰ τὸν ἀγωγιάτη. Ὑστερα ἄρχισε τίς ἐρωτήσεις γιὰ τὴν κόρη της.

— Τράνεψε ; 1) Θυμᾶται ;

---

1) Μεγάλωσε ;

Ἔδειξα τὸ γράμμα καὶ μαζεύτηκαν γύρω στὸν ἀργαλειὸ ὄλοι οἱ συγγενεῖς. Ἦρθε ἡ γιαγιά μὲ τὸ δεκάνικι της.

Τότε τὸ Μαργέλι, ἓνα συγγενικὸ κορίτσι, διάβασε τὸ γράμμα καὶ τὰ στιχάκια. Μὰ ὅταν ἡ γριά, ποὺ τὴν ἔτρωγε μὲ τὰ θαμπά της μάτια, δὲν ἄκουσε τ' ὄνομά της στὰ χαιρετίσματα, ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μέσα στὸ μαῦρο μαντίλι τοῦ κεφαλιοῦ της καὶ ἔκλαψε πικρά.

Κι ἡ νουνά της μιὰ θεόρατη γυναῖκα, πικράθηκε καὶ κείνη καὶ δὲν τὸ κράτησε, μόνο εἶπε :

— Ἔ, σὴν ξηνητεῖά ξεχνοῦν καὶ τὸ χωριὸ καὶ τὸ συγγενῆ καὶ τὸ φίλο.

Δυὸ χοντρά δάκρυα ἔβρεξαν τὸ πρόσωπο τῆς νουνᾶς. Γύρισα καὶ εἶδα γύρω μου πικραμένα πρόσωπα, καὶ μιὰ σιωπηλὴ κατάρα γιὰ τὴν ξηνητεῖά φτερούγιζε τριγύρω μου.

Ἦ συνείδησή μου σὰ νὰ μὲ μάλωνε. Ποῦ νὰ φανταστῶ, πὼς τὰ δυὸ ἐκεῖνα φύλλα τὰ χαιρετίσματα, ποὺ παράλειψα, θὰ σκόρπιζαν τόση πίκρα, καὶ θὰ γεννοῦσαν τόσα δάκρυα ! θυμήθηκα τὸ φίλημα τῆς Ἀμερσοῦδας ἀπάνω στ' ἄγραφα χαιρετίσματα καὶ εἶπα :

— Τὸ καράβι ἔφευγε καὶ δὲν πρόφτασα νὰ γράψω τὰ χαιρετίσματα γιὰ ὄλους σας, ποὺ μὲ παρακαλοῦσε ἡ Ἀμερσοῦδα. Μὰ δὲν ξεχνᾶ ἐκείνη κανέναν ὄλους τοὺς θυμάται.

Ἦ γριά ἄνοιξε τὸ κατάμαυρο μαντίλι της καὶ φάνηκε τώρα γελαστὸ τὸ πρόσωπό της.

Ἄλ. Παπαδοπούλου

Ὁ μετανάστης.

Ὁ Γιάννης ἦταν τριῶν χρόνων, ἀπὸ τὴ Μάνη. Ὁ Ἡρακλῆς δὲν εἶχε φτάσει ἀκόμη στὴν ἡλικία του, ὅταν ἔπνιξε τὰ φίδια. Μὰ καὶ ὁ Γιάννης σιὰ τρία του χρόνια ἔκαμεν ὅ,τι μπορούσε.

Ἐνα βράδυ ἢ γιαγιά του ἔβαζε τὶς φωνὲς στὸν κῆπο τοῦ Κλαυθμῶνος.

—Οἱ Μασσῶνοι! τὸ Γιαννάκη! Τὸν πῆραν οἱ Μασσῶνοι! Γιάννη! Γιαννάκη!...

Ἦταν μαυροντυμένη, κόρακας. Εἶχε κλάψει πολλοὺς δικούς της καὶ μ' αὐτοὺς τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα τοῦ Γιαννάκη.

Ὁ Γιαννάκης τώρα κατάμονος δὲν εἶχε παρὰ τὴν κυρούλα του νὰ τὸν χαϊδέψη ἢ νὰ τὸν δειρῆ.

—Ἄν κάτσης φρόνιμα, τοῦ εἶπε μιὰ μέρα, θὰ σὲ πάω σ' ἕνα μεγάλο κῆπο, πού θὰ ἰδῆς τὰ χίλια καὶ τὰ μύρια πουλιὰ καὶ τὰ δέντρα.

Τὸν ἔφερε στὸν κῆπο τοῦ Κλαυθμῶνος. Καθὼς ἦταν καθισμένη στὸν πάγκο τοῦ κήπου, μάλωνε τὴ φτέρνα μιᾶς κάλτσας. Κι ἐνῶ συλλογιζόταν τοὺς πεθαμένους της καὶ τὸ πράσινο κοιμητήρι τοῦ χωριοῦ, πού τὸ ἦξαιρε δεντρόκι γιὰ δεντρόκι καὶ πέτρα γιὰ πέτρα, σὰ νὰ ἦταν τωραδὰ ἐκεῖ καὶ νὰ περπατοῦσε μέσα, γυρίζει... καὶ δὲ βλέπει κανένα. Ὁ Γιάννης εἶχε χαθεῖ!

—Χριστὸς καὶ Παναγία! Γιαννάκη! Γιάννη!..

Τὸ βράδυ πλησίαζε· ὁ τροῦλος τῶν ἀγίων Θεοδώρων

μαύριζε μέσα στον κόκκινο ουρανό—ή χάρη τους!

Γιάννη! Έχωσε με όρμη την κάλτσα με την κουβαρίστρα στην τσέπη της κι έτρεξε κουνώντας τα χέρια από δισβάτη σε διαβάτη.—Γιάννη!

Ένας στρατιώτης, που είχε προχωρήσει κι έψαχνε, είδε κάποιον μωρό να τρέχει, με τα τέσσερα προς την όδο Σταδίου. Ήταν αυτός.

— Πιάστε τον!

Του φώναξε να σταθῆ. Τόν έπιασε από τὸ ροῦχο. Του γλίστρησεν ὁ Γιάννης. Του φώναζε ἡ γριὰ κλαίγοντας:

— Στάσου! Στάσου!

Στρατιῶτες καὶ πολίτες τὸν κυνηγοῦσαν. Ἐπιτέλους τὸν έπιασαν καὶ . . . τὸν έφεραν πίσω. Εἶχε τὸ δάχτυλο σὶδὸ στόμα.

— Κακοῦργε! Του φώναξεν ἡ γριὰ καὶ τὸν τράβηξε με ὄρμη ἀπάνω της, καθὼς κάθισε πάλι στὸν πάγκο.

Ἐπειτα τὸν ἐγύρισεν ἀνάποδα, τοῦ σήκωσε τὸ ροῦχο, καὶ φανερώνοντας τὴν περιοχὴ ἐκείνη τῶν παιδιῶν, πὺ δὲν ξαίρει ἀριθμητικὴ, ἐπειδὴ ποτὲ καθὼς λένε, δὲν θυμᾶται πόσες ξυλιὲς ἐμάζεψε, τοῦδωσε ἐκεῖ ἀπάνω τέσσερες κοπανισιές, πὺ τις μετροῦσε μεγαλόφωνα καὶ τις τέσσερες, καθὼς ὁ λαδὰς τις τενεκεδιὲς τοῦ λαδιοῦ.

— Νά!

— Νά!

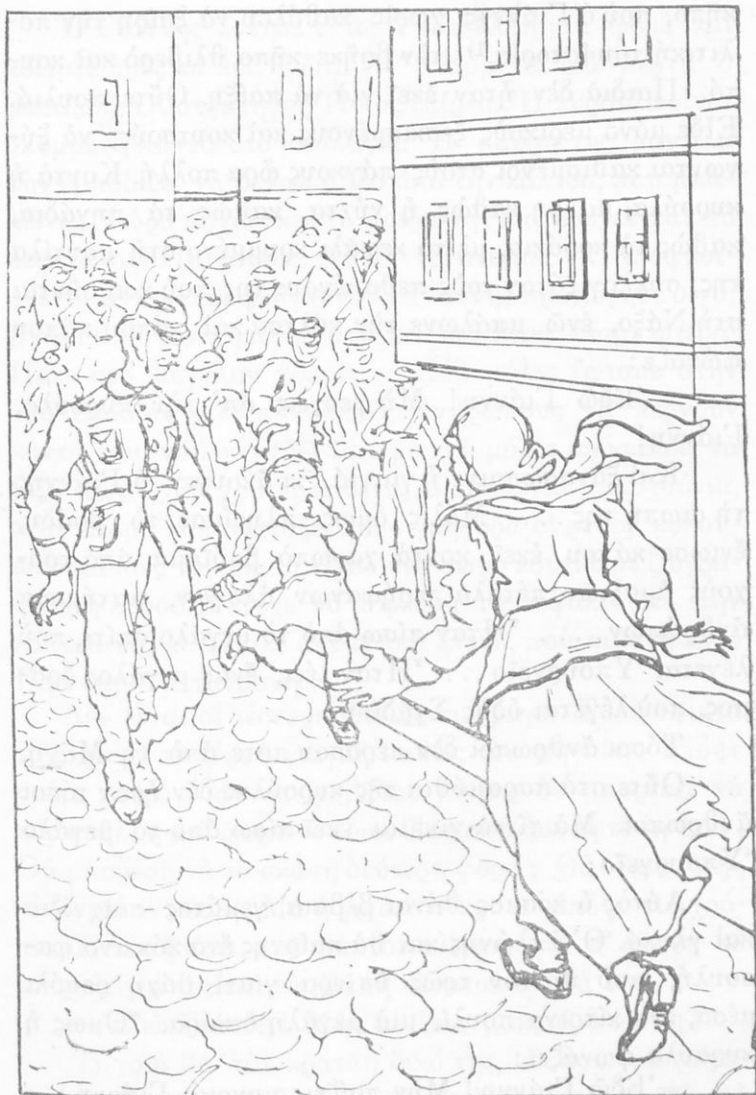
— Νά!

— Νά!

Ὁ Γιάννης ἔφαγε καὶ τις τέσσερες με μεγαλοπρέπεια, χωρὶς νὰ πῆ λέξη, μπροστὰ στοὺς ἀνθρώπους.

— Ποῦ πήγαινες, κακοῦργε;

Οἱ μεγάλες πράξις δὲν ἔχουν ἀπολογία. Πήγαινε στὸ νέον κόσμον! Ἡ γιαγιά του τὸν εἶχε φέρει σ' ἕναν

Ἐπιτέλους τὸν ἔπιασαν . . . .

κῆπο, πού ὁ Γιάννης, χωρὶς καθόλου νὰ ξαίρη τὴν πολιτικὴ του ἱστορία,¹⁾ τὸν βρῆκε κῆπο θλιβερό καὶ κουτό. Παιδιά δὲν ἦταν ἐκεῖ γιὰ νὰ παίξῃ. Οὔτε πουλιά. Εἶδε μόνο μερικοὺς ξεσκισμένους καὶ κουτσούς, νὰ ξύωνται καθισμένοι στοὺς πάγκους ὥρα πολλή. Κοντὰ ἢ κυρούλα, μαύρη καθὼς ἢ νύχτα, καθὼς τὰ πηγάδια, καθὼς τὰ κοράκια, μὲ τὸ κεφάλι κρυμμένο στὴ μαντίλα της, συλλογιζόταν τοὺς πεθαμένους της, πού κοιμοῦνται στὴ Νάξο, ἐνῶ μάλωνε τὴν κάλτσα καὶ κάπου-κάπου φώναζε :

— Ἐδῶ Γιάννη! Μὴ φεύγεις ἀπ' τὴν κυρούλα, Γιάννη!

Καὶ ξανασώπαινε ἢ γιαγιά, κι ἄκουγεν ὁ Γιάννης τὴ σιωπὴ της . . . Μόλις ὁμως πλησίασε τὸ βράδυ, ἔνιωσε κάπου ἐκεῖ κοντὰ χαρῶπὸ βούϊσμα ἀπὸ τροχοὺς ἀμαξιῶν, πέταλα περήφανων ἀλόγων, πατήματα ἀνθρώπων . . . Ἦταν πίσω ἀπὸ τὸ μεγάλο σπίτι, πού λέγεται Ἐπουργεῖο . . . Ἦταν λέει, ἕνας μεγάλος δρόμος, πού λέγεται ὁδὸς Σταδίου . . .

Τόσοι ἄνθρωποι δὲν πέρασαν ποτὲ ἀπὸ τὴ Μάνη.

Οὔτε σὰ παραμύθια τῆς κυρούλας δὲν ἦσαν τόσοι ἄνθρωποι. Μὰ τί νὰ γίνεται ἐκεῖ πίσω ἀπὸ τὸ μεγάλο Ἐπουργεῖο;

Αὐτὸς ὁ κόσμος θάναι βέβαια γεμάτος παιχνίδια καὶ γλυκά. Θ' ἀπλώνῃς καὶ θὰ παίρνῃς ἕνα κόκκινο φασουλή, πού θὰ τὸν τρῶς ὕστερα γιὰ τὴ θάχνη ροσόλι μέσα, ἕνα κίτρινο πουλί, μιὰ μεγάλη δεκάρα. Ὅμως ἢ κυρούλα φωνάζει :

— Ἐδῶ Γιάννη! Μὴν παίζεις μακριά, Γιάννη!

1) Τὸ λέει αὐτὸ ὁ συγγραφέας γιὰ τὸ γύρω στὸν κῆπο εἶναι τὰ ὑπουργεῖα : Ναυτικῶν, Οἰκονομικῶν, Ἐσωτερικῶν.

Ὁ Γιάννης ἔστησε τ' ἀφτί του ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ κοίταξε πρὸς τὰ κεῖ. Φῶτα εἶν' ἀναμμένα. Θὰ περνᾷ ὁ βασιλιάς; Οἱ στρατηγοί; Ποιὸς ξαίρει... Ἡ κυρούλα εἶναι σκυμμένη πάντα στὸ μπάλωμα. Ἡ μαύρη της μαντίλα τὴν ἐμποδίζει νὰ βλέπῃ ἄλλο ἀπὸ τὴν κάλτσα, ποὺ μπαλῶνει. Τώρα ἄρχισε καὶ τὸ μοιρολόγι καὶ κουνεῖ καὶ τὸ κεφάλι σιγοκλαίγοντας. Αὐτὲς τὶς στιγμὲς οἱ ἀποφασισμένοι ἄνθρωποι φεύγουν. Ὁ Γιάννης προχώρησε σιγά, βγῆκε ἀπὸ τὸν κῆπο, κι ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἔκαμε φτερά. Πάει στὸ μέγαλον κόσμον. . . . Μὰ μόλις ἔφτασε στὴν ὁδὸ Σταδίου κι εἶδε πολλοὺς ἀνθρώπους νὰ περνοῦν κοντά του, νά! σὰν ἐδῶ ἴσια μὲ κεῖ, μόλις πρόφτασε νὰ ἰδῆ, πὼς ἔχουν χρυσὲς καδένες κι ἀσημένια μπαστούνια, πρὶν ἀκόμα καλοκοιτάξῃ πόσο γρήγορα οἱ ρόδες κυλοῦσαν καὶ πὼς τὰ τζάμια εἶχαν ἓνα σωρὸ κουτιά μὲ ζωγραφιές, ἢ κυρούλα ἔτυχε νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι ἀπὸ τὴν κάλτσα της κι ἔβγαλε μιὰ τέτοια φωνή, ποὺ πιάστηκεν ὁ Γιάννης, ὁ μετανάστης.

Δὲν εἶναι οἱ τέσσερες ξυλιὲς πούφαγε. Τόσο σφιχτὰ τοῦ κρατεῖ τὸ χέρι ἢ γιαγιά, καθὼς τὸν πηγαίνει ἀπόψε σπῖτι, ποὺ ὁ Γιάννης φοβᾷται μήπως δὲ μπορέσει νὰ κάμῃ ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ ἴδιο. Τάχα θὰ ξαναφτάσῃ ἐκεῖ; Θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ σκάσῃ δεύτερη φορὰ; Θὰ ξαναγίξῃ τὸ μέγαλον κόσμον; Μὰ ἢ γιὰ τὸν κρατεῖ ἀπόψε γιὰ χροῖνια. Πιὸς ξαίρει ποῦ θὰ τὸν κλείσῃ, γιὰ ν' ἀκούῃ τὰ μοιρολόγια της καὶ νὰ βλέπῃ τὰ μπαλώματά της.

— Ἐδῶ Γιάννη! Μὴν ποίξεις μακριά, Γιάννη!

Ἡ γριὰ θὰ τὸν κρατᾷ δικό της, ὥσπου νὰ μεγαλώσῃ. Μπορεῖ νὰ τὸν ξαναπάῃ καὶ στὸ χωριό. Δὲ θὰ τὸν ἀφήσῃ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ βγαίνη ἀπὸ τὴν αὐλή. Ὁ Γιάννης νιώθει, πὼς δὲν εἶναι μοναχὸς του. Τοῦ

φαίνεται, καθὼς τὸν πᾶνε σπίτι, πὼς ὅλοι οἱ πεθαμένοι ἀπ' τὸ χωριὸ ἤρθαν καὶ τὸν τραβοῦν ἀπὸ τὸ ροῦχο μῆπως φύγη καὶ τοὺς ξεχάσῃ.

Z. Παπαντωνίου

Ἡ ἀράχνη

Μιά φορὰ κι ἕναν καιρὸ ζοῦσε μιὰ κόρη, ποὺ τὴν ἔλεγαν Ἀράχνη. Ἦταν ψηλὴ, περήφανη, κι ἐπιτήδεια σὲ ὅλες τὶς δουλειές. Μιὰ ἐργασία ὅμως προτιμοῦσε περισσότερο ἀπ' ὅλες. Σκυμμένη στὸν ἀργαλειό της, ὅλη μέρα ὕφαινε. Μόνη της ἔκλωθε τὸ νῆμα, ψιλὸ καὶ γυαλιστερό, ἔπειτα τὸ τέντωνε στὸ τελάρο καὶ ἄρχιζε τὴ δουλειά. Γοργὰ καὶ ἐπιτήδεια τὰ λεπτά της δάχτυλα πετοῦσαν τὴ σαῖτα, καὶ στὰ χέρια της γίνονταν ἀριστουργήματα. Χαμογελώντας, περνοῦσε τὸ χέρι ἀπάνω στὸ μαλακὸ ὕφασμα καὶ χαιρόταν τὴν ὁμορφιά του.

Σὰν ἐκείνη καμιά γυναῖκα δὲν ὕφαινε.

Τὸ ἤξιζε καὶ τὸ εἶχε καμάρι καὶ μιὰ μέρα εἶπε :

— Κανένας δὲ μὲ περνᾷ στὴν τέχνη μου, οὔτε ἄνθρωπος οὔτε Θεός· κι αὐτὴ ἀκόμα ἡ μεγάλη Ἀθηνᾶ.

Τὸ ἄκουσε ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ πολὺ τῆς βαρυφάνηκε. Ἐκείνη εἶχε μάθει τὶς γυναῖκες νὰ ὕφαινουν, καὶ τώρα ἔβγαινε ἕνα θνητὸ κορίτσι, ποὺ τολμοῦσε νὰ εἰπῇ τέτοιο λόγο ;

Ντύθηκε γιὰ γυναῖκα καὶ κατέβηκε στὴ γῆ. Ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα τῆς Ἀράχνης ἔβλεπε τὴν κόρη στὸν

ἀργαλειό της νὰ τραγουδῆ, καὶ τὰ σκαλιστὰ βαρίδια σειοῦνταν μὲ τὸν ἄνεμο, καὶ τὸ ζωηρό τους κουδού-
νισμα συνώδευε τὸ τραγούδι της.

Ἡ γριὰ μπῆκε μέσα.

— Ὠραία εἶναι ἡ δουλειά σου, κόρη μου, εἶπε μὲ
γεροντικὴ τσακισμένη φωνή. Ἀλήθεια, χάρη νὰ ἔχη καὶ
ἡ Ἀθηνᾶ ἡ ἀθάνατη, ποὺ ἔδωσε στὶς γυναῖκες τὸν
ἀργαλειό καὶ τὶς ἔμαθε λίγη ἀπὸ τὴν τέχνη της.

Ἡ Ἀράχνη τὴν κοίταξε καὶ χαμογέλασε.

Λίγη ἀπὸ τὴν τέχνη της, λές; Ἡ Ἀθηνᾶ τάχα
ξαίρει νὰ κάνη ὕφασμα σὰν αὐτό; Κοίταξέ το!

Καὶ μὲ γρήγορη κίνηση ἔσπρωξε τὰ χτένια καὶ στα-
μάτησε τὴ δουλειά της, νὰ ἰδῆ ἡ γριὰ τὸ ἔργο της. Ἐ-
κείνη ὅμως κούνησε τὸ κεφάλι της.

— Πρόσεχε, κόρη μου, εἶπε· μὴ λές τέτοια λόγια.
Ποιὸς ξεπερνᾶ ποτὲ τοὺς θεοὺς; Ὠραῖο εἶναι τὸ ἔργο
σου, δὲ λέω, μὰ μετριέται μὲ τίποτα κείνο ποὺ βγαίνει
ἀπὸ ἀθάνατα χέρια;

Ἡ Ἀράχνη ἔγειρε λίγο τὸ κεφάλι καὶ ὕψωσε κοροϊ-
δευτικὰ τὰ φρύδια της.

— Ἔτσι, νομίζεις, μάνα; Κι ἄρχισε πάλι νὰ ρίχνη
τὴ σαῖτα. Κρίμα, ποὺ δὲ μᾶς ἀκούει ἡ Ἀθηνᾶ, νὰ ἐρχό-
ταν νὰ μετρηθοῦμε. Κι ἐγὼ ἤθελα νὰ ἔβλεπα τὴν τέχνη
της, ποὺ τόσο τὴν παινεύουν! . . .

— Ἀλήθεια θὰ τὸ ἤθελες; ρώτησε ἡ γριὰ.

— Ἀφοῦ σοῦ λέω; ἀπάντησε ἡ κόρη.

— Ἐδῶ εἶμαι λοιπόν! φώναξε τότε ἡ Ἀθηνᾶ, πε-
τώντας τὰ κουρέλια της καὶ δείχνοντας τὴν ἀληθινὴ
μορφὴ της. Καὶ τώρα θέλεις νὰ μετρηθοῦμε;

Τὴν κοίταξε στὸ πρόσωπο ἡ Ἀράχνη καὶ δὲ φοβή-
θηκε τὰ ὄρατᾶ της μάτια.

— Τὸ θέλω ! εἶπε. Νά, ἓνας ἀργαλειὸς τεντωμένος
κι ἔτοιμος.

Κάθισε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἄρχισε νὰ ὑφαίνει. Ἀλήθεια,
στὰ γυναικεῖα ἔργα ἦταν ἐπιτήδεια ἡ πολεμικὴ θεά.

Μὲ σουφρωμένα φρούδια ἐργαζόταν στὸν ἀργαλειό
της, καὶ προσπαθοῦσε νὰ κάμη τέλειο τὸ ὕφασμά της,
γιατὶ βαθιὰ τὴν εἶχαν πληγώσει τὰ λόγια τῆς κόρης. Καὶ
λίγο-λίγο μάκραινε τὸ ὕφασμα, καὶ ἦταν πολὺ ὠραῖο,
λεῖο καὶ λεπτό. Παράστανε διάφορες σκηνές πολεμικές,
σωροὺς ἀπὸ πτώματα, ὄπλα σπασμένα, ἄλογα πληγωμέ-
να, πολεμιστὲς ματωμένους, πὺν ἀκόμα βαστοῦσαν τὸ
σπαθί. Σὲ ὅλες ὁμως τὶς μάχες, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά οἱ
θεοὶ νικηφόροι, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ ἄνθρωποι νικημένοι
καὶ σπασμένοι.

Σήκωσε μὲ καμάρι τὸ κεφάλι της ἡ Ἀθηνᾶ.

Ἀλήθεια, πιὸ ὁμορφο πρᾶμα, δὲν εἶχε ξαναἰδῆ μάτι
ἀνθρώπινο. Γύρισε καὶ κοίταξε τὴν Ἀράχνη μὲ περι-
φρόνηση.

Λεπτὴ καὶ λιγερή, ἔσκυβε στὸν ἀργαλειό της ἡ κόρη,
καὶ τ' ἄσπρα της τὰ χέρια πηγαινοέρχονταν. Τὰ μάτια
της γυάλιζαν ἀπὸ χαρὰ καὶ τὰ μάγουλά της ἦταν ροδο-
κόκκινα.

Ὅμορφα ἦταν καὶ τ' ἄλλα της τὰ ἔργα, μὰ σὰν αὐτὸ
κανένα δὲν ἦταν. Στὸ ὕφασμα ἔβλεπες διάφορες εἰκόνες
ἀρμονικὲς καὶ ζωντανές καὶ τόσο τέλεια ἐργασμένο ἦταν,
πὺν λές, καὶ ἄκουες τὰ δένδρα νὰ μουρμουρίζουν, καὶ τὰ
πουλιὰ νὰ κελαηδοῦν.

Τὸ εἶδε ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ μαύρισε ἡ καρδιά της. Ἡ
τέχνη της δὲν ἔφτασε ὡς ἐκεῖ.

Ὅταν ὁμως σήκωσε τὰ μάτια ἡ κόρη, καὶ κοίταξε
χαμογελώντως τὴ θεά, βέβαιη γιὰ τὴ νίκη της, ὁ θυμὸς

κυρίεψε τὴν Ἀθηνᾶ. Ἄρπαξε τὸ ἀριστούργημα τῆς Ἀράχνης, τὸ ξέσχισε καὶ τὸ πέταξε στὸ πρόσωπο τῆς κόρης.

Ἡ προσβολὴ ἔτσουξε τὴν Ἀράχνη. Πετάχτηκε ἀπάνω, ὄχι πιά γελώντας, μὰ θυμωμένη καὶ κείνη, καὶ στάθηκε μὲ φοβέρα μπρὸς στὴν Ἀθηνᾶ.

Ἀλλὰ ἀκόμα δὲν εἶχε ἐκδικηθῆ ἀρκετὰ ἡ θεά, καὶ μὲ γρήγορη κίνηση χτύπησε μὲ τὸ ραβδί της τὴν κόρη στὸν ὄμο, καὶ ἀμέσως ζάρωσε τὸ ὄμορφο κορμί, μίκρυνε καὶ μαύρισε καὶ ἔγινε ζωῦφιο μικρὸ, μαυριδερὸ μὲ μεγάλου κεφάλι καὶ λεπτὰ ποδαράκια.

— Ἔτσι τιμωροῦνται, ὅσοι τὰ βάζουν μὲ τοὺς θεοὺς, φώναξε ἡ Ἀθηνᾶ. Ὑφαίνει τώρα, ὑφαίνει ἀδιάκοπα. Ἄλλη δουλειὰ δὲ θὰ ἔχης στὴ ζωὴ, μὰ ὁ ἄνεμος θὰ σκίζῃ τὸ ἔργου σου, ὅπως τὸ ἔσκισα ἐγώ, καὶ πάντα μοναχὴ σου θὰ κλαῖς τὴ μοῖρα σου !

Ἀπὸ τότε ἡ Ἀράχνη, ὅλο ὑφαίνει καὶ ὅλο καταστρέφεται ἡ ἐργασία της. Κρυμμένη σὲ γωνιές, σὲ χαμόκλαδα, γυρεύει νὰ ξεγάση τὴ ντροπὴ της, μὰ ἡ δυστυχία τὴν ἔκαμε κακιὰ, καὶ ὅ,τι πέσει στὸν ἰστό της, ἢ μύγα ἢ κανένα ἄλλο μικρὸ ζωῦφιο, τὸ σκοτώνει καὶ τὸ τρώει ἀλύπητα.

Ἄλ. Δέλτα

Ὁ Δαίδαλος καὶ ὁ Ἴκαρος

Ὅποιος πέρασε ἀπὸ τὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης, θὰ πῆγε βέβαια καὶ στὴν Κνωσό. Ἐκεῖ ἕνας γέρος ὄδηγὸς τὸν περνᾶ ἀπὸ διαδρόμους καὶ παραδιαδρόμους, ἀνά-

μεσα σὲ πέτρες γκρεμισμένες, κι ἀγριολούλουδα, ἐξηγώντας μὲ μονότονη φωνή :

— Ἐδῶ ἦταν ὁ κοιτῶνας τοῦ Μίνωα, ἐδῶ ὁ θρόνος του ... Ἐδῶ ἡ μεγάλη αἴθουσα, ἐδῶ τὸ κελάρι.

Βέβαια εἶναι πολὺ χαλασμένο τώρα τὸ παλάτι τοῦ μεγάλου Μίνωα. Καμιὰ κάμαρα δὲν ἔχει τὴ στέγη της καὶ λίγοι τοῖχοι μένουν ὄρθιοι. Οἱ περισσότεροι μάλιστα ξεχωρίζουν μόνο ἀπὸ τὴ βάση τους. Μ' ὄλα αὐτὰ ὅμως, ἀπὸ τὸ λίγο ποὺ διατηρεῖται, μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ κάπως, πόσο μεγάλο ἦταν τὸ παλάτι, καὶ πόσο θὰ ἦταν ἀλέραντο καὶ πλουσιώτατο. Ἦταν δίπατο κι εἶχε ὑπόγεια μεγάλα, ποὺ λένε, πὼς αὐτὰ ἦταν ὁ περίφημος λαβύρινθος. Ἐκεῖ ζοῦσε ὁ Μινώταυρος, ἐκεῖνο τὸ τέρας μὲ ταύρου κεφάλι.

Στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, ἦταν πασίγνωστο τὸ παλάτι τῆς Κνωσοῦ, κι ὅλοι θαύμαζαν τὸ Δαίδαλο, τὸν Ἀθηναῖο, ποὺ τὸ εἶχε χτίσει.

Ὁ Μίνωας καμάρωνε τὴν κατοικία του, περνοῦσε ἀπὸ μιὰ σὲ ἄλλη αἴθουσα, ἔβλεπε τὶς παρδαλὲς τοιχογραφίες, τ' ἀγάλματα, τοὺς στύλους, καὶ ἡ καρδιά του φούσκωνε ἀπὸ περηφάνεια, κι ἔλεγε :

— Τέτοιο παλάτι δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο !

Μιὰ μέρα λοιπόν, θέλησε ὁ Δαίδαλος, νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν πατρίδα του, μὰ ὁ βασιλιάς τὸν φώναξε καὶ τοῦ εἶπε :

— Ἄν φύγῃς, πρέπει πρῶτα νὰ μοῦ δώσης τὸ λόγο σου, ὅτι ποτέ σου δὲ θὰ χτίσης ὠραιότερο, ἢ καὶ ὅμοιο παλάτι μὲ τὸ δικό μου ! . . .

Ὁ Δαίδαλος ἀγαποῦσε τὴν τέχνη του.

— Δὲ μπορῶ νὰ μὴν ἐργάζωμαι, ὅσο ἔχω δύναμη, εἶπε τοῦ βασιλιᾶ.

Τότε θύμωσε ὁ Μίνωας καὶ τὸν κράτησε ἀναγκαστικά στὴν Κνωσσό, μαζί μὲ τὸ γιό του τὸν Ἴκαρο, ποὺ ἔλεγαν ὅτι θὰ γινόταν τεχνίτης μεγαλύτερος κι ἂν τὸν πατέρα του. Ὁ Δαίδαλος ὁμως, μ' ὄλη τὴν καλοπέραση, ποθοῦσε τὴν ἐλευθερία του καὶ μέρα νύχτα δούλευε γιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν Ἀθήνα.

Μιὰ μέρα, φώναξε τὸν Ἴκαρο στὸ ἐργαστήριό του καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ τελευταῖο του ἔργο, τὴν τελευταία του ἐφεύρεση. Ἦταν δυὸ μεγάλα ζευγάρια φτερὰ σὰν τοῦ πουλιοῦ.

—Τὰ βλέπεις; τοῦ εἶπε, αὐτὰ θὰ μᾶς πᾶνε πίσω στὴν πατρίδα.

Τοῦ φόρεσε τὸ ἓνα ζευγάρι, κι ἐνῶ τοῦ τὸ στερέωνε στοὺς ὄμους μὲ κερί, τοῦ μάθαινε πῶς νὰ μεταχειρίζεται τὰ φτερά του.

—Ν' ἀνεβαίνης μὲ τὸν ἄνεμο καὶ νὰ κατεβαίνης μὲ τὸν ἄνεμο, σὰν τὰ πουλιά, ἔλεγε· καὶ νὰ μὴν πᾶς πολὺ ψηλά, μήπως σοῦ λυώσῃ ὁ ἥλιος τὸ κερί, οὔτε πολὺ χαμηλά, μήπως ὁ ἀφρὸς τῆς θάλασσας σοῦ βρέξῃ τὰ φτερά. Πέτα ἤσυχα καὶ τακτικά σὰν τὴν ἀγριόπαπια. Πήγαινε τώρα καὶ νὰ θυμᾶσαι τὰ λόγια μου. Ἐγὼ ἔρχομαι πίσω σου.

Γρήγορα-γρήγορα πέταξε ὁ Ἴκαρος, κι ἀνέβηκε ψηλὰ στὸν οὐρανό.

—Γενήκαμε πουλιά, φώναζε τοῦ πατέρα του, ποὺ ἀκολουθοῦσε πιὸ ἀργά· ὅ,τι θέλομε κάνομε!

—Ἦσυχα καὶ τακτικά, συμβούλευε ὁ πατέρας. Μὰ ὁ Ἴκαρος μόνο ποὺ γελοῦσε. Παίζοντας ἀνεβοκατέβαινε στὸ ἀέρα καὶ φώναζε:

—Γιὰ ἰδὲς τὴ θάλασσα πῶς ἀγριεύει καὶ ἀφρίζει!
Ζηλεύει τὰ φτερά μας!

Κατέβαινε χαμηλά-χαμηλά ὡς τὰ κύματα, κι ἔπει-
τα σὰν ἀστραπή, πετιόταν πάλι ἀπάνω γελώντας.

— Ὁ κόσμος εἶναι δικός μας! φώναζε τοῦ πατέρα του.

Μὰ ὁ Δαίδαλος, ἀνήσυχος τὸν παρακολουθοῦσε
ἀδιάκοπα μὲ τὸ βλέμμα.

* Ἀξαφνα ἔβγαλε μιὰ φωνή :

— Ἰκαρε, γύρνα πίσω !

Τὸν εἶδε πού ἀνέβαινε σὰν αἰτὸς ὡς τὸν ἥλιο, καὶ
τρόμος τὸν ἔπιασε. Μὲ καρδιοχτύπι, ἀλλὰ καὶ μὲ κρυφὴ
περιφάνεια, κοίταζε τὸ γιό του, πού ὄλο ἀνέβαινε καὶ
ψηλότερα, μὰ κάτι τοῦ ἔσφιγγε τὴν καρδιά καὶ τοῦ μη-
νοῦσε κακό.

Τί τρέλα ! σκεφτόταν.

Ὁ Ἰκαρος ὄλο καὶ μίκραινε· μόλις φαινόταν τώρα,
σὰ μαύρη κοκκίδα, στὸ κοκκινόχρυσο φῶς τοῦ ἡλίου.

* Ἀξαφνα ὁμως, ἄρχισε νὰ χαμηλώνη καὶ νὰ μεγα-
λώνη στὰ μάτια τοῦ πατέρα.

Μεγάλωνε, μεγάλωνε· τώρα ἔμοιαζε πουλί, τώρα
ἔπαιρνε ἀνθρώπινη μορφὴ καὶ φρικιασμένος ἔβγαλε ὁ
Δαίδαλος μιὰ φωνή.

Τὰ φτερὰ ξεκολλημένα ἀπὸ τοὺς ὤμους, κρέμονταν
ἄχρηστα στὰ χέρια τοῦ Ἰκαρου, καὶ κείνος ὁ ἴδιος γκρε-
μιζόταν βαρὺς, σὰν πέτρα. Ὁρμηξε ὁ Δαίδαλος νὰ τὸν
πιάσῃ, μὰ δὲν πρόφτασε, κι ὁ Ἰκαρος ἔπεσε στὰ κύ-
ματα, πού τὸν σκέπασαν.

* Ὁρες πολλὲς πετοῦσε ὁ Δαίδαλος γύρω-γύρω, ἀπάνω
ἀπὸ τὰ νερά, ζητώντας τὸ σῶμα τοῦ γιοῦ του. Τέλος
τὸν λυπήθησαν οἱ Ὠκεανίδες, οἱ Νεράϊδες τῆς θάλασ-
σας, κι ἔφεραν τὸ σῶμα ἀπὸ τὰ βάρη, καὶ τὸ σήκωσαν
σ' ἓνα κῆμα.

Τὸ μάζεψε ὁ Δαίδαλος στὴν ἀγκαλιά του, καὶ μὲ

κόπο ἔφτασε στή στεριά γερασμένος. Ἔθαψε τὸν Ἴκαρο κοντὰ στή θάλασσα, γιὰ νὰ τὸν νανουρίζη τὸ κῆμα. Τὰ φτερά, τὸ τελευταῖο του ἔργο, τὰ πέταξε στή θάλασσα. Ἔπειτα ἔφυγε καὶ κανένας δὲν ξαίρει ποῦ πῆγε, τί γίνηκε, οὔτε σὲ ποιά γῆ εἶναι ὁ τάφος του.

Ἄλ. Δέλτα

Τὸ χελιδόνι

κοῦστε πῶς μοῦ διηγήθηκε ὁ γέρο-ἀμπελουργός μας, ὁ μπάρμπα-Στάθης, τὴν ἱστορία τοῦ χελιδониοῦ :

— Σὰν ἔδιωξε ὁ θεὸς ἀπ' τὸν παράδεισο τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὕα, πάνω στὸ θυμὸ του, καταράστηκε τὸν Ἀδὰμ νὰ κερδίζει τὸ ψωμί του μὲ τὸν ἰδρῶτα τοῦ προσώπου του.

» Ὅταν οἱ διωγμένοι βρέθηκαν λίγο ἔξω ἀπ' τὸ μεγάλο περιβόλι, ἄρχισαν νὰ κρυώνουν καὶ νὰ πεινοῦν, καὶ σκέφτηκαν, πὼς ἔπρεπε νὰ φροντίσουν γιὰ τὸ ντύσιμό τους καὶ γιὰ τὴν τροφή τους. Ὑπῆρχαν τότε γι-

γάντια δέντρα μὲ πλούσιο φύλλωμα. Ἀπὸ τὰ φαρδιά λοιπὸν φύλλα τους, ἔφτιασαν φορεσιὲς καὶ ντύθηκαν. Ἔτσι δὲν κρύωναν. Ἐπειτα ἄρχισαν νὰ κόβουν τοὺς διαφόρους καρποὺς γιὰ τροφή. Τοῦ κάκου ὁμως! Δὲ χόρταιναν, ὅπως ὅταν βρίσκονταν στὸν Παράδεισο. Τοὺς ἔλειπε τὸ ψωμί. Ἡ Εὐα κάθε μέρα γρίνιαζε. Ποτέ του ὁ Ἀδάμ δὲν ἄκουσε τὴν Εὐα, νὰ τοῦ πῆ, πὼς χόρτασε. Κι ὁ καημένος ἔτρεχε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, γύριζε ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἴδρωνε, κουραζόταν, μὰ τίποτα! Πουθενὰ δὲ μποροῦσε νὰ βρῆ τὸ σιτάρι. Καὶ τότε κατάλαβε πόσο μεγάλη ἦταν ἡ κατάρρα, πὺν τοὺς ἔδωσε ὁ θεός, ὅταν τοὺς ἔδιωχνε. Παρεκάλεσε, μετάνοιωσε, μὰ μάταια ὅλα. Καὶ στὸ τέλος πιά ἔχασε κάθε ἐλπίδα, καὶ παράτησε κάθε προσπάθεια, γιὰ νὰ βρῆ τὸ σιτάρι.

Τὰ καλὰ ὁμως πουλιά, ἔβλεπαν ἀπὸ ψηλὰ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς κόπους τοῦ Ἀδάμ, τὸν λυπήθηκαν, κι ἀποφάσισαν μὲ κάθε τρόπο νὰ τὸν βοηθήσουν. Συνάχτηκαν λοιπὸν ἓνα πρωτῆ, πάνω σὲ μιὰ πελώρια λεύκα, κι ἄρχισαν νὰ σκέπτονται, πὼς θὰ κατώρθωναν νὰ πάρουν τὸ σιτάρι, πὺν βρισκόταν στὴ χώρα τῶν φιδιῶν, καὶ νὰ τὸ φέρουν στὸν Ἀδάμ.

Ἀφοῦ σκέφτηκαν πολλὴν ἔρα κι ἦταν ἔτοιμα νὰ σκορπιστοῦν, γιατί κανεὶς δὲν τολμοῦσε νὰ πάη στὴ χώρα τῶν φιδιῶν, τὸ καλὸ χελιδόνι πέταξε στὴ μέση κι εἶπε, πὼς αὐτὸ θὰ φρόντιζε νὰ φέρῃ τὸ σιτάρι στὸν Ἀδάμ.

Ἀμέσως ὅλα τὰ πουλιά ἄρχισαν ἓνα ὠραιότατο τραγούδι, πὺν ἦταν σὰν ὕμνος στὸ χελιδόνι γιὰ τὴ μεγάλη του τόλμη. Αὐτὸ, χαιρέτησε ἀμέσως τοὺς συντρόφους του, καὶ πέταξε γιὰ τὸ μεγάλο κι ἐπικίντυνο ταξίδι. Ὑστερα ἀπὸ πολὺωρο πέταγμα, ἔφτασε στὴ χώρα τῶν φιδιῶν. Μιὰ μεγάλῃ βουῆ ἔφτανε ὡς τὸ ὕψος, πὺν

τὸ χελιδόνι πετοῦσε. Κάτω ἔβλεπε τὰ πελώρια φίδια, πού μὲ τὰ διάφορα κουλουριάσματά τους ἔπαιρναν λο- γῆς-λογῆς σχήματα. Ἄλλα ἦταν τυλιγμένα σὲ γιγάντια δέντρα, κι ἄλλα εἶχαν τὸ κεφάλι τους ὀρθό, πετώντας ψηλὰ τὸ δηλητήριό τους. Τὸ χελιδόνι στὴν ἀρχὴ φοβή- θηκε. Σκέφτηκε νὰ γυρίσει πίσω. Μὰ συλλογίστηκε τὴ ντροπὴ καὶ τὰ πειράγματα, πού θὰ τοῦ ἔκαναν τ' ἄλλα πουλιά, καὶ ἀποφάσισε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσή του. Ἄρχισε λοιπὸν νὰ κατεβαίνει σιγὰ-σιγὰ. Ἡ βουὴ τῶν φιδιῶν ἔφτανε τώρα πιὸ δυνατὴ. Βρισκό- ταν πολὺ-πολὺ χαμηλά. Μὲ μιὰ θαυμαστὴ ταχύτητα κατορθώνει κι ἀρπάζει ἕνα στάχυ σιταριοῦ· μὰ κάποιο φίδι προφταίνει καὶ τοῦ ἀρπάζει τὴν οὐρά. Τὸ χελιδόνι ὁμως δὲν τὰ χάνει. Παίρνει μὲ τὰ νύχια του τὸ στάχυ καὶ μὲ τὸ λευτερωμένο τώρα ράμφος του τσιμπᾷ μὲ μανία τὸ μάτι τοῦ φιδιοῦ. Ἡ στιγμὴ εἶναι κρίσιμη. Ἡ πάλῃ ἐξακολουθεῖ ἄγρια. Τὸ φίδι, ἀπὸ τὸ μεγάλο του πόνον, δαγκώνει δυνατὰ, πολὺ δυνατὰ τὴν οὐρὰ τοῦ χελιδονιοῦ καὶ τὴν κόβει.

Τὸ χελιδόνι τώρα ἦταν ἐλεύτερο. Πέταξε μὲ χαρὰ στὸν ἀέρα, κι ὕστερα ἀπὸ λίγο γύρισε στὴν συντροφιά του. Ἡ ὑποδοχὴ, πού τοῦ ἔγινε ἀπὸ τὰ πουλιά, ἦταν ἀφάνταστη. Ἀπὸ τότε ὁμως τὸ χελιδόνι ἔχει κομμένη σὰ ν ψ α λ ί δ α τὴν οὐρά.

Ὁ Ἄδὰμ, ἕνα πρωτὶ πού ἔκανε περίπατο μὲ τὴν Εὔα, βρῆκε τὸ εὐλογημένο σιτάρι. Ἡ χαρὰ του ἦταν ἀφάνταστη!

— Ἔτσι, παιδιά μου, -- πρόσθεσε ὁ μπάρμπα-Στά- θης — ἔχομε κι ἐμεῖς τὸ ψωμί κι ἔπαψαν ἀπὸ τότε κι οἱ γρίνιες τῆς Εὔας...».

Νίκος Τουτουντζάκης

Ἡ γοργόνα.

Μὲ τὸ μπρίκι τοῦ καπε-
τὰν Φαράση ἀρμένιζα μεσο-
κάναλα κείνη τῆ νύχτα.
Σπάνια νύχτα ! Πρώτη καὶ
τελευταία θαρρῶ στὴ ζωῆ
μου. Ποῦ πηγαίναμε ; Ποῦ
ἄλλοῦ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ.

Πράγματα καὶ τὰ δυό, πὺν τὰ ἔκαμα, τὸ λιγώτερο, εἴκοσι
φορές. Μὰ κείνη τῆ βραδιὰ αἰστανόμουν τόσο πλά-
κωμα στὴν ψυχῆ, πὺν κιντύνευα νὰ λιποθυμήσω. Δὲν
ξαιρῶ τί μοῦ ἔφταιγε· θέλεις ἢ γαληνεμένη θάλασσα,
θέλεις ὁ ξάστερος οὐρανός, θέλεις τὸ διαπεραστικὸ λιο-
πύρι· δὲν ἤμπορῶ νὰ εἰπῶ. Μὰ εἶχα τόσο βαριά τῆ
ψυχῆ, εὗρισκα τόσο σαχλοπλημμυρισμένη τῆ ζωῆ, πὺν
ἂν μὲ ἄρπαζε κανεὶς νὰ μὲ ρίξει στὸ νερό, δὲ θὰ ἔλεγα
«ὄχι!». Ὁ ἥλιος ἦταν ὦρα βασιλεμένος. Τὰ χρυσοπύρ-
φουρα συγνεφάκια, πὺν συντρόφευαν τὸ κατέβασμά του,
ἐσκόρπισαν στὸν πλατὺν ὀρίζοντα, ἐσκόρπισαν κάπου
μαῦρα σὰν γιγάντιες καπνιές. Ὁ ἀποσπερίτης ἔλαμψε
κρυσταλλόχοινο μέσα στὰ σκοῦρα. Ἐφάνηκαν ψηλὰ οἱ
ἀστερισμοὶ ἕνας κι ἕνας. Τὰ νερὰ κάτω πῆραν ἐκεῖνο
τὸ λευκοσκότεινο χρῶμα, τὸ κρῦο καὶ λαχταριστὸ τοῦ
ἄτσαλιοῦ. Τὸ ναυτόπουλο ἄναψε τὰ φανάρια στὴ θέση
τους· ὁ καπετάνιος κατέβηκε νὰ κοιμηθῆ. Ὁ Μπούλ-
μπεης ἔκατσε στὸ τιμόνι· ὁ Μπραχάμης ὁ σκύλος μας
ἐκουλουριάστηκε στὴ ρίζα τοῦ ἀργάτη ν' ἀναπαυτῆ
καὶ κείνος. Ἐγὼ οὔτε ν' ἀναπαυτῶ μποροῦσα. Οὔτε
ὑπνο-οὔτε ξύπνο. Ἐδῶ κιμάσα νὰ πιάσω κουβέντα μὲ

τὸν τιμονιέρη· μὰ εἶχε τόση ἀνοστιά, πὸν ἔσβησεν ἀμέσως σὰ φωτιά ἀναμμένη μὲ χλωρόξυλα. Πῆγα νὰ παίξω μὲ τὸν Μπραχάμη, ἀλλὰ καὶ κεῖνος ἐτρέπωσεν ἀκόμα περισσότερο τὸ μουςούδι στὰ πόδια του καὶ βαριεστισμένος ἐγρίνιασε, σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε :

— Ἄφησέ με καὶ δὲν ἔχω τὴν ὄρεξή σου !

Τότε βαριεστισμένος κι ἐγὼ πῆγα καὶ ξαπλώθηκα προύμυτα καταμεσῆς κι ἔκλεισα στὴ χούφτα τὰ μάτια μου, θέλοντας νὰ μὴ βλέπω τίποτα περίγυρα, νὰ μὴν αἰστάνωμαι πὼς ζῶ. Καὶ λίγο-λίγο σχεδὸν τὸ κατώρθωσα.

Κάτι ἐλάχιστο, σὰ θαμπὸ καντηλάκι, ἔβλεπα νὰ ζῆ στὸ κέντρο τῆς ὑπαρξίης μου καὶ γύρω κρύα στάχτη νὰ σκορποῦν τὰ ἄκρα, νὰ σμίγουν καὶ νὰ χωνεύουν μέσα στ' ἀνάσθητα σανίδια τοῦ καταστρώματος.

Πόσο ἔμεινα ἔτσι, δὲν τὸ ξαίρω. Τί μαῦρες ἰδέες ἔκλωσα στὸ πνεῦμά μου, ἢ καὶ ἂν ἔκλωσα, καθόλου δὲ θυμοῦμαι. Ἄξαφνα ὅμως, ἄρχισα νὰ ἀνατριχιάζω· κάποια μαγνητικὴ ἐνέργεια ἄρχισε νὰ ἐρεθίζη τὰ νεῦρά μου, ὅπως ἡ ὑγρασία ἐρεθίζει τὰ πουλιὰ στὸ φλυάρισμα. Κι ἀμέσως πορφυρὸ κῦμα χύθηκεν ἀπάνω μου, ἔδραμε ἀπ' ὄλους τοὺς πόρους τῆς σάρκας, ἐπέρασε στὰ αἰσθητήρια καὶ πλημμύρισε τὸ ἐγὼ μου ὀλάκερο. Ἐπίστεψα πὼς κολυμποῦσα στὰ αἵματα. Καὶ ὅπως ὁ κοιμάμενος σὲ σκοτεινὸ δωμάτιο, αὐτόματα ξυπνᾷ στὸ λαμπρόλευκο φῶς τῆς ἡμέρας, ἔτσι κι ἐγὼ αἰστάνθηκα τὴ ζωὴ ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη νὰ κουφοδρομῆ κι ἄνοιξα τὰ μάτια μου. Τ' ἄνοιξα ἢ τὰ ἔκλεισα δὲ θυμοῦμαι. Θυμοῦμαι μόνο πὼς ἔμεινα ἀκίνητος, μαρμαρωμένος, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι μπροστὰ στὸ κεφάλι τῆς Μέδουσας. Πρώτη μου σκέψη ἦταν, πὼς ἐξύπνησα μέσα στὸν φάρυγγα κάποιου ψαριοῦ πὸν γίγαντας ἐρρούφηξε

τὸ καράβι μας. Καὶ ὁμως δὲν ἦταν φάρυγγας ψαριοῦ.
 Ἦταν ὁ οὐρανὸς ψηλά, κάτω ἢ θάλασσα. Μὰ ὅλα, ψηλά
 καὶ χαμηλά, ἦταν στρωμένα μὲ ροῦχο κατακόκκινο, κυ-
 ματιστό, ποῦ ἔβαφε μὲ ἄβρὸ φεγγοβόλημα ὡς καὶ τὸ σω-
 τρόπι τῆς σκάφης μας. Κάπου, στὰ πέρατα τῆς γῆς,
 πυρκαγιὰ ἐτίναζε τὴ λαμπάδα τῆς ψηλά, κι ἔρριχνε φο-
 βερὸς ἀποκλαμὸς πέρα-δῶθε, ἀπληστη νὰ χάψη τὰ
 σύμπαντα. Μὰ ποῦ τὸ κάμα καὶ ποῦ ἡ αἰθάλη τῆς;
 Καὶ τὰ δυὸ ἔλειπαν. Ὁ ἀέρας ἦταν ἴδιος, ὅπως καὶ πρὶν
 λίγο δροσερός, ὑγρὸς περισσότερο καὶ τὰ ξύλα, τὰ σί-
 δερα, τ' ἄρμενα τοῦ καραβιοῦ δὲν εἶχαν κανένα ση-
 μάδι. Κάτω στὰ βάθη τοῦ βῆρριᾶ, κάποιο μενεξεδένιο σύ-
 γνεφο ἄπλωσε κι ἐτύλιξε μέσα γαλαζόχρωμα τ' ἀστέρια,
 καὶ τέλος τὰ ἔκρυσσε κάτω ἀπὸ τὸ πυκνὸ μαγνάδι του.
 Καὶ παραπάνω, τόξο ἀπλώθηκε λευκοκίτρινο κι ἔχυσε με-
 σοοῦρανα ποτάμια σκοτεινὰ καὶ ποτάμια πράσινα, χρυ-
 σορρόδινα καὶ γλαυκά, λὲς καὶ ἤθελε νὰ βράψη τὸ στερέ-
 ωμα. Καὶ τὸ τόξο, κινητὸ σὰν ἀνεμόδαρτο παραπέτασμα,
 σειοῦσε τὰ κρόσσα μπροσιά, ἄπλωνε τὶς ἀραχνοῦφαν-
 τες δαντέλες του, καὶ πρόβαινε καταχτητῆς τοῦ αἰθέρα,
 ὅπως ἡ πλημμύρα προβαίνει καὶ σκεπάζει μὲ ἀφροὺς καὶ
 γλῶσσες τὴν ἀμμουδιά. Τ' ἀέρινα ποτάμια ἔτρεχαν γοργὰ
 καὶ φούσκωναν καὶ κυλοῦσαν πάντα σκοτεινὰ, εἴτε πρά-
 σινα, χρυσορρόδινα, εἴτε γλαυκὰ καὶ σκόρπιζαν ἀντιφεγ-
 γίσματα παντοῦ, σὰν ἠλεκτρικοῦ προβολές, χοντρὲς καὶ
 ἀδαπάνητες. Ἡ θάλασσα ἀκίνητη ἀντανakλοῦσε τὰ τόσα
 χρώματα καὶ φαίνονταν ὅλα ἐκστατικὰ μπροστὰ στὴ θαυ-
 μαστὴ σπατάλη τοῦ τόσου σέλαος. Μὰ περισσότερο
 ἐκστατικὸς ἤμουν ἐγώ. Δὲν ἤξαιρα τί νὰ κάμω καὶ τί
 νὰ συλλογιστῶ. Ἐφτασε, εἶπα, τοῦ κόσμου ἢ συντέλεια.
 Τέτοια ὁμως συντέλεια μικροῦσε νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν

καθένα. Ἡλιογάβαλος ἢ Γῆ βούλεται νὰ πεθάνῃ μέσα στὰ ροδοκύματα. Ἄξαφνα ὁμῶς ἀνατρέμαξα. Κάτω βαθιά, μέσα ἀπὸ τὸ μενεξεδένιο σύγνεφο, εἶδα νὰ προβαίνει ἴσκιος πελώριος. Ἡ χοντρὴ κορμοστασιά, τὸ πυργογύριστο κεφάλι του ἐφάνταζαν στὸ βάθος τοῦ οὐρανοῦ σὰν Ἄγιονόρος. Τὰ δύο του μάτια μεγάλα καὶ λαμπρά, ἐγύριζαν φωτεινοὺς κύκλους τὴν ἴριδα κι ἔβλεπαν ὑπερήφανα τὸν κόσμον πρὶν τὸν λαχτίσουν στὴν ἀνυπαρξία. Νάτος ! εἶπα, ὁ θεόσταλτος ἄγγελος, ὁ χαλαστής καὶ σωτῆρας. Τὸν ἔβλεπα μὲ μάτια ὀρθάνοιχτα καὶ εἶχα σύγκρουο στὴν ψυχὴ. Ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ ἐπρόσμενα σφυρὶ νὰ πέσῃ ἀπάνω μου τὸ φριχτὸ χτύπημα. Πάει τώρα ἡ γῆ μὲ τοὺς καρπούς, πάει καὶ ἡ θάλασσα μὲ τὰ ξύλα της ! Οὔτε τραγούδια πιά, οὔτε ταξίδια, οὔτε φιλιὰ. Ἡ μήτρα τῆς γέννησης καὶ τῆς θανῆς θὰ πέσῃ τέλος στῆς ἀνυπαρξίας τὸ βάραθρο, χωρὶς καθόλου νὰ συγκινήσῃ τοὺς κόσμους.

Ἄλλὰ δὲν ἄκουσα ἀκόμη τὸ χτύπημα. Ὁ ἴσκιος ἐπρόβαινε στὰ νερὰ μὲ ἄλματα πύρινα. Καὶ ὅσο γρηγορώτερα ἐπρόβαινε, τόσο ἐμίκραινε ἡ κορμοστασιά του. Κι ἄξαφνα, ὁ θεότρομος ὄγκος, ἀγλαόμορφη κόρη σιάθηκεν ἀντίκρου μου. Διαμαντοστόλιστο στέμμα φοροῦσε στὸ κεφάλι καὶ στὰ πλούσια μαλλιά, γαλάζια χαίτη, ἄπλωναν στὶς πλάτες, ὡς κάτω στὰ κύματα. Τὸ πλατὺ μέτωπο, τὸ ἀμυγδαλωτὰ μάτια, τὰ χεῖλια της τὰ κοραλλένια ἔχυναν περίγυρα κάποια λάμψη ἀθανασίας καὶ κάποια ὑπερηφάνεια βασιλική. Ἀπὸ τὰ γλαφυρὰ λαιμοτράχηλα ἐκατέβαινε κι ἔσφιγγε τὸ κορμὶ ὀλόχρυσος θώρασας λεπιδωτὸς καὶ πρόβαλε στὸ ἀριστερὸ χεῖρι τὴν ἀσπίδα κι ἔπαλλε στὸ δεξιὸ τῆ Μακεδονικῆ σάρισα.

Δὲν εἶχα συνέρθει ἀπὸ τὴν ἀπορία, καὶ φωνὴ γλυ-

καί, ἡμερη καὶ μαλακή, σὰν τὸ μονότονο ψιθύρισμα προαιώνιας βρύσης, ἄκουσα νὰ μοῦ λέη :

— Ναύτη, καλεναύτη. Ζῆ ὁ βασιλιάς Ἄλέξαντρος ;

Ἐπιθύρισα μὲ περισσότερη ἀπορία.

Πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ ζῆ ὁ βασιλιάς Ἄλέξαντρος ; Δὲν ἤξαιρα τὴν ἐρώτησιν ἣταν ἐκείνη καὶ τὴν ἀποκριθῶ· ὅταν ἡ φωνὴ ξαναδευτέρωσε :

— Ναύτη, καλεναύτη· ζῆ ὁ βασιλιάς Ἄλέξαντρος ;

— Τώρα, κυρά μου ! ἀπάντησα, χωρὶς νὰ σκεφθῶ τί κάνω. Τώρα βασιλιάς Ἄλέξαντρος ; Οὔτε τὸ χῶμα του δὲν βρίσκεται στὴ γῆ.

Ὡμέ ! κακὸ πού τὸ ἔπαθα ! Ἡ ἀγλαόμορφη κόρη ἐγένετο ἀμέσως βδελυρὸ τέρας. Πελώρια βγῆκεν ἀπὸ τὸ κῆμα, καὶ ἔδειξε στέλεχος λεπιδοντυμένον τὸ μισὸ κορμί. Ζωντανὰ φίδια, τὰ μεταξόμαλλα σηκώθηκαν περαδῶθε, ἐβγαλαν γλῶσσα καὶ κεντριά φαρμακερὰ καὶ ἔχυναν φοβερὸ ἀνεμοφύσημα. Τὸ θωρακωτὸ στῆθος καὶ τὸ παρθενικὸ πρόσωπο ἄλλαξαν τὴν σύστασίν των ἀμέσως, σὰ νὰ ἦταν ἡ Μονοβύζω τοῦ παραμυθιοῦ. Στριγγλαμαζὶ καὶ Μέγαιρα. Τώρα ἐκαλογνώρισα μὲ ποιὸν εἶχα νὰ κάμω ! Δὲν ἦταν, ὄχι, ὁ χάρος τῆς γῆς, ὁ χαλαστής καὶ σωτήρας ἄγγελος. Ἦταν ἡ Γοργόνα, τοῦ Ἀλεξάντρου ἢ ἀδερφή, πού ἔκλεψε τὸ ἀθάνατον νερὸν καὶ γυρίζει ζωντανὴν καὶ παντοδύναμην.

Ἡ δόξα ἦταν τοῦ μεγάλου κοσμοκράτορα, ἀγέραστη καὶ αἰώνια σὲ στεριά καὶ θάλασσα. Καὶ μόνο γιὰ κείνης τὸν ἐρχομὸν ἔχυσεν ὁ Πόλος ἄφθονον τὸ σέλας του, νὰ στρώσῃ τὸν αἰθέρα μὲ τῆς πορφύρας τὸ χῶμα. Δὲ ρωτοῦσε βέβαια γιὰ τὸ φθαρτὸ σῶμα, ἀλλὰ γιὰ τὴν μνήμην τοῦ ἀφέντη της. Καὶ τώρα, στὴν ἄκριτή μου ἀπό-

κριση μανιασμένη, ἔρριξε τὸ χέρι, ἓνα δασοτριχωμένο καὶ βαρὺ χέρι, στὴν κουπαστή. Ἔπαιξε ζερβόδεξα τὴν οὐρά της, κι ἔδειξε ἄγριον Ὁκεανὸ τὸ μαλακὸ Πόντο.

— Ὅχι, κυρά, ψέμματα εἶπα ψέμματα! . . . ἔτρανοφώναξα μὲ λυμένα τὰ γόνατα.

Ἐκείνη μὲ κοίταζε αὐστηρά, ἐστάθηκε κολοσσὸς μπροστά μου, καὶ μὲ φωνὴ τρεμάμενη ξαναρώτησε :

— Ναύτη, καλεναύτη ζῆ ὁ βασιλιάς Ἀλέξαντρος ;

— Ζῆ καὶ βασιλεύει ἅπάντησα ἀμέσως. Ζῆ καὶ βασιλεύει καὶ τὸν κόσμον κυριεύει.

Ἄκουσε τὰ λόγια μου καλά. Σὰ νὰ χύθηκεν ἀθάνατο ρευστὸ ἢ φωνὴ μου στὶς φλέβες της, ἄλλαξεν ἀμέσως τὸ τέρας, κι ἔλαμψε παρθένα πάλι ἀγλαόμορφη. Ἐσήκωσε τὸ κρινάτο χέρι της ἀπὸ τὴν κουπαστή, χαμογέλασε, ροδόφυλλα σκορπώντας ἀπὸ τὰ χεῖλη της. Κι ἄξαφνα στὸν ὀλοπόρφυρο ἀγέρα χύθηκεν αὐρα μυστική, τραγούδι πολεμικὸ, παιᾶνες νικητήριοι, λὲς καὶ γύριζε τώρα ἡ Μακεδονικὴ φάλαγγα ἀπὸ τὶς χῶρες τοῦ Γάγγη καὶ τοῦ Εὐφράτη.

Ἐσήκωσα τὰ μάτια ψηλὰ καὶ εἶδα τὰ αἰθέρια ποτάμια, τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ πράσινα, τὰ χρυσορρόδινα καὶ τὰ γλαυκά, νὰ σμίγουν στὸ ζενιθ καὶ νὰ κάνουν στέμμα γιγάντιο.

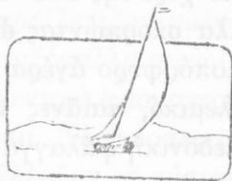
Ἦταν κάμωμα τοῦ καιροῦ ἢ μήπως συμβολικὴ ἀπόκριση τοῦ οὐρανοῦ στὸ ἐρώτημα τῆς ἀθάνατης ; Ποιὸς ξαίρει.

Μὰ σιγὰ - σιγὰ οἱ φωτεινὲς ἀχτίνες ἄρχισαν νὰ ὠχραίνουν, νὰ συγχίζονται καὶ τέλος νὰ σβήνουν μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, λὲς κι ἔπαιρνε τὰ κάλλη μαζί της ἡ Γοργόνα στὴν ἄβυσσο. Τώρα οὔτε στέμμα, οὔτε τόξο φαινόταν πουθενά. Μόνο, κάπου-κάπου, σκόρπια σύγνεφα ἔμεναν

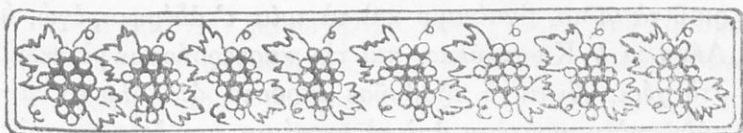
σταχτιά και κάτωχρα στὸν οὐρανό· και μέσα στὴν ψυχὴ μου, ἔτσι ὠχρὴ και συγχισμένη, ἔμεινεν ἢ λαμπρὴ πορφύρα τῆς πατρίδας μου.

Μὲ τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Φαράση ἀομένιζα μεσοκάναλα ἐκεῖνη τὴ νύχτα.

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

Ἡ γιδούλα μας

Στὰ μικρά μου χρόνια, θυμοῦμαι, εἶχαμε μιὰ γίδα. Μιὰ καὶ μοναχή. Φλώρα τὴν ἐλέγαμε. Κι ἦταν ἡ Φλώρα μας στὴ φτώχεια μας χαρά. Αὐτὴν εἶχουμε κι αὐτὴ

χαιρόμαστε. Καὶ νὰ σᾶς πῶ, ὁ καθένας ἐκεῖνο ποὺ ἔχει ἐκεῖνο χαιρεται. Ἐκεῖνο εἶναι καμάρι του.

Τὸ βράδυ δταν γύριζαν ἀπὸ τὴ βοσκή ὄλου τοῦ χω-

ριού τὰ γίδια, βγαίναμε καὶ τὰ τρία τ' ἀδέρφια, ἐγώ, ἡ Λένη κι ὁ Κωστιούλας, καὶ τὴν καρτερούσαμε μὲ ψωμί στὸ χέρι. Κι αὐτὴ τραβοῦσε μπροστὰ ἀπ' ὄλο τὸ κοπάδι, πὺδ μπροστὰ κι ἀπὸ τὰ γκεσέμια, πὺδ ἔσερναν τοὺς κύτρουσ τοὺς ὀκάρικους. Καὶ σὰ μᾶς ἔβλεπε, ἄρχιζε καὶ βέλαζε. Λὲς καὶ μᾶς καλησπεροῦσε. Κι ἐμεῖς τὴν ἐπροσμέναμε σὰν ἀδερφὸς τὸν ἀδερφό. Φιλιά καὶ χάρδια πὺδ τῆς κάναμ. Τὴ φιλεύαμε ψωμί κρατημένο ἀπὸ τὸ κομμάτι πὺδ μᾶς τύχαινε νὰ φᾶμε τὸ γιόμα. Στερούσαμε τὸν ἑαυτὸ μας.

Σὰν ἔτρωε, τρέχαμε μπροστὰ ἐμεῖς κι αὐτὴ μᾶς ἀκολουθοῦσε πιλαλώνοντας μὲ χίλια παιχνιδίσματα.

Καμιὰ φορὰ ἀπαντούσαμε τὴ μάνα μας στὸ δρόμο, καθὼς γυρνοῦσε ἀπὸ τὸ χωράφι κανενός, ὅπου δοίλευε ἐργάτισσα ὄλη τὴν ἡμέρα γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί. Καὶ σὰ μᾶς ἔβλεπε τὰ τρία τὰ παιδιά τῆς μὲ τὴ Φλώρα μαζί, γιόμιζαν δάκρυα τὰ μάτια τῆς. Τὸ καμάρι τῶν παιδιῶν τῆς.

—Μιὰ βγήκατε, παιδιά μου, κι ὁ Θεὸς νὰ σᾶς δώση χίλια. Νὰ μὴν κληρονομήσετε τὴ μοῖρα μου!

Ὅστερα ἐμεῖς τραβούσαμε μπροστὰ μὲ τὴ γίδα κι αὐτὴ ἀπὸ κοντά. Θυμᾶμαι, κάποτε γύρισα πίσω τὸ κεφάλι μου, καθὼς πηγαίναμε, καὶ τὴν εἶδα νὰ σφουγγίζει τὰ μάτια τῆς μὲ τὴν ποδιά.

Ποιὸς ξαίρει, μπορεῖ νὰ θυμόταν τ' ἀντρός τῆς τὸ κοπάδι καὶ τώρα χήρα μὲ μιὰ γίδα!..

* * *

Μὰ ἓνα βράδυ πὺδ βγήκαμε καὶ καρτερούσαμε, σὰν πάντα μὲ ψωμί στὸ χέρι, δὲν εἶδαμε τὴ γίδα μας νὰ τραβίη μπροστὰ, πὺδ μπροστὰ κι ἀπὸ τὰ γκεσέμια, πὺδ ἔσερναν τοὺς κύτρουσ τοὺς ὀκάρικους. Κάτι ἔνωσα μὲς στὴν

καρδιά μου. Δὲν ξαίρω φόβο, πόνο; Ἴσως καὶ τὰ δυό. Πέρασε ἀπὸ μπροστά μας ὄλο τὸ κοπάδι καὶ πουθενὰ νὰ φανῆ ἡ γίδα.

Τοῦ κάκου τὰ μαυλίσματά μας δὲν ἀκουόταν ἡ Φλώρα· τὴν ἔφερε στὸν ὄμο ὁ πιστικός. Πάγος στὴν καρδιά μου. Τί νὰ εἶχε ἡ γιδούλα μας; Τὴν εἶχε δαγκάσει φίδι στὸ στῆθος.

Ὁ πιστικός τὴν πήγαινε στὸ σπίτι μας. Κι ἐμεῖς κοντά του κλαίοντας καὶ τὰ τρία.

Στὸ δρόμο ποὺ περνοῦσε ἀπέξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας, σὲ μιᾶς τουφεκιάς μάκρος τοῦ παλιοῦ καιροῦ, εἶδαμε τὴ μάνα μας. Γυρνοῦσε ἀπὸ τὴ δουλειὰ μ' ἓνα ζαλίκι ξύλα. Στάθηκε στὸ δρόμο, ὅπως ἦταν φορτωμένη, ἀκούμπησε τὰ χέρια της στὰ γόνατα καὶ κοίταζε ἀμίλητη, σὰ χαζή. — Νὰ μὲ χωρέσης μάνα μου! — Πρὶν τῆς ποῦμε τίποτα, τὰ κατάλαβε ὅλα μοναχὴ της. Τόσα χρόνια, μιὰ ζωὴ ὀλάκερη μέσα στὴ φτώχεια, τὰ μάντευε ὅλα τὰ κακά.

— Μάνα, τὴ γίδα τὴν ἔφαε τὸ φίδι.

— Ὅπου ὁ φτωχὸς κι ἡ μοῖρα του, εἶπε κι ἀναστέναξε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά της.

Τὴν ἐκατέβασε ἀπὸ τὸν ὄμο του τὴ γίδα ὁ πιστικός, μὰ δὲ στάθηκε στὰ πόδια της ὀρθή. Ξαπλώθηκε καταγῆς κι ἔγειρε τὸ κεφάλι της δίπλα, τ' ἀκούμπησε στὸ χῶμα. Καὶ βογγοῦσε σὰν ἄνθρωπος. Ἐνα βογγητὸ κοντὸ σὰν κομμένο κλάμα. Τὴν ἀκούσαμε καὶ μᾶς ραῖστηκε ἡ καρδιά· κι ἄλλα τόσα κλάματα καὶ τὰ τρία τ' ἀδέρφια.

— Νὰ σοῦ πῶ, Χαραλάμπαινα, τῆς λέει ὁ πιστικός τῆς μάνας μου, τὴν πρόφτασα καὶ τῆς ἄρμεξα τὸ φαρμακωμένο αἷμα. Δὲ θὰ πάθῃ τίποτα. Ἄς κάνῃ ἔτσι, μὴν τὴ φοβᾶσαι. Δυσκολεύτηκε καθὼς τὴν ἔφερνα στὸν ὄμο καὶ τῆς ἄναψαν οἱ πόνοι.

Πόσα μου ἔτυχαν ἔμένα, μὰ τίποτα δὲν ἔπαθαν. Ἔγιαναν πάλι. Ρίξε της κλαρὶ καὶ σὲ κάνα-δυὸ ὄρες, σὰν τῆς διαβοῦν οἱ πόνοι, θ' ἀρχίσῃ νὰ τρώῃ. Μέρωσε τὰ παιδιά σου, πὺν ἔβαλαν τὴ φωνή, σὰ γατάκια νησι-κά πὺν νιαουρίζουν.

* * *

Πῆρε δυὸ αὐγά γιὰ τὸν κόπο του ὁ πιστικὸς κι ἔφυγε. Κι ἡ μάνα μου σήκωσε τὴ γίδα στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὴν ἐπῆρε μέσα στὸ σπῆτι. Τὴν ἔβλεπε σὲ μιὰν ἄκρη καὶ τῆς ἔρριξε πρινάρι, ἂν ἤθελε νὰ φάῃ. Κι ὕστερα καταπαιάστηκε νὰ ἡσυχάσῃ ἑμᾶς, νὰ πάψωμε τὰ κλάματα. Ἐγὼ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια ἔπαψα. Δὲν ξαίρω ἴσως στερεεύουν γρήγορα τὰ δάκρυά μου. Μὲ βρῆκαν συμφορὲς καὶ συμφορὲς ἀργότερα, σὰ μεγάλωσα, στὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, καὶ δὲν ἔβγυζα οὔτε ἓνα δάκρυ.

Ὅστόσο, νὰ μὲ συμπαθήσετε, γιὰτὶ σᾶς εἶπα κάτι, πὺν δὲ σᾶς ἐνδιαφέρει. Τόφερε ἡ κουβέντα.

Μὰ ἡ Λένη, πὺν νὰ πάψῃ! Σιγὸκλαιγε. Ἄναψε φωτιά ἡ μάνα μου, Φλεβάρης μαθὲ, κι ἔρριξε δαδὶ στὴ φωτιά νὰ φέγγῃ. Πῆρε ὕστερα ἓνα κομμάτι μπομπότα (ἀραποσίτικο ψωμί), ἀποδοσίδι τῆς δουλειᾶς της ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ δυὸ-τρία κρομύδια καὶ κάθισε κοντὰ στὴ φωτιά μὲ τὸν Κωστοῦλα στὴν ἀγκαλιά.

— Ἐλᾶτε, παιδιά, νὰ φᾶμε. Κι ἡ γίδα, μὴ φοβᾶστε, θὰ γιάνῃ ἴσαμε αὔριο.

Μὰ πὺν ἡ Λένη δὲν ἔπαυε τὸ κλάμα.

— Σώπα, παιδί μου Λένη, τί κλαῖς καὶ κλαῖς; Σοῦ εἶπα θὰ γιάνῃ. Σώπα κι αἴντε νὰ φᾶμε.

Σηκώθηκε, τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά της. Τὴν κάθισε σιμά της. Τῆς ἔδωκε ψωμί. Τὴν ἐφίλησε.

— Σώπα, παιδάκι μου.

Ἡ Λένη δὲν ἄκουε. Τὸ δικό της αὐτῆ.

— Μά...να... κι ἄν... μᾶς ψο...φή...ση ἢ Φλώ...ρα ;..

— Σώπα, παιδάκι μου, ἄσε με νὰ φάω μιὰ στάλα ψωμί... Δὲ φτάνει, πού εἶμαι σκοτωμένη ἀπὸ τὴ δουλειά, ἔχω καὶ τὴ γκρίνια σου, κοιζάμ κορίτσι. Ἦσυχασε κι ἄν εἶναι νὰ ψοφήση, ὦρα της καλῆ. Πολλὰ ἔπαθα, ἄς πάθω καὶ τοῦτο ἀκόμα. Πάψε τώρα νὰ μὴν κλαίη καὶ τὸ παιδί. Δὲν παθαίνει τίποτα ἢ γίδα.

Γιὰ τὸν Κωστιούλα ἔλεγε, πού ὅσο ἔβλεπε τὴ Λένη νὰ κλαίη, ἄλλο τόσο αὐτὸς ἐφώναζε... Μικρὸ παιδάκι μαθὲ πέντε χρονῶ.

Εἶδε πὸν πείσμωνε τὴ μάνα της ἢ Λένη καὶ σόπασε. Μαζώχτηκε σὲ μιὰν ἄκρη καὶ κεῖ ἀποκοιμήθηκε, δίχως νὰ φῶς, μὲ τὸ ψωμί στὸ χέρι.

Σὰν ἀποφάγαμε, σηκώθηκε ἢ μάνα μου.

Κι ἄμα τὴν εἶδε π' ἀποκοιμήθηκε, ἔστρωσε καὶ τὴν ἔβαλε στὸ στρῶμα. Τὴν φίλησε καὶ εἶπε σιγανά :

— Κακοκέφαλο, μ' ἔκανες καὶ σὲ μάλωσα καὶ δὲν ἔφαες κίολας, νὰ σκάσω... Κι ἐγὼ σᾶς μεγαλώνω μὲ τὸ αἷμα μου, κακοκέφαλο.

— Πλαγιάσαμε νὰ κοιμηθοῦμε.

* * *

Τὴ νύχτα, δὲν ξαίρω κατὰ τί ὦρα, ξύπνησα. Στὸ παραγώνι κάποιος φουσοῦσε ν' ἀνάψη φλόγα. Σὲ λίγο ἔλαμψε μιὰ φλόγα καὶ ἢ Λένη μ' ἓνα δαδί ἀναμμένο στὸ χέρι.

Χαμηλά, στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ σπιτιοῦ, ἢ γίδα στεκόταν ὀρθὴ μπροστὰ στὸ πριναρί κι ἔτρωε. Κι ὅπως ἔλομψε ἢ φλόγα τοῦ δαδιοῦ, ἔστρεψε καὶ κοίταξε τὴ Λένη καὶ σιγανοβέλαξε μιὰ φορὰ, σὰ νὰ ἤθελε νὰ τῆς μιλήση.

Σὰν τὴν εἶδε ἡ Λένη, τὴ Φλώρα πὺ ἐτροσε τῆς εἶπε :

— Τρωῶς, γιδούλα μου ; Φάε, φάε. Εἶσαι καλὰ τῶρα ; Δὲν πονεῖς, Φλώρα μου ; *Εγιανες ;

Τὴν ἐσήμωσε καὶ τὴ φίλησε στὰ μάτια.

— Λένη, εἶναι καλὰ ἡ Φλώρα ; Καὶ πετάχτηκα ἀπὸ τὸ στρῶμα. Εὐπνησε κι ἡ μάνα μου, ξύπνησε κι ὁ Κωστούλας, καὶ τί χαρὲς πὺ κάναμε ! Κι ἡ μάνα μου ἔδωκε τῆς Λένης νὰ φάη πὺ εἶχε ἀποκοιμηθῆ νη-στικῆ.

*Αθ. Παπαχαρίσης

Ἡ σπορά.

Θάρθουν οἱ μέρες τῆς σπορᾶς, τοῦ ζευγολάτη ἐλπίδα.

Βαρὺ τὸ ἀλέτρι σέρνεται στὸ βαλτωμένο χῶμα,
τὰ βόδια τ' ἀργοκίνητα ξυπνᾶ ἢ μακριὰ βουκέντρα
κι ἀνασαλεύουν τὸ ζυγὸ κι ἀχοφυσοῦν σκυμμένα,
στυλώνοντας στὶς αὐλακιᾶς καρτερικὰ τὰ μάτια,
μάτια μεγάλα ὀλόμαυρα, γεμάτα καλωσύνη.
Σταλάζει ἀπὸ τ' ἀπλόχερα χρυσὸ καθαροσπόρι,
καὶ τροχισμένο ἀπ' τὴν τριβὴ τὸ ὕνι ἀσημένιο λάμπει,
σκάφτοντας λάκκο στὴ σπορὰ τῆ ζωντανοθαμμένη.
Σκαλίστρα ἀχόρταγη τῆς γῆς καὶ τῆς σπορᾶς ἀρπάχτρα,
τὸ ζευγολάτη ἀκολουθᾶ μαυρόφτερη κουρούνα
κι ἀπὸ τὰ νέφη κεληδεῖ κρυμμένη ἢ σιτορήθρα,
ζητώντας γιὰ τὸν κόπο τῆς ἓνα σπειρὶ σιτάρι.

Μικρὲς οἱ μέρες τοῦ Σποριᾶ κι ἀτέλειωτες οἱ νύχτες,
τὸν ὕπνο δίνουν πληρωμὴ στὸν κάματο τῆς μέρας.
Μόνη ξενύχτρα καίει ἢ φωτιά στὸ ταπεινὸ καλύβι
κι ἀπ' τῆς φωτιᾶς τὸ φωτερὸ πλάνημα ὁ ζευγολάτης
βλέπει ὄνειρο : στὸ νιόσπαρτον ἀγρὸ βαριὰ τὰ στάχυα,
νὰ καρτεροῦν τὸ κοφτερὸ δρελάνι τῆς θερίστρας.

Γ. Δροσίνης

Τὸ θέρος.

Μὲ τοῦ καιροῦ τὸ γύρισμα τ' ὄνειρο θ' ἀληθέψη :

Στις καλαμιές ἀπόγυρτες ἀπ' τὰ βαριὰ τὰ στάχυα,
νεραΐδες ἀσπρομάντιλες διαβαίνουν οἱ θερίστρες.
Τ' ἀνάλαφρα ἀσπρομάντιλα, σφιγμένα μὲ τὰ δόντια,
φυλαχτικὰ ἀπ' τὸ λιόκαμα τὶς ὄψες ἀποκρῦβουν
καὶ δείχνουν τὰ ματόφρυδα, κοράκια μὲς σιὸ χιόνι.
Πίσω ἀπ' τὸ διάβα τους, στρωτὰ χειρόβολα τὰ στάχυα,
χαράζουν στράτα ἀπάτητη σιὸν ἥλιο καὶ στ' ἀγέρι.

Γιὰ τὶς βαρύτερες δουλειές ἄξια τ' ἀντρίκια χέρια.
Στρίβουν κλωνάρια κοτσικιᾶς καὶ ζώνουν τὰ δεμάτια.

Τ' ἄλογο χαμοδένοντας σιὸ χέρσωμα νὰ βόσκη,
πάει τὸ κοπέλι γιὰ νερὸ μὲ δυὸ φλασκιά σιὰ χέρια.
Κι ἡ μάνα, ἀποκοιμίζοντας στ' ἀπόσκιο τὸ παιδί της,
στρώνει στεγνὸ, ἀμαγείρευτο τῆς ἀργατιᾶς τὸ δεῖπνο,
μὲ πρῶϊμο κριθαρίτικο ψωμί πὺ δὲ χορταίνει.

Γ. Δροσίνης

Στ' ἄλώνια.

Στ' ἄλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημιωνιές, ξανθὴμαλλες πλεξίδες.

Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασᾷ περνώντας ἢ ροκᾶνα.
Πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.
Τὰ βόδια σέρονουν τὸ θεριὸ ζευγσρωτὰ δεμένα
καὶ δαμασμένο τὸ πετᾶ, τὰ βόδια κυβερνώντας,
ώραία ἀρματοδρόμισσα λαμπαδωτὴ στημένη.
Στὰ χεῖλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἶν' ἢ βουκέντρα.

Ὁ νοικοκύρης τ' ἄλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασί στὸ γόνα,
κερνᾷ τοὺς ξένους, ποῦ περνοῦν, καὶ κράζει τοὺς γει-
[τόνους.

Κι ἕνας λυράρης, παίζοντας τυφλὸς τυφλὰ τὴ λύρα,
μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειὰ κάθε φορὰ πὺ πίνει.

Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τὶς νύχτες μὲ τ' ἀπόγειο.
Σύννεφο ἀπ' τὰ ξυλόφτυα, στὰ οὐράνια ἀναπετώντας,
τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει,
γύρω στὸ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσὴ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.

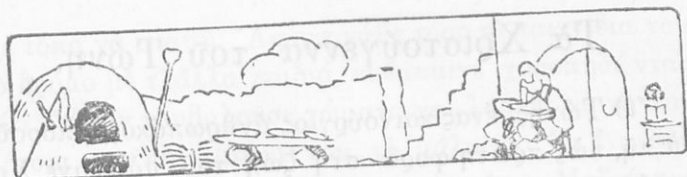

Σωρὸς σιτάρι ἂν καρτερῇ, τοῦ μετροῦτῃ τὰ χέρια,
πρὶν ἅπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια·
τὰ πόδια μὲ τὸ πῆδημα, μὲ τῇ ματιᾷ τὰ μάτια.
Φτερό τοῦ νικῦ τὸ πῆδημα—σοφὴ ἢ ματιὰ τοῦ γέρου.

Ἄβρεχτη καὶ ἄκαγη ἢ σοδειὰ σηκώνεται ἅπ' τ' ἁλώνι.
Λίβας δὲν τὴν καψύλισε κι ἢ μπόρα δὲν τὴν πῆρε.
Χροινιάρα τροφοδοτίσσα γεμίζει τὶς κουβέλες.

Γ. Δροσίνης

Ψ ω μ ί.

Καλόδεχτο τὸ φόρωμα, πὺν θάρθη ἀπὸ τὸ μύλο,
πρωτόσταλο, πρωτάλεστο, πρώτη χαρὰ τῆς σκάφης.

Ζυμώνουν τ' ἀνασκουμπωτὰ τῆς πρωτονύφης χέρια
καὶ πλάθουν τὰ πρωτόπλαστα ψωμιά μὲ τὶς παλάμες
μὲς στὴν καλοπελεκητὴ πινακωτὴ—προικιὸ τῆς.
Τὸ φοῦρνο καίει τεχνίτισσα στὸ φοῦρνο ἢ γριὰ κυρούλα,
ξανανιωμένη, ἀφήνοντας τὴ συντροφιά τῆς ρόκας.

ᾠ βραδυνὸ συμμάζεμα στὸ σπιτικὸ κατώφλι,
καρτέρεμα ἀνυπόμονο τοῦ πυρωμένου φούρνου!
κι ὦ μέθυσμα ἀπ' τὴ μυρωδιὰ πρώτου ψωμοῦ, πὺν
[ἀχνίζει

κομμένο ἀπὸ τὸ γέροντα παπποῦ χωρὶς μαχαίρι
καὶ μοιρασμένο σιὰ παιδιά, σὶς νύφες καὶ σὶ ἀγγόνια!

Καὶ σύ, θυσία τῶν ταπεινῶν στὴ θεία τὴν καλωσύνη,
σημαδεμένο ἀνάμεσα μὲ τοῦ σταυροῦ τὴ βούλα,
καλοπλασμένο πρόσφορο, τῆς Ἐκκλησιᾶς μεράδι,
πὺν θὰ κοπῆ τὴν Κυριακὴ μὲς σὶ ἀργυρὸ ἀυτοφόρι
καὶ σὶ ἅγιο δισκοπότηρο μὲ τὸ κρασί θὰ σμίξης!

Γ. Δροαίτης

Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Τώνη.

Ὁ Τώνης, ἓνας καινούργιος ἀνθρωπάκος, μπορούσε νὰ πῆ, πὼς πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του θὰ ἔκανε Χριστούγεννα πάνω στὰ ἑφτά του χρόνια. Τὰ περασμένα δὲν ὑπῆρχαν γι' αὐτόν, γιατί δὲν τὰ θυμόταν.

Παραμονή, κι ὅλη ἡ γειτονιά ἦταν σὰν ἀλλιώτικη. Ὁ μανάβης στόλισε τὸ μαγαζί του, ὁ χασάπης τὸ χασάπικο. Φοινικιές, σμυρτιές, χρυσόχορτα στὶς πόρτες, στὰ καλάθια, στὰ τσιγκέλια μὲ τὰ κρέατα. Ὁ γαλατὰς μάλιστα εἶχε κόψει δυὸ φανταχτερὲς φιγουῦρες ἀπὸ ρεκλάμες αὐτοκινήτων καὶ τὶς κόλλησε στὰ τζάμια τοῦ μαγαζιοῦ του. Τὰ παιδιά τῆς γειτονιάς μαζεύτηκαν τότε καὶ χάζευαν τὰ πράσινα αὐτοκίνητα καὶ τὶς λαμπρὲς κυρίες, ποὺ κάθονταν μέσα. Ὁ κουρέας εἶχε κάνει θυσία ἓνα μπουκαλάκι κολώνια μπροστὰ στὸ κατώφλι του, γιὰ νὰ μυρίζωνται οἱ διαβάτες καὶ νὰ μπαίνουν.

Ἀπάνω στὰ μεγάλα σπίτια, ὁ Τώνης δὲν ἤξαιρε τὶ γινόταν, ἀλλὰ κάτω στὰ χαμηλὰ ὅπου βρισκόταν καὶ τὸ δικό του, γινόταν φασαρία. Οἱ νοικοκυραῖοι μπαϊνόβγαιναν μὲ ψώνια, οἱ νοικοκυρὲς ἀνασκουμπωμένες σφουγγάριζαν, σκούπιζαν, τίναζαν. Ἡ μητέρα τοῦ Τώνη ἔμπαινε-ἔβγαινε κι αὐτὴ ἀπὸ τὸ σπιτάκι τῆς στὴν αὐλή, συγυρίζοντας. Εἶχε βοήθεια καὶ τὴν κόρη τῆς τὴ δεκάχρονη Φροσοῦλα.

Μιὰ χαρούμενη ἀνησυχία ὑπῆρχε γιὰ τὸν Τώνη στὸν ἀέρα. Ὁ Χριστὸς ποὺ γεννιέται, ἓνα παχουλὸ μωρό, ποὺ τὸ εἶδε στὴν ἐκκλησία ζωγραφιστό, τὰ χρυσόχαρτα τοῦ χασάπη, τὰ κάλαντα ποὺ ἔλεγαν τὰ παιδιά, ἔδιναν στὸν Τώνη μιὰν ἀνυπομονησία. Κάτι μεγάλο βέβαια ἐτοιμαζόταν. Κι ἀπὸ τὴ χαρὰ του ὁ μικρὸς δὲν

είχε τόπο νὰ σταθῆ. Ἄφηνε κάθε τόσο τὰ παιχνίδια του στὸ δρόμο μὲ τ' ἄλλα παιδιά, κι ἔμπαινε χοροπηδώντας σπίτι. Ὅταν κουβαλοῦσε χώματα καὶ λάσπες μὲ τὰ παπούτσια του, ἦ μητέρα του τὸ μάλωνε. Κι ἕνα-δυὸ φορὲς ἔφαγε ξυλιὲς στ' ἀνήσυχα ποδαράκια. Μαζεύτηκε ὁμως μέσα ὀριστικά, τὴν ὥρα πού κατάλαβε, πὼς στὴν κουζίνα κάποια λιχουδιὰ ἐτοιμάζεται. Κι ἦταν ἕνα πράμα τόσο σπάνιο γιὰ τὸ φτωχὸ σπιτικό τους !

Ἀπάνω σ' ἕνα τραπέζι εἶδε ὁ Τώνης ζάχαρη, αὐγά, ἀλεύρια. Κι ἡ μητέρα ζωσμένη μὲ μιὰν ἄσπρη ποδιά, μὲ τὰ μανίκια ἀνασκουμπωμένα, πῆρε καὶ τ' ἀνακάτευε μέσα σὲ μιὰ μεγάλη λεκάνη.

Ὁ μικρὸς γονατισμένος ἀπάνω σ' ἕνα σκαμνὶ κοντὰ σιὸ τραπέζι, κοίταζε λαίμαργα ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα πού τρώγονταν. Τὰ μεγάλα του μάτια τὰ ξέταζαν ὅλα. Ὡς καὶ τ' ἀστεῖα τὰ φρύδια του σηκωμένα ψηλά, φαίνονταν καὶ κεῖνα σὰν κατάπληχτα. Ἡ ζάχαρη, τ' ἀλεύρι, τ' αὐγά, μὲ μιὰ μυρουδιὰ κανέλας, πού τρέλαινε, γίνονταν σιγὰ-σιγὰ ἕνας χυλὸς ὠραῖος, κροκάτος, παχουλός.

Πὼς ἤθελε νὰ φάη λίγο ἀπ' αὐτὸ τὸ πράμα ὁ Τωνάκης ! Βέβαια, θὰ ἦταν γλυκό. Ἡ ἀδερφούλα του τὰ ἴδια συλλογιζόταν, μὰ ἡ φιλοτιμία τῆς μεγάλης δὲν τὴν ἄφηνε τίποτα νὰ πῆ.

Λίγη ζάχαρη εἶχε σκορπιστῆ ἀπάνω σιὸ τραπέζι γὰρ ποια στιγμή. Ὁ Τώνης σάλιωσε τὸ δαχτυλάκι του, μάζεψε λιγουλάκι καὶ τὸ ἔβαλε σιὸ στόμα του. Καλὸ ἦταν. Ὑστερα ἔπρεσε ἕνα χοντρὸ ψίχουλο ἀπὸ τὴ ζύμη.

Ὁ Τώνης τὸ τράβηξε μὲ τρόπο. Ἡ μητέρα ἔκανε πὼς δὲν εἶδε τίποτα, μὰ ἡ μεγάλη ἀδερφή τὸν πρόδωσε ἀπὸ ζήλεια γιὰ νὰ ξεσκάσει. Τότε ὁ μικρὸς ντραπήκε κι ἔφυγε. Δὲν ἄργησε ὁμως νὰ ξαναγυρίσει. Ὁ χυλὸς ἦταν

‘Ο Τόνης σάλιωσε τὸ δαχτυλάκι του...

τώρα ένα ζυμάρι σφιχτό. Ἡ μητέρα ἔκοβε μικρά-μικρά κομμάτια, τὰ ἔφτιανε κάτι διασκεδαστικά σχήματα καὶ τὰ ἔβαζε στὸ ταψί.

Ἀνεβασμένος πάλι στὴ θεσοῦλα του ὁ Τώνης ξεροκατάπινε κάπου-κάπου, σιωπηλός. Ἐπειτα συντρόφεψε τὴ μητέρα του ὡς τὸ φοῦρνο μὲ τὸ ταψὶ στὰ χέρια της.

Ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς ἔμαθαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὸν ἴδιον, πὼς στὸ σπίτι τους ἔφτιασαν γλυκό. Καὶ τὸ καθένα του εἶχε κάτι νὰ πῆ γιὰ τὸ δικό του σπιτικό.

Πράματα μεγάλα, περίεργα καὶ σπουδαῖα.

Μὰ ὁ Τώνης δὲ μπορούσε πιά οὔτε νὰ μιλήσῃ μαζί τους, οὔτε νὰ παίξῃ, οὔτε στὸ σπίτι του νὰ συμμαζευτῆ. Ὁ νοῦς του ἀδιάκοπα βρισκόνταν στὸ ταψὶ τους. Κάθε τόσο πῆγαινε νὰ πῆ στὴ μάνα του τίς ιδέες του. Ἰὼς θὰ ψήθῃκε τὸ γλυκό· πὼς μπορεῖ νὰ κάηκε· πὼς μπορεῖ νὰ τοὺς τὸ πάρουν.

Ἀπελπισμένος πού δὲν ἔφτιανε ἡ ὥρα, πῆγε καὶ κόλλησε στὸ παράθυρο, ἀντικρύζοντας πέρα τὸ φοῦρνο. Ὅστερα, γιὰ νὰ εἶναι πιὸ κοντά του, βγῆκε στὸ δρόμο καὶ αἰγλώθηκε στὴ γωνιά. Τουλάχιστο νὰ τὸ φυλάῃ ἀπὸ μακριά. Ἄχ, τί λαχτάρα πού εἶχε μέσα του!

Κόσμος ἄλλος γι' αὐτόν, ἔξω ἀπὸ τὸ ταψὶ του, δὲν ὑπῆρχε. Ὅλη τὴν ἀγάπη στὴ ζωούλα του ἐκείνο τὸ ταψὶ τοῦ τὴν ἔδινε σήμερα. Μὰ ἡ μητέρα του, ἀκόμα δὲν τ' ἀποφάσιζε νὰ ξεκινήσῃ νὰ τὸ πάρῃ, καὶ ὁ Τώνης πίστεψε, πὼς ἐπίτηδες τὸ ἔκανε γιὰ νὰ τὸν σκάσῃ. Στὸ τέλος, ἔκαμε ὁ Θεός, πρόβαλε στὴν πόρτα καὶ τοῦ φώναξε:

— Ἐλα, Τώνη, πᾶμε νὰ τὸ πάρωμε.

Ὁ Τώνης τρελάθηκε ἀπὸ τὴ χαρὰ του καὶ ἔτρεξε νὰ τὴν ἀνταμώσῃ. Περπατώντας πλάϊ της, ἔκανε δυό-τρία

βήματα στρωτά κι έπειτα έδινε ένα σάλτο. Μέσα του σαν κάτι να τον έσπρωχνε να πετάξει, όπως πετούσε στο όνειρό του καμιά φορά. Γελοῦσε, φλυαρούσε, έφερνε βόλτες στο ένα πόδι, έτρεχε, ξαναγύριζε.

Θεέ μου, τί στιγμή ήταν εκείνη σαν μπήκαν στο φουῖρνο, σ' εκείνο τὸ μοσχοβολισμένο παράδεισο, πὸν ἀράδα-ἀράδα τὰ ταψιά ἀνάσταιναν.

Όλες αὐτὲς τὲς λιχουδιὲς ἦταν ἀλήθεια πὸς θὰ τὲς έτρωγαν οἱ ἄνθρωποι ;

Ύστερα ἡ μητέρα παράλαβε τὸ δικὸ της ταψὶ καὶ στάθηκε λίγο ἀλλάζοντας εὐχὲς, ἡμέρα πὸν ἦταν, μὲ ἄλλες γυναικὲς ἐκεῖ μέσα. Μὰ ὁ Τώνης τὰ ἔβρισκε περιτὰ ὅλα αὐτά, καὶ τὴν τραβοῦσε ἀπὸ τὸ φουστάνι νὰ φύγουν. Στὸ δρόμο, ζύγωνε καμιά φορά τὸ μουτράκι του στὸ ταψί, ρουφοῦσε τὴ μοσχοβολιά του, κι ὄλο πήγαινε μπροστὰ μὲ χοροπηδήματα, πιστεύοντας ἔτσι, πὸς ἡ μάνα του θὰ φιλοτιμηθῆ νὰ τρέξει λίγο κι αὐτή.

Ἡ ἀδερφοῦλα του περίμενε ἀνυπόμονη ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ. Μαζὶ κι οἱ τρεῖς μπήκαν μέσα. Ὅλο τὸ σπίτι μοσχοβόλησε ! Τὰ παιδιὰ γελοῦσαν. Μικρὰ ὠραῖα γελᾶκια γεμάτα ἀνυπομονησία κι εὐτυχία.

Ἡ μητέρα ἀκούμησε κάπου τὸ ταψί, συμμάζεψε τὰ γλυκὰ ἕνα-ἕνα μέσα σὲ μιὰ μεγάλη πιατέλα, κι εἶπε :

— Τώρα θὰ τὰ φυλάξωμε παιδιά.

Ἡ πιατέλα σηκώθηκε καὶ κλειδώθηκε μέσα στὸ ντουλάπι.

Τότε ἡ μεγάλη ἀδερφή κοκκίνησε ὡς τ' αὐτιά κι ἔφυγε ἀπὸ τὴν κάμαρη βιαστικῆ, γιὰ νὰ μὴν καταλάβῃ ἡ μητέρα, πὸς κάτι περίμενε καὶ ντροπιαστῆ. Καὶ σαν πὸν ἤξαιρε περισσότερα ἀπὸ τὸν Τώνη, συλλογίστηκε μὲ πίκρα :

Ὡστε θὰ περιμένωμε αὔριο;

Μὰ ὁ Τώνης, πὺν δὲν ἤξαιρε ἀκόμα πολλὰ πράγμα-
τα, δὲ βάσταξε κι ἐρώτησε:

— Δὲ θὰ μᾶς δώσης οὔτε μισοῦλι, μαμά;

— Εἶναι γιὰ αὔριο, πουλάκι μου, εἶπε μὲ γλύκα ἡ
μητέρα. Σήμερα νηστεύομε. Νὰ φᾶμε ἀρτυμένα σήμερα.
παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, εἶναι μεγάλη ἁμαρτία, Τώνη
μου. Νὰ ἡ Φροσοῦλα πὺν τὸ ξαίρει.

Κι ἡ μητέρα τοῦ χაῖδεψε τὸ κεφαλάκι, στενοχωρη-
μένη κι αὐτή.

Ἡ ἄρνηση καὶ τὸ χაῖδι ἔκαναν τὸν Τώνη πολὺ δυσ-
τυχημένο. Ἄν φάη μισό, τί ἁμαρτία εἶναι τάχατες;
ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του. Λίγο ἂν φάη, ἔνα ψίχουλο νὰ τ'
ἀγγίξει μὲ τὴ γλωσσίτσα του νὰ ἰδῆ πῶς εἶναι. . .

Συλλογισμένος ὁ μικρὸς πῆγε καὶ στάθηκε μπροστὰ
στὸ παράθυρο. Πέρα στὸ δρόμο φάνταζε ὁ φοῦρνος,
πὺν ἔκλεινε τὰ ὄνειρά του πρίν. Μὰ τώρα τίποτα δὲν
τοῦ ἔταζε, τίποτα. Τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ πεσμένο στίς
γωνιές, ἔδειχνε, πῶς ἦταν ἔτοιμο νὰ κλάψη. Ζούληξε τὴ
μυτίτσα του στὸ τζαμόφυλλο, τὴ ρούφηξε μὲ συγκίνηση
καὶ τὸ γυαλὶ χουχουλισμένο θάμπωσε.

Πῶς χάλασε ἔτσι ἡ χαρά του; Δὲν εἶχε ὄρεξη πιά γιὰ
τίποτα, οὔτε καὶ γιὰ παιχνίδια. Μιὰ πίκρα βάραινε τὴν
τρυφερὴ καρδούλα του, ὅπως βαραίνει ἡ ἄσχημη ἡ κάμ-
πια ἔνα λουλούδι. . .

Κλεαρέτη Δίπλα—Μαλάμου

Πάνω στη γέφυρα.

Πάνω στη μεγάλη γέφυρα τῆς Πόλης, πού ἐνώνει τις δυὸ ὄχθες τοῦ Κεράτιου Κόλπου, τὸ Καρά-κιοϊ τοῦ Γαλατᾶ μετ' ἃ Ἐμίν-᾽Ονοῦ τοῦ Σταμπούλ, περπατοῦσαν δυὸ παιδιά. Μόλις θὰ ἦταν δώδεκα χρονῶν. Κρατοῦσαν τὰ βιβλία τους κάτω ἀπὸ τὴν ἀμασχάλη του γιατί γυροῦσαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο τους, τὴ Μεγάλῃ Σχολῇ τοῦ Γένους. Τὸ ξακουστὸ σχολεῖο ἦταν τότε κοντὰ στὰ Πατριαρχεῖα, σ' ἓνα ξύλινο παλιόσπιτο ἐνὸς στενοῦ δρόμου τοῦ Φαναριοῦ.

Δὲν ἦταν ἡ πρωινὴ ὥρα, πού φτάνουν, τὸ ἓνα ὕστερα ἀπὸ τ' ἄλλο, τὰ βαποράκια ἀπὸ τὸ Σκούταρι, ἀπὸ τὸ Καδή-κιοϊ, ἀπὸ τὰ προάστεια τοῦ Βοσπόρου, ἀπὸ τὰ Πριγκηπόνησα, ἀπὸ παντοῦ, καὶ χύνουν τοὺς ἐπιβάτες τους στὴ γέφυρα, καὶ χιλιάδες ἄνθρωποι σκορπίζονται βιαστικὰ στὸ Γαλατᾶ, στὸ Σταυροδρόμι, στὸ Σταμπούλ. Δὲν ἦταν ἡ βραδινὴ ὥρα, πού ἀνάμεσα στὴν ὄγλοβόη, ἀκούονται γλῶσσες ὅλων τῶν τόπων τῆς γῆς, πού συναπαντιῶνται πάνω στὴ γέφυρα μεγάλα καὶ ὀρητικὰ κύματα ἀνθρώπων κάθε χρώματος, κάθε φυλῆς, κάθε ἐνδυμασίας, μετ' ἃ σαρίκια, μετ' ἃ φέσια, μετ' ἃ γουνωτὰ καλπάκια, μετ' ἃ καπέλλα κάθε σχήματος, μετ' ἃ καφτάνια, μετ' ἃ σπρους μαντιέες, μετ' ἃ ράσα παπάδων ὀρθόδοξων, ἀρμένηδων, φραγκοπαπάδων, κύματα γυναικῶν μετ' ἃ φερετζέδες, μετ' ἃ γιασμάκια, μετ' ἃ δάχτυλα κοκκινοβαμμένα μετ' ἃ κινὰ καὶ διαμαντοστολισμένα, εὐνούχων, ἀξιωματικῶν, μετ' ἃ στολές χρυσοκεντημένες, ζητιάνων μετ' ἃ βρώμιζα πόδια, περιηγητῶν, καβάσηδων, δερβίσηδων, πωλητῶν μουχαλεμπῆ, σακάδων (νεροπουλητῶν) μετ' ἃ μεγάλα ἀσχιά τους, ὅχι. Δὲν

ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ὥρες ἐκεῖνες ποὺ θαμπώνονται τὰ μάτια καὶ ζαλίζεται τὸ κεφάλι. Ὅπως ἡ θάλασσα ἔχει τὴν πλυμμύρα της καὶ τὴν ἄμπωτη, καὶ πότε πλημμυροῦν τὰ νερὰ πότε ἀποτραβιοῦνται, ἔτσι κι ἡ γέφυρα. Τώρα ἀραιοὶ ἦσαν οἱ διαβάτες της, χανούμισσες, ἀράπισσες πουλητρες, χαμάληδες καὶ θὰ ἔλεγες, πὼς ὕστερα ἀπὸ τόσον κόπο, ξεκουράζεται ἡσυχὰ ἡ γέφυρα πάνω στὰ σιδερένια πλεούμενα στηρίγματά της.

Τὰ δυὸ παιδιὰ ἀκουμποῦσαν στὰ σιδερένια κάγκελα τοῦ γεφυριοῦ καὶ κοίταζαν μὲ θαυμασμὸ πότε πρὸς τὸ ἔξω μέρος τοῦ γεφυριοῦ, πρὸς τὸ Σαράϊ-Μπουρνοῦ ἢ τὸ Βόσπορο, καὶ πότε πρὸς τὰ μέσα, πρὸς τὸν Κεράτιο Κόλπο. Ἐβλεπαν τὰ μικρὰ, ἀκούραστα βαποράκια, νὰ πλησιάζουν, νὰ φεύγουν, χτυπώντας μὲ τὶς δυὸ τους ρόδες τὴ θάλασσα καὶ σφυρίζοντας δυνατὰ. Κοίταζαν τὶς ἄσπρες βάρκες τῶν τουρκικῶν πολεμικῶν, ποὺ στὴν πρύμνη τους ἀνέμιζε ἡ κόκκινη σημαία μὲ τὸ ἄσπρο μισοφέγγαρο, τὰ στενόμακρα καὶ ἀνάλαφρα καΐκια, ποὺ ἔτρεχαν, πετοῦσαν πάνω στὴ θάλασσα καὶ τὰ κουπιὰ τους, τέσσερα ἢ ἕξι ἢ καὶ περισσότερα, ἀνοιγόκλειναν μαζί, σὰ νάταν φτεροῦγες κάποιου μεγάλου θαλασσοπουλιοῦ. Κοίταζαν τὰ ἀμέτρητα καράβια τοῦ μεγάλου λιμανιοῦ, μὲ τὰ ψηλά, ἴσια κατάρτια τους, ποὺ σχημάτιζαν παράδοξο πυκνὸ δάσος χωρὶς κλαδιὰ καὶ χωρὶς φύλλα, πλεούμενα μὲ παλιὰ ἢ μὲ ἀτμό, μικρὰ ἢ θεόρτα μὲ τρεῖς καὶ τέσσερεις καπνοδόχους, μὲ σημαίες κάθε ἔθνους καὶ κάθε χρώματος. Ἄλλα ἔρχονταν ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου, ἄλλα ἐτοιμάζονταν νὰ σκίσουν τοὺς ὠκεανούς, ἄλλα ἦταν ἀραγμένα, ἄλλα δεμένα σὲ μιὰ κόκκινη σημαδοῦρα, ποὺ ἔπλεε πάνω στὴ θάλασσα. Τὰ μικρούλια βαποράκια τοῦ Κεράτιου Κόλπου, ποὺ περνοῦσαν κάτω ἀπὸ τὸ ἄλλο γεφύρι, τὸ

πιὸ μέσα, τὸ γεφύρι τοῦ Οὐν καμπάν, πού γιὰ νὰ χωρέ-
σουν, ἔσκυβαν, χαμήλωναν τὴν καπνοδόχο τους μιὰ
στιγμὴ, καὶ περνοῦσαν. . .

*
* *

Τὰ δυὸ παιδιά ἀφοῦ περπάτησαν λίγο πάνω στὴ
γέφυρα, ἦρθαν καὶ στάθηκαν κοντὰ στὰ κάγκελα, καὶ
ἀπὸ ψηλά, ἔβλεπαν τὰ πράσινα καὶ βαθιὰ νερὰ τοῦ Κε-
ράτιου Κόλπου.

—Θὰ εἶμαστε πάντα φίλοι; ρώτησε ξαφνικὰ τὸ ἕνα
ἀπὸ τὰ παιδιά.

—Ὦ! πάντα, ἀποκρίθηκε τὸ ἄλλο.

—Ὅσο νὰ πεθάνωμε;

—Ὅσο νὰ πεθάνωμε!

—Τότε νὰ τὶ νὰ κάνωμε!

Καὶ ἀπὸ τὴν τσέπη του ἔβγαλε μιὰ καινούργια χτένα,
τὴν ἔκαμε δυὸ κομμάτια, ἔμπηξε τὰ δόντια τοῦ ἑνὸς
κομματιοῦ στὰ δόντια τοῦ ἄλλου, καὶ ἔτσι ἐνωμένα
σ' ἕνα κομμάτι, τὰ ἔρριξε στὴ θάλασσα. Τὰ δυὸ παιδιά
ἔσκυβαν τὰ κεφάλια τους πάνω ἀπὸ τὴ γέφυρα καὶ κοι-
τάζαν μὲ καρδιοχτύπι, πῶς κατέβαιναν κάτω. Κατέβαιναν
ὄχι ἴσια, ἀλλὰ λοξά, καὶ ὀλοένα γίνονταν πιὸ θαμπό-
τερα, μικρότερα. Ἐτρεμαν καὶ τὰ δυὸ παιδιά, μήπως
χωριστοῦν τὰ κομμάτια πρὶν φτάσουν στὸ βυθὸ τοῦ
Κεράτιου κόλπου, καὶ δὲ μείνουν ἐκεῖ κάτω γιὰ πάντα
ἐνωμένα, ἀχώριστα. . .

Σὰν ἐβούλιαξε ἡ χτένα, κρατώντας σφιχτὰ στὰ
δόντια τῆς τῆ φιλία τῶν δυὸ παιδιῶν, οἱ δυὸ μικροὶ φί-
λοι σήκωσαν τὴν ἴδια στιγμὴ τὰ κεφάλια τοὺς καὶ κοι-
τάχτηκαν στὰ μάτια μὲ συγκίνηση.

—“Όσο θὰ εἶναι αὐτὰ ἐνωμένα, θὰ εἴμαστε κι ἑμεῖς φίλοι!

—Αἰώνια!

—“Ὡ, ναί, αἰώνια!

Πιάστηκαν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ γυρνοῦσαν στὸ σπίτι τους, καὶ ἦσαν εὐτυχισμένα. Τὸ κεφάλι τους ἦταν γεμάτο μὲ εὐγενικὰ σχέδια, ἡ καρδιά τους γεμάτη καλωσύνη. “Α, πόσο καλὸ τὸν κάνει ἡ φιλία τὸν ἄνθρωπο! Τὸν κάνει νὰ μὴν εἶναι σκλαβωμένος στὸν ἑαυτό του, τὸν ἐλευθερώνει ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ ἐγὼ του, τὸν κάνει νὰ μὴν ἔχη ξερὴ τὴν καρδιά του, σὰ βρῦση ποὺ δὲν τρέχει, ἀλλὰ γεμάτη ἀγάπη ποὺ δροσίζει καὶ σκορπᾷ ζωὴ. Γεμάτη ἀφοσίωση, τὸν κάνει νὰ ζῆ σὲ δυὸ σώματα, ζωὴ διπλή.

Οἱ δυὸ φίλοι περπατοῦσαν σιωπηλοί, μὰ σὰ δὲ μιλοῦσαν τὰ στόματα, μιλοῦσαν οἱ καρδιές τους. Καὶ ὁ ἓνας ἦταν ἔτοιμος νὰ θυσιάσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὸν ἄλλο. Κι ἂν ἐκείνη τὴν στιγμή τολμοῦσε κανένας νὰ χτυπήσῃ τὸν ἓνα, βέβαια, περισσότερο θὰ πονοῦσε ὁ ἄλλος, ποὺ δὲ θὰ τὸν εἶχαν χτυπήσει.

Ἐπλησίαζαν πιά στὴν ἄκρη τοῦ γεφυριοῦ. Μὰ ξαφνικὰ στάθηκαν σὰ νὰ κόλλησαν τὰ πόδια τους ἀπάνω στα ξύλα,—ποὺ κάνουν τὴ γέφυρα νὰ μοιάζῃ μὲ κατάστρομα μακριοῦ ἀτέλειωτου καραβιοῦ—καὶ τὸ πρόσωπό τους ἄλλαξε χροῶμα....

“Ενας ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὑπαλλήλους τῆς γέφυρας, μὲ τὸ μακρὸ πουκάμισο, ποὺ μαζεύουν τοὺς παράδες τῶν

διαβατῶν — πληρώνουν ὅσοι περνοῦν ἀπὸ τῆ γέφυρα — ἔβριζε, σκουντοῦσε, ἔδιωχνε ἄγρια ἔξω ἀπὸ τῆ γέφυρα ἕναν ἄνθρωπο κουρελιασμένο, πὺν πουλοῦσε φιστίκια.

Ὁ δυστυχισμένος δὲν εἶχε παράδες νὰ πληρώσῃ τὰ «διόδια» δὲ θὰ εἶχε πουλήσῃ φαίνεται διόλου φιστίκια ἀκόμα, κι ὁ ὑπάλληλος δὲν τὸν ἄφηνε νὰ περάσῃ.

Ἴσως ἔκανε τὸ χρέος του αὐτός, ἂν καὶ τὸ χρέος μπορεῖ νὰ γίνεταὶ καὶ χωρὶς βάρβαρα στουντήματα, πὺν κάβουν τὴν ψυχὴ νὰ πονῇ. Τὰ δυὸ παιδιὰ, ἅμα εἶδαν τὴν ἀγριεμένη μορφὴ καὶ τὰ βάνουσα χέρια τοῦ τούρκου καὶ τὴ φοβισμένη, τὴν κατακίτρινη ὄψη τοῦ δυστυχισμένου, ἀγανάχτησαν καὶ λυπήθησαν....

Ὅλο τὸ γλυκὸ αἰσθημα, πὺν γέμιζε τὴν καρδιά τους, ἔγινε συμπάθεια γιὰ τὸν ἄγνωστον ἐκεῖνο. Ὁ καημένος, φαινόταν ξένος. Ποιὸς ξαίρει τί φτώχεια ἀφῆκε πίσω του, καὶ ξενητεύτηκε γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του, νὰ θρέψῃ γυναῖκα καὶ παιδιό! Ποιὸς ξαίρει πόσα στόματα περιέμεναν στὸ μακρινό του τόπο, ἀπὸ κείνα τὰ φιστίκια!... Καὶ τώρα τὸν ἔδιωχναν σὰ σκύλο, χειρότερα ἀπὸ σκύλο, γιὰ λίγους παράδες!....

Ἡ ἴδια ιδέα ἤρθε μαζί στὸ νοῦ καὶ τῶν δυὸ παιδιῶν, καὶ τὰ χέρια τους σύγχρονα μπῆκαν στὴν τσέπη τους κι ἔβγαλαν μεμιᾶς ὅ,τι εἶχε μέσα. Καὶ τῶν δυὸ μαζί ἡ περιουσία ἦταν τέσσερα γρόσια.

— Ὅλα νὰ τοῦ τὰ δώσωμε!

— Ναί, ὄλα! ὄλα!

Τοῦ ἔφταναν δυὸ δεκάρες νὰ περάσῃ, μὰ τὰ παιδιὰ ἤθελαν νὰ τὸν παρηγορήσουν, ἤθελαν νὰ τοῦ δείξουν, πὺς δὲν εἶναι ὅλοι κακοὶ κι ἄπονοι στὴν Πόλη, καὶ τοῦ ἔδωκαν ὅ,τι εἶχαν.

Πλησίασαν στὴν ἄκρη, τὴν πιὸ ξέμακρη ἄκρη τῆς

γέφυρας, πού εἶχε παραμερίση τρέμοντας μὲ τὸ ζεμπίλι του ὁ ξένος, κι ἔρριξαν τὰ τέσσερα γρόσια τους μέσα στὰ φιστίκια του, σὰ νὰ ἤθελιν τάχα ν' ἀγοράσουν. Ἐκεῖνος πῆρε μὲ χαρὰ κάμποσες φουχτες φιστίκια, τὰ ζύγισε γονατιστὸς ὅπως ἦταν μὲ τὴ μικρὴ του ζυγαριά, καὶ τοὺς τὰ ἔδωκε. Μὰ τὰ παιδιὰ τὰ ἔρριξαν πάλι μέσα στὸ ζεμπίλι του καὶ κράτησαν λίγα. Ἦθελαν νὰ μὴν πάρουν διόλου, μὰ φοβήθηκαν μήπως τὸ νομίση γιὰ προσβολή, πὼς τοῦ κάνουν ἐλεημοσύνη καὶ δὲν πάρη τὰ τέσσερα γρόσια τους. Κανένας δὲν εἶχε πεῖ στὰ παιδιὰ πόσο ἀπαλά, πόσο χαϊδευτικὰ πρέπει ν' ἀπλώνεται τὸ χέρι ὅταν κάνη καλωσύνη, γιατί εἶναι κι εὐεργεσίες ἀνεπιτήδειες, πού ματώνουν τὴν πληγὴ, πού ζητοῦν νὰ γειάνουν. Ἡ καρδιά τους, ἡ πλημμυρισμένη ἀπὸ φιλία, μόνη της ἐκατάλαφε τὸ εὐγενικὸ φέροσιμο τῆς καλωσύνης.

Ὁ πωλητὴς τῶν φιστικιῶν γύρισε καὶ κοίταξε τὰ παιδιὰ μὲ μεγάλη ἀπορία. Μὰ μονομιᾶς μιὰ γλυκιὰ ἔκφραση χύθηκε στὸ πρόσωπό του. Ἐνωσε ἄξαφνα μέσα στὸν πόνο του καὶ στὴν καταφρόνησή του, πὼς τὰ τέσσερα ἐκεῖνα γρόσια τὰ δυὸ παιδιὰ δὲν τὰ ἔδιναν γιὰ τὰ φιστίκια του, ἀλλὰ γιὰ τὴν καρδιά του, γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσουν, γιὰ νὰ τοῦ ποῦν :

— Μὴν κλαῖς, καλὲ ἄνθρωπε! Δὲ σὲ βρίζουν ὅλοι, δὲ σὲ σκουντοῦν ὅλοι, δὲν εἶσαι ἔρημος καὶ ἀβοήθητος στὸν κόσμον. Βρίσκονται καὶ πονετικοὶ ἄνθρωποι. Ἐμεῖς σὲ συμπονοῦμε, μὴν κλαῖς, ξηνητεμένε ἄνθρωπε!

Τὰ μάτια τοῦ ξένου ἦσαν δακρυσμένα ἀπὸ πρῖν, καὶ τὰ μάτια τῶν παιδιῶν, ἅμα τὰ ἀντίκρουσαν, σὰ νὰ καθρεφτίστηκαν τὰ δάκρυα στὰ μάτια τους, δάκρυσαν καὶ τὰ δικὰ τους,

Τὰ δυὸ παιδιὰ τράβηξαν τὸ δρόμον τους, καὶ ἦταν

εὐτυχημένα! "Εσφιγγαν μὲ πὶο πολλὴ συγκίνηση τὰ χέρια τους, καὶ ἦταν πολὺ περισσότερο φίλοι τότε, σὰ νὰ τὰ ἔδεσε ἀκόμα πὶο σφιχτὰ αὐτὸ πὶο ἔκαμαν.

* * *

Πέρασαν ἀπὸ τότε ἀρκετὰ χρόνια. Τὰ παιδιὰ ἔγιναν ἄντρες καὶ εἶναι ἀκόμα φίλοι.

Καὶ τώρα ἀκόμα ὅταν θυμηθοῦν τὰ τέσσερα γρόσια τοῦ δυστυχημένου φιστικᾶ—πὶο δὲν ξαίρουν πόσα ἦταν τοῦ ἐνὸς καὶ πόσα τοῦ ἄλλου, γιατί οὔτε ὅταν τὰ ἔδωκαν ἔκαμαν τὸ λογαριασμό,—νιώθουν κάθε φορὰ τὴν ἅγια ἐκείνη συγκίνηση τῶν παιδικῶν τους χρόνων, καὶ ὅπου κι ἂν βρίσκωνται, μεταφέρονται μὲ τὸ νοῦ τους πάνω στὴ γέφυρα καὶ μικραίνουν, μικραίνουν, γίνονται δώδεκα χρόνων καὶ κρατοῦν τὰ βιβλία τους κάτω ἀπὸ τὴν ἀμασχάλη τους καὶ στέκουν μπροστὰ στὸν πωλητὴ τῶν φιστικιῶν καὶ τὸν βλέπουν μὲ δακρυσμένα μάτια. . . . Ὑστερα ἀπὸ λίγες στιγμὲς ἢ ὀπτασία περνᾶ, χάνεται ἡ γέφυρα μὲ τὸ φιστικά, τὰ δυὸ παιδιὰ μεγαλώνουν πάλι, τὸ πρόσωπό τους δὲν ἔχει πιά τίποτα παιδικό, μὰ τὰ μάτια μένουν τὰ ἴδια, δακρυσμένα. . . ὅπως τότε.

* * *

Χαρὰ στὸν ἄνθρωπο πὶο εὐτύχησε νὰ ἔχη παιδικὲς ἐνθύμησες! Χαρὰ σὲ κεῖνον, πὶο ἀφῆκε μερικὲς στιγμὲς εὐτυχίας πίσω, στὰ παιδικὰ του χρόνια, καὶ γυρνᾶ κάποτε καὶ τίς ξαναβρίσκει! Χαρὰ καὶ σὲ κεῖνο παιδί, πὶο κάνει τὸ καλὸ ὅταν μπορῆ. Θὰ εἶναι εὐτυχημένο ὄχι μόνο τὴν ὥρα πὶο τὸ κάνει, μὰ καὶ κατόπι, καὶ ὕστερα ἀπὸ

δέκα, εἴκοσι, τριάντα χρόνια. Ἡ καλωσύνη του θὰ μοσχοβολᾷ σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ, καὶ θὰ τοῦ στέλνῃ σὰν εὐωδία μιὰ μακρινή, περασμένη εὐτυχία, | σὰν τὸ λουλούδι ποὺ μοσχομυρίζει καὶ ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ, ἀφοῦ τὸ κόψατε, καὶ ἀφοῦ δὲν εἶναι πιά δροσερό, καὶ ἀφοῦ μαράθῃκε. . . .

A. Κουρτίδης

Ἄνοησία καὶ τιμωρία.

Μόλις ὁ ἥλιος ζέστανε καὶ μέρεψε ὁ γιालός, τὰ παιδιὰ ροβόλησαν στ' ἀκρογιάλια.

Ἡ συνήθεια ἤθελε στὸ νησί, κάθε ἐποχὴ νὰ ἔχῃ τὰ δικά της παιχνίδια. Ἄλλα γιὰ νὰ ζεσταίνωνται τὸ χειμῶνα οἱ παῖχτες, κι ἄλλα γιὰ νὰ δροσιζῶνται τὸ καλοκαίρι. Τὸ καλύτερο χειμωνιάτικο παιχνίδι ἦταν, θυμᾶμαι, τὸ «γουτζί». Τὰ παιδιά, ὀπλισμένα μὲ μακριὰ ραβδιά, κυνηγοῦσαν ἕνα κότσι, γυρεύοντας νὰ τὸ ἀπομακρύνουν ἀπὸ ἕνα λακκάκι, ποὺ ἕνα ἄλλο παιδί ἀγωνιζόταν νὰ τὸ βάλῃ μέσα μὲ τὴ δικιά του ματσούκα. Μὲ τὴν ἀσκήση αὐτὴ οἱ παῖχτες ἀναβαν σὰν τὴ φωτιά καὶ μὲ τὸ πιὸ δυνατὸ κρῦο. Τὰ στήθια γέμιζαν καθαρὸν ἀέρα κι ὅλο τὸ κορμὶ γινόταν σβέλτο σὰ λάστιχο.

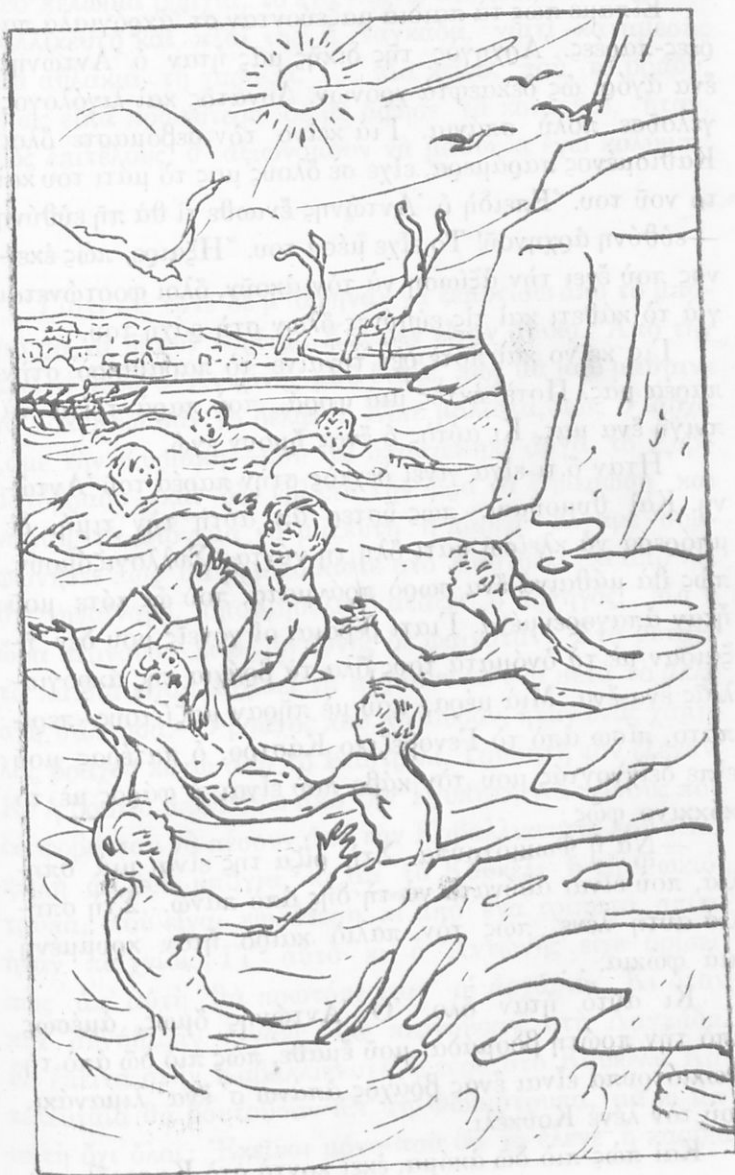
Μὰ τώρα ὁ ἥλιος εἶχε πιά ζεστάνῃ κι εἶχε μερέψει ὁ γιालός. Ἡ θάλασσα, μάγια γεμάτη καὶ χαρές, προσκαλοῦσε τὰ παιδιά στὴν ἀγκαλιά της μὲ τὰ χαμόγελα καὶ μὲ τὰ μουρμουρητά της. Τὰ φύκια μοσχομύριζαν. Τὰ

βράχια τῆς ἀκρογιαλιᾶς τὰ ψηλά, στὰ μάτια τους φάνταζαν σὰν κάποιοι ὑπερφυσικοὶ βοσκοί.

“Ὅλο τὸ χειμῶνα τὰ ἔβλεπαν ὀρθὰ νὰ βόσκουν ἀμέτρητα τὰ κύματά της, ἴδια μὲ ἀσπρόμαλλα ἀρνιά, ξαπολυμένα στὸ πέλαγο. Καὶ τώρα νά! Πλάγιαζαν στὰ καθάρια νερά, τοὺς ἴσκιους τους, ποὺ τρίκλιζαν τὰ καρβούρια. Ἀπὸ τίς κουφάλες τους σύγγεφο σηκώνονταν οἱ γλάροι καὶ σπάθιζαν τὸ γιαλὸ μὲ τίς χιονάτες φτεροῦγες τους, σκούζοντας. Στ’ ἀνοιχτὰ λάμναν κουπιὰ κι ἀρμένιζαν καϊκία. Ἐνα τραγούδι μονότονο, ἀνέβαινε παραπονιαρικο ἀπὸ τὸ κατὰστρωμά τους.

Καὶ πέρα οἱ στεριές, κοντινές κι ἀπόμακρες, μὲ τὰ χωριουδάκια καὶ τὰ λιόφυτά τους, ἔμοιαζαν σὰ ζωγραφιές κολλημένες στὸ γαλάζιον αἰθέρα. Τὰ παιδιά παίρνοντας ὄλ’ αὐτὰ μὲ τὸ μάτι τους—κι ἄς μὴ μποροῦσαν νὰ τὰ ξεδιαλύνουν,—ἐνιώθαν κάτι, σὰ μιὰν ἀνάγκη, νὰ τ’ ἀγκαλιάσουν καὶ νὰ τὰ σφιξοῦν στὴν καρδιά τους. Καὶ καθὼς σκολνοῦσαν τ’ ἀπόγεμα, τώρα ποὺ ὁ ἥλιος ἀργοῦσε νὰ βασιλέψη, πετοῦσαν τίς σάκκες τους καὶ μ’ ἓνα κομμάτι ψωμί στὸ χέρι, ἔτρεχαν γιὰ τὸ κολύμπι, παρέες-παρέες. Οἱ πιὸ τολμηροὶ σκαρφάλωναν στὰ πιὸ ψηλὰ βράχια καὶ πηδώντας ἀνάερα βουτοῦσαν μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ πόδια ὀρθά, ἀνοιχτὰ σὰν ψαλίδες, κρατώντας σὰν ἔβγαίναν, ποιὸς μιὰ πέτρα καὶ ποιὸς μιὰ φούχτα ἀπὸ τὰ πράσινα μαλλιά τοῦ βυθοῦ, ποὺ τὰ ἔδειχναν σὰν τρόπαιο, ἀπόδειξη, πὼς εἶχαν ἀγγίξει τὸν πάτο. Κι ὕστερα ξανανέβαιναν στὰ βράχια καὶ ξανάρχιζαν.

Μὰ οἱ πιὸ μικροὶ κι οἱ πιὸ ἄτολμοι προτιμοῦσαν τὰ ρηχά, κοιτάζοντας νὰ μάθουν πρῶτα καλὸ κολύμπι. Κι ὁ γιαλός, ὡς πέρ’ ἀπ’ τὸ ἡλιοβασίλεμα, ἀντιλαλοῦσεν ἀπὸ τὰ γέλια κι ἀπὸ τὰ ξεφωνητὰ τους.

Καὶ πηδώντας ἀνάερα βουτούσαν. . .

Εἶπαμε πὸς τὰ παιδιά μαζεύονταν στ' ἀκρόγιαλα πα-
ρέες-παρέες. Ἀρχηγὸς τῆς δικῆς μας ἦταν ὁ Ἀντώνης,
ἓνα ἀγόρι ὡς δεκαεφτά χρονῶν. Δυνατὸς καὶ λιγόλογος,
γελοῦσε πολὺ σπάνια. Γιὰ κείνο τὸν σεβόμαστε ὅλοι.
Καθισμένος παράμερα, εἶχε σὲ ὅλους μας τὸ μάτι του καὶ
τὸ νοῦ του. Ἐπειδὴ ὁ Ἀντώνης ἔνιωθε τὴ θὰ πῆ εὐθύνη
—εὐθύνη ἀρχηγοῦ! Τὸ εἶχε μέσα του. Ἦξαιρε, πὸς ἐκεῖ-
νος ποὺ ἔχει τὴν ἀξίωση νὰ τὸν ἀκοῦν, ὅλοι φορτώνεται
γιὰ τὸ κάθετι καὶ τὶς εὐθύνες ὅλων στὴ ράχη του.

Γιὰ κείνο καὶ ποτὲ δὲν τύχαινε τὸ παραμικρὸ στὴν
παρέα μας. Ποτὲ ἐκτὸς μιᾶ φορᾶ, ποὺ παρὰ τρίχα νὰ
πνιγῆ ἓνα μας. Κι αὐτὸς ὁ ἓνας ἤμουν ἐγώ.

Ἦταν ὅ,τι εἶχα γίνεи δεχτὸς στὴν παρέα τοῦ Ἀντώ-
νη. Καὶ θυμοῦμαι, πὸς ὕστερ' ἀπ' αὐτὴ τὴν τιμὴ, δὲ
μπόρεσα νὰ κλείσω μάτι ὅλη τὴ νύχτα. Συλλογιζόμεουν,
πὸς θὰ μάθαινα ἓνα σωρὸ πράγματα, ποὺ ὡς τότε μοῦ
ἦταν ἀπαγορευμένα. Γιατί βέβαια, οἱ γονεῖς μου δὲν ἤ-
ξαιραν μὲ τὰ ὀνόματά τους ὅλα τὰ βράγια τῆς ἀκρογια-
λιᾶς ἓνα-ἓνα. Μιὰ μέρα, ποὺ μὲ πῆραν μαζί τους περι-
πατο, πίσω ἀπὸ τὸ Γενοβέζικο Κάστρο, ὁ πατέρας μοῦ
εἶπε δείχνοντάς μου τὸν κάβο ποὺ εἶναι ὁ φάρος μὲ τὸ
κόκκινο φῶς:

—Νὰ ἡ Φωκιότρουπα. Στὴ ρίζα της εἶναι μιὰ σπη-
λιά, ποὺ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴ δῆς ἀπὸ πάνω. Στὴ σπη-
λιά αὐτὴ λένε, πὸς τὸν παλιὸ καιρὸ ἦταν κρυμμένη
μιὰ φώκια. . .

Κι αὐτὸ ἦταν ὅλο. Ὁ Ἀντώνης ὅμως, ἀμέσως
ἀπὸ τὴν πρώτη βδομάδα, μοῦ ἔμαθε, πὸς πιὸ δῶ ἀπὸ τὴ
Φωκιότρουπα εἶναι ἓνας βράχος ἀπάνω σ' ἓνα λιμανάκι,
ποὺ τὸν λένε Κουκέλι.

Καὶ πὸς πιὸ δῶ ἀκόμα, ἐκεῖ κοντὰ στὸ Καστρέλι, τὰ

δυὸ πελώρια βράχια, τὸ ἓνα ἐπάνω στὸ ἄλλο, εἶναι ἡ Καβαλλικευτὴ καὶ πλάϊ τῆς ἡ Λαγκάδα, γιατί καταμεσῆς μιὰ αὐλακιά τὴ χαράζει. . . . Μὰ κείνο, πού τὸ βράδου, ὅπως εἶπα πρωτύτερα δὲ μὲ ἄφησε νὰ κοιμηθῶ, ἦταν, πὼς ἐπιτέλους, θ' ἀξιωνόμουν νὰ μάθω κι ἐγὼ κολύμπι.

*
* *

Γιατὶ ὡς τότε δὲ μ' ἄφηναν νὰ ξεμουτίσω ἀπὸ τὸ μπά-
νιδὸ σὰ νὰ ἦμουν κορίτσι. Καὶ δὲν εἶχαν ἄδικο. Ἀπὸ τὴν
πρώτη μέρα ὁ Ἀντώνης μοῦ ἔταξε, πὼς θὰ μοῦ μάθαινε
νὰ κολυμπῶ σὰν τὸ δελφίνι. Εἶπε μάλιστα, πὼς θ' ἀρχί-
ζαμε τὴν Κυριακὴ—μοῦ τὸ ὑποσχέθηκε ἀργὰ τὸ Σαβ-
βατόβραδο—καὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ ξημερώση καὶ
νάρθη τὸ ἀπόγεμα νὰ μαζευτῆ ἡ παρέα. Εἶχαμε συμ-
φωνήσει πὼς θὰ βρισκόμαστε στὸ Καστρέλι κι ἀπὸ κεῖ
θὰ πηγαίναμε, ὅπου ἤθελε διατάξει ὁ ἀρχηγός. Μὰ ἡ
ὥρα περνοῦσε κι ὁ Ἀντώνης δὲ φαινόταν. Στὸ μεταξὺ
τὰ παιδιὰ εἶχαν ἀρχίσει νὰ πέφτουν τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο
στὴ θάλασσα. Ὁ βράχος πού πηδοῦσαν, ἦταν ἓνας χαμη-
λὸς βράχος κάτω ἀπὸ τὸ Καστρέλι. Τρουπητὴ τὸν ἔλεγε.
Κι ἡ βουτιά ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὴν Τρουπητὴ γιὰ κείνους πού
δὲ φοβόνταν νὰ πέσουν ἀπὸ τὴν Καβαλλικευτὴ, πού εἶναι
ψηλὴ ὡς δυὸ μπόγια, κι ἀπ' τὸ Κουκέλι ἢ τὴ Φωκιό-
τρυπα, πού εἶναι ψηλότερη κι ἀπὸ ἓνα τρίπατο σπίτι,
ἦταν παιχνίδι. Γι' αὐτὸ κι ὁ Ἀντώνης εἶχε ὀρίσει,
πὼς ἀπ' αὐτὴ θὰ πρωτόπεφταν οἱ ἀρχάριοι. Κι ὅταν
πιὰ συνήθιζαν λιγάκι, θὰ περνοῦσαν στὴ Λαγκάδα.
Κι ἔπειτα στὴν Καβαλλικευτὴ ἢ πέρα στὸ Κουκέλι. Καὶ
τελευταῖα θὰ βουτοῦσαν ἀπ' τὴ Φωκιότρυπα, μὰ κι ἀπ'
αὐτὴ ὄχι ὅλοι: Ἐκεῖνοι μόνο πού θὰ τὸ ἔλεγε ἡ καρδιά

τους. Τὰ συλλογιζόμεον δλ' αὐτά, καθισμένος ἀπόμερα περιμένοντας τὸν Ἀντώνη, καὶ ζήλευα μέσα μου, πὸν ἔβλεπα τ' ἄλλα παιδιὰ νὰ κολυμποῦν σὰν μοῦτσοι καραβιοῦ. Ἦμουν ἀνυπόμονος πάντα, κι αὐτὸ εἶναι πολὺ κακό. Ἀκόμα καὶ τὸ ψωμί πρέπει νὰ τρώγεται μὲ τὴν ὄρα του. Μὰ τότε ἦμουν ἀκόμη πολὺ μικρός, θαρρῶ δὲν εἶχα κλείσει τὰ δέκα, κι ὅ,τι ἤθελα, τὸ ἤθελα στὴ στιγμή, πὸν θὰ πῆ, πὼς ἦμουν λιγάκι κακομαθημένος, μπορεῖ ἀπὸ τὰ πολλὰ χάδια. Λοιπὸν ἀνυπομονοῦσα κι ὁ Ἀντώνης δὲ φαινόταν ἀκόμα. Ἦρθε ὅμως στιγμή, πὸν ἐμένα πιά δὲ μὲ χωροῦσεν ὁ τόπος· ἦταν ἡ στιγμή ἴσια-ἴσια πὸν μιὰ κουρήτα ξεπρόβαλεν ἀνάμεσα στὰ παιδιὰ πὸν κολυμποῦσαν. Γνώρισα τὸ Γιώργο, κάποιον συμμαθητὴ τοῦ Ἀντώνη, ἓνα ἀγόρι μπορεῖ κανένα χρόνον μεγαλύτερο ἀπὸ κεῖνον, μὰ τολμηρὸ σὲ βαθμὸ, πὸν ὅλοι τὸν ἔλεγαν ἀσυλλόγιστο. Τὴν κουρήτα τὴν εἶχε κάμει μόνος του μὲ σανίδια ἀπὸ γκαζόκασες. Ὅπως ἦταν χωρὶς καρίνα, ἔμοιαζε σὰ σκάφη καὶ μποροῦσε νὰ πλῆ σὲ μιὰ πιθαμὴ νερό. Ὅπως ἔγινε καὶ τώρα. Ὁ Γιώργος ἀφοῦ ἔστριψε τὴν Τρυπητή, ἦρθε κι ἄραξε στὰ πόδια μου, στὰ φύκια, πὸν ἐγὼ καθόμουν.

—Κάτι δὲν κολυμπᾶς, ἐσύ, μὲ ρώτησε καθὼς πήδηξε ἔξω ἀπὸ τὴν κουρήτα του. Τοῦ ἔμοιλογήθηκα πὼς δὲν ἤξαιρα κολύμπι, καὶ πὼς περίμενα τὸν Ἀντώνη νὰ μοῦ δώσει τὸ πρῶτο μάθημα.

—Γι' αὐτὸ νοιάζεσαι; Νὰ σοῦ μάθω ἐγὼ ἀμέσως κιάλας! Ξεντύσου μόνο! Τόσος ἦταν ὁ πόθος μου, πὸν δὲν περίμενα νὰ μοῦ τὸ πῆ δυὸ φορές. Κι ἀφοῦ ξεντύθηκα, μοῦ εἶπε.

—Ἐμπα τώρα στὴν κουρήτα. Στὸ μεταξὺ εἶχε ξεντυθῆ καὶ κείνος, καὶ καθὼς μπῆκα στὴν κουρήτα, ἄρχισε

νά τῆ σπρώγνῃ στὴ θάλασσα. Τὰ νερά στὴν ἀρχὴ πολὺ ρηχά, βάθαιναν ὅσο ὁ Γιώργος ἔσπρωγνε τὴν κουρήτα. Σιγά-σιγά ἔφτασαν ὡς τὴ μέση του κι ἔπειτα ὡς τὸ στῆθος του.

Δὲν πρόφτασα νὰ φοβηθῶ μήτε νὰ μαντέψω τὸ σχέδιό του, ὅταν ὁ Γιώργος κρεμάστηκε ἀπὸ τὰ πλάγια, ἢ κουρήτα ἔγειρε νὰ βουλιάξῃ κι ἐγὼ βρέθηκα στὴ θάλασσα. Μοῦ φάνηκε, πὼς τὸ ἄπειρο τῶν νερῶν γκρέμισε ἀπάνω μου κι ἀνοιξα τὸ στόμα μου νὰ φωνάξω. Μὰ ἡ θάλασσα μπῆκε τώρα ὀλόκληρη μέσα μου. Τῆ στιγμὴ ἐκεῖνη τὰ πόδια μου βοῆχαν τὸν πάτο, ἔδωκα μιὰ κλωτσιὰ κι ἀνέβηκα.

— Ἔβγα τώρα ἔξω! μοῦ φώναξε γελώντας ὁ Γιώργος. Τὰ χέρια μου ἔδειραν μιὰ στιγμὴ τὸν ἀέρα, ἔβαλα μιὰ φωνὴ καὶ ξαναβούλιαξα. Ξανάπια πάλι θάλασσα καὶ ξανανέβηκα.

Εἶδα τριγύρω τ' ἄλλα παιδιά, τὸ Γιώργο πού γελοῦσε, καὶ πρόφτασα νὰ φωνάξω:

— Βοήθεια! Πνίγομαι!

Καὶ τὰ νερά κύλησαν πάλι στ' ἀφτιά μου σὰν καταρράχτης. Τὰ πόδια μου ξαναβοῆχαν τὸν πάτο κι ἔδωκαν μιὰ τρίτη κλωτσιὰ.

Ὅταν ξανανέβηκα, δέκα γερά χέρια μ' ἄρπαξαν καὶ μὲ ἔβγαλαν ἔξω. Ἦταν τὰ παιδιά τῆς παρέας. Ὁ Γιώργος ξεκαρδισμένος ἀσυνείδητα, προσπαθοῦσε νὰ σύρῃ ἔξω τὴν κουρήτα του, πού εἶχε γυρίσει ἀνάποδα. Μὰ ὥσπου νὰ τὸ κατορθώσῃ ἔφτασεν ὁ Ἀντώνης. Ὅλα τὰ στόματα τοῦ εἶπαν σὲ μιὰ στιγμὴ τί εἶχε τρέξει.

Ὁ Γιώργος στὸ μεταξὺ εἶχε σύρει τὴν κουρήτα του, καὶ μαζεύοντας βιαστικὰ-βιαστικὰ τὰ ροῦχα του, ἔκανε νὰ πηδήσῃ μέσα καὶ νὰ τὸ στρίψῃ. Μὰ δὲν πρόφτασε. Ὁ

Ἄντωνης τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ μὲ μιὰ σπρωξιὰ τὸν ἔρριξε χάμω καὶ κυλίστηκε μαζὶ του στὰ φύκια. Ὅλοι τότε ἔσφιξαν τὶς γροθιές τους κι ἐτοιμάστηκαν νὰ ριχτοῦν τοῦ Γιώργου.

Νὰ μὴ σαλέψη κανένας σας! φώναξε ὁ Ἄντωνης, κι ἡ ἀτσαλένια γροθιά του πέφτοντας στὸ γυμνὸ κορμὶ τοῦ Γιώργου, τὸ ἔκανε ν' ἀντηχῆ σὰν τῆς κιθάρας τὴν κάσσα. Οἱ ἄλλοι μὲ βοήθησαν νὰ συνέρθω.

—Κι ὁ Ἄντωνης σὰν ἄφησε τὸ Γιώργο, ἐγύρισε σ' ἐμένα καὶ εἶπε:

— Πήγαινε! Νὰ ἔχης χάρη, πὺ κόντεψες νὰ πνιγῆς!

Ἄγγελος Σημηριώτης.

Ὁ κουμπαράς.

Ἡ μητέρα τοῦ Πίπη γελαστή κι εὐθυμη τοῦ εἶπε, σὰν εἶδε τὸν ἔλεγχό του:

— Βλέπω μὲ μεγάλη μου εὐχαρίστηση, πὺς οἱ βαθμοὶ σου αὐτὴ τῆ φορὰ εἶναι πολὺ καλύτεροι. Φέρε τὸν κουμπαρά σου λοιπὸν νὰ προσθέσω κι ἐγὼ τὸ βαθμὸ τῆς εὐχαρίστησῆς μου μέσα.

Ὁ μικρὸς ἔτρεξε χαρούμενος καὶ ροδοκόκκινος, ἄνοιξε ἕνα συρτάρι κι ἔφερε ἕναν πῆλινο κουμπαρὰ καὶ τὸν ἔδωκε στὴ μητέρα του, πὺ τοῦ ἔρριξε μέσα δυὸ τάληρα.

— Βλέπεις; σὲ βαθμολογῶ κι ἐγὼ μὲ δέκα.

— Θαρρῶ, πὺς κοντεύει νὰ γεμίση, μαμά.

— Σέ κανένα μῆνα θὰ εἶναι γεμάτος καὶ τότε θὰ

Βλέπεις; σὲ βαθμολογῶ κι ἐγὼ μὲ δέκα.

Ἄρσ. Ταμπακοπούλου, «*Ἡ Κυψέλη*», ἔκδοσι Β'.

6

τὸν σπάσωμε. Μὰ δὲ μοῦ λές, σκέφτηκες τὶ θ' ἀγοράσης
μὲ τὰ λεφτά, πὺ ἐχει μέσα;

Ὁ Πίπης εἶπε χαμογελώντας :

— Ναί, ναί, σκέφτηκα. Θὰ πάρω ἓνα ζευγάρι πα-
πουτσάκια φουτ-μπῶλ, θ' ἀρχίσω σιγὰ-σιγὰ νὰ γυμνά-
ζωμαι σ' αὐτό.

Κάμποσον καιρὸ τώρα, ὁ Πίπης παρακολουθοῦσε
ὄλα τὰ μάτς, διάβαζε τὴν ἀθλητικὴ στήλη τῶν ἑφημερί-
δων, εἶχε ὄλη τὴ σειρὰ ἀπὸ τὶς φωτογραφίες τῶν γνω-
στῶν πρωταθλητῶν τοῦ ποδοσφαιροῦ. Εἶχε μάθει ἀπ'
ἔξω κι ἀνακατωτὰ τοὺς ὄρους τοῦ παιχνιδιοῦ σὲ ἀγγλι-
κὴ παραμορφωμένη γλῶσσα. Πιπίλιζε σὰν κίραμέλες
ὄλη τὴν ὥρα τὰ γκῶλ, πενάλτυ, ἄουτ, φάουλ!

Λαχταροῦσε νὰ βρεθῆ κι αὐτὸς μιὰ μέρα, μὲ τὸ παν-
τελονάκι καὶ τὴ φανέλα μιᾶς ὀμάδας, μέσα σ' ἓνα γήπε-
δο νὰ παίξει.

Πολλὲς φορὲς ἐβλεπε στ' ὄνειρό του τὸν ἑαυτὸ του
τερματοφύλακα ἢ κυνηγό, νὰ δίνει κλωτσιές στὴ σφαίρα
καὶ νὰ τὴ ρίχνῃ ψηλὰ ὡς τὸ φεγγάρι. Καὶ τὸ πρωτὶ ξυ-
πνοῦσε κρουμένος, γιατί μὲ τὶς κλωτσιές ἔροιγνε τὶς
κουβέρτες χάμω κι ἔμνε ξεσκέπαστος.

Ἄλλοτε πάλι ἔπαιρνε τὰ χρυσὰ χαρτιά τῆς σοκολά-
τας, τὰ ἔκοβε σὰ μετάλλια καὶ τὰ καρφίτσωνε στὴν
μπλούζα του.

— Εἶμαι τσάμπιον! ἔλεγε μπροστὰ στὸν καθρέφτη.

Ἡ μητέρα κι ὁ πατέρας του δὲ μιλοῦσαν καθόλου,
γιατὶ δὲν παραμελοῦσε καὶ τὰ μαθήματά του. Γιὰ νὰ
τὸν κάνουν μάλιστα νὰ ἔχη ὑπομονή, νὰ μεγαλώσῃ λι-
γάκι ἀκόμη, τοῦ πῆρ' ἓν τὸν κουμπαρά, πὺ μὲ τὰ χρή-
ματα πὺ θὰ μάζευε, θὰ ἔβγαιναν σιγὰ-σιγὰ ἢ στολὴ καὶ
τὰ παπούτσια τοῦ ποδοσφαιριστῆ. Ὁ κακομοίρης ὁ μι-

κρούλης ἔρριχνε μέσα καὶ ὅλες τὶς οἰκονομίες του, καὶ περίμενε νὰ γεμίση, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάρῃ ὅ,τι τοῦ χροιαζόταν γιὰ τὴ μεγάλη, πρώτη του ἐμφάνιση στὸν ἀθλητικὸ στίβο.

Ξαφνικὰ μιὰ μέρα εἶδε μ' εὐχαρίστησή του, πὼς ὁ κουμπάρᾶς δὲ χωροῦσε πιά οὔτε μονόλεπτο. Τὸν πῆρε στὰ χέρια του χαρούμενος καὶ εὐτυχισμένος, καὶ ἔτρεξε μέσα στὸ σαλόνι.

Ἡ μητέρα του ἦταν στὴν πόρτα τοῦ κήπου. Κατέβηκε βιαστικὸς μὲ τὸ θησαυρὸ του στὰ χέρια νὰ τῆς φέρῃ τὴν εἶδηση.

Μπροστὰ στὴν καγκελόπορτα τοῦ κήπου τους, μιὰ φτωχὴ γυναῖκα, μ' ἓνα μωρὸ στὴν ἀγκαλιὰ καὶ ἓνα γλομὸ κοριτσάκι στὸ χέρι, μιλοῦσε δακρυσμένη στὴ μητέρα του. Ἦταν ἡ Ἐλένη, μιὰ πρόωγν ὑπηρέτριά τους, ποὺ εἶχε παντρευτῆ ἐδῶ καὶ τρία χρόνια. Τὰ μάτια τῆς ἦταν κατακόκκινα ἀπὸ τὸ κλάμα καὶ τὰ χεῖλη τῆς ἔτρεμαν ἀπὸ τὸ ἀναφτλλητό.

— Δὲν ὑπάρχει δουλειὰ πουθενά, κυρία, ἔλεγε. Ὁ ἄντρας μου σκοτώνεται ἀπὸ τὸ προῖ ὡς τὸ βράδυ νὰ κἀνῃ καὶ τὸν ἀχθοφόρο ἀκόμα, καὶ δὲν κατορθώνει νὰ μᾶς φέρῃ οὔτε μιὰ μπουκιὰ ψωμί. Περάσαμε ἓνα μαῦρο χειμῶνα χωρὶς φωτιά, χωρὶς ζεστὸ φαί, χωρὶς ροῦχο.

Πολλὲς φορές τὸ κοριτσάκι μου κοιμᾶται νηστικό. Ἡ ἀνεργία μᾶς ἔχει ρημάξει. Ὅ,τι καὶ ἂν εἶχα τὰ πούλησα γιὰ νὰ μὴν πεινοῦν τὰ δυὸ μωρά. Ἀπὸ χτὲς βράδυ εἶναι θεονήσιτα. Ντρέπομαι, μὰ ἀναγκάζομαι, κυρία, νὰ σᾶς τὸ πῶ.

Τὰ ματάκια τῶν δυὸ μικρῶν κοίταζαν περίλυπα τὰ χέρια τῆς κυρίας στὴ λέξη ψωμί, καὶ τὰ χεῖλάκια τους, στεγνὰ καὶ μαραμμένα, λαχταροῦσαν γιὰ λίγο γάλα.

Ὁ Πίπης πρόσεξε στὰ λόγια τῆς δυστυχισμένης, κοίταξε τὰ δυὸ μικρά, κι ὕστερα μὲ μιὰ κίνηση χτύπησε τὸν κουμπαρό του στὸ κατώφλι, τὸν ἔσπασε, καὶ ρίχνοντας ὅλα τὰ λεφτά του—τὶς οἰκονομίες τόσοσ καιροῦ—μέσα στὴν ποδιά τῆς φτωχῆς, εἶπε μὲ δάκρυα :

— Νά, πάρε τα γιὰ νὰ πάρης ψωμί γιὰ τὰ μικρά. Ἐγὼ δὲ θέλω παπούτσια τοῦ ποδόσφαιρου! Εἶναι καλοκαίρι, ὡς τὸ χειμῶνα θὰ μαζέψω ἄλλα! Τὰ μάτια του πλημμύρισαν ἀπὸ δάκρυα.

Ἡ μητέρα του τὸν πῆρε στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὸν φίλησε θερμά.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωτὶ-πρωτὶ, πλάϊ στὸ κρεβάτι του, σὲ μιὰ καρέκλα, βρῆκε τὰ παπουτσάκια, τὴ χρωματιστὴ φανέλα, τὶς κάλτσες καὶ τὴ μπάλα τοῦ ποδόσφαιρου.

Ἦταν ἡ ἀνταμοιβὴ τῆς εὐγενικῆς του χειρονομίας.

Σόλβιος

Ἡ ἐκδρομὴ.

Ἦταν Ἀπρίλης. Τὸ μικρὸ χωριουδάκι κάτω ἀπὸ τὸ βαθυγάλανο οὐρανό, κολυμποῦσε ὀλάκερο μέσα στὸ ζεστό ἀσήμι τοῦ ἀνοιξιάτικου ἡλίου. Τὰ γύρω βουναλάκια μὲ τὶς καμαρωμένες καμπυλωτὲς ραχοῦλες, φάνταζαν στὸ φῶς του τὸ λαμπρό τους πράσινο φόρεμα. Τὰ στάχνα, κάτω στὰ χωράφια τῆς μικρῆς κοιλάδας, κυμάτιζαν σὰν ἀπέραντη πράσινη θάλασσα. Κι ἦταν ὅλα μιὰ χαρὰ Θεοῦ!

Μέσα ἀπὸ τῆ γυμνῆ καὶ κρύα αἴθουσα τοῦ σχολειοῦ, ἀντίκρουζαν τὰ παιδιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ θαύματα τῆς φύσης· καὶ ὁμως ἦσαν ὑποχρεωμένα, νὰ σκύβουν ἀπάνω στὸ τετραδιάδιό τους γιὰ νὰ λύσουν τὸ πρόβλημα, πὺν ὁ καλὸς τοὺς δάσκαλος, μόλις πρὶν ἕνα τέταρτο, τοὺς εἶχε δώσει.

Μὰ τὸ μικρὸ χελιδονάκι, πὺν εἶχε χτίσει τὴ φωλιά του στὴ στέγη τοῦ σχολειοῦ, εἶχε τρελαθῆ ἀπὸ τὴ χαρὰ του. Τί τιτίβισμα ἔκανε! Καὶ σὰ νὰ μὴν τοῦ ἔφτανε αὐτό, πέταξε δυὸ τρεῖς χαριτωμένους κύκλους πάνω ἀπὸ τὰ κεφαλάρια τῶν παιδιῶν, βγῆκε ἀπὸ τὴν πόρτα. Ξαναμπῆκε ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο, ὅλο τιτιβίζοντας, σὰν κάτι νὰ ζητοῦσε.

Αὐτὸ ἤθελαν καὶ τὰ παιδιὰ. Ποῦ μυαλὸ τώρα καὶ ὄρεξη γιὰ πρόβλημα!... Εἶχαν γίνει καὶ κείνα μεμιᾶς μικρὰ χελιδονάρια, καὶ ξεφώνιζαν ὅλα χαρούμενα γιὰ τὸ πέταγμα τοῦ μικροῦ πουλιοῦ.

Ὁ δάσκαλος, κοίταξε κι αὐτὸς γελαστὸς τὸ χελιδονάκι, καὶ σὰν κάποιον μήνυμα νὰ τοῦ ἔφερε ξαφνικὰ ὁ φτερωτὸς του φίλος, εἶπε στὰ παιδιὰ :

— Μαζέψετε τὰ τετράδιά σας!... Μὲ τέτοια μέρα, χαρὰ Θεοῦ, δὲν εἶναι σωστὸ νὰ καθόμαστε μέσα!... Κι ἔξακολούθησε παίζοντας μὲ τὴν εὐχάριστη ἔκπληξη τῶν παιδιῶν. — Τί λέτε; Ἐνας περίπατος ὡς τὴν Ἁγία Μαρίνα :

Ὦ, τί κακὸ ἔγινε τότε ἀπὸ τὰ παιδιὰ, τί γέλια, τί παλαμάκια, τί ἀγκαλιάσματα μεταξὺ τους! Πῶς βρέθηκαν σ' ἕνα λεπτὸ ὅλα ἔξω στὴν αὐλὴ τοῦ σχολειοῦ, τοποθετημένα στὴ σειρά, κανεὶς δὲν κατάλαβε. Καὶ τί τιτίβισμα ἔκαναν ὡσπου νὰ ξεκινήσουν!... Σωστὸ κοπάδι μικρῶν πουλιῶν, πὺν μὲ τὴν τρελὴ ἐκείνη χαρὰ του, ἤθελε νὰ

δείξη τὴν εὐχαρίστησίν του στὸ δημιουργὸ τῆς ὀμορφῆς ἐκείνης φύσης.

Πέρασαν μὲ βῆμα ρυθμικὸ τὴν πλατεῖα τοῦ χωριοῦ, κατέβηκαν τὸν κατηφορικὸ δρόμο, καὶ σὲ λίγα λεπτὰ βρέθηκαν στὸ ἐξοχικὸ μονοπάτι, ποὺ ὠδηγοῦσε στὴν Ἅγια-Μαρίνα.

Τώρα πιά δὲν περπατοῦσαν αὐστηρὰ στὴ γραμμή. Ὁ δάσκαλος, σὰν ἔβγαγναν ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό, τ' ἄφηνε νὰ περπατοῦν ἐλεύθερα, νὰ τρέχουν ποῖο νὰ προφτάσῃ τὸ ἄλλο, καὶ νὰ σκορπίζονται δῶ καὶ κεῖ, κυνηγώντας πεταλοῦδες, μαζεύοντας λουλούδια, χόρτα ἢ κανένα παρῶξενο πετραδάκι.

Νά τα! Ἐφτασαν κιόλας. Νά το τὸ βουναλάκι μὲ τὸ ἄσπρο ξωκκλήσι, ποὺ ἀπὸ μακριὰ φαίνεται σὰ νὰ εἶναι κρεμαστό, κάτω ἀπὸ τοὺς βράχους τοῦ ψηλοτέρου λόφου, ποὺ χρησιμεύει σὰ φόντο ἀπὸ πίσω του. Πέντε λεπτὰ ἀκόμα ἀνήφορος, καὶ νὰ τα ὅλα σὰν τρελὸ μελισσολοῖτὶ γύρω ἀπὸ τὴ βρύση, ποὺ κελάρυζε στὸ ἀπλόχωρο ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησοῦλα.

— Μὰ ὄχι τώρα νερό! φώναξε αὐστηρὰ ὁ δάσκαλος. Πόσες φορὲς θὰ τὸ ποῦμε, πὼς ἅμα εἶμαστε ἰδρωμένοι δὲν πρέπει νὰ πίνουμε νερό. Ἐλάτε πρῶτα μέσα στὴν ἐκκλησίτσα, ν' ἀνάψωμε κανένα κερί, ν' ἀσπαστοῦμε, νὰ ψάλλωμε κάτι, κι ὕστερα ὅλα δικὰ σας εἶναι!

Ὁ αὐστηρὸς τόνος τῆς φωνῆς τοῦ δασκάλου εἶχε τὴ μαγικὴ του δύναμη. Μεμιᾶς τὰ παιδιὰ βρέθηκαν μέσα στὸ ἐκκλησιάκι καὶ βλέποντας κανεὶς ὅλη ἐκείνη τὴν εὐλαβικὴ ἡσυχία, σὰ μπῆκαν μέσα στὴν ἐκκλησοῦλα, βαλμένα κιόλας στὴ σειρὰ, ἔτοιμα γιὰ νὰ ψάλλουν, ὅπως τοὺς εἶ-

Και νά το πάλι τὸ τραλὸ μελισσολοῦ...
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

χε πεῖ ὁ δάσκαλος, δὲ θὰ πίστευε, πὼς πρὶν πέντε λεπτά, ἔκεινα τὰ ἴδια παιδιὰ εἶχαν ἀναστατώσει μὲ τὶς φωνές, τὰ γέλια καὶ τὰ τραγοῦδια τοὺς τοὺς γύρω τόπους.

Τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ τῆς πέμτης καὶ ἕκτης τάξης ἔψαλαν δυὸ τρεῖς στροφές ἀπὸ τῆ δοξολογία, πὸν μόλις ἔκεινες τὶς μέρες εἶχαν μάθει στὸ σχολειό· καὶ τὰ μικρότερα, μιὰ προσευχούλα.

Ἡμερα ὕστερα βγῆκαν ἀπὸ τὸ ἐκκλησιάκι καὶ μαζεύτηκαν ὅλα γύρω ἀπὸ τὸ δάσκαλο. πὸν τὰ κάλεσε κοντὰ του μὲ τὴ σφυρίχτρα.

— Ἀκούστε λοιπὸν τώρα, παιδάκια μου, τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος. Θὰ σκορπιστήτε σὲ παρέες ὅπως θέλετε. Μὰ ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα θὰ σφυρίξω καὶ πρέπει νὰ μὴν εἰστε πολὺ μακριά, γιὰ νὰ ἔρθετε γρήγορα κοντὰ του. Πηγαίνετε καὶ νὰ ἰδῶ ποιὸς θὰ μοῦ φέρῃ τὸ καλύτερο πράμα πὸν θὰ βρῆ, γιὰ νὰ κάνουμε μάθημα.

Καὶ νὰ το πάλι τὸ τρελὸ μελισσολόι, πὸν γέμισε ἀπὸ τρελές χαρούμενες φωνές, ἀπὸ τραγοῦδια, ὅλο τὸ γύρω ἦσυχό τόπο.

Ὁ δάσκαλος ἔμεινε κεῖ· Ξαπλώθηκε κάτω ἀπὸ ἓνα πεῦκο κι ἄκουε τὴ χαρὰ τῶν παιδιῶν εὐχαριστημένος.

*
* *

Μιὰ, δυὸ, τρεῖς σφυριξίές. Πολλὰ παιδιὰ ἔχουν μαζευτῆ γύρω στὸ δάσκαλο κι ἄλλα φαίνονται πάρα πέρα, πὸν τρέχουν γρήγορα νὰ προφτάσουν.

— Γιὰ νὰ ἰδοῦμε λοιπὸν, εἰστε ὅλοι φερμένοι; Ἄ, μπράβο! Νάτος κι ὁ Κώστας, νὰ καὶ ἡ Λευτεριά, νάτη κι ἡ Λέλα, νὰ κι ὁ Καπετάνιος.

Καπετάνιο φώναζε ὁ δάσκαλος, τὸν Ἀντώνη τὸ Γιωργούλη, ἓνα παιδί τῆς ἕκτης τάξης, πὸν ἦταν ὁ Πρό-

εδρος. Ήταν ένα παιδί ως δώδεκα χρόνων, μαῦρο-μαῦρο σὰν τσιγγανόπουλο, μὲ κάτι μάτια ὀλόμαυρα, πὺν σὲ κάρφωναν σὰν σὲ κοιτοῦσαν καὶ εἶχε ὅλη του ἡ κορμοστασιά μιὰ ἐπιβολή, μὰ καὶ μιὰ εὐγένεια καὶ καλοσύνη, πού, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, σὲ τραβοῦσε νὰ τὸ κοιτάξῃς μ' ἐμπιστοσύνη καὶ νὰ τὸ συμπαθήσῃς ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, πὺν θὰ τὸ ἔβλεπες.

— *Ε, λοιπόν, τί καλὰ ἐφέρατε; Ξαναρώτησε ὁ δάσκαλος.

— Ἐγὼ ἔφερα κουκουνάρια εἶπε ἡ Ρήνα.

— Κι ἐγὼ! Κι ἐγὼ! Φώναξαν καμιὰ δεκαριὰ στόματα μαζί.

— Χρήσιμο πράμα εἶπε ὁ δάσκαλος, μὰ τώρα πιά, πὺν δὲν ἀνάβομε τὴ σόμπα, τί νὰ τὰ κάμωμε; θὰ τὰ φορτωθῆτε ἄδικα καὶ θὰ κουραστῆτε τόσο δρόμο νὰ πηγαίνετε φορτωμένα.

— Ἐμπρός, λοιπόν, τί ἄλλα φέρατε; Ξαναρώτησε. Μὰ κανένα δὲν τολμοῦσε νὰ πῆ, πὺς ἔφερε κάτι ἄξιο. Ἄλλα εἶχαν λουλούδια, ἄλλα κλαριά ἀπὸ πεῦκα, μερικὰ κορίτσια εἶχαν μαζέψει γόρτα, καὶ ὅλα τὰ ἴδια πράματα γνωστά τους.

Μὰ τὴ στιγμή ἐκείνη, πὺν ὅλοι σὴπαιναν μὲ τὴν ἀμφιβολία στὴν ψυχὴ, ἂν ὅτι εἶχαν μαζέψει, ἦταν χρήσιμο, ἀκούστηκε μιὰ φωνούλα γλυκιὰ καὶ καθαρὴ.

— Νὰ ἐγὼ, Κύριε, μάζεψα дуόσμο!

Ήταν ἡ Βούλα· ἓνα ἐξυπνούλικο κοριτσάκι, ξανθὸ καὶ σγουρόμαλλο, ἐννιὰ χρόνων, μαθήτρια τῆς Τρίτης τάξης.

— Μπράβο, Βούλα! φώναξε ὁ δάσκαλος ἐνθουσιασμένος. Νά, παιδιά, κάτι, πὺν δὲ μαζέψαμε ἄλλη φορὰ στὸν περίπατό μας.

— Λοιπόν, Βούλα, πού τὸν βρῆκες;

— Νά, ἐκεῖ κάτω, κοντὰ στὸ αὐλάκι πού τρέχει τὸ νερό τῆς βρύσης.

Τὰ παιδιὰ σὰ νὰ μὴν πίστευαν, πῆραν πολλὰ ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Βούλας, λίγα φύλλα καὶ τὰ μύριζαν.

— Ἀλήθεια δυόσμος! εἶπε ἡ Ρήνα. Μὰ πῶς βρέθηκεν ἐδῶ;

— Δὲ φαντάζομαι, νὰ πιστεύης Ρήνα, πῶς ἐδῶ ἀπ' αὐτὸν, σὲ τούτη τὴν ἐρημιά, τὸν φύτεψαν ἄνθρωποι; ...

— Μὰ πῶς λοιπὸν φύτρωσε; ρώτησαν πολλὰ παιδιὰ μαζί.

— Λοιπόν, ξαναεἶπε ὁ δάσκαλος, καθήστε χάμω νὰ τὰ ποῦμε.

Κάθησαν ὅλα πρόθυμα καὶ περίεργα ν' ἀκούσουν κι ὁ δάσκαλος ἄρχισε:

— Δὲν πρέπει παιδιὰ ν' ἀπορῆτε γιὰ τοῦτο. Ξαίρετε, πῶς ὅ,τι καλλιεργοῦμε στὰ χωράφια μας, στοὺς κήπους καὶ στὰ περιβόλια μας, ὅλα τὰ πρωτοβρῆκαν οἱ ἄνθρωποι ἄγρια στὴ φύση. Εἶδαν τὴ χρησιμότητά τους καὶ μὲ τὴν καλλιέργεια τὰ ἔκαμαν καλύτερα.

Τοῦτο τὸ φυτό, πού βρῆκε ἡ Ρήνα δὲν εἶναι ὁ πραγματικὸς δυόσμος, πού καλλιεργοῦμε στὴν αὐλή μας. Εἶναι πρῶτος του ξάδερφος, σὰν νὰ ποῦμε, εἶναι ἀγριόδυοσμος.

— Καὶ φυτρώνει κοντὰ στὸ νερό; ρώτησε ὁ Πάνος.

— Μὰ βέβαια, ἀποκρίθηκε ὁ δάσκαλος, ἀφοῦ ἐκεῖ τὸν βρῆκε ἡ Βούλα. Ὅλα ὅσα γίνονται ἔχουν τὸ λόγο τους. Τὸ νερό, πού τρέχει ἀπὸ τὶς βρύσες ἐδῶ στὶς λαγκαδιές, κάτω στὰ ἰσώματα καὶ βαθουλώματα τῆς πεδιάδας, στέκεται. Σχηματίζει λοιπὸν, ὅπως κι ἄλλη φορὰ τὸ εἶπαμε, ἔλη, πού ξαίρετε τί κακὰ γεννοῦν στοὺς ἄνθρώπους.

— Κατάλαβα ! βιάστηκε νὰ φωνάξη ὁ Πάνος. Ὁ δυόσμος ρουφάει τὸ νερὸ καὶ δὲν ἀφήνει νὰ γίνωνται ἔλη.

Πολλὰ παιδιά, στὸ ἄκουσμα αὐτῆς τῆς σκέψης τοῦ Πάνου, γέλασαν. Μὰ ἡ μικρούλα ἢ Βούλα, ποὺ κρατοῦσε ἀκόμα στὴν ποδιά της πολλὲς τουφίτσες ἀπὸ τὸν ἀγριόδουσομο, ποὺ εἶχε μαζέψει, εἶπε :

— Μὰ δὲν εἶναι πολὺ δροσερό, σὰν τὸν κόβωμε γιὰ νὰ ποῦμε, πὼς ρουφάει πολὺ νερό.

— Ἐγὼ στοχάζομαι, φώναξε ὁ Καπετάνιος τους, πὼς ἡ μυρουδιά του εἶναι ἐκείνη ποὺ ὠφελεῖ.

— Σὰν νὰ τὸ πέτυχες, εἶπε τώρα κι ὁ δάσκαλος, διασκεδάζοντας μὲ τὶς σκέψεις τῶν μικρῶν του μαθητῶν, κι ἐξακολούθησε :

— Γιὰ ἐλάτε, νὰ τὸ βροῦμε μαζί. Γιατὶ τὰ ἔλη βλάφτουν τοὺς ἀνθρώπους :

— Γιατὶ γεννοῦν κουνούπια, εἶπαν πολλὰ παιδιά μαζί.

— Ἐ, λοιπόν, πετάχτηκε ὁ Καπετάνιος πάλι, ὁ δυόσμος μὲ τὴ μυρουδιά του θὰ ζαλίξη τὰ κουνούπια, θὰ τὰ διώχνη μακριὰ καὶ δὲ θὰ τ' ἀφήνη νὰ μαζευτοῦν στὰ ἔλη, ν' ἀφήσουν τ' αὐγά τους καὶ νὰ πολλαπλασιαστοῦν.

— Γειά σου, Καπετάνιο μου ! φώναξε ἐνθουσιασμένος ὁ δάσκαλος. Αὐτὸ εἶναι ! Ἐπειτα καὶ τὰ φύλλα του, πρόσθεσε, ποὺ ξεραίνονται καὶ τὰ παίρνει ὁ ἄνεμος μὲς στὸ νερό, κάνουν κι ἐκεῖνα τὴ δουλειά τους· γιατί μ' αὐτὴ τὴ μυρουδιά ποὺ ἔχουν, δὲν ἀφήνουν τὸ νερὸ νὰ σαλίσῃ καὶ νὰ βρωμίσῃ,

— Αὐτὰ τὰ καλὰ προσφέρει ὁ ἀγριόδουσομος, ἐξακολούθησε ὁ δάσκαλος, καὶ γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ποὺ τὰ προνοεῖ ὅλα, τὸν ἔκαμε ἔτσι, ποὺ νὰ φυτρῶνῃ σὲ ὑγροὺς τόπους καὶ κοντὰ στὰ ἔλη. Μὰ μὴ νομίσετε, πὼς εἶναι αὐτὰ

μονάχα τὰ καλά, πού τοῦ χρωστᾶμε. Ὅταν σιτὸ σίτι σᾶς πιάση κανέννας πόνος στήν κοιλιὰ ἢ σιτὸ στομάχι, ἢ μητέρα σᾶς βράζει λίγο δυόσμο καὶ τὸν πίνετε, ὅπως πίνετε τὸ τσαΐ. Ἐδῶ στοὺς ἄγριους τόπους ζοῦν διάφορα ζῶα καὶ πρὸ παντὸς κοπάδια τῶν κατσικιῶν καὶ προβάτων. Καθὼς βόσκουν τὰ ζῶα αὐτὰ τρῶνε καὶ ἀγριόδουσο ἢ ἓνα ἄλλο εἶδος, πού φυτρώνει κι ἐκεῖνο σὲ τόπους ὑγροὺς καὶ τὸ λένε φλησκούνι. Ἐ, λοιπὸν ὁ ἀγριόδουσμος ἢ τὸ φλησκούνι εἶναι τὸ φάρμακο τῶν ζώων. Γιατὶ τυχαίνει πολλὲς φορὲς στὰ χορτάρια, πού βόσκουν νὰ βρῖσκεται καὶ κανένα χορτάρι βλαβερὸ ἢ κανένα μικρόβιο κι ἔτσι ν' ἀρρωστήσουν. Ὁ ἀγριόδουσμος ἢ τὸ φλησκούνι πού τρῶνε τὰ ζῶα, τὰ προφυλάει ἀπὸ τέτοιες ἀρρώστειες.

— Καλὰ κι ἂν στοὺς τόπους πού βόσκουν δὲν εἶναι φυτρωμένος ἀγριόδουσμος;

— Δὲ μπορεῖ ἀποκριθῆκε ὁ δάσκαλος, θὰ εἶναι κάποιο ἄλλο φυτὸ, ἐπίσης μὲ θεραπευτικὴ δύναμη. Θὰ εἶναι τὸ θυμάρι ἢ ἡ ρίγανη. Κι ἔπειτα τὰ ζῶα δὲ βόσκουν μόνο, πίνουν καὶ νερό. Ἀφοῦ λοιπὸν σὲ τόπους, πού κοντὰ εἶναι νερὸ φυτρώνει ὁ δυόσμος, καθὼς θὰ πᾶνε τὰ κοπάδια νὰ τὰ ποτίσουν, δὲ θὰ βροῦν φλησκούνι ἢ ἀγριόδουσο νὰ φᾶνε;

— Ὁ δυόσμος ὅμως ὁ ἤρεμος, ἐξακολούθησε ὁ δάσκαλος, πού καλλιεργοῦμε στὶς αὐλές μας ἢ καὶ σὲ γλάστρες εἶναι περισσότερο ἀκόμη χρήσιμος. Εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ βότανα, πού χρησιμοποιεῖ ἡ Φαρμακευτικὴ στὰ διάφορα φάρμακα.

Τὰ παιδιά ἄνοιξαν τώρα περισσότερο τὰ μάτια τους ἀπὸ ἐκπληξη. Ἔτσι λοιπὸν τὸ μικρούλι αὐτὸ φυτό, πού μόνο στὸ φαί ἤξαιραν, πὼς τὸ βάζει ἡ μητέρα, γιὰ νὰ γίνεται νοστιμώτερο, πουλιέται καὶ στὰ φαρμακεῖα;

— ὦ, πέστε μας, εἶπε ἡ Βούλα, ἀκράτητη ἀπὸ ἐνθουσιασμό, γιατί εἶχε γίνει ἀφορμὴ νὰ κάνουν τὰ παιδιά ἕνα τόσο χρήσιμο μάθημα.

— Ἔχε ὑπομονή, Βούλα μου, ν' ἀκούσης, τὴ μάλωσε χαϊδευτικά ὁ δάσκαλος.

— Λοιπὸν, παιδιά, στὸν ἡμερο δυόσμο ἡ μυρουδιά του εἶναι ἀκόμα πιὸ χρήσιμη γιατί ἔχει μέσα στὰ φύλλα του περισσότερο λάδι. Ναὶ λάδι! Σᾶς φαίνεται παράξενο; Αὐτὸ τὸ λάδι πού βγάζομε ἀπὸ τὸ δυόσμο, μὰ καὶ ἀπὸ ἄλλα ἀρωματικά φυτά, στὴ Χημεία λέγεται αἰθέριο λάδι, γιατί ἐξατμίζεται καὶ δὲν ἀφήνει λαδιὰ ὅπου πέσει. Τὸ αἰθέριο λάδι τοῦ δυόσμου λέγεται μινθέλαιο ἢ δυοσμέλαιο καὶ τὸ χρησιμοποιοῦν μαζὶ μὲ ἄλλα αἰθέρια ἀρωματικά λάδια γιὰ νὰ κατασκευάζουν κολώνια καὶ διάφορα ἄλλα ἀρώματα. Σὰν βγάλουν τὸ αἰθέριο λάδι ἀπὸ τὸ δυόσμο, μένει μιὰ οὐσία, πού τὴ στερεοποιοῦν καὶ τὴν πουλοῦν στὰ φαρμακεῖα μὲ τὸ ὄνομα μιλόνθη. Μὲ λίγη μιλόνθη ἂν τρίψης τὸ κεφάλι ὅταν σὲ πονῇ σοῦ περνάει.

Πολλὰ παιδιά εἶχαν βγάλει τὸ σημειωματάριό τους καὶ ἐσημείωναν ὅσα ἔλεγε ὁ δάσκαλος. Ὁ Πάνος ἐκεῖ πού ἔγραφε, μουρμούρισε.

— Δυοσμέλαιο! . . . δύσκολο ὄνομα.

— Πές το μέντα, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ δάσκαλος, τὸ ἴδιο εἶναι.

Τώρα ἡ ἐκπληξη τῶν παιδιῶν ἔγινε μεγαλύτερη.

— Καὶ οἱ καρμέλες οἱ μέντες γίνονται μὲ τὸ λάδι τοῦ δυόσμου; φώναξε ἐκπληχτῆ ἡ Βούλα.

— Βέβαια.

— Καὶ ἡ μέντα τὸ ποτό; ρώτησε ὁ Πάνος.

— Κι αὐτό! Τί ἤθελες νὰ εἶναι; Δὲ σοῦ ἔκαμε ποτὲ ἐντύπωση τὸ πράσινο χροῶμα του, ἢ μυρωδιά του;

Τὸ ποτὸ αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ αἰθέριο λάδι τοῦ δυόσμου, πὺ βγαίνει μὲ τὴν ἀπόσταξη, ἀνακατωμένο μὲ καθαρὸ οἰνόπνευμα καὶ σιρόπι μὲ ζάχαρη.

— Ὅστε μπορούμε κι ἐμεῖς νὰ κάνουμε μόνοι μας μέντα; φώναξε χαρούμενη ἡ Ρήνα.

— Πῶς ὄχι, νοικοκυρούλα μου, ἀποκρίθηκε ὁ δάσκαλος βγάζοντας τὸ ρολοῖ του. Μὰ τώρα εἶναι καιρὸς νὰ φύγωμε. Αὐτὰ θὰ τὰ ποῦμε στὸ σχολεῖο στὸ μάθημα τῆς Φυσικῆς. Τώρα σηκωθῆτε νὰ ξεκινήσωμε καὶ καθὼς θὰ κατεβαίνετε κάτω, μαζέψετε μερικὲς ρίζες ἀπ' αὐτὸν τὸ δυόσμο, πὺ βρῆκε ἡ Βούλα νὰ τὸν φυτέψωμε στὸ σχολικὸ μας κῆπο γιὰ νὰ μάθωμε καὶ πῶς καλλιεργεῖται.

Τὰ παιδιά σηκώθηκαν εὐχαριστημένα, πὺ ἔμαθαν τόσα ὠραῖα πράματα κι ἔτρεξαν πολλὰ μαζί, πρόθυμα, νὰ βγάλουν μερικὲς ρίζες, ὅπως τοὺς εἶπε ὁ δάσκαλος.

Σὲ μισὴ ὥρα περισσότερο χαρούμενα ἀπ' ὅτι εἶχαν ξεκινήσει ἔφταναν στὸ χωριό τους. Ἀφοῦ πέρασαν ἀπὸ τὸ σχολεῖο κι ἐπῆραν τὶς σάκκες τους, ἔτρεξαν χαρούμενα σπίτια τους, τρελὰ χελιδονάκια, νὰ ζητήσουν στὶς φωλίτσες τους νὰ μερέψουν τὴν πείνα, πὺ ἡ ἔξοχὴ καὶ ὁ καθαρὸς ἀέρας τὴν εἶχαν τόσο δυναμώσει.

Ἀρσινόη Ταμπακοπούλου

Τὸ τριζόνι.

Ἀπόψε δὲ μορουσα νὰ κοιμηθῶ ἀπὸ τὴ ζέστη. Κι ἄκουγα τὸ τραγούδι ἑνὸς γρύλου τὸ μονότονο ἀλλὰ γλυκὸ καὶ δροσερὸ ἐκεῖνο κουδουνισματάκι, πὺν τόσο θέλγητρο δίνει στὶς καλοκαιριάτικες νύχτες. Κι ἦταν μιὰ ὠραία νύχτα ἡ ἀποψινή. Ἄν καὶ ἡ ζέστη τῆς ἡμέρας εἶχε κάμει τὴν κάμαρα ἀνυπόφορη, γιὰτὶ οἱ τοῖχοι κι ἡ σκεπὴ διατηροῦσαν ἀκόμα τὴ λαύρα τοῦ ἡλίου, ἔξω φυσοῦσε μιὰ δυνατὴ αὔρα, πὺν σοῦ δροσίζε τὸ κεφάλι μόλις τὸ ἔβγαζες ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ὁ οὐρανὸς εἶχε τ' ὠραιότερο σταχτογάλαζο χρῶμα του, τ' ἀστέρια ἔλαμπαν γλυκὰ καὶ τὸ μισοφέγγαρο ἀνάμεσά τους, σκορποῦσε στὴ γῆ τ' ἀσημένιο του φῶς. Αὐτὸ τὸ φεγγαρόφωτο εἶχε γαργαλίσει καὶ τὸν ἀπονύχτερο γρύλο, πὺν δὲν ἔπαυε τὸ τραγούδι του. Τ' ἄκουγ' ἀπὸ τὸ παράθυρο μὲ ὄση εὐχαρίστηση ἄφηνα νὰ μὲ δροσίζη ἡ αὔρα. Κι ἐνῶ στὴν ἀρχὴ ἀπολάμβανα τὸ μεταλλικὸ ἦχο, χωρὶς νὰ συλλογιέμαι καθόλου τὸ ἀθόρυβο ὄργανο πὺν τὸν ἔβγαζε, ἔπειτα ὁ νοῦς μου ἀποζήτησε κι αὐτό. Ἐννοῶ τὸ γρύλο πὺν τραγουδοῦσε. Ποῦ νὰ ἦταν; Φυλακισμένος σὲ κανένα κλουβάκι; ἢ κρυμμένος σὲ καμιὰ γωνιὰ τοῦ μανάβικου, πὺν εἶχε φτάσει τὸ πρωτὶ μὲ τὸ φόρτωμα τῶν καρπουζιῶν καὶ τῶν πεπονιῶν;

Αὐτὸ μοῦ φαινόταν τὸ πιθανώτερο. Ὁ γρύλος θά-
ταν ἐλεύτερος νὰ φύγη ὅπως ἤρθε. Γιατὶ ἐδῶ δὲν πολυ-
συνηθίζουν νὰ πιάνουν τὰ ὄδικα αὐτὰ ἔντομα, νὰ τὰ
βάξουν σὲ κλουβάκια καὶ νὰ τὰ τρέφουν, γιὰ ν' ἀκοῦν
τὸ τραγοῦδι τους.

Στὴν πατρίδα μου ὅμως αὐτὸ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς κα-
λοκαιριάτικες χαρὲς τῶν παιδιῶν.

Στὸ δρόμο, ὅπως πουλοῦν σῦκα καὶ σταφύλια, που-
λοῦν καὶ γρύλους ἢ τριζόνια, ὅπως τοὺς λέμε κεῖ.
Πουλοῦν ἀκόμη καὶ κλουβάκια γιὰ τριζόνια.

Ὅλα τὰ παιδιά... κλαῖνε, ὥσπου νὰ τοὺς δώση ἡ
μητέρα δεκάρες γιὰ ν' ἀγοράσουν. Κι ἔτσι ὅλα τὰ σπίτια
ἔχουν ἀπὸ ἓνα τουλάχιστο κλουβάκι μὲ τριζόνι, κρεμα-
σμένο στὸ παράθυρο τοῦ δρόμου ἢ τῆς αὐλῆς.

Ἄ, τί συναυλία εἶναι κείνη, ποὺ κάνουν τόσα τριζό-
νια μαζί, μέσα στὴν πόλη, τὶς φεγγαροφώτιστες νυχτιές
τοῦ Ἰουλίου καὶ τοῦ Αὐγούστου! Κι αὐτὴ τὴ συναυλία
θυμόμουν, καθὼς ἄκουγ' ἀπόψε τὸ μονάκριβο γρύλο,
ποὺ τραγουδοῦσε κρυμμένος ἀνάμεσα στὰ φρούτα τοῦ
μονάβικου...

Μὰ καὶ πόσα ἄλλα πράματα δὲ θυμόμουν μαζί!
Καὶ προπάντων τὰ τριζόνια καὶ τὰ κλουβάκια τὰ δικά
μου, τότε ποὺ ἤμουν μικρὸ παιδί στὴν πατρίδα μου...
Τί μανία ποὺ εἶχα! Τὸ πρῶτο τριζόνι ποὺ ἔμπαινε στὴ
χώρα, ἔπρεπε νὰ τὸ ἀγοράσω ἐγώ. Κι ἀπὸ μέρες πρὶν
τοῦ ἐτοιμάζα τὸ κλουβάκι του, εἴτε ἐπιδιορθώνοντας τὸ
περσινό, εἴτε ἀγοράζοντας καινούργιο, εἴτε κατασκευά-
ζοντας ἓνα ἀπ' τὴν ἀρχή. Γιατὶ εἶχα ἀποκτήσει μιὰ εἰδι-
κότητα στὴν κατασκευὴ αὐτῶν τῶν κλουβιῶν. Ἐπαιρνα
δυὸ καπάκια ἀπὸ ξύλινα κουτιά λουμιניῶν, τέσσαρα κομ-
ματάκια ξερὴ κληματόβεργα, καμιὰ δεκαζιὰ φουρκέτες

τῆς μαμᾶς καὶ μ^ο αὐτὰ σοῦ σκάρωνα μιὰ φυλακὴ γιὰ τὸ τριζόνι, ποὺ δὲν ἦταν μονάχα ὀχυρὴ, παρὰ ἔμοιαζε λίγο καὶ μὲ κομψοτέχνημα. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσω χωρὶς ντροπὴ, ὅτι πιὸ κομψά, καὶ προπάντων πιὸ στερεά, ἦταν τὰ κλουβάκια ποὺ ἀγόραζα ἔτοιμα. Ἄ, πόσο συμπαθοῦσα τὸ χωριάτη, ποὺ ἔφερνε στὴ χάρα καὶ πουλοῦσε τριζόνια!

Ἦταν, θυμοῦμαι, ἓνας νέος μὲ γενάκια τόσο ξανθὰ ὅσο καὶ ἡ τρύπια του ψάθα. Μόλις ἔμπαινε τὸ καλοκαίρι, κάθε φορὰ ποὺ τὸν ἔβλεπα, φορτωμένο μὲ διάφορα πράγματα, τὸν ρωτοῦσα;

— Ἔ! δὲ βγῆκαν τὰ τριζόνια; Καὶ μοῦ ἀπαντοῦσε:

— Ὁχι, ἀκόμα!

Ἐπιτέλους μιὰ μέρα, παρουσιαζόταν μπροστά μου γελαστός, κρατώντας μιὰ κάλτσα. Ἄ, τί χαρὰ! Μέσα σ' αὐτὴ τὴν κάλτσα εἶχε τὰ τριζόνια του. Δὲν εἶχα παρὰ νὰ διαλέξω. . . . Τὸ μεγαλύτερο; Τὸ πιὸ ὀμορφο; . . . Ὁχι! Ἐκεῖνο ποὺ κελαηδοῦσε καλύτερα. Μὰ πῶς, ἀφοῦ ἦταν ἡμέρα καὶ τὰ τριζόνια δὲν κελαηδοῦν παρὰ τὴ νύχτα;

Εὐκολώτατο! Ἐπαιρνα τὸ τριζόνι, τὸ ἔκλεινα στὶς δύο μου χουφτες καὶ τὸ χουχούλιζα λίγο ἀπὸ πάνω. Τοῦ ἔκανα ἔτσι μιὰ τεχνητὴ νύχτα χλιαρὴ. Κι ἐκεῖνο, γελασμένο, σήκωνε ἀμέσως τὰ φτεράκια του κι ἄρχιζε νὰ τὰ τρίβῃ. Γιατί, καθὼς ξαίρετε, ὁ γρούλος δὲν τραγουδεῖ μὲ τὸ στόμα, ἀλλὰ μὲ τὰ φτερά, ποὺ τὰ μεταχειρίζεται σὰν κρόταλα. Ἔτσι μπορούσα νὰ κρίνω ποιὸ ἀπὸ τὰ τριζόνια τῆς κάλτσας εἶχε τὰ πιὸ ἠχηρά, τὰ πιὸ δυνατὰ κρόταλα καὶ τ' ἀγόραζα χωρὶς πολλὰ παζάρια.

Ποτὲ ζωοτρόφος δὲν περιποιήθηκε τὸ ζῶο του, ὅσο

Ἄρσ. Ταμπακοπούλου «*Ἡ Κυψέλη*», ἔκδοσις Β'.

περιποιόμουν ἐγὼ τὸ τριζονάκι μου! Τὸ κρεμοῦσα στὸ πιὸ δροσερὸ καὶ τὸ πιὸ προφυλαγμένο μέρος, πού μποροῦσα νὰ βρῶ. Ποτὲ δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὸ κλουβάκι του ἡ φρέσκια ἀντράκλα, τὸ καρπούζι, τὸ ἀγγούρι, κι ὅ,τι ἄλλω ἔτρωγε, ἢ ἐνόμιζα πὼς τρώει ὁ τραγουδιστής μου. Καὶ ζοῦσε τόσο καλά, ὅσο μπορεῖ κανεὶς νὰ ζῆ στὴ φυλακὴ.

Μὰ τὰ τριζόνια καὶ μάλιστα τὰ φυλακισμένα, δὲ ζοῦν, φαίνεται, πολὺ. Κι ὕστερ' ἀπὸ λίγες μέρες, καὶ προπάντων νύχτες χαρᾶς, εἶχα τὴ μεγάλη, τὴν ἀνέκφραστη παιδικὴ λύπη, νὰ βρίσκω μιὰν αὐγὴ τὸ τριζόνι μου ψόφιο, ξαπλωμένο ἀνάσκελα στὸ κλουβάκι του, ἀνάμεσα στὶς ἀντράκλες, καὶ . . . μισοφαγωμένο ἀπὸ τὰ μερμήγκια, πού πλημμύριζαν ἀκόμα, ὀλόκληρο στράτευμα, τὸ κλουβάκι καὶ τὴν περιοχὴ του. . .

— Ἄχ! ἐφώναζα. Μοῦ τόφαγαν τὰ μερμήγκια! . . . Μοῦ ἐξηγοῦσαν τότε, πὼς πρῶτα εἶχε ψοφήσει, καὶ κατόπιν ἔτρεξαν τὰ μερμήγκια νὰ φᾶνε τὸ πτώμα. Μὰ αὐτὸ δὲν λιγότευε τὴ λύπη μου, καὶ προπάντων ὅταν ἡ ἐποχὴ ἦταν προχωρημένη κι ὁ ξανθογένης ἐκεῖνος, δὲν ἔμπαινε πιά στὴ χώρα μὲ τὴν κάλτσα γεμάτη τριζόνια. . . Ἄλιμονο! κάθε πρᾶγμα στὸν κόσμον ἔχει τὸ τέλος του καὶ γι' αὐτό, ὅ,τι μᾶς προξενεὶ μιὰ χαρὰ, εἶναι προωρισμένο νὰ μᾶς προξενῇ ὕστερα, τὸ ἴδιο, καὶ μιὰ λύπη.

Αὐτὰ θυμόμουν τὴν περασμένη νύχτα, ἐνῶ δρόσιζα τὸ κεφάλι μου στὸ παράθυρο μὲ τὴν αὔρα, κι ἄκουγα τὸ τραγούδι τοῦ γρούλου στὸ ἀσημένιο φεγγαρόφωτο. . .

Γρ. Ξενόπουλος

Τὰ μερμήγκια.

Ἐνα λαμπρὸ ἀνοιξιάτικο μεσημέρι, μὲ λαμπρὸν ἥλιο, ὁ κύριος Ἴσμηνίας, καθηγητὴς στὴν Ἀθήνα, εἶχε βγῆ περιπατοῦν μὲ τὸ γιό του τὸ Χαρίδημο, παιδάκι δέκα χρόνων. Ἐγύριζαν στὰ χωράφια, ἐκεῖ κατὰ τοὺς Ἀμπελοκήτους.

Ἀλήθεια, ἦταν μιὰ μέρα χαρὰ Θεοῦ! Ὁ Χαρίδημος, πηδοῦσε σὰν ἐλαφάκι ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του, βλέποντας τὰ σπαρτὰ μὲ τὰ πράσινα στάχυα, ποὺ ἔμοιαζαν σὰνὰ τρέχουν, καθὼς περνοῦσαν ἀπάνω τους οἱ πνοὲς τοῦ ἀνέμου.

Εἶχε καιρὸ ὁ μικρὸς Χαρίδημος νὰ πάη στὴν ἐξοχή καὶ τοῦ φαίνονταν ὅλα σὰν ὄνειρο.

Ἐκοίταξε κάπου κάπου κατὰ τὴν Ἀθήνα, ποὺ ἄστραφτε στὸν ἥλιο τὸ πλῆθος τῶν ἄσπρων σπιτιῶν της καὶ βεβαίωνε τὸν πατέρα του, ὅτι τοῦ ἀρέσει πολὺ καλύτερα ἐκεῖ στὰ χωράφια. Καὶ ὁ κύριος Ἴσμηνίας χαμογελοῦσε σκεφτικά. . . .

Ἄξαφνα ὁ Χαρίδημος στάθηκε.

— Τὰ κακόμοιρα τὰ μερμήγκια, εἶπε. Παραλίγο νὰ τὰ πατήσω. Κι ἀλήθεια κοντὰ στὰ πόδια τους περνοῦσε ἓνα κοπάδι μερμήγκια, μαῦρα μερμήγκια, φορτωμένα μὲ διάφορα βάρη μεγαλύτερα ἀπὸ τὸ σῶμα τους. Ἐπήγαιναν στὴ σειρὰ ταὶ μὲ τάξη στρατιωτικῆ.

Ὁ κύριος Ἴσμηνίας ἔβαλε τὰ γυαλιά του κι ἔσκυψε πρὸς τὴ γῆ.

Ὁ Χαρίδημος χτυποῦσε τὰ χέρια.

— Γιὰ κοίταξε, πατέρα, γιὰ κοίταξε, φώναξε. Δὲν πηγαίνουν σὰ στρατιῶτες, κατὰ τετράδες; Τί περίεργο!

Τὰ μερμήγκια ἀνέβαιναν σὲ μιὰ μικροσκοπικὴ πυραμίδα ἀπὸ χῶμα μὲ τρίπα στὴν κορφή της, κι ἔμπαιναν μέσα.

— Περίεργο ! εἶπε ὁ κύριος Ἰσμηνίας σοβαρός. Αὐτὸ ποὺ βλέπεις, Χαρίδημε, δὲν εἶναι τίποτα. Τὰ μερμήγκια κάνουν ἄλλα πράματα πιδ σπουδαῖα.

— Μπά, καὶ σὰν τί ;

— Πολλά, πολλά, καὶ θαυμάσια. Πάνω-κάτω ὅ,τι καὶ οἱ ἄνθρωποι.

— Σὼπα πατέρα ! αὐτὰ τὰ μικρούτσικα τὰ τόσα δὲ μερμήγκια ;

Ἦ κύριος Ἰσμηνίας ἐκαθάρισε τὰ γυαλιὰ μὲ τὸ μαντίλι του, τὰ ἔβαλε στὴ δερμάτινη θήκη κι ὕστερα πῆρε τὸ Χαρίδημο ἀπὸ τὸ χέρι. Ξακολούθησαν τὸ δρόμο τους ἀργά.

Ἦ μικρὸς εἶχε ἀνοίξει τὰ μάτια του καὶ περίμενε.

— Λοιπὸν ἄκουσε, Χαρίδημε. Μάθε ὅτι τὰ μερμήγκια φτάνουν, πάνω-κάτω, καὶ τὴν ἀνθρώπινη νοημοσύνη σὲ πολλὰ πράματα. Μὲ τὸ μικροσκοπικὸ τους μυαλό, ποὺ δὲν εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ ἓναν κόκκο πολὺ ψιλὴ ἄμμομποροῦν καὶ σκέφτονται σχεδὸν ὅπως καὶ μεῖς.

Ἦ κύριος Ἰσμηνίας εἶχε σταθῆ, καὶ χαϊδεύοντας τὸ παιδάκι στὸ κόκκινο μάγουλο, ξακολούθησε :

— Σοῦ φαίνονται ἀλλόκοτα ὅλα αὐτά, Χαρίδημε, ἔ ; Τὸ καταλαβαίνω. Καὶ σκέφτεσαι ἴσως πῶς γίνεται νὰ ξαίρη κανεὶς . . .

— Ναί, πατέρα, αὐτὸ ἔλεγα μέσα μου.

— Ἦκου λοιπὸν. Πολλοὶ σοφοὶ ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους γιὰ νὰ παρατηροῦν τὰ μερμήγκια, νὰ τὰ μελετοῦν προσεχτικὰ, μὲ ὑπομονή, καὶ ἀπὸ τίς παρατηρήσεις τους βγῆκαν ὀρισμένα συμπεράσματα, γιὰ τὰ μικρὰ αὐτὰ ἔν-

τομα. Ἡ ἐπιστήμη γνωρίζει σήμερα ἄπειρα πράματα γιὰ τὰ μερμήγια, καὶ ἀπάνω σὲ ὅσα γνωρίζει, στηρίζει τὰ συμπεράσματά της.

Τὰ γαλανὰ μάτια τοῦ μικροῦ Χαρίδημου ὄλο κι ἄνοιγαν περισσότερο. "Ἦθελε νὰ μάθη, νὰ μάθη! . . .

Κι ἀλήθεια ἐκείνη τῆ στιγμῇ παρατήρησε ἓνα μερμήγι, πού ἔτρεχε σ' ἓνα ψόφιο σκουλήκι, πού θὰ ἦταν ἴσως πενταπλάσιο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ἐπολέμησε νὰ τὸ σηκώσῃ, μὰ δὲ μπόρεσε. Ἐφυγε. Ὑστερα ἀπὸ λίγο γύρισε μαζὶ μὲ τέσσερα ἄλλα μερμήγια, καὶ ὅλα μαζὶ σήκωσαν τὸ σκουλήκι μὲ τὶς κεραῖες τους, κι ἔφυγαν.

Ὁ Χαρίδημος παρηκολούθησε τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ μὲ περιέργεια. Μιὰ ἀπορία γεννήθηκε στὸ μυαλό του καὶ ρώτησε τὸν πατέρα του :

— Πῶς συνεννοήθηκε τὸ πρῶτο μερμήγι μὲ τ' ἄλλα τέσσερα, γιὰ νὰ ἔρθουν μαζὶ του καὶ νὰ σηκώσουν τὸ σκουλήκι ;

— Μὰ τὰ μερμήγια συνεννοοῦνται ἐξαίρετα συναμεταξύ τους, Χαρίδημε. Μερικοὶ ὑποστηρίζουν, πῶς ἔχουν καὶ φωνή, πού δὲν εἶναι καὶ ἀπίθανο, γιὰτὶ πολλὲς ἀτομικὲς ἔρευνες ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ μικρό τους λαρύγγι εἶναι προικισμένο μὲ ὄργανα φωνητικά. Δὲν ξαίρομε ὁμῶς ἂν πραγματικὰ ἔχουν φωνή. Ὡς τόσο συνεννοοῦνται μὲ τὶς κεραῖες τους. Μὲ νόημα, δηλαδὴ μὲ παντομίμες.

Δοκίμασε, ἂν θέλῃς, νὰ πειράξῃς ἐκεῖνα ἐκεῖ τὰ μερμήγια, πού γυρίζουν σὰ σκοποὶ ἔξω ἀπὸ τὴ φωλιά τους. Νά, ἐκεῖ. Θὰμποῦν ἀμέσως ὅλα μέσα, καὶ θὰ εἰδοποιήσουν μὲ νοήματα τ' ἄλλα, τὸ λαὸ νὰ ποῦμε τῶν μερμηγιῶν, πού βρίσκεται στὴ φωλιά.

Ἀμέσως ὅλος ἐκεῖνος ὁ μικρὸς κόσμος θὰ μπῆ σὲ

κίνηση. "Αλλα μερμήγκια, οί έργάτες, θά πάρουν από τις αποθήκες τὰ διάφορα τρόφιμα και θά τὰ μεταφέρουν στα βαθύτερα μέρη τῆς φωλιάς. "Αλλα, οί πολεμιστές, θά βγοῦν μὲ θάρρος νὰ ἰδοῦν τί γίνεται, νὰ κάνουν ἀναγνώριση τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως λένε οί στρατιωτικοί. Και ὅσα ἔχουν μείνει ἔξω μακριά, εἰδοποιοῦν τὸ ἓνα τ' ἄλλο, τριβοντας τις κεραῖες τους, ὅτι παρουσιάστηκε κίντυνος, και γυρίζουν τρεχάτοι νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα τους.

"Όλα αὐτὰ δείχνουν, ὅτι τὰ μερμήγκια σκέφτονται και συνεννοῦνται μεταξύ τους, σχεδὸν σὰν ἄνθρωποι. "Ακουσε κι ἓνα παράδειγμα :

"Ένας γεωργὸς ἔτρεφε μιὰ φορὰ κουκούλια σὲ μιὰ μουριά. Και τί ἔπαθε νομίζεις; "Ανέβαιναν τὰ μερμήγκια στὴ μουριά, σκουντοῦσαν τὰ κουκούλια και τὰ ἔρριχναν κάτω. "Εκεῖ περιμεναν ἄλλα μερμήγκια, τ' ἄρπαζαν και ἔφευγαν.

"Ό γεωργὸς ἦρθε σὲ ἀπελπισία. Τί νὰ κάμη; Πιάνει και βάζει γύρω γύρω στὸν κορμὸ τῆς μουριάς ἓνα δαχτυλίδι μὲ κόλλα, ὡς πέντε πόντους πλάτος.

Στὴν ἀρχὴ τὰ μερμήγκια δὲν ἤξαιραν πῶς νὰ περάσουν. "Εφταναν ὡς ἐκεῖ και σταματοῦσαν.

— "Επιτυχία! "Ό γεωργὸς ἔτριβε τὰ χέρια του. Σωθῆκανε τὰ κουκούλια, ἔλεγε.

"Αξαφνα ὁμως, καθὼς κοίταζε ἱκανοποιημένος μὲ τὸ στρατήγημά του, βλέπει ἓνα μεγάλο μερμήγκι νὰ προχωρῆ στὸν κορμὸ, νὰ φτάνη στὸ δαχτυλίδι και νὰ στέκεται μερικὲς στιγμές.

— "Υστερα; ρώτησε ὁ Χαρίδημος.

— "Υστερα τὸ μερμήγκι κατέβηκε κάτω και γύρισε σὲ λίγο μαζί μὲ δέκα ἄλλα μερμήγκια, φορτωμένα ὅλα μὲ μικρὰ ἀχεράκια.

Σκαρφάλωσαν στὸν κορμό, ἔφτασαν ὡς τὸ δακτυλίδι καὶ ἄρχισαν ν' ἀπλώνουν μὲ τέχνη τ' ἀχεράκια ἐπάνω στὴν κόλλα. Ἔφτιασαν γέφυρα!

Σὲ λίγο ὁλόκληρος στρατὸς ἀπὸ μερμήγκια περνοῦσε ἀπάνω. Καὶ τόσο ἐνθουσιάστηκε καὶ ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ τὴν ἐξυπνάδα τους, ποὺ δὲν τοῦ ἔκανε καρδιὰ νὰ τὰ ἐμποδίση!

— Ὡστε πᾶνε τὰ κουκούλια! φώναξε ὁ Χαρίδημος.

— Πᾶνε βέβαια. Μὰ τώρα πρέπει νὰ σοῦ πῶ ἀκόμα μερικὰ πράματα γιὰ τὰ μερμήγκια.

— Ἔχει κι' ἄλλα;

Πολλά, πολλά, πολλά. Ἐγὼ τώρα θὰ σοῦ πῶ μόνο μερικά, γιατί πέρασε ἡ ὥρα καὶ πρέπει νὰ γυρίσωμε σπῖτι σιγά σιγά.

Κι ἐνῶ ἔπαιρναν τὸ δρόμο τῆς Ἀθήνας, ὁ κ. Ἴσμηνίας ξακολούθησε:

— Ἐπειστῆκες λοιπόν, Χαρίδημε, τί τετραπέρατα ἔντομα εἶναι τὰ μερμήγκια; Ὅταν τὰ μελετήσῃ κανεὶς καλά, χάνει τὸ νοῦ του. Μιὰ μερμηγκοφωλιὰ δὲ διαφέρει καθόλου ἀπὸ μιὰ ἀνθρώπινη πόλη.

Νὰ ἰδῆς πῶς ἔχουν ταχτοποιήσει τὴ ζωὴ τους, πῶς ἐργάζονται, μὲ τί ζῆλο, μὲ τί σύστημα, μὲ τί τάξη· πῶς καθαρίζουν τὴν ὑπόγεια πατρίδα τους, πῶς ἀποθηκεύουν τὰ τρόφιμα σὲ ἀσφαλισμένα μέρη! Νὰ ἰδῆς πῶς ἀσφαλίζουν τὰ μικρά τους σὲ κατάλληλα μέρη· πῶς τὰ φροντίζουν καὶ πῶς τὰ ταΐζουν! Ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι. Οὔτε καὶ νεκροταφεῖα δὲν τοὺς λείπουν. Εἶναι ξακριβωμένο πῶς θάβουν τοὺς νεκροὺς τους σὲ ξεχωριστὰ μέρη καὶ τοὺς φτιάνουν καὶ τάφους. Φαντάσου, μικρὲ μου Χαρίδημε, ὅτι ἔχουν καὶ γαλακτομεῖα.

— Ἔλα πατέρα, τὸ λὲς ἔτσι νὰ μὲ γελάσης!

Και ὅμως ὄχι, παιδί μου. Ἔχουν γαλακτοκομεῖα. Βέβαια ὄχι μὲ ἀγελάδες, οὔτε μὲ κασίκες. Διατηροῦν ὅμως δλόκληρες στάνες ἀπὸ μαμούδια καὶ τ' ἀρμέγουν κάθε πρωί. Τὰ μαμούδια αὐτὰ εἶναι ἡ περιουσία κάθε μερμηγκοφωλιάς.

— Καὶ ποῦ τὰ βρίσκουν ;

— Βγαίνουν ἔξω καὶ τὰ κυνηγοῦν. Γι' αὐτὸ μάλιστα γίνονται πολλὲς φορὲς σωστὲς μάχες. Τὰ μερμήγκια μιᾶς φωλιάς πολεμοῦν μὲ ἄλλα. Σωστοὶ πόλεμοι. Ἐκεῖ νὰ ἴδῃς στρατηγούς, ἐκεῖ νὰ ἴδῃς παλικάρια !

— Μὰ γιὰ τὰ μαμούδια πολεμοῦν ;

Ὁ κ. καθηγητὴς ἔμεινε σκεφτικός. Ὑστερα χαμογελώντας εἶπε :

— Ἔτσι εἶναι ὁ κόσμος, παιδί μου. Καὶ οἱ ἄνθρωποι, καμιὰ φορὰ πολεμοῦν γιὰ μικρὰ πράματα. Ὅπως ὅμως οἱ ἄνθρωποι, ἔτσι καὶ τὰ μερμήγκια πολεμοῦν πολλὲς φορὲς καὶ γιὰ εὐγενέστερες αἰτίες. Γιὰ τὴν ὑπεράσπιση τῆς φωλιάς τους, γιὰ τὰ μικρὰ τους, γιὰ τὴν πατρίδα τους. Καὶ πολεμοῦν μὲ γενναιότητα, μὲ αὐτοθυσία.

— Στὴ φωλιά τους εἶναι τοῦλάχιστον ἀσφαλισμένα ;

— Ὅχι πάντα. Πολλὲς φορὲς ὁ ἀντίθετος κατορθώνει καὶ μπαίνει μέσα. Τότε πὰ γίνονται φριχτὰ πράματα. Οἱ νικητὲς σκοτώνουν ἀλύπητα ὅλους τοὺς νικημένους, ὡς τὸν τελευταῖο, καὶ ἀρπάζουν ὅλα ὅσα βροῦν ἐκεῖ μέσα.

— Τὴ μερμηγκοφωλιά ;

— Ναί, φυσικά. Ὑπάρχει μάλιστα ἓνα ἔθνος μερμηγκιῶν, οἱ Τοῦρκοι τῶν μερμηγκιῶν νὰ ποῦμε, πὺ ζοῦν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἀπὸ τὴς λεηλασίες καὶ ἀπὸ τὴς διαρπαγές. Τὰ μερμήγκια αὐτὰ εἶναι κάτι κόκκινα, ρωμαλέα μερμήγκια μὲ μεγάλες στερεές κεραῖες σὰ σπα-

θιά. Φοβεροὶ τεμπέληδες. Ἐνῶ τ' ἄλλα εἶδη τῶν μερμη-
γκιῶν εἶναι τόσο φιλόπονα κι ἐργατικά, αὐτὰ περιμένουν
νὰ ζήσουν ἀπὸ τὸν κόπο καὶ τὸν ἰδρῶτα τῶν ἄλλων.
Πολλὲς φορὲς ὅμως τὴν παιθαίνουν στὶς μάχες ἀπὸ τοὺς
ἄλλους λαοὺς, ποὺ τυραννοῦν, καὶ τότε πιά παίρνουν τὴν
τιμωρία ποὺ τοὺς ἀξίζει.

Περπατώντας καὶ κουβεντιάζοντας εἶχαν φτάσει στὴν
Ἀθήνησ. Σὲ λίγο ἦταν στὸ σπίτι τους.

— Βλέπεις λοιπόν, Χαρίδημε ; εἶπε τελευταῖα ὁ κ.
Ἰσμηνίας. Ἡ ζωὴ τῶν μερμηγκιῶν, οἱ συνήθειές τους,
οἱ πολιτεῖες τους, ἡ ἐργασία τους, οἱ πόλεμοί τους, δὲ
διαφέρουν καὶ πολὺ ἀπὸ τὰ δικά μας, τῶν ἀνθρώπων.

Μόνο τὸ μικρὸ τους ἀνάστημα ἐμποδίζει τὰ μερμή-
γκια, νὰ γίνουν κυρίαρχοι στὴ Γῆ, μὲ τὴν νοημοσύνη τους,
τὴν ἱκανότητά τους καὶ τὶς ἀρετές τους.

— Τί κρίμα, εἶπε ὁ Χαρίδημος, φτάσαμε ! Ἐγὼ
ἤθελα ν' ἀκούσω κι ἄλλα. Οὔτε θυμήθηκα πὼς πεινώ.

N. Βεντήρης

Ὁ Γρίπος.

ρίπος! Μεγάλη δουλειά! Κι ὄχι για τίποτ' ἄλλο, παρὰ για τὰ σπαρταριστὰ τὰ ψάρια, πού ἀνέβαζαν κατόπι οἱ ψαροπουλητές, καὶ τὰ φώναζαν καὶ τράντιαζαν τὰ παράθυρα ἀπὸ τὸ βοητό.

Ἐγώ, νὰ ᾄσῃς πῶ τὴν ἁμαρτία μου, ἀγαποῦσα τὰ ψάρια, μὰ πιότερο μοῦ ἄρесе νὰ βλέπω τὸ γρίπο. Κάτι μὲ τραβοῦσε πάντα πρὸς τὸ γρίπο. Στεκόμουν καὶ κοίταζα τὰ κουπιά του νὰ χτυποῦν ὅλα μονομιᾶς, ν' ἀνεβαίνουν, νὰ μένουν ἴσια κι ἀκίνητα στὸν ἀέρα, καὶ πάλι νὰ βουτοῦν, σὰν νὰ τὰ εἶχες κουρνιασμένα τὰ παλικάρια, πού τὰ τραβοῦσαν. Ὑστερα κοίταζα τὸ γύρο πού χάραζαν πάνω στὰ ἥσυχια τὰ νερὰ μὲ τὰ δίχτυα, καὶ συλλογιζόμουν τί κακὸ γινόταν κάτω στὸ βάθος! Τί ὄνειρα νὰ εἶδαν ἐψὲς τὰ κακίμοιρα τὰ ψάρια! Θαρροῦσα πὼς τὰ ἔβλεπα νὰ χύνωνται ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ κεῖ σὰν τρελὰ καὶ νὰ πιάνωνται. Καὶ σὰν ἀντιστοροῦσα, πὼς, καὶ νάξαιραν τί θὰ πῆ δίχτυ, καὶ νὰ μὴ σάλευσαν ἀπὸ τὸν τόπου τους, πάλι θὰ τ' ἄρπαξε τὸ δίχτυ στὴν ἀγκαλιά του, μοῦ ἐρχόταν νὰ φωνάξω νὰ σταματήσῃ ὁ γρίπος, νὰ προφτάσουν νὰ γλυτώσουν τὰ ψάρια.

Σὲ μισὴ ὥρα μέσα ἡ βάρκα ἦταν ἀραγμένη καὶ τὸ

θαλασσοπούλια της χωρισμένα σὲ δυὸ γραμμὲς ἀπάνω
στον ἄμμο, ἔσερναν τὰ δυὸ παλαμάρια σιγά-σιγά ἀπὸ
τὴν μέση τους, γύριζε πίσω πηδηχτὰ ἕνας-ἕνας τους νὰ
στριφογυρίση πάλι τὸ σκοινὶ μὲ τὸ φελλὸ στὴν ἄκρη,
νὰ πιαστῆ στοὺ παλαμάρια καὶ νὰ ξανασύρη.

Ἦταν μιὰ χαρὰ νὰ τοὺς βλέπης. Δὲν εἶδα ζωγραφιά
τους ἀκόμα. Ἀλήθεια, γιατί δὲν ἱστοροῦν οἱ ζωγράφοι
μας ἕναν ἑλληνικὸ γρίπο ; Νὰ δῆς ἀντρίκια ὁμορφιά καὶ
χάρη καὶ δύναμη ! Νὰ δῆς μπράτσα ποὺ νὰ τὰ ζηλεύης,
στήθια μπρούντζινα, λαιμοὺς καὶ κεφάλια χυτὰ, γυρι-
σμένα καθὼς τὰ εἶχαν κατὰ τὸ πέλαγο, μὲ τὰ χέρια τους
ἀκούμπισμένα στοὺ παλαμάρια.

Ἄλλη μισὴ ὥρα, καὶ ὁ γρίπος ἔβγαινε. Ἀστραφτιαν-
τὰ ψάρια τρεμουλιαστὰ ἀπάνω στοὺ δίχτυ, σὰν τ' ἀστέ-
ρια στον οὐρανό. Μαζεύτηκαν τὰ παληκάρια τριγύρω
καὶ τίναζαν τὰ δίχτυα μὲς στὰ κοφίνια. Μπαρμπούνια,
σαρδέλες, γόπες, μαρίδες, καλαμαράκια, κάθε λογῆς
δῶρα θαλασσινά. Κάτω-κάτω στοὺ δίχτυ νὰ σου καὶ μιὰ
ὀκαδιάρικη συναγρίδα !

Ὁ καπετὰν Γιάννης ποὺ μὲ ἤξιρε φαίνεται, τὴν
παίρνει, περνάει ἕνα κομμάτι βουῖρλο ἀπὸ τὰ σπάρια-
χνά της, τὸ δένει, καὶ μοῦ τὴν προσφέρει χαμογελώντας.

Δὲν ἤθελε πληρωμὴ. Τὸν κάλεσα λοιπὸν σπῆτι μου
νὰ τὸν πληρώσω μὲ καλὸ κρασί, καὶ δέχτηκε.

Ἀργύρης Ἐφταλιώτης

Τί διηγείται ένα ἔλατο.

Στὴν πλαγιὰ τοῦ βουνοῦ γεννήθηκα μὲ πολλὰ ἄλλα ἀδέρφια μου. Ἄπ' ὅλα ὁμως, μόνο δυὸ ζήσαμε. Δὲ θυμοῦμαι τί ἀπόγιναν τ' ἄλλα, γιατί ἤμουν πολὺ μικρό. Μπορεῖ νὰ τὰ ἔφαγαν ἢ νὰ τὰ πάτησαν τὰ πρόβατα. ὅταν ἦταν πολὺ μικρά. Μπορεῖ νὰ τὰ ἔπνιξε καμιὰ νεροποντή. Θυμοῦμαι μόνο, πὼς ἐμένα μὲ προστάτευε ἕνας θάμνος ἀγκαθωτός. Μὲ κρατοῦσε φιλόστοργα στὴν ἀγκαλιά του σὰ μάνα τὸ μωρό της. Αὐτὸς φαίνεται μὲ προφύλαξε ἀπὸ τὰ πρόβατα καὶ τὶς νεροποντές.

Καὶ μεγάλωνα καὶ ψήλωνα καὶ πέρασα τὸν προστάτη μου θάμνο.

Μεγάλωνα καὶ ψήλωνα κι ἤμουν εὐτυχισμένο. Ὁ χειμῶνας μὲ στόλιζε μὲ τὸ ἀγνὸ χιόνι του. Κι ὅταν ἔβγαινε ὁ ἥλιος, κάθε ἀχτίνα του γινόταν ἀπάνω στὸ χιόνι χίλια μύρια διαμάντια. Καμιὰ βασίλισσα τοῦ κόσμου δὲ φόρεσε τόσα διαμάντια ὅσα ἐγώ. Καὶ τὴ γλυκιὰ ἀνοιξη, πολλὲς φορές, ὁ κότσυφας καθόταν στὰ τρυφερὰ κλαριά μου καὶ ξαπολοῦσε τὸ γάργαρα κελάηδημά του στὸν καθαρὸ οὐρανό.

Δίπλα μου ὑψωνόταν ἕνας πελώριος ἔλατος, ποὺ εἶδε νὰ περάσουν ἀπὸ πάνω του ἑκατὸ χειμῶνες. Μὲ τὸ γιγάντιο ἀνάστημά του καὶ μὲ τὴν πυκνὴ του φυλλωσιά μὲ προφύλαγε ἀπὸ τὸ βοριά. Καὶ παραπέρα ζοῦσε τ' ἀδερφάκι μου, τρυφερὸ κι εὐτυχισμένο σὰν καὶ μένα. Ὅταν τὸ ἀγεράκι ἔπαιζε μὲ τὰ σουβλερὰ φύλλα μας, τραγουδοῦσαμε τὸ ἴδιο τραγούδι, μὰ δὲ μπορέσαμε ποτὲ ν' ἀνταμώσωμε τὰ κλαριά μας καὶ νὰ φιληθοῦμε. Ὅταν

θὰ μεγαλώναμε, σὰν τὸν πατέρα μας, θὰ εἶμαστε αἰώνια ἀγκαλιασμένα, μεγάλα καὶ τρανά.

Μεγάλωνα καὶ ψήλωνα κι ἤμουν εὐτυχισμένο. Μιά μέρα, πού ὁ χειμῶνας μὲ εἶχε στολίσει μὲ πυκνὸ ἀγνὸ χιόνι, κι ὁ ἥλιος ἔρριχνε ἀπάνω μου σωρὸ τὰ διαμάντια, πλησίασε ἓνας ἄνθρωπος κρατώντας στὸ χέρι του ἓνα κοφτερὸ καὶ γυαλιστερὸ πράμα. "Ἄθελα κάποιος κρύος φόβος μ' ἔπιασε, σὰν κάτι κακὸ νὰ προαιστάνθηκα. "Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μοῦ φάνηκε κακός. "Ἀμέσως τίναξε μὲ δυνατὰ κι ἄγρια χτυπήματα τὰ διαμάντια ἀπὸ πάνω μου, τσαλαπάτησε τὸ θάμνο, κι αἰστάνθηκα τὸ κρῦο σίδερο νὰ σκίζη τὸ τρυφερὸ κορμί μου.

Δὲ χρειάστηκε πολὺ κόπο. Μὲ τέσσερα, πέντε χτυπήματα μὲ σκότωσε. Δὲν ἔφυγε ὅμως ἀμέσως οὔτε ἡ φρεσκάδα τῶν φύλλων μου, οὔτε ἡ μυρουδιά μου, πού εἶναι σὰ βάλσαμο.

Μ' ἄρπαξε ἀπὸ τὸ βουνό, ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ἀπὸ τ' ἀδέρφι μου καὶ μ' ἔστησαν ὀρθὸ σ' ἓνα μεγάλο σαλόνι.

"Ἀντὶ γιὰ χιόνια, ἄπλωσαν στὰ φύλλα μου μπαμπάκι· ἀντὶ γιὰ διαμάντια, κρέμασαν ἀπὸ τὰ κλαριά μου κοῦκλες καὶ παιχνίδια.

"Ἐνα βράδυ, ἄναψαν μέσα στὸ σαλόνι φῶτα πολλὰ. Μὰ δὲν ἦταν τὰ φῶτα αὐτὰ οὔτε σὰν τὸ δυνατὸ φῶς τοῦ ἥλιου, οὔτε σὰν τὸ γλυκὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Γύρω μου μαζεύτηκαν παιδάκια πολλὰ καὶ τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν· μὰ τὰ τραγούδια τους δὲν ἦταν σὰν τὸ κελάηδημα τοῦ κότσυφα, οὔτε σὰν τὸ λάλημα τῆς φλογέρας τοῦ τσοπάνη. Ὁ ἀέρας ἦταν ζεστὸς καὶ μύριζε ἀλλιώτικα. Οἱ μυρουδιές αὐτὲς δὲν ἦταν οὔτε σὰν τὴ μυρουδιά

τῆ δική μας, οὔτε σὰν τῆ μυρουδιά τῶν ἀγριομενεξέδων, πού ἀνθοῦσαν μέσα στὸ θάμνο-κρυμμένοι.

“ὦ! τί ζεστός καὶ τί ἀσφυχτικός ἀέρας! Ποῦ τὸ δροσερὸ ἀγεράκι τοῦ βουνοῦ καὶ ποῦ ὁ καθάριος βοριάς!

“Ἀπὸ τὸ κλειστὸ τζάμι φαινόταν στὸν οὐρανὸ ἓνα ἀστεράκι. Αὐτὸ μόνο μοῦ θύμιζε τὴν παλιὰ ζωὴ μου στὸ δάσος. Ἐκεῖ τῆ νύχτα εἶχα συντροφιά τ’ ἀμέτρητα ἀστέρια τ’ οὐρανοῦ. Καὶ τ’ ἀστεράκι αὐτὸ φαινόταν σὰ νὰ μὲ παρηγοροῦσε στὸ θάνατό μου. Εὐτυχισμένο ἀστέρι, εἶσαι πολὺ ψηλὰ καὶ δὲ σὲ φτάνει τὸ ἀνθρώπινο χέρι!

Τὰ παιδάκια τραγουδοῦσαν καὶ χόρευαν καὶ λαμπερὴ χαρὰ ἦταν στὰ πρόσωπά τους. Αὐτὰ τ’ ἀγαποῦσα καὶ τὸ εἶχα παρηγοριά, ὅτι ὁ θάνατός μου τοὺς προξενοῦσε εὐτυχία. Δὲν ἀγαποῦσα ὁμως καὶ τοὺς μεγάλους, πού τριγύριζαν γύρω μου, γιατί ἦταν μεγάλοι σὰν κι αὐτόν, πού μὲ σκότωσε στὸ δάσος.

Τέλος, ἦρθε στιγμή, πού μὲ γύμνωσαν ἀπὸ τὰ στολίδια μου καὶ τὰ μοίρασαν στὰ παιδιά. Τὰ τραγούδια λίγο-λίγο ἔπαψαν, οἱ ἄνθρωποι ἕνας ἕνας ἔφυγαν, τὰ φῶτα ἔσβησαν κι ἔμεινα ὀλομόναχο στὸ σαλόνι τὸ σκοτεινό.

Τὴν ἄλλη μέρα πρωτὶ βρέθηκα πεταμένο στὴν αὐλὴ μαζί μὲ τὰ σκουπίδια.

“Ἄχ! γιατί ὁ κακὸς ἄνθρωπος ναρθῆ στὸ δάσος νὰ μὲ κόψη; Γιατί νὰ μὲ χωρίση ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ἀπὸ τ’ ἀδέρφια μου, ἀπὸ τ’ ἄλλα ἔλατα, ἀπὸ τὸν κότσυφα, ἀπὸ τ’ ἀγέρι τοῦ βουνοῦ;

Π. Παναγόπουλος

Τὸ χωριό μας.

Τ' ἄσπρα σπιτάκια του ἕνα-ἕνα,
σκόρπια, ἀσυντρόφευτα κι ἀνάγια,
στὴ θάλασσα ἀντικρὺ ἀπλωμένα,
σὰ μονοκόμματα λιθάρια·
τ' ἄσπρα σπιτάκια του κρυμμένα
μέσα σὲ πράσινα κλωνάρια,
ἠλιόφωτα, χαριτωμένα,
μικρά, ἀσβεστόχριστα, καθάρια·
πρῶτη φορὰ ὅποιος τὰ θωρεῖ,
γλυκιὰ ἀνοιξιάτικην ἡμέρα,
ἀπ' τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη πέρα,
ἡμερα ἀρνάμα τὰ θαρρεῖ,
ποὺ βόσκουνε — σκόρπιο κοπάδι —
σὲ γλωροπράσινο λιβάδι.

Γ. Δροσίνης

Ἀπρίλης.

Τώρα εἶν' Ἀπρίλης καὶ χαρά, τώρα εἶναι καλοκαίρι
Τὸ λέν τ' ἀηδόνια στὰ κλαριά κι οἱ πέρδικες στὰ πλάγια
τὸ λέν οἱ κοῦκοι στὰ ψηλὰ ψηλὰ στὰ καταράχια.
Πᾶν τὰ κοπάδια στὰ βουνὰ νὰ ξεκαλοκαιριάσουν
πᾶν καὶ κοντὰ οἱ τσοπάνηδες βαρώντας τὴ φλογέρα,
νὰ τὰ τυροκομήσουνε καὶ τὴ νομὴ νὰ βγάλουν
καὶ νὰ γιορτάσουν τ' Ἀι-Γιωργιοῦ, νὰ ρίξουν στὸ σημάδι,
νὰ πιοῦν νερὸ ἀπὸ τὰ βουνά, νὰ πάρουν τὸν ἀγέρα.

Δημοτικὸ.

Οἱ τρεῖς ὁδοιπόροι.

Δὲν ἔχω πιά ἀνάγκη ἀπὸ ξένους, νὰ μὲ συνοδεύουν σιὰ βουνά· ἄς εἶναι καλὰ τὰ παιδιὰ μου. Μεγάλωσαν πιά τὰ δυὸ πρῶτα. Ὁ Μάριος εἶναι δεκαπέντε χρονῶν κι ὁ Εὐγένιος δεκατριῶν. Ἀποτελοῦν, οἱ δυὸ τους, τὸ «Σύλλογο τῶν μικρῶν ὁδοιπόρων» κι ἔχουν πρόεδρο ἑμένα. Εἶναι ὁ μικρύτερος σύλλογος τοῦ κόσμου, ἀπὸ τοὺς δραστηριώτερους ὅμως.

Φορτωμένοι οἱ τρεῖς μας τοὺς ὁδοιπορικοὺς σάκκους μας, ἀνεβαίνομε κορφές, κατεβαίνομε λαγκαδιές, περνᾶμε κάμπους, βρέχομε τὸ ψωμάκι μας στὶς κρύες βρυσοῦλες, πλένομε τὰ πόδια μας σιὰ ποταμάκια καὶ ξυπνᾶμε μὲ τίς φωνές μας τὸν ἀντίλαλο τῶν βράχων.

Τὸν περασμένο Ἰούλιο πήγαμε νὰ ἰδοῦμε τὴν ἀνατολή τοῦ ἡλίου ἀπὸ τὴν κορφὴ τοῦ Καλλιφωνίου, σὲ ὕψος δυὸ χιλιάδων μέτρων. Δὲν εὐχαριστηθήκαμε ὅμως πολὺ ἐκεῖ πάνω, γιατί ἔκανε κρῦο τρομερό, σὰ νὰ ἦταν χειμῶνας.

Περισσότερο εὐχαριστηθήκαμε σὰν ἀνεβήκαμε στὴν κορφὴ τοῦ Κλοκοῦ—βουνὸ τῆς Φτέρης τοῦ Αἰγίου—σὲ ὕψος χίλια ὀχτακόσια μέτρα.

Τὸ βράδου μείναμε στὴ Φτέρη καὶ στὶς δυὸ παρὰ τέταρτο τὸ ξυπνητήρι σήμαινε ἐγερτήριο. Ὁ σύλλογος σιὸ πόδι ἀμέσως.

Στὶς δυὸ ἔπρεπε νὰ ξεκινήσωμε γιὰ νάμαστε στὶς τέσσερεις στὴν κορφὴ, πρὶν χαράξη.

Ἀποβραδὶς εἶχαμε ἐτοιμάσει ὅλα τὰ πράματα, πὺθὰ παίρναμε μαζί μας. Στὶς δυὸ λοιπὸν ξεκινήσαμε. Μπροστὰ πήγαινα ἐγὼ μὲ τὸ φανάρι, νὰ βλέπωμε τὸ

στενὸ μονοπάτι, καὶ πίσω μου ἀκολουθοῦσε ὁ σύλλογος. Ἐγώ, σὰν πρόεδρος, ἔφερνα τὸ μεγαλύτερο βᾶρος, καὶ εἶχα κρεμασμένο ἀπὸ τὸν ὄμο μου ἓνα σακκίδιο μὲ μιὰ μποτίλια νερὸ δύο ὀκάδες. Ἐκεῖ πάνω δὲν ὑπάρχει σταγόνα νεροῦ. Ὁ Μάριος ἔφερνε τὸ παλτό του καὶ τὰ κιάλια, καὶ ὁ Εὐγένιος ὁ ψωμοφάγος, — ἔτσι τὸν ὠνόμασε ὁ σύλλογος, — ἔφερνε τὸ σακκίδιο μὲ τὰ τρόφιμα.

Στὸ δρόμο ὅμως, πού τὸ σκοτάδι δὲν ἄφηνε νὰ τὸν δοῦμε, ξαλάφρωνε τὸ σακκίδιο καὶ φόρτωνε τὴν κοιλιά του.

Στὴν ἀρχὴ βαδίζαμε μέσα σὲ πυκνὸ δάσος ἀπὸ ἔλατα.

Τὰ πελώρια δέντρα φαίνονταν σὰ γίγαντες μαῦροι, ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοί. Ἡ δροσιὰ τοῦ δάσους καὶ ἡ δροσιὰ τῆς νύχτας ἔδιωχνε τὴ νύστα ἀπὸ τὰ μάτια μας, καὶ ἀλάφρωνε τὸ βῆμα μας στὸν ἀπότομο ἀνήφορο.

Ὅταν βγήκαμε στὴν πρώτη ράχη, εἶδαμε κάτω τὸν Κορινθιακὸ, μαῦρον ἀκόμα ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας.

Καθήσαμε λίγο νὰ ξεκουραστοῦμε.

— Μὴ μιλάτε, παιδιά, νὰ αἰσθανθοῦμε τὴν ἠσυχία τῆς νύχτας.

Ἀλήθεια, μιὰ βαριὰ ἠσυχία πλάκωνε τὴ φύση.

Τὰ ἔλατα ἔμεναν ἀκίνητα καὶ δὲν ἀκούσαν ὁ συνηθισμένος εὐχάριστος ψίθυρος. Ὅλα κοιμοῦνται, οἱ ἀνθρώποι, τὰ ζῶα, τὰ πουλιά, ἡ αὔρα τοῦ βουνοῦ. Μονάχα οἱ τρεῖς μας ἀγρυπνοῦσαμε στὸ ἔρημο ἐκεῖνο μέρος καὶ ὁ γκιώνης, πού ἀκούσαμε ἀπὸ μακρὰ τὴ μονότονη μελαγχολικὴ φωνή του.

Κάτω στὸν κάμπο φαίνονται τὰ πυκνὰ φῶτα τοῦ Αἰγίου σὰν ἀστέρια, σὰν ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸν ἑναστρο οὐρανὸ γκρεμισμένο στὴ γῆ. Πέρα, στὴν ἄλλη παραλία τοῦ Κορινθιακοῦ, ἀνάβει καὶ σβήνει διαρκῶς τὸ φανάρι

τῆς Ψαρομύτιας, ἀνατολικώτερα φαίνονται τὰ φῶτα τῆς Κίρρας, καὶ πῖο ψηλότερα τὰ λίγα φῶτα τοῦ Χρυσοῦ.

— Ἐμπρός, παιδιά, θὰ μᾶς προλάβῃ ἡ αὐγή. Καὶ τὰ μέλη τοῦ συλλόγου ἀρχίζουν ν' ἀνεβαίνουν τὸ ἀνηφορικὸ καὶ στενὸ μονοπάτι. Περπατοῦμε στὴ ράχη καὶ πότε χάνομε τὸ μονοπάτι, καὶ πότε πάλι τὸ βρίσκομε.

— Κοίταξε, μπαμπά, κάτω τί βάραθρο!

Καὶ πραγματικὰ πρὸς τὰ δεξιὰ μας ἦταν μιὰ βαθιὰ χαράδρα σκοτεινὴ, κατάμαυρη. Λὲς καὶ πηχτὸ σκοτάδι εἶχε κατακαθίσει σ' αὐτὸ τὸ βάθος.

Ἄνεβαιναμε, ἀνεβαιναμε, καὶ πάντα βλέπαμε πίσω κατὰ τὴν ἀνατολή, μὴ μᾶς προλάβῃ ἡ αὐγή. Σιγὰ σιγὰ, πέρα κατὰ τὸν Κιθαιρῶνα, ἄρχισε ὁ οὐρανὸς κάπως νὰ ξανοίγῃ. Ἐκεῖ τὸ σκοτάδι ἄρχισε λίγο ν' ἀραιώγῃ. Κι ἡ θάλασσα στὸ μέρος ἐκεῖνο ἄρχισε νάχῃ ἓνα χρῶμα σὰ μαῦρο ξεθωριασμένο.

Καὶ στὴν κορφὴ τοῦ δικοῦ μας βουνοῦ ἄρχισε νὰ ξεχωρίζῃ τὸ ἐκκλησιάκι τῆς Παναγίας.

— Ζήτω! φωνάξαμε κι οἱ τρεῖς σὰν πατήσαμε τὸ πόδι μας κατάκορφα στὸ βουνό.

Ἡ πρώτη μας δουλειὰ ἦταν νὰ βροῦμε μέρος, ποῦ νὰ μὴν τὸ πιάνῃ ὁ ἄέρας, γιὰτὶ ἀπὸ τὸ βορινὸ μέρος ἡ Γκιώνα καὶ τὰ Βαρδούσια τῆς Ρούμελης μᾶς ἔστελναν ἓνα τσουχτερὸ ἀεράκι.

Φορέσαμε τὰ παλτά μας καὶ στριμωχτήκαμε στὸ μεσημβρινὸ τοῖχο τῆς ἐκκλησιάς, μὲ τὰ μάτια στηλωμένα στὴν Ἀνατολή.

Ὁ πραχτικὸς Εὐγένιος ετοίμασε τὸ τραπέζι.

— Μὰ ἄφησε, καημένε, νὰ βγῇ ὁ ἥλιος.

— Μὰ δὲν ἐμποδίζει τίποτα νὰ τρῶμε καὶ νὰ βλέπωμε.

Δὲν εἶχε ἄδικο· ὁ συνδυασμὸς αὐτὸς πέτυχε. Μὲ τὸ στόμα γεμάτο παρακολουθούσαμε τὴν ἀνατολή.

Στὴν ἀρχὴ τὸ σκοιάδι ἀραίωσε πολὺ, καὶ ἡ θάλασσα φαινόταν σὰν καπνισμένον καθαρέφτης. Ἐπειτα, στὰ βάθη τοῦ ὀρίζοντα, ἄρχισε νὰ σχηματίζεται μιὰ τριανταφυλλένια λουριδα, καὶ ἀποπάνω ἀπ' αὐτὴ μιὰ ἄλλη, ποὺ εἶχε τὸ χρῶμα κρόκου αὐγοῦ, μὰ πολὺ ἀνοιχτὸ χρῶμα. Ἐπειτα σιγά-σιγά ἐπικρατοῦσε τὸ τριανταφυλλὶ καὶ γινόταν ὀλοένα βαθύτερο. Καὶ ὁ Κορινθιακὸς ἀντανακλοῦσε στὰ ἤσυχα νερά του τὰ χρώματα αὐτά.

Ἦταν ἔξοχο θέαμα. Παραιτήσαμε τὸ φαγί, ὡς καὶ ὁ Εὐγένιος ἀκόμα—καὶ θαυμάζαμε τὴν ὁμορφιὰ τῆς Φύσης.

Ἦρθε στιγμή ποὺ ὅλος ὁ οὐρανὸς πρὸς τὴν Ἀνατολὴ ἔγινε τριανταφυλλένιος καὶ ἡ θάλασσα τὸ ἴδιο. Καὶ μέσα στὸ πιὸ βαθὺ χρῶμα ἓνα χρυσὸ σημάδι φάνηκε σὰ μεγάλο ἀστέρι.

— Ὁ ἥλιος! ὁ ἥλιος! φωνάξαμε χαρούμενοι καὶ οἱ τρεῖς.

Ὁ ἥλιος σιγά-σιγά, χωρὶς βία καὶ χωρὶς ἀχτίνες, σὰν πανσέληνος, ἀνέβαινε ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα.

Τὸν κοιτάξαμε κάμποση ὥρα, καὶ ὅταν ὕστερα στρέψαμε τὴ ματιὰ μας σ' ἄλλο μέρος τ' οὐρανοῦ, βλέπαμε πολλοὺς ἄλλους ἡλίους κόκκινους, γαλάζιους, χρυσοῦς, τριανταφυλλένιους νὰ τρέχουν, νὰ πέφτουν στὴ θάλασσα, νὰ ἔρχονται στὰ πόδια μας.

— Νὰ ἓνας! νὰ ἓνας! ἔλεγαν τὰ παιδιὰ καὶ ἀπλώναν τὰ χέρια τους νὰ τὸν σώσουν. Γέλια, γέλια ὀλόκαρδα.

— Σὲ λίγο ὁ ἥλιος ἔστειλε τὶς πρῶτες γλομὲς ἀχτίνες

στά γύρω μας βουνά, τὸν Ταύγετο, τὴ Ζήρια, τὸ Χελμό, τὸν Παρνασσό, τὴ Γκιώνα, τὰ Βαρδούσια, τὸν Ὠλενό.

Δυναμώνοντας οἱ ἀχτίνες τοῦ ἡλίου, κατέβαιναν χαμηλότερα. Κι ὅταν ἔγινε συνηθισμένος ἡλιος ἀποτελειώσαμε τὸ φαί μας καὶ σὲ μιάμιση ὥρα γυρίσαμε στὴ Φτέρη καὶ πέσαμε στὸν ὕπνο ὡς τὸ μεσημέρι.

II. Παναγόπουλος

Ἡ Κέρκυρα.

Ποιός μπορεῖ ν' ἀρνηθῆ τὸ γαλανὸ πανέμορφο χρῶμα τοῦ Ἀττικοῦ οὐρανοῦ; Ποιός ἄλλος ἡλιος κατώρθωσε ποτὲ νὰ χρυσώνῃ τοὺς παλιούς λίθους τῆς Ἀκρόπολης καὶ νὰ ξαναζωντανεύῃ τὴν παλιά τους ψυχὴ; Ποιός δὲ θαύμασε καὶ δὲ χάριξε τὰ μενεξεδένια δειλινὰ παχνίδια τοῦ ἡλίου μὲ τὰ πλάγια τοῦ Ὑμηττοῦ;

Μὰ ἡ φύση λησμόνησε νὰ σκορπίσῃ στὸ δοξασμένον κάμπο τῆς Ἀττικῆς ἓνα χρῶμα: τὸ πράσινο.

Ὅποιος κατοικεῖ στὸ γλυκὸ νησὶ τοῦ Ἴονίου — στὴν ὠραία Κέρκυρα — πνίγεται μέσα στὸ πράσινο.

Δὲ χρειάζεται νὰ πάῃ κανεὶς ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Τὰ τελευταῖα σπίτια ἀγκαλιάζονται μὲ εὐκάλυπτους καὶ ἰτιές, καὶ τὰ μπαλκόνια σκιαζονται ἀπὸ περικοκλάδες καὶ κισσοὺς, καὶ δυὸ βήματα παρὰ πέρα βασιλεύει παντοῦ τὸ πράσινο.

Ὁ ἀπέραντος ἐλαιῶνας εἶναι μιὰ ἀκράτητη πλημμύρα. Σκαρφαλώνει σὲ κάθε λόφο καὶ σὲ κάθε βουνό.

Γεμίζει κάθε κοιλάδα με τὸ σταχτοπράσινο χρῶμα του, καὶ κατεβαίνει με τὶς γέρικες ἐλιές του ν' ἀνταμώση τὴ θάλασσα, πὺ φιλεῖ τὶς ρίζες τους καὶ καθρεφτίζει τὶς κορφές τους.

Κι ἀνάμεσα στὶς φυλλωσιές ξεπροβάλλει πότε μιὰ σειρὰ κυπαρίσσια, πότε μιὰ γωνιά ἀπὸ ἐπαύλεις, πότε μιὰ στέγη ἀπὸ καλύβα καπνοστεφανωμένη.

Παρέκει σὲ μιὰ κοιλάδα προφυλαγμένη ἀπὸ τοῦ βοριᾶ τὰ χαϊδέμετα, ἀγκαλιασμένες πορτοκαλιές με λεμονιές, δάσος ὀλόκληρο.

Καὶ ἅμα ἀνέβωμε στὴν κορφὴ τοῦ λόφου, πὺ πέρα, ἄλλη εἰκόνα ξετυλίγεται μπροστά μας. Ἐνα ποταμάκι ἤσυχο κυλᾷ τὰ καθάρια νερά του μέσα σὲ καλαμιές καὶ σκοῖνα καὶ πὺ πέρα ξαπλώνεται τὸ ἀπέραντο λιβάδι, ὡς κάτω στὴ θάλασσα. Ἐνα πράσινο χαλὶ σμίγει με τ' ἄλλο τὸ γαλάζιο· ἄσπρα σημάδια στὸ ἕνα φαίνονται: οἱ γλάροι· μαῦρες καὶ κίτρινες πινελιές στὸ ἄλλο: οἱ ἀγελάδες.

Ἐκεῖ κάπου κοντὰ—λέει τὸ πανάρχαιο ὄραϊο παραμῦθι—ἔφτασε ταλαιπωρημένος ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἀποκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ μιὰν ἐλιά. Ἐκεῖ στὴν ὄχθη τοῦ μικροῦ ποταμοῦ στέλνει κι ἡ Ἀθηνᾶ τὴ βασιλοπούλα με τὶς ὑπηρέτριές της νὰ πλύνουν καὶ νὰ λευκάνουν.

Κι ὅταν ὁ ναυαγὸς ξυπνᾷ ἀπὸ τὶς φωνές καὶ τὰ γέλια τῶν γυναικῶν, πὺ παίζουν τὴ σφαίρα, ἡ θεὰ τοῦ δίνει μιὰ λάμψη θεϊκὴ στὸ πρόσωπο.

Ἐκεῖ τώρα στὸν ἀνηφορικὸ δρόμο, ἀντὶ ν' ἀκούσης τὰ χρυσὰ κουδουνάκια καὶ τ' ἀσημένια χάμουρα ἀπὸ τὰ ὀχιῶ μουλάρια, πὺ τραβοῦν τ' ἀμάξι τῆς Ναισικᾶς, ἀφήνει τὴ βενζίνα του ἕνα αὐτοκίνητο. Κι ἀντὶ τὶς φωνές καὶ τὰ γέλια τῶν κοριτσιῶν, ἀντηχεῖ βαρῶς ἡ φωνὴ τοῦ ζευγολάτη.

Τρέχει καὶ σήμερα ἡσυχὰ τὸ ποταμάκι, μὰ οὔτε παλάτια φαίνονται μακριά, οὔτε Νεράϊδες παίζουν στὶς ὄχτες του. Μερικὲς ἐλιές σκαρφαλώνουν σὲ κάτι χαριτωμένους λοφίσκους. Ποιὸς ξαίρει μήπως ἀπὸ τὴν ἐλιά, πὺν ἔκοψε ὁ Ὀδυσσεύς ἓνα κλαρὶ γιὰ νὰ σκεπαστῆ, δὲν ἔπιασαν παρακλάδια καὶ βρίσκονται ἀκόμα καὶ σήμερα ἐκεῖ!

Ἡ Ὀλη ἢ Κέρκυρα εἶναι μιὰ ἀπέραντη θάλασσα μὲ τὸ χρῶμα τῆς ἐλιάς καὶ μὲ τεράστια κύματα τοὺς καταπράσινους λόφους.

Μέσα στὴν πόλη βρίσκεται τὸ χαριτωμένο λιμανάκι τῆς Γαρίτσας. Ἀληθινὸ παιχνίδι τῆς φύσης.

Ὁ ἥλιος τὴ στολίζει μαγευτικὰ σὰν καλλιτέχνης καὶ ποιητής. Τρέχει νὰ κρυφτῆ πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ καὶ σὰν ἀποχαιρετισμὸ ἀφήνει ἀπὸ πάνω της ἓνα πελώριο φωτοστέφανο.

Ἀπέναντι οἱ χιονισμένες κορφές τῶν βουνῶν τῆς Ἡπείρου μοιάζουν σὰν τριαντάφυλλα στὸ ὑστερνὸ χάιδεμα τοῦ ἡλίου.

Πέντε - ἕξι ψαροπούλες μὲ ἀναμμένα φαναράκια γυρίζουν ὑστερα ἀπὸ τὸν ἀγῶνα τῆς ἡμέρας, ν' ἀράξουν στὸ λιμανάκι, καὶ στὴν ἀκρογιαλιά ἀντηχεῖ ἡ φωνὴ τῶν ψαράδων, πὺν τραβοῦν τὰ δίχτυα τους.

Ἐνας περίπατος, μισῆς ὥρας, σὲ φέρνει ἀπὸ τὴν πόλη σὲ μιὰ γωνιά ἀπὸ τὶς πιὸ μαγευτικὲς καὶ τοῦ νησιοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἴσως ὅλης. Ἐνα πελώριο κανόνι, λείψανο παλιοῦ πυροβολείου δίνει τὴν ὀνομασία τῆς θέσης· εἶναι τὸ «Κανόνι».

Δεξιὰ μιὰ λιμνοθάλασσα μὲ τὸ διβάρι καὶ τὶς καλαμιές του στὸ βάθος, ἡσυχὴ σὰν καθρέφτης. Ἀριστερὰ τὸ ἀνοιχτὸ πέλαγος μ' ἓνα φρικίασμα σιγαλό, ἀνεπαί-

σθητο. Στὰ ὄρια τῶν δυὸ ἕνα μοναστηράκι ἀπάνω σ' ἕνα βράχο ἐπίπεδο καὶ πιὸ πέρα τὸ Ποντικονήσι. Λένε πὼς εἶναι τὸ πλοῖο τοῦ Ὀδυσσεῆ ἀπολιθωμένο. Σήμερα εἶναι μιὰ πινελιὰ πράσινη μὲς στὸ γαλάζιο χρωμα τῆς θάλασσης. Κι ἀντικρὺ στὴ σειρὰ φαίνονται λόφοι καταπράσινοι, ποὺ ἀνεβαίνουν σὰν κρεμαστοὶ κῆποι ὡς τὸ Γαστούρι.

Μακριὰ σ' ἕναν ἀπὸ κείνους τοὺς κρεμαστοὺς λόφους, ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὴ θάλασσα πρὸς τὸ Γαστούρι, μιὰ βασανισμένη ψυχὴ, ἡ βασίλισσα τῆς Αὐστρίας Ἐλισάβετ, φαντάστηκε μιὰ μέρα ἕνα καταφύγιο, ἕνα ἄσυλο μακριὰ ἀπὸ τὸ θόρυβο τῆς ζωῆς, μέσα στὸ πράσινο, μέσα στὴ φύση, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ ζήσῃ ἤσυχα. Κι ἔχτισε τὸ παλάτι της, τὸ Ἀχίλλειο. Τὸ στόλισε μὲ ἀγάλματα καὶ εἰκόνες. Καὶ ξεφύτρωσαν ἐκεῖ θεοὶ καὶ ἡμίθεοι, νύμφες καὶ μοῦσες μέσα σὲ πινακίδες καὶ σὲ σπηλιές.

Κι ἐκεῖ ζοῦσε ἡ ψυχὴ ἐκείνη μιὰ ζωὴ χαριτωμένη τῶν ἀρχαίων παραμυθιῶν, ὥσπου πέθανε.

Τώρα τὸ παλάτι τοῦ Γαστουριοῦ εἶναι Ἑλληνικό. Εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ στολίσματα τοῦ πανέμορφου νησιοῦ.

Ν. Πετιμεζᾶς—Λαύρας

Στὴν κορφὴ τοῦ Χελμοῦ.

Μὲ τὸ δάσκαλο καὶ τὸν παπὰ τοῦ χωριοῦ ἀποφασίσαμε ν' ἀνεβοῦμε στὸ Χελμό. Ἀφοῦ βρεθῆκαμε κοντά, δὲν ἔπρεπε νὰ χάσωμε αὐτὴ τὴ διασκέδαση.

Ὅταν μὲ ρώτησαν τί πρέπει νὰ πάρωμε μαζί μας, ἐγώ, ποὺ ξαίρω ἀπὸ βουνά, τοὺς ἀπάντησα :

—Πρῶτο ροῦχα, δεύτερο ροῦχα, τρίτο ροῦχα, καὶ τέταρτο ψωμί μπόλιχο.

—Μὰ γιατί τόσα πολλὰ ροῦχα;

—Όταν θὰ πᾶμε ἐκεῖ ἄπάνω, θὰ καταλάβετε τὸ γιατί. Τὸ βουνὸ θέλει ροῦχα πολλὰ καὶ καρβέλια μεγάλα. Μὴ λησμονήσετε νὰ βάλετε μαζί καὶ τὰ καφόμπρικα. Θέλω, τὸ βράδυ, πὺ θὰ καθόμαστε σταυροπόδι κοντὰ στὴ φωτιά, νὰ πίνουμε καὶ κανένα καφεδάκι.

Καὶ πραγματικὰ οἱ καλοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ἐτοίμασαν καὶ ροῦχα πολλὰ, καὶ καρβέλια μεγάλα, καὶ κρέας, καὶ τυρί, καὶ καφόμπρικα, καὶ κρασί, καὶ φροῦτα γιὰ τοὺς Βλάχους. Τὰ φορτώσαμε στὰ δυὸ μαῦρα μουλάρια τοῦ Παπᾶ Κώστα καὶ τὴν Κυριακὴ τὸ ἀπόγευμα ξεκινήσαμε γιὰ τὸ Χελμό.

“Υστερ’ ἀπὸ μισὴ ὥρα μπήκαμε σ’ ἓνα πυκνὸ δάσος ἀπὸ ἔλατα, καὶ σὲ μιὰμιση ὥρα βγήκαμε στὸ γυμνὸ μέρος τοῦ βουνοῦ. Ἐκεῖ δὲ γίνονται τὰ ἔλατα ἀπὸ τὸ πολὺ κρύο καὶ τὸ δυνατὸ ἄνεμο. Ὁ ἀνήφορος ἦταν ἀπότομος καὶ ἀνεβαίναμε σιγά-σιγά καὶ μὲ βόλτες.

Ἐκεῖ ἄπάνω, ψηλὰ σ’ ἓνα κοιτῶνι, βλέπαμε ἓναν τσοπάνη ὀρθό, μὲ τὴ γκλίτσα στὰ χέρια, ν’ ἀγναντεύη μὲ περιέργεια. “Αχ! τί εὐτυχής, πὺ εἶν’ αὐτός!

“Ἄς εἴμαστε καὶ μεῖς ἐκεῖ ἄπάνω!

Μὰ θὰ φτάσουμε;

Σιγά-σιγά ὁ δρόμος λιγοστεύει καὶ νὰ ἐμεῖς στὸ κοιτῶνι, πὺ στέκεται ὁ τσοπάνης. Ἐκεῖ κοντὰ ἦταν ἡ στρουγγα του, πὺ θὰ κοιμόμαστε, καὶ δίπλα «τοῦ Πουλιοῦ ἢ βρύση». Ὁ Ἀντώνης—ἔτσι λεγόταν ὁ τσοπάνης—μᾶς ἔδειξε τὴν ψηλότερη κορφὴ τοῦ Χελμοῦ, καὶ τὸ δρόμο πὺ θὰ πηγαίναμε κεῖ. Ὑστερα φόρεσε τὴν κάπα του, πῆρε τὸ γκρά του καὶ μᾶς ἄφησε μόνους.

Αὐτὸς θὰ πήγαινε νὰ βοσκήσῃ ὅλη τὴ νύχτα τὰ πρόβατα καὶ τὴν ἄλλη μέρα κατὰ τὶς δέκα θὰ τὰ ἔφερνε πάλι στὴ στρούγκα νὰ τ' ἀρμέξῃ.

Κι ἔτσι μείνανε μόνοι στὴ στρούγκα. Μὰ στὸ βουνό, ἐκεῖνο πού θυμᾶσαι συχνότερα ἀπ' ὅλα, εἶναι τὸ φαῖ. Καὶ νὰ θέλῃς νὰ τὸ λησμονήσῃς, σοῦ τὸ θυμίζει τὸ στομάχι. Στρωθῆκαμε λοιπὸν στοῦ «Παλιοῦ τὴ βρύση». καὶ τὸ ρίξαμε στὸ φαῖ, κάτω ἀπὸ τὴ γλυκιὰ ἀστροφεγγιά. Τὰ φαγητά μας ἦταν ἀπλὰ ἀλλὰ νόστιμα. Στὸ βουνὸ ὁμως ὅλα εἶναι νόστιμα, κι οἱ ἐλιές ἀκόμα καὶ τὸ κρεμύδι.

Ἐκεῖ δίπλα μας, στὴν πλαγιά, ἔβοσκαν καὶ τὰ δυὸ μουλάρια τοῦ παπᾶ ἐλεύτερα κι ἀκούοταν ὁ γλυκὸς ἦχος τῶν κουδουνιῶν τους, ὁ μόνος ἦχος μέσα στὴ βαθιὰ ἡσυχία τοῦ βουνοῦ.

— Τί λές, Παπά-Κώστα, μήπως μᾶς φύγουν τὴ νύχτα τὰ μουλάρια;

— Μπα, δὲ φεύγουν. Βόσκοντας, βόσκοντας θὰ βγοῦν ἀπάνω στὸ ζυγὸ καὶ κεῖ θὰ τὰ βροῦμε τὴν αὐγή.

Ὅσο νύχτωνε, τόσο τὸ κρῦο γινόταν πιὸ τσουχερό. Τραβηχτήκαμε στὴ στρούγκα, πού ἦταν μαντρωμένη κι ἔκοβε λιγάκι τὸν ἀέρα.

Μὰ κι ἐκεῖ τὰ δόντια μας χτυποῦσαν ἀπὸ τὸ κρῦο καὶ γι' αὐτὸ ὁ Παπά-Κώστας ἄναψε μιὰ μεγάλη φωτιά καὶ κοντὰ τῆς ζεσταινόμαστε, ὅπως οἱ γάτες τὸ Γεννάριον κοντὰ στὴ γωνιά. Ἐπρεπε ὁμως νὰ πλαγιάσωμε, γιὰτὶ στὶς τρεῖς τὸ πρωὶ θὰ ξεκινούσαμε γιὰ τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ. Ἐπρεπε νὰ φτάσωμε ἐκεῖ πρὶν φέξῃ, γιὰ νὰ δοῦμε τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου. Διάλεξε καθένας μὸς θέση, στρώσαμε μιὰ χοντρὴ κουβέρτα ἀπὸ κάτω, βά-

λαμε μιὰ πέτρα γιὰ προσκέφαλο καὶ σκεπαστήκαμε μὲ μιὰ ἄλλη κουβέρτα.

Ἐγώ, ξαπλωμένος ὅπως ἤμουν, ἔβλεπα τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἀμέτρητα ἀστέρια του. Ξεχώριζα τὴ μικρὴ καὶ τὴ Μεγάλῃ Ἄρκτο καὶ τὸ Γαλαξία. Γύρω μου ἡσυχία ἀπόλυτη. Οὔτε κουδούνισμα κοπαδιοῦ, οὔτε γάβγισμα σκύλου, οὔτε βοὴ ἀνέμου. Καὶ τὸ κρῦο ἀγεράκι τοῦ βουνοῦ μου χαΐδευε τὸ πρόσωπο σὰ νὰ μοῦ ἔλεγε: Τί εὐτυχησμένος πού εἶσαι, πού ἤρθες ἔστω καὶ γιὰ μιὰ νύχτα, ἐδῶ ψηλὰ νὰ μὲ βρῆς, νὰ σὲ ζωογονήσω, νὰ σὲ δροσίσω μὲ τὴν ἀγνὴ ἀναπνοή μου.

Μὲ τέτοιες γλυκιᾶς σκέψεις πέρασα ὅλη τὴ νύχτα, χωρὶς σχεδὸν νὰ κοιμηθῶ. Αὐτὸ ἀντὶ νὰ μὲ κουράσῃ, μὲ ξεκούραζε. Κάποτε φώναξα:

— Παπά-Κώστα, ξημέρωσε.

Κι ὁ Παπά-Κώστας συνηθισμένος στὶς ἀγρόπνιες καὶ τὰ πρωῖνὰ ξυπνήματα, σηκώθηκε κι ἀμέσως ἡ πρώτη του φροντίδα ἦταν ν' ἀνάψῃ τὴ φωτιά, νὰ ζεσταθοῦμε καὶ νὰ ψήσουμε τὸν καφέ μας.

Ἐστερα πήραμε τὸ σκληρὸ ἀνήφορο. Τὸ φεγγάρι ἦταν μισό, τὸ φῶς του λίγο, τὸ κρῦο πολὺ, ὁ δρόμος ἀνώμαλος κι ἡσυχία μεγάλη. Σὲ μιὰ ὥρα βρεθήκαμε στὸ χιόνι πού μᾶς ἔδειξε ὁ Ἀντώνης.

Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ὅλα ἦταν εὐκόλα, γιὰτὶ ἦταν ἴσιωμα.

Ἄ! εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ περιγράψῃ κανεὶς τὴν ἀνακούφιση πού δοκιμάζει, ὅταν, ἔπειτα ἀπὸ σκληρὸ ἀνήφορο φτάσῃ σὲ ἴσιωμα, καὶ τοῦ χαϊδεύει τὸ πρόσωπο δροσερὸ τ' ἀέρι, κι ἡ ἀναπνοὴ μυρώνεται ἀπὸ λογιῶν-λογιῶν λουλούδια καὶ χόρτα.

Σὲ λίγο βρεθήκαμε στὴν κορφὴ τοῦ Χελμοῦ. Σκο-

τάδι ὅμως ἀκόμα στὸν κόσμον, βαθὺ καὶ πυκνὸ σιὰ χαμηλώματα καὶ στὴ Δύση, ἀραιότερο σις κορφές τῶν βουνῶν καὶ στὴν Ἀνατολή.

Κάτω χαμηλά, κοιμοῦνται οἱ κάμποι κι οἱ λαγκαδιές καὶ μονάχα τὸ γάργαρο νερὸ τῆς Στυγὸς ἀγρουνοῦσε κι ἐξακολουθοῦσε μέρα νύχτα τὸν αἰώνιο δρόμο του. Πέρα κατὰ τὴν Ἀνατολὴ ἢ στρογγυλὴ καὶ παχουλὴ Ζήρια καὶ κάτω στὸ Νότο τὸ τρίγωνο κεφάλι τοῦ Ταῦγετου τινάζονταν ψηλά, νὰ δεχτοῦν πρῶτοι τὸ φίλημα τῆς αὐγῆς.

Πέρα, στὴν Ἀνατολή, τὸ λευκὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ ἄρχισε σιγά-σιγά, νὰ γίνεται σὰν κρόκος αὐγοῦ, κι ἔπειτα ἔλαφρὸ τριανταφυλλί.

Ἐπιτέλους, στὸ ροδινιώτερο σημεῖο τοῦ ὀρίζοντα, ἄρχισε νὰ φαίνεται κάποια προεσοχὴ χρυσή, πὺ δλοένα μεγάλωνε. Ἦταν ὁ ἥλιος, πὺ χωρὶς νὰ βιάζεται, ἀνέβαινε μὲ βασιλικὴ μεγαλοπρέπεια. Φάνηκε τέλος ὀλόκληρος, χωρὶς ὅμως νὰ μᾶς στέλνη ἀχτίνες. Κι ὅταν ὑψώθηκε ἀρκετά, ἔστειλε τὶς πρῶτες ἀχτίνες του στὸ Χελμό, στὴ Ζήρια καὶ στὸν Ταῦγετο. Οἱ χαμηλοὶ τόποι-θ' ἀργήσουν ἀκόμη νὰ ἴδουν τὸ χᾶδι του.

Κάτω στὸ βάθος ὁ Κορινθιακὸς κόλπος φαινόταν σὰ μεγάλος καθρέφτης, τοποθετημένος στὴ γῆ, γιὰ νὰ καθρεφτίζεται τὴν ἡμέρα ὁ ἥλιος καὶ τὰ σύννεφα, καὶ τὴ νύχτα τὸ φεγγάρι καὶ τ' ἀστέρια. Ὁ ἥλιος φαινόταν σὰν ἓνα μεγάλο ἀερόστατο, πὺ ἐρχόταν κατὰ μᾶς. Ἐπειτα ὅμως, σὰ σκόρπισε τὶς ἀχτίνες του, ἔγινε συνηθισμένος ἥλιος καὶ μεῖς δὲν εἶχαμε λόγο νὰ καθόμασθε στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ γυρίσαμε στὴ στρούγκα νὰ φᾶμε.

Π. Παναγόπουλος

Στὰ Μετέωρα.

Ἦταν Μάης τοῦ 1879, ὅταν γιὰ πρώτη φορά πήγαινα νὰ ἐπισκεφτῶ τοὺς θεόρατους βράχους τῆς Καλαμπάκας, ὅπου φιλόθρησκοι ἄνθρωποι, φεύγοντας τὴν κοινωνία, ἔστησαν ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια, τὶς ἱερές τους φωλιές, ἀφοῦ χωρίστηκαν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὰ μεγάλα τους ἀξιώματα, πὺν εἶχαν σ' αὐτόν. Ἡμαστέ μιὰ συντροφιά, περισσότεροι ἀπὸ δέκα, μὲ ἀρχηγό μας τὸ Μητροπολίτη τῆς Λάρισσας, καὶ εἶχαμε σκοπὸ νὰ περάσωμε μιὰ νύχτα ψηλὰ στὸν πιὸ μεγαλόπρεπο καὶ στὸν πιὸ φοβερὸ βράχο, πὺν ἔχει πλάσει ἡ φύση στὸν κόσμον. Φαίνεται γίγαντας τῶν γιγάντων ἀνάμεσα στοὺς γιγάντιους ἀδερφοὺς του, πὺν σχηματίζουν τ' ὄνειροφάνταχτο βραχόσύνπλεγμα, πὺν ὀνομάζεται μ' ἓνα ὄνομα Μετέωρα. Πόσο ὑπερέχει αὐτὸς ὁ βράχος ἀπὸ τοὺς ἄλλους! Αὐτὸς ὁ βράχος ἔχει στὴν κορυφή του τὸ μοναστήρι τῆς Μεταμόρφωσης, πὺν μόνον ἀπ' ὄλα τὰ ἄλλα εἴκοσι τέσσερα μοναστήρια, πὺν βρισκονται ἐκεῖ πέρα μιὰ φορά, λέγεται Μετέωρα. Ὁ ἡγούμενός του ἦταν παραγγελμένος ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὅτι θὰ πηγαίναμε, καὶ εἶχε βασιλικὴ ἐτοιμασία, ὄχι βέβαια γιὰ μᾶς τοὺς λαϊκοὺς καὶ πολὺ λιγώτερο γιὰ μένα, πὺν ἤμουν ἓνας ξένος πεντάξενος, ἀλλὰ γιὰ τὴ σεβασμιότητά του.

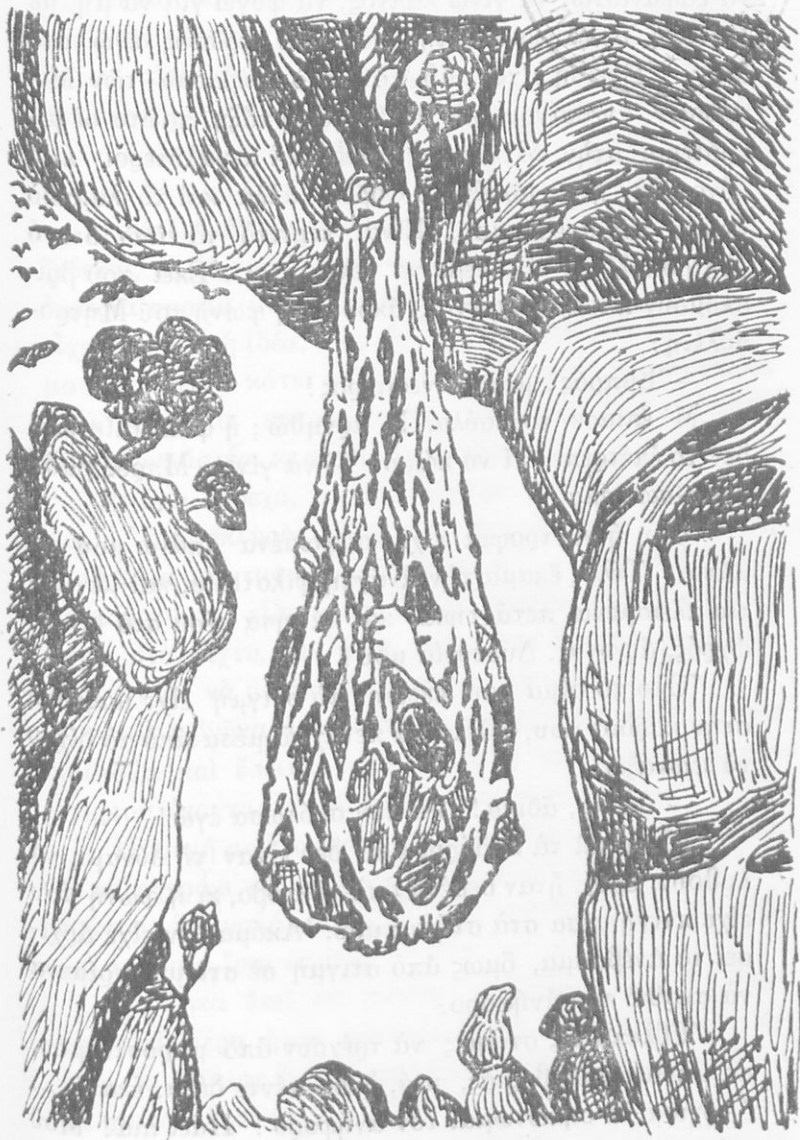
Πρὶν φτάσωμε στὴ ρίζα τοῦ βράχου, περπατώντας ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνο τὸ βραχόκοσμον, καὶ πρὶν ἰδῶ τὸ φοβερὸ ὕψος, πὺν χωρίζει τὴν κορυφή του ἀπὸ τὴ ρίζα του, τὸ δίκτυ τὸ καραβόσκονο πὺν κρατεῖ, καὶ τὴν ἀνεμόσκαλα, πὺν ἔχει ἑκατὸ καὶ πλεיותרὰ σκαλοπάτια, μοῦ φαινόταν παιγνιδάκι τὸ ἀνέβασμα.

“Όταν όμως φτάσαμε εκεί και περιεργάστηκα όλ’ αὐτά, μ’ ἔπιασε λιποψυχία. Καὶ δὲν εἶναι μόνο τὸ ὕψος ποὺ προξενεῖ φόβο, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγριώτατη ὄψη τῆς φύσης. Ἐκεῖ πέρα εἶναι ὄλα σκυθρωπά καὶ φοβερά. Τίποτα δὲ γελάει. Νομίζει κανεὶς πὼς ὄλα τὸν φοβερίζουν, καὶ πὼς ὄλα ἐπιβουλεύονται τῇ ζωῇ του. Ἀγριώτερη φύση δὲν ὑπάρχει πουθενὰ στὸν κόσμον. Τὸ ἔδαφος ἀνωμαλώτατο. Πελώριοι βράχοι ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο, ποὺ ἡ κορφὴ του ὑψώνεται 250 μέτρα καὶ πιάτερο ἀπὸ τῆ ρίζα του, ὡς τὸ μικρότερο. Ἀληθινὸ δάσος ἀπὸ βράχους! Μόλις λίγος οὐρανός, κι αὐτὸς γεμάτος ἀπὸ ὄρνια, ποὺ ἔχουν ἐκεῖ γύρα τίς φωλιές τους!

Εἶχαμε μαζευτῆ ὄλοι οἱ λαϊκοὶ τῆς συντροφιάς κάτω ἀπὸ τὸ βράχο τῶν Μετεώρων, καὶ περιμέναμε τὸ Μητροπολίτη, ποὺ εἶχε κατεβῆ ἀπὸ τ’ ἄλογό του πολὺ μακριά, κι ἀνέβαινε μὲ ὄλα τὰ γεράματά του τ’ ἀνηφορικὸ μονοπάτι, ποὺ ἔβγαινε στὸ μοναστήρι, ἔχοντας κοντὰ του καὶ τὸ διάκο του, ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε, καὶ τὸν βάσταγε σὲ καμιὰ μεγάλη κακοτοπιά, ποὺ ἔβρισκαν μπροστὰ τους. Τὸ δίκτυ ἦταν καταγῆς, κι οἱ καλόγηροι ποὺ θὰ γύριζαν τὴν ἀνέμη, ἦταν τοποθετημένοι καθέννας σιτὴ θέση του, σὰν τ’ ἄλογα σιτὸ μαγκανοπήγαδο, καὶ δὲν ἔλειπε παρὰ νὰ φτάσῃ ὁ Σεβασμιώτατος, γιὰ ν’ ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη νὰ γυρίξῃ καὶ νὰ τριξῇ, τὸ σκοινὶ νὰ μαζεῦεται, καὶ νὰ σηκώνεται τὸ δίκτυ στὸν ἀνήφορο, ἔχοντας μέσα του μιὰ ζωῆ, ἔτοιμη νὰ χαθῆ, ἂν κοπῆ τὸ σκοινὶ ἢ ἂν χαλαρωθῆ ἡ ἀνέμη.

Τέλος ἦρθε κι ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδιά μου ἄρχισε νὰ χτυπά, τίκ-τάκ μὲ πολλὴ βία, τὰ ποδάρια μου ἔτρεμαν, σὰ νὰ εἶχε γίνει τὸ σῶμα μου δέκα φορὲς βαρύτερο, κι ἔτοιμαζόμουν νὰ παραμερίσω, νὰ κρυφτῶ,

Ἀνάβασμα μετὸ δίχτυ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

νά ξαφανιστῶ, νά γίνω καπνός, νά φύγω γιά νά μὴ μὲ διατάξῃ ὁ Μητροπολίτης νά μπῶ πρῶτος ἐγὼ στὸ δίκτυ. Ἐπειδὴ εἶχα μάθει ὅτι στὸ ἀνέβασμα τῶν Μετεώρων, ἀνεβαίνουν μὲ ἀντίστροφη τάξη, πρῶτα οἱ μικρότεροι στὴν ἡλικία κι ὕστερα οἱ μεγαλύτεροι· κι ὁ λόγος δὲν ἦταν μονάχα ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸ θέαμα τοῦ ἀνεβασμοῦ. Εἶναι περιττὸ νά εἰπῶ ὅτι ὁ Μητροπολίτης θ' ἀνέβαινε τελευταῖος. Ἐκεῖ πού βρισκόμουν παραμερισμένος, ἀκούω τὴ φωνὴ τοῦ Μητροπολίτη:

— Ἐμπρός! μέσα ὁ νεώτερος!

Μ' ἔπιασε τρεμούλα. Ν' ἀρνηθῶ; ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεπε. Τί νά κάμω; Τί νά γίνω; Μπρὸς βαθῦ καὶ πίσω ρέμα.

Ἄσπρη ἡ συντροφιά εἶχε καρφωμένα ἀπάνω μου τὰ μάτια. Τέλος ἔκαμα τὴν ἀνάγκη φιλοτιμία, καὶ μὲ μάτια κλεισμένα πετάχτηκα καὶ κάθησα μέσα στὸ δίκτυ, ὠχρός, ἄφωνος. Δυστυχία μου!

Ἄσπρη τὸ αἷμα μου ἐκείνη τὴ στιγμή εἶχε μαζευτῆ στὴν καρδιά μου, ἤθελα νά πεταχτῶ μέσα ἀπὸ τὸ δίκτυ νά φωνάξω:

— Ἄδικα, ἄδικα! Δὲν τὸν σκότωσα ἐγὼ!

Ἄσπρη καὶ τὰ ποδάκια μου δὲν εἶχαν τὴ δύναμη νά λυθοῦν, ὅπως ἦταν δεμένα ἀπὸ τὸ φόβο, κι ἡ φωνή μου εἶχε πνιγῆ μέσα στὰ στήθια μου. Ἄσπρη δὲν εἶχε ἀρχίσει τὸ ἀνέβασμα, ὅμως ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή περίμενα νά συρθῶ τὸν ἀνήφορο.

Ἄσπρη τὶς στιγμὲς νά τρέχουν ἀπὸ μπροστά μου, σὰ μανιωμένος βοριάς, μιά, δύο, πέντε δέκα, ἑκατό..... Ἄσπρη νά σηκώνωμαι τὸν ἀνήφορο! Πάει πιά! Μοῦ φάνηκε πὼς ἤμουν πεθαμένος, καὶ πὼς εἶχα ἀφήσει τὸ

χωματένιο κουφάρι μου καταγῆς, κι ἀνέβαινε ἡ ψυχὴ μου στὸν οὐρανό, μὲ τὴ σκάλα τοῦ Ἰακώβ. Ὅσο ἀνέβαινα, τόσο ἄκουα καθαρώτερα τὸ ἀδιάκοπο τριξίμο τῆς ἀνέμης. Ἄκουα ἀκόμα καὶ τοὺς συντρόφους μου, ποὺ μιλοῦσαν κάτω στὴ γῆ γιὰ μένα, καὶ μοῦ φαινόταν σὰ νὰ μοῦ ἔψελναν τὸν ἐπικήδειο.

Ἡ ἀνέμη ἔξακολουθοῦσε νὰ τρίζη, τὸ σκοινὶ νὰ μαζεύεται, τὸ δίχτυ ν' ἀνεβαίνει κι ἐγὼ ἔξακολουθοῦσα τὴν ἐναέρια πορεία μου στὸν ἀνήφορο. Μέσα στὸ νοῦ μου εἶχε γεννηθῆ ἡ ἰδέα, πὼς εἶχα πεθάνει καὶ πὼς τὸ σῶμα μου εἶχε μείνει κάτω στὴ γῆ, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἀνέβαινε στὴν οὐράνια κατοικία της, ἀνάμεσα ἀπὸ πλήθος ἀστεριῶν, ἀστέρι κι αὐτὴ μικροσκοπικό.

Κι ἐγὼ ἔτρεχα, ἔτρεχα, ἔτρεχα· «τράπ» συγκρούομαι μ' ἓνα σκληρὸ σῶμα, καὶ στὴ στιγμὴ, ὅλη ἐκείνη ἡ οὐράνια φαντασμαγορία σβήνεται... καὶ ἀνοίγοντας τὰ μάτια μου, εἶδα πὼς ἤμουν ἀπάνω στὰ Μετέωρα, μέσα στὸ δίχτυ, σὰν ψάρι, ἐνῶ πέντε ἕξι καλόγηροι καταγίνονταν νὰ μὲ ἀπαλλάξουν ἀπὸ τὰ σκοινιά.

Μόλις βγῆκα ἀπὸ τὸ δίχτυ, κάθισα μιὰ στιγμὴ σ' ἓνα κάθισμα καὶ ἔπειτα τράβηξα πρὸς τὰ μέσα τοῦ μοναστηριοῦ, ἔχοντας ὁδηγὸ ἓνα καλογεράκι.

Ἡ ψυχὴ μου φούσκωνε μέσα μου καὶ παρακάλεσα τὸ καλογεράκι νὰ μὲ ὀδηγήσῃ στὴν πιὸ ψηλὴ κορφὴ τοῦ βράχου. Τὸ καλὸ τὸ καλογεράκι, μοῦ ἔδειξε μὲ τὸ χέρι καὶ τράβηξα ἴσια ἀπάνω.

Στάθηκα ἐκεῖ σὰ στήλη, κι ἔφερα γύρω τὰ μάτια μου. Ἡ μέρα ἦταν ἀσυγνέφιαστη, καθάρια, ἀνοιξιὰτικη, κι ὁ ἥλιος ἔγερνε πρὸς τὸ βασιλεμά του πίσω ἀπὸ τὰ χιονοσκέπαστα κορφοβούνια τοῦ Πίνδου, ποὺ χάνονταν μέσα στὰ οὐράνια ὕψη. Ἀνατολικά ξαπλωνόταν ὁ καταπράσινος κάμπος τῶν Τρικκάλων. Δυσμικὰ ἀνοίγε

ή κοιλάδα τοῦ Πηνειοῦ. Στὸ νοτιὰ φαινόταν ἡ ὄροσειρὰ τῶν Ἀγραύφων μὲ χιλιάδες γραμμὲς καὶ μυριάδες ὑψώματα, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὰ στενὰ τῆς Πόρτας καὶ τραβάει ἴσια ἀνατολικά, καὶ πάει νὰ λούση τὰ πόδια της στὸ Αἶγαῖο. Ἀνατολικά ἄσπριζαν τὰ Φάρσαλα, μὲ τὴ φυσική τους ἀκρόπολη, κι ἔδειχναν τὶς μυτερές τους κορυφές τὸ Πήλιο κι ὁ Κίσαβος, ποὺ εἶχαν ἓνα μικρὸ στεφάνι ἀπὸ τὸ χιόνι. Βορινὰ ἀπλωνόταν ἡ ὄροσειρὰ τῶν Χασιωῶν, κι ἀπ' αὐτὴ τὴ λαμπρὴ σκηνογραφία ἔλειπαν μόνο ὁ Ὀλυμπος καὶ τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν, γιὰ νὰ εἶναι ἀκέραιο στὸ μάτι τοῦ παρατηρητῆ τὸ Θεσσαλικὸ πανόραμα, ποὺ ἀγκάλιαζε μὲ ἰς χρυσοπόρφυρες ἀχτίνες τοῦ ὁ ἥλιος, κι ἔστελνε ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ Πίνδου τὸ πιὸ στερνὸ φίλημα ἐκείνης τῆς ἡμέρας, στὰ κορφοβούνια τῶν Ἀγραύφων, τῆς Γούρας, τοῦ Πηλίου καὶ τοῦ Κίσαβου.

Ὁ πατέρας τῆς ἡμέρας, ἀκούμπησε τὸ κάτω του τόξο στὸ κεφάλι τοῦ Πίνδου κι ὄλα τὰ κορφοβούνια ἄρχισαν νὰ λαβαίνουν χρυσοπόρφυρα χρώματα, νὰ ἰσκιάζουν τὰ λακκώματα καὶ νὰ γιγαντεύουν οἱ ἡλιακὲς ἀχτίνες κι οἱ ἴσκιοι. Τὰ σύγνεφα, ποὺ παραστέκονταν στὴ δύση, χρυσώθηκαν λίγο-λίγο, κι ἔγιναν πελώρια, χρυσὰ κομμάτια, σὰν χρυσὰ νησιὰ μέσα σ' ἀργυρὴ θάλασσα. Κι ὅσο ὁ ἥλιος κατέβαινε ἀργά-ἀργά, τόσο τὰ χρώματα στὰ σύγνεφα, στὰ κορφοβούνια καὶ στὸν οὐρανό, ἄλλαζαν, ἄλλαζαν, ἄλλαζαν.

Καὶ τὴ στιγμή ποὺ ἔπεσε πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ κι ἄρχισαν νὰ ξεροδίξουν καὶ τὰ ψηλότερα κορφοβούνια, ἡ ντροπαλὴ ἐσπέρα πρόβαλε δειλὰ ν' ἀνάψη πρῶτα ἓνα-ἓνα κι ὕστερα πολλὰ-πολλὰ μαζὶ τὰ καντήλια τῆς οὐράνιας ἐκκλησιᾶς, γιὰ νὰ ὑποδεχτῆ τὴν πανέμορφη νύχτα.

Μποροῦσα νὰ καθήτω ἐκεῖ ὅλη νύχτα, κουβεντιά-

ζοντας με τ' αστέρια, αν δεν έρχόταν τὸ γνωστὸ καλογεράκι νὰ μοῦ πῆ :

— Ὅριστε μέσα, σὰς περιμένουν !

Τὸ κάλεσμα αὐτὸ μ' ἔβγαλε ἀπὸ τὴν ἔκσταση πού βρισκόμουν, κι ἀκολούθησα τὸ καλογεράκι. Αὐτὸ μπροστὰ κι ἐγὼ πίσω, μπήκαμε στὴν αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς τοῦ μοναστηριοῦ, ὅπου ὁ Δεσπότης κι ἡ ἄλλη συντροφιά ἔπαιρναν τ' ὀρεχτικό τους τὸ τσίπουρο, κουβεντιάζοντας γιὰ τοῦτο καὶ γιὰ κεῖνο, ἐνῶ ὁ περιποιητικὸς ἠγοούμενος ἔτοιμαζε τὴν τράπεζα τοῦ φαγητοῦ, ἐλιστατώντας ὁ ἴδιος σὲ ὅλα.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι εἴμαστε καθισμένοι σ' ἓνα πλατύχωρο τραπέζι. Τὸ καλογεράκι εἶπε μιὰ προσευχή, ὁ Δεσπότης εὐλόγησε, ὁ ἠγοούμενος μᾶς εὐχήθηκε τὸ «καλῶς ἦρθατε». Ἐμεῖς σταυροκοπηθήκαμε καὶ τοῦ εἶπαμε τὸ «καλῶς σὰς ἤβραμε» καὶ τὸ φαῖ ἄρχισε. Τὰ σπουδαιότερα τοῦ τραπεζιοῦ ἦταν ἓνα ἀρνὶ τῆς σούβλας καὶ ἓνα μαῦρο πηχτὸ κρασί τοῦ μοναστηριοῦ, ὡς δέκα πέντε χρονῶν. Τὸ φαγὶ τελείωσε πάλι ὅπως ἄρχισε, δηλαδὴ μετὰ τὴν προσευχὴ τοῦ καλογερόπαιδου, τὴν εὐλογία τοῦ Δεσπότη, τὶς εὐχὲς κι εὐχαριστίες τοῦ ἠγοούμενου καὶ τὸ γενικὸ σταυροκόπημα. Ὑστερα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τραβηχτήκαμε στοὺς καναπέδες κι ἀκούαμε. Πάντα ὁ Δεσπότης εἶχε τὸ λόγο. Ἀλλὰ δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα κι ὅλοι, εἴτε ἀπὸ τὸν κόπο τοῦ δρόμου, εἴτε ἀπὸ τὸ παλιὸ τὸ κρασί, πού εἴχαμε πιεῖ ἀρκετὸ, νυστάξαμε. Πρῶτα τραβήχθηκε ὁ Μητροπολίτης σὶδὸ καλύτερο κελὶ τοῦ μοναστηριοῦ, κι ὕστερα ἔμεῖς οἱ ἄλλοι ἕνας-ἕνας σὲ ἰδιαίτερα κελιά.

Μπαίνοντας μέσα σὶδὸ κελὶ μου ξαπλώθηκα ἀμέσως σὶδὸ κρεβάτι πού βρισκόταν ἐκεῖ ἔτοιμο. Ἀλλὰ μόλις ἔκλεισα τὰ μάτια μου, σύσσωμος ἐκεῖνος ὁ πελώριος βράχος τοῦ μοναστηριοῦ ἔγειρε νὰ πέση μαζί με ὅλους μας

πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἤμουν πλαγιασμένος.

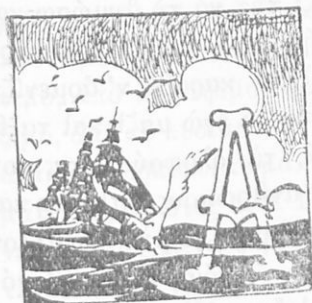
Ἄνοιγω τρομαγμένος ἀμέσως τὰ μάτια μου κι αἰσθάνομαι καὶ στὰ ξύπνια μου, ὅτι ἀληθινὰ κουνιόταν ὁ βράχος γύρα-γύρα.

Τρέχω στὸ μόνο παράθυρο τοῦ κελιοῦ καὶ πιάνομαι ἀπὸ τὶς σιδεριές. Ἀρχή-ἀρχὴ νόμισα ὅτι ἦταν σεισμός, ἀλλὰ τὸ κούνημα ξακολουθοῦσε ἀδιάκοπα. Μοῦ φαινόταν ὅτι ἤμουν μέσα σὲ πλοῖο, ἀνεμοδαρμένο, ἀπὸ τὴν τρικυμία. Θέλησα νὰ φωνάξω, καὶ θὰ φώναζα, ἀλλὰ πρόσμενα ν' ἀκούσω φωνὲς γι' αὐτὸ τὸ πράμα κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ποῦ κοιμόνταν γύρα μου, ἀλλὰ τίποτε.

Καὶ ὅμως τὸ κούνημα ξακολουθοῦσε, ὥσπου κατάλαβα, ὅτι ἐκεῖνο ποῦ νόμιζα πὼς ἦταν σεισμός, δὲν ἦταν ἄλλο, παρὰ ἡ ἐντύπωση τοῦ ἀνεβασμοῦ μου. Καὶ μολοντοῦτο αἰσθανόμουν τὸ πάτωμα τοῦ κελιοῦ νὰ ταρναρίζεται, σὰ φελούκα ψηλὰ στὰ κύματα. Μοῦ φάνηκε πάλι ὅτι εἶχε πλημμυρίσει ἡ Θεσσαλία σὰ στὸν παλιὸ καιρὸ, ὅτι εἶχε γίνει θάλασσα, ὅτι οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων ξεριζώθηκαν καὶ ξεκόπηξαν, καὶ σὰν νὰ ἦταν πελώριοι φελοῖ, ἔπλεαν ἀπάνω στὰ κύματα καὶ στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα.

Ὁ ὕπνος ὅμως νίκησε στὸ τέλος καὶ κοιμήθη-α ἀτάραχος, ὡς τὸ πρῶτ' πλέοντας σὲ πέλαγος ὄνειρων καὶ πετώντας ἀπὸ βράχο σὲ βράχο, σὰ νὰ ἤμουν πουλί, σὰ νὰ ἤμουν ἀγέρας. Τέλος τὸ βάρος τῶν ὄνειρων μὲ ξύπνησε, ἀπάνω μάλιστα στὴ στιγμὴ, ποῦ γινόταν ἡ προετοιμασία τοῦ φευγιοῦ. Σὲ λίγο μαζεύτηκαν ὅλοι στὴν κατεβασιά. Ὁ Μητροπολίτης, ἀφοῦ τὸν προσκύνησαν καὶ τοῦ φίλησαν τὸ χέρι οἱ καλόγεροι κι ὁ ἡγούμενος, μπῆκε πρῶτος μέτα στὸ δίχτυ, κι ἄρχισε τὸ κατέβασμα.

X. Χριστοβασιλῆς

Ἡ θάλασσα.

πὸ μικρὸ παιδί τὴν ἀγαποῦσα τὴ θάλασσα. Τὰ πρῶτα

βήματά μου, νὰ εἰπῆς, στὸ νερὸ τὰ ἔκομα.

Τὸ πρῶτο μου παιχνίδι ἦταν ἓνα κουτί ἀπὸ λουμίνα, μ' ἓνα ξυλάκι ὀρθὸ στὴ μέση γιὰ κατάρτι, κι ἓνα φύλλο χαρτί γιὰ πανάκι.

Γιὰ μένα δὲν ἦταν παιχνίδι, ἦταν μεγάλο καράβι. Πῆγα καὶ τὸ ἔρριξα στὴ θάλασσα μὲ καρδιοχτύπι. Μόλις ὅμως τὸ ἔρριξα βούλιαξε. Μὰ δὲν ἄργησα νὰ κάμω ἄλλο μεγαλύτερο ἀπὸ σανίδια. Τὸ ναυπηγεῖο γιὰ τοῦτο ἦταν στὸ λιμανάκι τοῦ Ἁι-Νικόλα.

Τὸ ἄφησα στὴ θάλασσα καὶ τὸ ἀκολούθησα κολυμπώντας ὡς τὴν εἴσοδο τοῦ λιμανιοῦ, πού τὸ πῆρε τὸ ρέμα μακριά. Ἀργότερα ἔγινα πρῶτος στὸ κουπί, στὸ κολύμπι πρῶτος, τὰ λέπια μου ἔλειπαν.

«Ἐσὺ θὰ μᾶς ντροπιᾶσης ὅλους!» μοῦ ἔλεγαν οἱ γεροναῖτες ὅταν μ' ἔβλεπαν νὰ κολυμπῶ σὰν τὸ δελφίνι. Ἐγὼ καμάρωνα. Τὰ βιβλία τὰ ἔκλεισα γιὰ πάντα. Τίποτα δὲν τοὺς ἔβρισκα νὰ συμφωνῆ μὲ τὸν πόθο μου.

Ναί, τὴν ἀγαποῦσα τὴ θάλασσα! Τὴν ἔβλεπα ν' ἀπλώνεται σὰ ζαφειρένια πλάκα, ἀπὸ τὸ ἀκρωτήρι ὡς πέρα στὸν ὀρίζοντα, καὶ προσπαθοῦσα νὰ μάθω τὸ μυστικὸ της. Τὴν ἔβλεπα ὠργισμένη, ἄλλοτε νὰ δέρνη μὲ ἀφρούς τὸ ἀκρογιάλι, νὰ καθαλικεύη βράχους, νὰ βροντᾶ καὶ νὰ

βογγάη, κι έτρεχα νά παίξω μαζί της, νά τή θυμώσω και νά τήν άναγκάσω νά με κυνηγήση, νά νιώσω τόν άφρό της άπάνω μου. Και όταν έβλεπα καράβι ν' άρμενίζη στ' άνοιχτά, νόμιζα πώς ήμουν κι εγώ μαζί και ταξί-δευα. Τά σταχτόμαυρα πανιά, τά όλοφούσκωτα, μου θύμιζαν άλλους τόπους, άλλους άνθρώπους, πλούτη και χαρές. Έτσι κατάντησε ή ψυχή μου νά μήν έχη άλλον πόθο νύχτα-μέρα παρὰ τὸ ταξίδι. Άκόμα κι όταν έρχόταν θλιβερή είδηση στο νησί και όταν έβλεπα τά όρφανά στοὺς δρόμους και τίς γυναίκες μαυροφορεμένες, όταν άκουγα νά διηγούνται ναταγοί τὸ μαρτύριό τους, μ' έπιανε πείσμα, πού δέν ήμουν κι εγώ μαζί τους.

Μοῦ άρεσε νά τραγουδῶ συχνά:

— Θάλασσα πικροθάλασσα και πικροκυματούσα
όλοι σέ λένε θάλασσα κι εγώ σέ λέω Άνθούσα.

‘Ο πατέρας μου έλειπε με τὸ καράβι μας στο ταξίδι. ‘Ο θεϊος μου ό καπετάν-Καλιγέρης θά έφευγε με τὸ δικό του για τή Μαύρη Θάλασσα. Κατάφερα τή μάνα μου και πήγαμε νά τὸν βροῦμε.

— Πάρε τον, τοῦ εἶπε, γιατί θά μ' άρρωστήση.

— Θα σέ πάρω, μοῦ λέει, μὰ θά δουλέψης. Τὸ καράβι θέλει δουλειά. Δέν εἶναι ψαρότρατα νάχης φαῖ και ὕπνο.

Τὸν φοβόμουν πάντα τὸ θεῖο μου. Ήταν άγριος και κακὸς σέ μένα ὅπως και στοὺς ναῦτες του. «Κάλλιο σκλάβος στο Άλγέρι παρὰ με τὸν Καλιγέρη», έλεγαν για νά δείξουν τήν άπονιά του.

Μὰ τώρα τά λησμόνησα όλα.

— Νά πατήσω μιὰ στο καράβι, τοῦ εἶπα, και δουλειά ὄση θέλεις.

‘Αληθινὰ ρίχτηκα στη δουλειά με ὄρεξη. Έκανα παι-

χνίδι τις άνεμόσκαλες· ὅσο ψηλότερα ἢ δουλειά, τόσο πιὸ πρόθυμος ἐγώ. Ἀπὸ τὸ πλύσιμο τῆς κουβέρτας στὸ ξύσιμο, ἀπὸ τὸ ράψιμο τῶν πανιῶν στῶν σκοιινιῶν τὸ πλέξιμο, ἀπὸ τὸ λύσιμο τῶν ἀρμένων στὸ δέσιμο. Τώρα στήν ἀντλία, τώρα φόρτωμα, ξεφόρτωμα, καλαφάτισμα, χρωμάτισμα, πρῶτος ἐγώ. Πρῶτος τί μ' ἔμελλε! Μοῦ ἔφτανε, πὼς ἀνέβαινα ψηλὰ στὴ σταύρωση, κι ἔβλεπα κάτω τὴ θάλασσα νὰ σχίζεται καὶ νὰ φεύγη ὑποταχικὴ μου. Τὸν ἄλλο κόσμο, τοὺς στεριανούς, μὲ θλίψη τοὺς ἔβλεπα. Ζοῦνε τάχα κι ἐκεῖνοι! ἔλεγα. Μιὰ μέρα ἀκούω τὴ φωνὴ τοῦ καπετάνιου νὰ βροντᾷ δίπλα μου:

— Μάϊνα πανιά . . . . . Μάϊνα πανιά! . . . . .

Τρόμαξα καὶ τρέχω πίσω ἀπὸ τοὺς ναῦτες. Πηδοῦν στοὺς φλόκους, κοντὰ κι ἐγώ. Σκαρφαλώνουν σὲς σταύρωσες, ἀπάνω κι ἐγώ. Σὲ πέντε λεπτὰ τὸ καρᾶβι ἔμεινε ξυλᾶρμενο.

— Τί τρέχει ρωτῶ τὸ διπλανό μου.

— Ἡ τρόμπα, δὲ βλέπεις; Ὁ σίφουνας!

Σίφουνας; Ἀκουστὰ εἶχα τὰ θαύματά του: Πὼς σαρώνει ὅ,τι τύχει στὸ δρόμο του, σκίζει πανιά, ρίχνει κοτᾶρτια, γονατίζει πλεούμενα.

Τώρα τὸν ἔβλεπα μὲ τὰ μάτια μου. Δὲν ἦταν ἓνας, ἦταν τρεῖς, τέσσερεις, οἱ δυὸ κατὰ τὸ Βατούμ, οἱ ἄλλοι στ' ἀνοιχτά. Καὶ μπροστὰ μας ὁ Καύκασος ἔδειχνε σὰ σκυλόδογτο τ' ἀπόκρημνα περιγιάλια του.

Ὁ οὐρανὸς συγνεφιασμένος, ἢ θάλασσα μαυριδερὴ μ' ἓνα ἐλαφρὸν τρεμούλιασμα, σὰ νὰ εἶχε ἀνατριχίλα.

Πρῶτη φορὰ τὴν εἶδα φοβισμένη τὴ φιλενάδα μου. Ὁ ἓνας σίφουνας λιγνός, σὰν προβοσκίδα ἐλέφαντα, κρεμόταν στὰ νερὰ μαῦρος καὶ ἀκίνητος. Ὁ ἄλλος χοντρός, δολοῖσος, κόπηκε ἄξαφνα στὴ μέση, σὰν κολόνα καπνοῦ,

σκόρπισε ἡ βίαση του· καὶ ἀπόμεινε σὰ γλωσσίδι κρεμασμέ-
νο ἀπὸ τὰ σύγνεφα. Εἶδα νὰ τεντώνῃ τὸ λαιμό του ἐδῶ
κι ἐκεῖ, νὰ κουνῆ τίς φοῦντες του σὰ γλωσσες φιδιοῦ, λὲς
καὶ ζητοῦσε κάτι στὰ νερά, κι ἄξαφνα νὰ κουλουριάζεται
καὶ νὰ φωλιάζῃ βαθιὰ στὸ θαμπὸ οὐρανό. Ὁ τρίτος
ὁμως, σταχτόμαυρος σὰν κορμὸς λεύκας, ἀφοῦ ρούφηξε
καὶ πρίστηκε καλά, κλονίστηκε καὶ βάδιζε καταπάνω μας.

— Κάτω ! ἀκούω μιὰ φωνή.

Γλίστρησα κοντὰ στὸν καπετάνιο. Εἶδα τὸ ναύκληρο
μὲ τρομπόνι στὰ χέρια νὰ κοιτάζῃ πότε τὸ οὐρανό, πότε
τὴ θάλασσα.

Ὁ σίφουνας ὥστόσο πλάκωσε φτεροπόδαρος, ρου-
φοῦσε τὸ νερὸ καὶ τίναζε στὸν οὐρανὸ μαύρη καταχνιά
καὶ ἀντάρα. Τώρα, ἔλεγες, θὰ μᾶς γδύσῃ τὸ καράβι ἢ θὰ
τὸ σηκώσῃ στὸν ἀγέρα.

Ἔφτασε δυὸ ὀργιὲς μακριὰ μας.

Ἔφεγγε ξανθοπράσινος σὰν καπνισμένο κρύσταλλο
καὶ μέσα του ἀνεβοκατέβαινε κάτι σὰν ἔμβολο βιαστικά,
λὲς καὶ σήκωνε τὸ νερὸ γιὰ νὰ σβήσῃ πυρκαϊὰ στὰ
ἐπουράνια.

— Ρίξε, προστάζει ὁ καπετάνιος.

Ὁ ναύκληρος ἀδειάζει ἀπάνω στὸ σίφουνα τὸ τρο-
μπόνι.

Παλιόκαρφα, μολύβια, στουπιά, ὅλα χώνεψαν στὰ
πλευρά του.

Φάνηκε νὰ τρεμουλιάζῃ καὶ σταμάτησε. Δοκίμασε
πάλι νὰ κινηθῇ, ἔκαμε δυὸ κλωθογυρίσματα στὸν τόπο
καὶ στάθηκε πάλι, σμίγοντας τὴ θάλασσα μὲ τὸν οὐρανό.

Ἄξαφνα βρόντος ἀκούστηκε, σὰ νὰ εἶχε σκάσει κα-
νόνη, καὶ μεγάλο κῆμα κύλησε ἀπάνω στὸ κατάστρωμα.

Τὴν ἴδια στιγμή ὁ Καύκασος ἄστραψε καὶ βρυχή-

ἤθηκε· δρόλαπας ξέσπασε, καὶ ἡ θάλασσα ἡ φοβισμένη ἄφρισε τώρα καὶ μάνιασε ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τοῦ Πόντου.

— Ἰσια πανιά ! Τοὺς φλόκους ! πρόσταξε ὁ καπετάνιος βιαστικά.

Ἄνοιξαμε τὰ πανιά καὶ τὸ καράβι ἔπιασε πάλι τὴ γραμμὴ του.

Τρεῖς βδομάδες ἀργότερα κατεβήκαμε στὴ Πόλη φορτωμένοι.

Ἐκεῖ ἔλαβα τὸ πρῶτο γράμμα τῆς μάνας μου. Πρῶτο γράμμα, πρῶτο μαχαίρι στὴν καρδιά μου.

« Παιδί μου, Γιάννη, μοῦ ἔγραφε ἡ μητέρα μου, ὅταν γυρίσης πάλι στὸ νησί μας, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Ἅι. Νικόλα καὶ τὴν εὐχή μου, δὲ θὰ εἶσαι πιά καπετάνιου παιδί. Πάει ὁ πατέρας σου, τ' ὄμορφο τρεχαντήρι πάει, πᾶνε οἱ δόξες μας ! Τὰ ρούφηξε ὅλα ἡ θάλασσα ! Τώρα δὲν ἔχεις τίποτα παρὰ τὸ χαμόσπιτο, ἔμένα τὴν ἄτυχη καὶ τὸ Θεό. Γεῖά στὰ χέρια σου.

Δούλεψε, παιδί μου, καὶ τίμησε τὸ θεῖο σου. Ἄν σου περισσεύη κάποτε τίποτα, στέλνε μου ν' ἀνάβω τὸ καντήλι γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ πατέρα σου ».

Ἀντάμωσα τελευταία φορὰ μὲ τὸν πατέρα μου στὴ Θεοδοσία. Καθὼς μὲ εἶδε ψηλὰ νὰ μαζεύω τὸ πανί, ἔκαμε τὸ σταυρό του καὶ ἔμεινε ἄφωνος.

— Τί τὸν κοιτᾶς, καπετάν Ἀγγελή, τοῦ φωνάζει ὁ Καλιγέρης, δὲν τὸν ἀλλάζω μὲ τὸν καλύτερο ναύτη μου.

Ἐγὼ διπλοπαρακαλοῦσα ν' ἀνοίξῃ ἡ θάλασσα νὰ μὲ καταπιῇ.

Ὅσο ἔνιωθα ἀπάνω μου τὸ βλέμμα του, ἡσυχία δὲν ἔβρισα.

Ἐτρεχα βιαστικὸς ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη στὴν ἄλλη, πὼς

τάχα κάτι ἔκανα. Ἐκεῖνος κατάλαβε πὸς εἶχα σαστίσει καὶ δὲ σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του, μόνο μὲ παρακολοῦθοῦσε μὲ παραπονιάρικο βλέμμα, σὰ νὰ μ' ἔβλεπε στὸ νεκροκρέβατο.

Τὴν ἄλλη μέρα μ' ἔμπλεξε πού πήγαινε στὴ Πόλη. Μόλις τὸν εἶδα ἀπὸ μακριὰ θέλησα νὰ κρυφτώ, μὰ καὶ ἀπὸ μακριὰ τόσο προσταχτικὸ ἦταν τὸ βλέμμα του, πού τὰ πόδια μου κόπηκαν.

— Παιδί μου, τί ἔπαθες; μοῦ λέει· τὸ συλλογίστηκες καλὰ τί θὰ κάμης;

Πρώτη φορὰ γνώρισα τὴ γλύκα τῆς φωνῆς του. Δὲ σάστισα ὁμως.

— Πατέρα, τοῦ εἶπα, τὸ σκέφτηκα, δὲ μπορῶ νὰ ζήσω ἀλλιῶτικα. Μὲ κράζει ἡ θάλασσα. Μὴ θέλεις νὰ μ' ἐμποδίσης.

Ἐκανε τὸ σταυρό του. Στάθηκε λίγο, μὲ κοίταξε κατὰματα κούνησε τὸ κεφάλι του.

« Καλὰ, παιδί μου. Πήγαινε στὴν εὐχή μου », μοῦ εἶπε. Καὶ τώρα ἔπρεπε νὰ δουλέψω νὰ ζήσω ἐγώ, νὰ ζήσω καὶ τὴ μάνα μου. Μὰ μὲ τὸ θεῖο μου δὲν μποροῦσα πιά νὰ κάμω. Στὸ πρῶτο λιμάνι πού πιάσαμε, ζήτησα, τὸ λογαριασμὸ κι ἔφυγα. Μπῆκα σ' ἄλλο καράβι.

Ἀπάνω στὸ χρόνο πέθανε καὶ ἡ μάνα μου κι ἔτσι ἔμεινα μοναχὸς στὸν κόσμο. Ἀπὸ καράβι σὲ καράβι· ἀπὸ καπετάνιο σὲ καπετάνιο, ἀπὸ ταξίδι σὲ ταξίδι, δέκα χρόνια τὰ ἔκλεισα στὴ θάλασσα. Δουλειὰ πολλή, μὰ κέρδος κανένα. Τέλος ἀποφάσισα νὰ γυρίσω στὴν πατρίδα. Ἀπὸ τότε πού ἔφυγα μὲ τὸν καπετὰν Καλιγέρη δὲν ἐγύρισσα ποτέ. Πάλεψα τόσες φορὲς μὲ τὰ κύματα, ἄλλες τόσες ἀντίκρυσα τὸ θάνατο, μὰ βαρέθηκα.

Συλλογίστηκα : « Ἄς πάω γιά λίγες μέρες και βλέπομε πάλι ».

Πῆγα και βρῆκα τὸ σπίτι ἐρείπιο και τὸν τάφο τῆς μητέρας μου χορταριασμένο. Ἐκαμα τρισάγιο τῆς μάνας μου και ἄναψα κερί στήν ψυχὴ τοῦ πατέρα μου.

Τις ἡμέρες πού ἐτοιμαζόμουν νὰ ξαναφύγω, μὲ πλησίασε ὁ καπετὰν Πάραρης, παλιὸς καρaboκύρης και συνομήλικος τοῦ πατέρα μου. Στάθηκε τυχερὸς στή θάλασσα, τὴν ἐτρύγησε καλά, βρῆκε τὴν περίσταση, πούλησε τὸ καράβι του, ἀγόρασε χωράφια κι ἔκαμε περιβόλια.

— Θέλω νὰ σὲ κάμω γαμπρό, μοῦ εἶπε· μὰ μὲ τὴ συμφωνία νὰ μὴν ξαναπατήσης στή θάλασσα.

— Δοιοπὸν θὰ πάρω γυναῖκα νὰ μὲ τρέφῃ ; ρώτησα.

— Ὅχι, δὲ θὰ σὲ τρέφῃ, μὴ θυμῶνης. Θὰ δουλέψῃς, θὰ δουλέψετε κι οἱ δύο. Εἶναι τὸ περιβόλι, εἶναι τὸ ἀμπέλι, εἶναι τὸ χωράφι. Δουλευτάδες καρτεροῦν.

— Σύμφωνοι, τοῦ εἶπα, ἔχεις τὸ λόγο μου.

Τρία χρόνια ἔζησα μὲ τὴ γυναῖκα μου στὸ χωριὸ τοῦ πεθεροῦ μου. Ἐμαῖθα τὴν ἀξίνα και δούλευα μὲ τὴ γυναῖκα μου τὸ περιβόλι, τὸ ἀμπέλι, τὸ χωράφι. Ἐμαῖθα νὰ σκαλιζῶ τις κιτριές, νὰ κλαδεύω τ' ἀμπέλι, νὰ ὀργώνω τὸ χωράφι. Εἶχα πενήντα τάλληρα τὸ χρόνο ἀπὸ τὸ κίτρο, εἴκοσι ἀπὸ τὸ κρασί, ἀπὸ τὸ σιτάρι σαράντα, και χωριστὰ ὁ σπόρος και ὅσα χρειάζονταν γιά τὸ σπίτι. Πρώτη φορὰ εἶδα ζωντανὴ στὰ χέρια μου τὴν πληρωμὴ. Τὸ ἀλαλοχῶμα ἔκανε χίλιους τρόπους, χρώματα, σχήματα, μυρουδιές, καρπούς και ἄνθη γιά νὰ λαλήσῃ και νὰ πῆ : « εὐχαριστῶ », πού τὴ δούλευα. Ἄνοιγα τὸ ὄργωμα, και τ' ὄργωμα ἔμενε στή θέση του.

Δεχόταν τὸ σπόρο, τὸν ἔκρυβε ἀπὸ τὰ πουλιά, τὸν ζέστανε και τὸν δυνάμωνα, ὥσπου τὸν ἔδειχνε πάλι στὰ

μάτια μου δλόδροσο, γλομοπράσινο, χρυσαφένιο, σὰ νὰ
μου ἔλεγε :

— Κοίτα πῶς τὸν ἀνάστησα.

Ἄλάφρωνα τὸ κλῆμα, τὸ κλῆμα δακρύζοντας τιναζό-
ταν χαρούμενο, ἄνοιγε τὰ μάτια του σὰν πεταλούδα καὶ
στὸν καιρὸ του πρόβαινε φορτωμένο σταφύλια. Καθά-
ριζα τὴν κιτριὰ, καὶ ἐκεῖνη λιγερὴ καὶ ὠραία ψήλωνε φουν-
τωτὴ, καμαρωτὴ καὶ μου χάριζε ἴσκιο τὰ μεσημέρια καὶ
ὕπνο ἀρωματισμένο τὶς νύχτες· μὲ δροσίζε μὲ τὸ χρυ-
σόξανθο καρπὸ της.

Κάθε ἡλιοβασίλεμα ἀνεβαίναμε στὸ χωριό. Μπροστὰ
ἡ γυναῖκα μου μὲ τὰ παιχνιδιάρικα κατσικάκια, στολι-
σμένα μὲ κουδούνια, πίσω ἐγὼ μὲ τὴν ἀξίνα στὸν ὄμο καὶ
τὸ μουλάρι φορτωμένο ξύλα, γιὰ τὴ φωτιά. Ἄναβα τὴ
φωτιά ἡ γυναῖκα μου νὰ ἐτοιμάσῃ τὸ δεῖπνο μας, ἄναβα
καὶ ἐγὼ τὴν πίπα μου στὸ κατώφλι, ξαπλωμένοι, ἀνάμεσα
στὸ γιασεμί, πὺ σκάλωνε στοὺς τοίχους, δίπλα στοὺς
βασιλικούς, στοὺς δυόσμους, τὶς μαντζουράνες, πὺ δὲ
ζητοῦσαν παρὰ λίγο σκάλισμα, κόμπο νεράκι, γιὰ νὰ μᾶς
λούσουν μὲ μόσκους.

— « Καλησπέρα ».

— « Καληνύχτα ».

— « Καλὸ ξημέρωμα ».

Τέτοιες εὐχὲς ἄλλαζα μὲ τοὺς χωριανούς μου. Δὲν
κοίταζα πὰ τὸν οὐρανό, δὲν ἐξέταζα τοῦ φεγγαριοῦ τὴ
θέση, τὸ τρεμόσβημα τῶν ἀστέρων, τὸ φύσημα τοῦ ἀνέ-
μου, τῆς πούλιας τὴν ἀνατολή.

Ἔτσι πέρασε ὁ δεύτερος χρόνος καὶ μῆκαμε στὸν
τρίτο.

Μιὰ Κυριακὴ κατέβηκα μὲ τὴ γυναῖκα μου στὸν
Ἅγι-Νικόλα. Ὁ ξάδερφός της, ὁ καπετὰν Μαλάμος, βᾶ-

φτιζε τὸ καράβι του καὶ μᾶς εἶχε καλεσμένους στὴ χαρά.

Ἦταν ὠραία μέρα· τὸ ναυπηγεῖο γεμάτο ξύλα, σανίδες, ροκανίδια. Ὁ ἀέρας γεμάτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρουδιά τοῦ κατρσμιοῦ, τῆς πίσσας καὶ τῶν σκοιनिῶν. Λόφοι στουπιά, σωροὶ τὰ σίδερα. Καὶ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη τῆς ἀκρογιαλιᾶς βαρκοῦλες ὁμορφοβαμμένες καὶ καράβια, ἄλλα ἀναποδογυρισμένα καὶ ἄλλα ξαρμάτωτα ! Οἱ καλεσμένοι — ὅλο τὸ νησί μας — ντυμένοι γιορτινὰ, γύριζαν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, πηδοῦσαν μέσα στὰ μισοχτισμένα πλοῖα, τὰ παιδιὰ τὰ ψηλαφοῦσαν, οἱ ἄντρες τὰ καμάρωναν, τοὺς μιλοῦσαν πολλὰς φορές, ἔλεγαν τὴν ἀξία τους, λαγάριαζαν τὴ γοργάδα τους συμβούλευαν τὸν πρωτομάστορα γιὰ τὸ κάθε τι.

Τὸ καράβι τοῦ καπετὰν Μαλάμου ἀπάνω στὴ σκάρα του, μὲ τὴν πλώρη σπαθωτὴ, στεφανωμένη τὴν πρύμη, μὲ τὰ ξύλινα στηρίγματα δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ἔμοιαζε σαρανταποδαρούσα κοιμιζμένη στὴν ἀμμουδιά. Ὁλογάλαξη ἢ θάλασσα ἄστραφτε καὶ παιχνίδιζε καὶ ἔφτανε γλῶσσες, γλωσσίτσες στὰ πόδια του, τὸ ράντιζε μὲ τὸν ἀφρὸ τῆς, τοῦ κελαηδοῦσε μυστικά :

« Ἐλα στὴν ἀγκαλιά μου νὰ σ' ἀναστήσω, τί κάθεσαι ἄψυχο ξύλο ; Δὲ βαρέθηκες τοῦ δάσους τὴ νάρκη καὶ τὴν ἀβουλή ζωὴ ; Ντροπὴ σου ! Ἐβγα νὰ παλέψης μὲ τὸ κύμα, ὥρμησε στηθάτο νὰ κουρελιάσης τὸν ἄνεμο.

« Ἐλα νὰ γίνης ξήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαψη, τραγοῦδι τῶν ναυτῶν, καύχημα τοῦ καπετάνιου σου. Ἐλα, χρυσό μου. Ἐλα ! ».

Κι ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο ἄρχισε νὰ τριζοβολᾷ, ἔτοιμον' ἀφήση τὴν κλίνη του.

Ὁ καπετάν Μαλάμος φρεσκοξουρισμένος, γελαστός μὲ τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζουνάρι. Δίπλα του

ἡ καπετάνισσα ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ τὰ βιολιὰ λαλοῦσαν τὴ χαρὰ στὰ τετραλέρατα.

Ἐγὼ δὲ χαιρόμουν. Νόμιζα πὼς ἡ θάλασσα μ' ἔβριζε παραπονιάρικα :

« Ἄπιστε, δειλέ ! »

Θέλησα νὰ φύγω μὰ δὲ βαστοῦσαν τὰ πόδια μου. Μολύβι τὸ σῶμα κόλλησε στὴ θέση του καὶ τὰ μάτια μου, τ' ἀφτιά μου, ἡ ψυχὴ μου ὅλη παραδομένη στὸ κῦμα, ἄκουε τὸ παράπονο.

— « Ἄπιστε, δειλέ ! »

— Τί ἔχεις κι εἶσαι συλλογισμένος ; μὲ ρώτησε ἡ γυναῖκα μου.

— Τίποτα . . . εἶπα· πιάσε με νὰ σηκωθῶ.

Ὁ παπὰς ντυμένος τ' ἄμφια διάβαζε τὴν εὐχὴ στὸ καράβι.

Ὁ Πρωτομάστορας ἄρχισε τὰ προστάγματα. Τότε ἓνα μὲ τ' ἄλλο τὰ στηρίγματα ἔφευγαν ἀπὸ τὴ σκάρα καὶ τὸ καράβι ἄρχισε νὰ τραμπαλιζεταὶ μουδιασμένο, θαρρεῖς ἀπὸ τὸ καθισιό, ἄτολμο ἀκόμη στὴ νέα του ζωὴ. Τὰ παιδιὰ πὸν ἦταν ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, ἔτρεχαν ἀπὸ τὴν πρύμη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρὸ, μαζὶ ὅλα, μὲ τὴν κουφή ποδοβολὴ κοπαδιοῦ.

— Ἐμπρός ! ἔκραζε ὁ πρωτομάστορας. Καὶ μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων τὸ πλοῖο στέναξε καὶ γλίστρησε στὰ νερὰ σὰν πάπια, μαζὶ μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο καὶ τὸ καρφί του μάλαμα ! φώναζε ὁ ναυτόκοσμος βρέχοντας τὸ ἀντρόγυνο μὲ θάλασσα.

Μὰ κείνη τὴν ὥρα ἓνα παιδί ἔλεσε στὸ νερό.

Δὲ χάνω καιρό, πηδῶ μέσα μὲ τὰ ροῦχα μου. Λυθ

Βουτιές κι ἔσυρα τὸ παιδί ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ἔσυρα ἐκεῖνο, μὰ μπλέχτηκα ἐγὼ στὰ δίχτυα της. Ἀπὸ τότε ἔφυγε ὁ ὕπνος ἀπὸ κοντά μου. Ἐκεῖνο τὸ βούτημα, τὸ χλιαρὸ νερὸ ποὺ ἀγκάλιασε τὸ κορμί μου, ἔσυρε τὴν ψυχὴ μου σκλάβα κατόπι του.

Δὲν ἔπιασα πιά δουλειά. Δοκίμασα νὰ πάω στὸ περιβόλι, στὸ χωράφι, στὸ ἀμπέλι. Ὅλα στενόχωρα.

Γύριζα τὴν ἡμέρα στὸ ἀκρογιάλι, βουτοῦσα στὸ νερό, κυλιόμουν στὰ φύκια, κυνηγοῦσα ἀχινοὺς καὶ καβούρια. Συχνὰ κατέβαινα στὸ λιμάνι καὶ δειλὰ πλησίαζα τοὺς ναυτικούς ν' ἀκούω νὰ μιλοῦν γιὰ τ' ἄρμενα, γιὰ ταξίδια, γιὰ τρικυμίες καὶ ναυάγια. Ἐκεῖνοι δὲ γύριζαν καθόλου νὰ μὲ ἴδουν. Χωριάτης βλέπεις, ἐγὼ, παλιογεωργός!

— Ἐσύ, Γιάννη, καλὰ τὰ κατάφερες, μοῦ ἔλεγαν κάποτε· οὐδ' ἄνεμο, οὐδὲ θάλασσα φοβᾶσαι πιά, ἄραξες.

Μὲ αὐτὰ ἤθελαν νὰ ποῦν: «Πάει, πέθανες, δὲ ζῆς στὸν κόσμο!»

Κι ἔφυγα πάλι στὸ ἀκρογιάλι νὰ πῶ τὴ θλίψη μου στὰ κύματα. Τέλος ἔκανα καραβάκια περιτεχνα, κατάρτια πριναρίσια, μὲ παλαμάρια καὶ πανιὰ καὶ ἡ πύρινη φαντασία μου τὰ ἔκανε καράβια τρικούβερα.

Ἡ γυναῖκα μου, ἡ Μαριώ, μ' ἔβλεπε κι ἔκανε τὸ σταυρὸ της. Παναγία μου, τρελάθηκε ὁ ἄντρας μου! ἔλεγε. Κι ἔταζε λαμπάδες στὴ Μεγαλόχαρη, πήγαινε ξυπόλητη στὰ ξωκλήσια, διάβαζε τὰ ροῦχα μου καὶ στηθοχτυπιόταν μέρα-νύχτα μπροστὰ στοὺς ἀγίους γιὰ νὰ μὲ φέρουν στὰ λογικά μου.

— Τί τὰ θέλεις, τί τὰ γυρεύεις, Μαριώ, τῆς λέω μιὰ μέρα. Οὔτε τάματα, οὔτε ἄγιοι ὠφελοῦν στὴν ἀρρώστια μου. Ἐγὼ εἶμαι παιδί τῆς θάλασσας. Μὲ κράζει κι ἡ θά

πάω. Θέλεις τώρα, θέλεις αργότερα, θὰ γυρίσω πάλι στην τέχνη μου.

Καθὼς τὸ ἄκουσε, ντύθηκε στὰ μαῦρα.

— Τὴν τέχνη σου! λέει· ναύτης θὰ πᾶς νὰ γίνης! Θὰ καταντήσης ναύτης πάλι!

— Ναί, ναύτης! δὲ μπορῶ, μὲ κράζει ἡ θάλασσα. Μὰ ποῦ ἐκείνη! Νὰ μὴν τὸ ἀκούσῃ. Ἔβριξε τὴ θάλασσα, τὴν κατηγοροῦσε, τὴν καταριόταν. Τοῦ κάκου!

Ἐνα ἀπόγεμα πὺ καθόμουν στὸ ἀκρωτήρι, βλέπω μιὰ φρεγάδα μὲ γεμάτα πανιά. Ἐμοιαζε σὰ θεόρατη πέτρα μὲς στὴ θάλασσα. Ὅλα τῆς τὰ ξάρτια ξεχώριζαν. Ἡ ψυχὴ μου σὰ λυπημένο πουλάκι, κάθισε ἀπάνω τῆς. Ἄκουσα τὸν ἀγέρα νὰ σγίζεται στὰ ξάρτια καὶ νὰ τραγουδῇ τοῦ ναύτη τὴ ζωὴ. Μοῦ φάνηκε τέλος, πὼς ἕνας ναύτης μ' ἔδειξε στοὺς συντρόφους του καὶ εἶπε:

— Νὰ καὶ ἕνας πὺ ἀρνήθηκε τὰ καλὰ τῆς θάλασσας ἀπὸ φόβο!

Τινάχτηκα ἀπάνω. Ὅχι ἀπὸ φόβο, ποτέ!

Τρέχω στὸ σπῆτι, ἡ Μαριὼ ἔλειπε στὸ ρέμα. Παίρνω τ' ἰσοπέδι στὸν ὄμο, καὶ χάνομαι σὰν κλέφτης. Σκοτεινὰ ἔφτασα στὸν Ἄι Νικόλα, λύνω μιὰ βάρκα καὶ φτάνω στὴ φρεγάδα.

Ἀπὸ τότε ταξιδεύω τὴ θάλασσα. . . .

Θὰ μοῦ πῆς, δὲ μετάνιωσα; Κι ἐγὼ δὲν ξαίρω. Ἄλλὰ καὶ νὰ γυρίσω τώρα στὸ νησί, πάλι δὲ θὰ ἡσυχάσω.

Μὲ κράζει ἡ θάλασσα!

Ἄντρεας Καρκαβίτσας

Θαλασσινὸ τραγούδι.

Γλυκὰ φυσάει ὁ μπάτης,
ἢ θάλασσα δροσίζεται,
στὰ γαλανὰ νερά της,
ὁ ἥλιος καθρεφτίζεται.

Καὶ λὲς πὼς παίζουν μὲ χαρά,
πειτώντας δίχως ἔννοια,
ψαράκια μὲ χρυσὰ φτερά,
σὲ κύματ' ἀσημένια.

Στοῦ καραβιοῦ τὸ πλάϊ
ἓνα τρελὸ δελφίνι,
γοργόπτερο πετάει
καὶ πίσω μᾶς ἀφήνει.

Καὶ σὰν νὰ καμαρώνεται
τῆς θάλασσας τὸ ἄτι,
μὲ τοὺς ἀφρούς του ζώνεται
καὶ μᾶς γυρνᾷ τὴν πλάτη.

Χιονοπλασμένοι γλάροι,
π' ἔχουν φτερούγια ἀτίμητα
καὶ γιὰ κανένα ψάρι
τὰ μάτια τους ἀκοίμητα,

στὰ ξάρτια τριγυρίζοντας
ἀκούραστα πετοῦνε,
ἢ μὲ χαρὰ σφυρίζοντας
στὸ πέλαγος βουτοῦνε.

Καὶ γύρω καραβάκια
στὴ θάλασσ' ἄρμενίζουν,
σὰν ἄσπρα προβατάκια,
ποῦ βόσκοντας γυρίζουν,

μὲ χαρωπὰ πηδήματα
στοὺς κάμπους ὅλη μέρα
κι ἔχουν βοσκή τὰ κύματα
βοσκό τους τὸν ἀγέρα.

Γ. Δροσίνης.

Ἡ καλοσύνη σου.

«Σὲ μικροθάλασσας νερὸ
γλυκὸ νερὸ ἀναβρῦζει».

ὦ, τί μεγάλη ἡ καλοσύνη σου!
κακὸ δὲν κάνεις σὲ κανένα.
Μὰ ὅ,τι κακὸ ἀπ' τοὺς ἄλλους γίνεται
Τρέμεις μὴ γίνεται ἀπὸ σένα.

Κι ἂν τὸ κακὸ σ' ἐσένα γίνηκε,
νὰ συχωρέσης δὲ σοῦ φτάνει.
Πᾶς καὶ ζητᾶς ἐσὺ συχώρεση
γιὰ τὸ κακὸ, ποῦ σούχουν κάνει.

Σούχει γεμίσει ἡ καλοσύνη σου
δροσιὰ τὰ χεῖλη, ἀνθούς τὰ χέρια,
τὰ μάτια φῶς· πέφτουν στὸ διάβα σου
λευκὰ φτερὰ ἀπὸ περιστέρια.

Σύγνεφο ἄν ἴσκιωσε τὰ μάτια σου,
τὸ φῶς νὰ διώξη τὸ σκοτάδι.
Τὰ χέρια σου μ' ὀργή ἄν ἀπλώθηκαν
θ' ἀποτελειώσουν μ' ἓνα χᾶδι.

Πικρὰ τὰ χεῖλη σου ἄν ἀνοίχτηκαν
— ὦ, καλοσύνη σου μεγάλη! —
γλυκὰ θὰ κλείσουν καὶ στὸ διάβα σου
λευκὰ φτερὰ θὰ πέσουν πάλι.

Γ. Δροσίνης

Τὸ Δωρητήριο.

Σᾶς παρακαλῶ μιὰ ὑπογραφή, κύριε.

Κοντὰ στὸ τραπέξι τοῦ συμβολαιογράφου κάθονται
τρία πρόσωπα· ἓνας γέρος χωρικός, ἡ γριά του καὶ ἓνα
καλοδεμένο παληκάρι, χωρικός κι αὐτός. Ὁ γέρος ἔχει
μεγάλα γαλανὰ μάτια, γεμάτα ἀπὸ ἄγνοια ὅλων τῶν
πραγμάτων, πού βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ χω-
ραφιοῦ του. Ἡ γυναῖκα του εἶναι συνηθισμένος τύ-
πος γριᾶς χωρικῆς, ἠλιοκαμένη καὶ λιπόσαρκη.

Ὁ συμβολαιογράφος μὲ τὰ γυαλιὰ κατεβασμένα στὸ
πίθ χαμηλὸ μέρος τῆς μύτης του, διαβάζει τὸ συμβόλαιο.
Ἡ γριά δωρίζει στὸ παιδί ἓνα σπῆτι, πού τὸ εἶχε ἀπὸ
κληρονομιά.

— Δὲ μᾶς λέτε δά, νὰ ξαίρωμε καὶ μεῖς, γιὰ ποιά αι-
τία χαρίζει ἡ κυρὰ στὸ παιδί τὸ σπῆτι;

— Καλύτερα νὰ σᾶς τὸ πῆ ἢ ἴδια ἢ κουμπάρα ἀπὸ

δῶ, ἀπαντᾷ ὁ συμβολαιογράφος μὲ ἐλαφρὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη του. Πῆς του το, ἐσὺ κυρὰ κουμπάρα, καλὸ εἶναι νὰ τὸ ξαίρη καὶ ὁ μάρτυρας πὺ θὰ ὑπογράψῃ, τῆς λέει.

Σηκώθηκε αὐτὴ τότε, πλησίασε περισσότερο στὸ τραπέζι, ἀκούμπησε καὶ μὲ τὰ δύο της χέρια ἀπάνω, ξεροκατάπιε, κοκκίνισε λιγάκι, ἴδρωσε, σκουπίστηκε καὶ ἄρχισε:

—Τὸ παιδί αὐτὸ δὲν τόχω γενιά· οὔτε συμπεθεριά δὲν ἔχομε.

—Ἔχει πατέρα;

—Καὶ πατέρα ἔχει καὶ μάνα.

—Ἐσεῖς δὲν ἔχετε παιδιά;

—Ἔχομε δυὸ κορίτσια.

—Μὰ τότε γιατί χαρίζεις στὸν ξένο τὸ σπίτι;

Ἡ χωρική στενοχωρέθηκε· κοίταξε τὸν ἄντρα της, παρατήρησε γύρω της—ὁ συμβολαιογράφος ἔκανε, πὺς πρόσεχε ἄλλοῦ—καὶ μὲ φωνὴ δυνατώτερη ἀπὸ τὴν συνηθισμένη, πὺ μεταχειρίζεται ὁ χωρικός, ὅταν τὸν ἀναγκάζῃ νὰ πῆ κάτι πὺ δὲν τὸ πολυθέλει, καὶ τὸ ἀποφασίσει στὰ τελευταῖα, ἄρχισε νὰ λέη:

—Τὰ παιδιά μας τὰ καλοπαντρέψαμε. Καὶ πήρανε καὶ βρήκανε. Αὐτουνοῦ τοῦ κακομοίρη, καὶ ἔδειξε τὸ παιδί, ὁ πατέρας ἦταν κι αὐτὸς καλὸς νοικοκύρης, εἶχε σπίτια, εἶχε ἀμπέλια, εἶχε ζῶα, εἶχε κάρο . . . μὰ ἔπαθε ζημιές καὶ τὰ πούλησε ὄλα. Τώρα κάθονται μὲ νοίκι. Ἄκοῦς; μὲ νοίκι.

Μοῦ λέει ὁ ἄντρας μου, σὰν ἔμαθε τὴ συμφορὰ, πὺ τοὺς βρῆκε.

—Γυναῖκα, τί θ' ἀπογίνῃ ὁ γείτονας δίχως σπίτι, πὺ ἔχει καὶ παιδί καὶ τρία κορίτσια τῆς παντρεῖας;

Ἦθελα νὰ τοῦ τὸ πῶ τὸ καλό, ποῦ μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ μου, ἦθελε νὰ μοῦ τὸ πῆ κι' αὐτός, μὰ φοβηθήκαμε μὴν ἀποπάρη ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Ξεθαρεύτηκα ἐγὼ καὶ τοῦ λέω:

— Ἄντρα, σὰν πεθάνουμε σὲ ποιὸν ἀπὸ τὰ παιδιά θ' ἀφήσωμε τὸ σπίτι πούχῳ κληρονομιά;

— Σ' ὅποιον ἀπ' τοὺς δυὸ τ' ἀφήσωμε θὰ βαρυγκομάη ὁ ἄλλος, λέει ὁ γέρος μου.

— Νὰ τ' ἀφήσωμε καὶ στοὺς δυὸ, θὰ μαλώσουν, τοῦ λέω ἐγώ.

— Νὰ τὸ πουλήσωμε, τί θὰ πιάσωμε, καὶ τί νὰ τὰ κάνουμε τὰ λεφτιά; Δόξα νὰ ἔχη ὁ Μεγαλοδύναμος, ἔχομε νὰ φᾶμε, μοῦ λέει αὐτός.

— Ξαίρεις τί συλλογίστηκα, τοῦ λέω ἐγώ, νὰ τὸ δώσωμε γιὰ τὴν ψυχὴ μας στὸ παιδί τοῦ γείτονα.

— Καλὰ λές, γυναῖκα, μοῦ λέει.

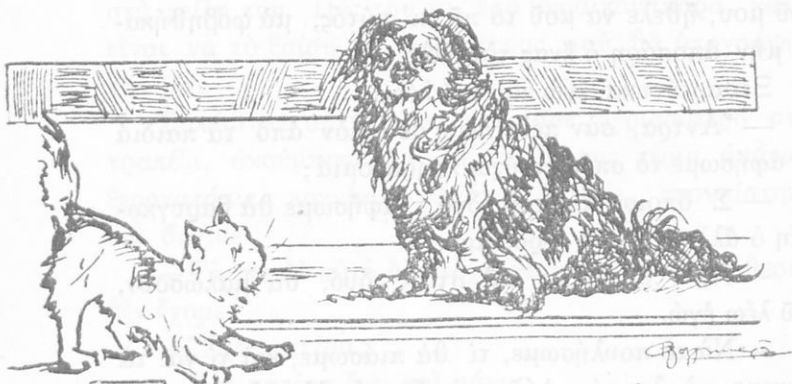
Ἔτσι νὰ κάμωμε. Θὰ μαζώξῃ τὴ φαμελιά του μέσα, θὰ ἔχη κι αὐτός μιὰ μέρα δικό του σπίτι καὶ θὰ μᾶς συχωρνᾷ.

Αὐτὸ εἶναι· γκρί . . . . . γκρί . . . . . μὲ κάνατε καὶ τὸ εἶπα.

Ξεροκατάπιε πάλι, σφούγγισε τὸν ἰδρωῶτα της καὶ ξανακάθησε στὴ θέση της.

Δ. Καμπούρογλου

Ἡ γάτα καὶ ὁ σκύλος.

ιστεύουν πολλοὶ πὼς ἡ γάτα, ἀντίθετα ἀπὸ τὸ σκύλο δὲν παρανιάζεται γιὰ τὰ χάρδια τῶν ἀνθρώπων. Εἶναι σωστὸ αὐτό; Εἶναι ἀλήθεια πὼς ὁ σκύλος ἀγαπᾷ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀφοσιώνεται περισσότερο ἀπὸ τὴ γάτα;

Ἔτσι φαίνεται τουλάχιστο. Ἡ πείρα ὁλονῶν μας τὸ βεβαιώνει. Κάθε μέρα βλέπουμε ἀπ' αὐτὰ τὰ κατοικίδια ζῶα, δικὰ μας ἢ ξένα καὶ ξαίρουμε πόσο θερμότερος, διαχυτικώτερος ἀπὸ τὴ γάτα εἶναι στοὺς ἀνθρώπους ὁ σκύλος. Αὐτὸς ὅταν ἔρχεται ὁ κύριός του, ἢ ὁ ἄνθρωπος πὺ ἀγαπᾷ, τὸν ὑποδέχεται μὲ τέτοιες χαρές, πὺ ποτὲ δὲν τις εἶδαμε σὲ μιὰ γάτα.

Σκιρτάει ὀλόγυρά του, χοροπηδαίει, γαυγίζει, ὀρμαίει ἀπάνω του τὸν γλείφει, τὸν φιλεῖ. Κάποτε ἀπ' τὴ χαρὰ του, παθαίνει καὶ κάτι πὺ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς τὸ πῶ...

Ἡ γάτα μόλις τρίβεται στὰ πόδια του, γουργουρίζει λίγο, νιαουρίζει δυὸ τρεῖς φορές καὶ αὐτὸ εἶναι ὅλο. Λένε μάλιστα πὼς μόνο ὅταν πεινάη δείχνει χαρὰ, πὺ ἔρχεται ὁ τροφοδότης. Ἐνῶ ὁ σκύλος καὶ πεινασμένος

καὶ χορτάτος εἶναι ὁ ἴδιος. Ἀγαπάει αὐτός· δὲν τὸ κάνει ἀπὸ συμφέρο. Ἡ γάτα ἐγωΐστρια, σὲ περιποιεῖται ὅσο σ' ἔχει ἀνάγκη· ὅταν τῆς ἔδωσες πιά νὰ φάη, σὲ περιφρονεῖ· κι ἂν κάνης νὰ παίξης μαζί της, ὅταν αὐτὴ δὲν ἔχει ὄρεξη γιὰ παιχνίδια, εἶναι ἱκανὴ νὰ σοῦ δείξη καὶ τὰ νύχια. Ὁ σκύλος ποτέ! Πάντα εἶναι στὴ διάθεσή σου. Ὅταν θέλῃς νὰ παίξη μαζί σου, παίξει· ὅταν θέλῃς νὰ καθήσῃ ἢ συχοῦς, κάθεται· ὅταν θέλῃς νὰ πέσῃ στὴ θάλασσα ἢ στὴ φωτιά, πέφτει. Ποτέ δὲ σοῦ ἀντιστέκεται, δὲ σοῦ φεύγει, δὲ σοῦ ἀγριεύει. Τὸν δέρνεις, κι ἀκόμα σοῦ κουνεῖ τὴν οὐρά! Δεῖρε καὶ τὴ γάτα; Ἄν δὲν ὀρμήσῃ νὰ σοῦ βγάλῃ τὰ μάτια, θὰ εἶναι μιὰ γάτα δειλὴ πὸν σώζεται μὲ τὴ φευγάλα.

Ἐπειτα, ὁ σκύλος αἰσθάνεται, παθαίνεται, ἐνῶ ἡ γάτα μένει ψυχρὴ κι ἀδιάφορη σ' ὅλα τ' ἀνθρώπινα.

Οὔτε ἂν ἀρρωστήσῃς τὴ νιάζει, οὔτε ἂν πεθάνῃς. Ὁ σκύλος ὅμως στὴν ἀρρώστια τοῦ κυρίου του εἶναι μελαγχολικός, ἀνόρεχτος, καὶ στὸ θάνατό του λυπᾶται τόσο, πὸν κάποτε πεθαίνει κι ὁ ἴδιος ἀπὸ ἄσιτία.

Αὐτὰ λένε οἱ περισσότεροὶ ζωόφιλοι, πὸν μᾶς τὰ ἐπικυρώνει κι ἡ καθημερινὴ πείρα. Μερικοὶ ὁμως, γατόφιλοι αὐτοί, ἰσχυρίζονται πὸς ἡ διαφορὰ εἶναι φαινομενικὴ, ἢ καλύτερα πὸς γι' αὐτὴ δὲ φταίει ἡ γάτα παρὰ... ὁ ἄνθρωπος, πὸν τὴν ἔχει. Γιατὶ κι αὐτὸς προτιμάει πάντα τὸ σκύλο του. Τὸν ἀγαπᾷ περισσότερο, τὸν τρέφει καλύτερα, τὸν νιάζεται κάθε στιγμὴ, τοῦ μιλάει, προσπαθεῖ νὰ συνεννοηθῇ μαζί του, τοῦ ἔχει τὸ σπιτάκι του, τὸ κρεβάτι του, τὸ ρούχο του, πολλὰς φορὲς τὸ σκέπασμά του, εἴτε σκύλος τοῦ κυνηγιοῦ εἶναι, εἴτε τοῦ σαλονιοῦ, εἴτε τοῦ φυλακίου.

Ποτέ ἡ γάτα δὲν ἔχει τόσα χάδια, παρὰ τὸ πολύ-

πολύ όσο είναι γατάκι. Πολλοί μάλιστα την αφήνουν και νηστική, για να πιάνη τα ποντίκια. Κι οί γατόφιλοι αυτοί σās λένε: Περιποιηθήτε και τη γάτα σαν το σκύλο, νιαστήτε την όσο κι αυτόν, ἔχετε την πάντα χορτάτη και χαϊδεμένη, και τότε θα ἰδῆτε ἂν παρουσιάζη καμιά διαφορά ἀπὸ τὸ σκύλο σὲ ἀγάπη, σὲ ἀφοσίωση, ἀκόμα και σὲ νοημοσύνη! Κι ἀναφέρουν ἕνα σωρὸ παραδείγματα γατῶν, πὸν δὲν τις εἶχαν μόνο για να πιάνουν ποντίκια και πὸν ἀκολοιθοῦσαν τ' ἀφεντικά τους σὰ σκυλάκια, πὸν τοὺς ἔκανον τρελὲς χαρὲς ὅταν τοὺς ξανάβλεπαν και μετὰ τὸ μικρότερο χωρισμό, πὸν τοὺς ἦταν αἰώνια πιστὲς, ἀφοσιωμένες, και πὸν στέκονταν ἀκόμα και να τις δέρονουν. Να ἔχουν τάχα δίκιο αυτοί οί γατόφιλοι; Δὲ μπορῶ να τὸ ξαίρω θετικά, γιατί δὲν ἔκαμα ποτέ μου τὸ πείραμα. Ποτὲ δηλαδή δὲν πῆρα μιὰ γάτα να τὴν ἔχω σὰ σκύλο, για να ἰδῶ ἂν στὸ τέλος θά... ἔβγαινε σκύλος κι αὐτή. Ἄπὸ τὸ γατάκι μου, —τὸ μόνο ζῶο αὐτοῦ τοῦ εἴδους πὸν ἀγάπησα στὴ ζωὴ μου — ἔχω πολλὴ μικρὴ πείρα ἀκόμα. Ἀλήθεια, εἶναι στιγμὲς πὸν λέω: ἔχει μεγάλη νοημοσύνη κι αὐτό, οὔτε μοῦ δείχνει λιγώτερη ἀγάπη ἀπὸ ἕνα σκυλάκι. Νά, προχθὲς παραδείγματος χάρη. Ὅλοι ἔτυχε να λείπουν ἀπὸ τὸ σπίτι κι ἐγὼ να εἶμαι κλεισμένος στὸ γραφεῖο μου. Τὸ γατάκι ἔμεινε ἔτσι καμιά ὥρα ὀλομόναχο. Πρέπει να στενοχωρήθηκε πολὺ... Κάποια στιγμὴ ἀπελπισμένο, ἤρθε ὡς τὴν πόρτα μου κι ἄρχισε να νιαουρίζει θλιβερά. Ἔτρεξα, τοῦ ἄνοιξα και μόλις μὲ εἶδε... ἂ, εἶναι ἀδύνατο να σās παραστήσω τὴ χαρὰ του! Ὁρμησε, σκαρφάλωσε ἀπάνω μου, κάθησε στὸν ὦμο μου κι ἄρχισε να τρίβη τὸ κεφαλάκι του στὸ πρόσωπό μου.

μ' ἀτελείωτα γουργουρητά. Κι οἱ ἐκδηλώσεις αὐτές, οἱ τόσο τρυφερές, βάσταξαν πολλὴν ὄρα.

Τὸ γατάκι μου δηλαδή, σ' αὐτὴ τὴν περίστασι ἔκαμε ἀπαράλλαχτα ὅ,τι θὰ ἔκανε κι ἓνα σκυλάκι. Ἄλλὰ τί σημαίνει; Σὲ λίγο τὴν ἴδια ἢ τὴν ἄλλη μέρα τὸ ἴδιο αὐτὸ γατάκι μου ἔκανε κάτι, πού ἓνα σκυλί δὲν θὰ μοῦ τόκανε ποτέ: Πῆγα νὰ τὸ σηκώσω ἀπὸ ἓνα μέρος, ὅπου φαίνεται ἤθελε νὰ μείνη, καὶ θύμωσε καὶ νιαούρισε ἄγρια, καὶ μοῦ ἔχωσε τὰ νύχια του στὸ χέρι, καὶ μοῦ ἔκανε δυὸ καλὲς γρατζουνιές.

Θὰ πῆτε: γιὰ νὰ κρατηθῆ τὸ καημένο... Ναί, ἀλλὰ τὸ σκυλί θὰ ἤξαιρε πὼς δὲν κρατιοῦνται μὲ τὰ νύχια ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἀφεντικοῦ.

Τὸ γατάκι αὐτὸ δὲν τὸ ξαίρει, οὔτε θὰ τὸ μάθη ποτέ. Δὲν ἔχει τόση νοημοσύνη.

Καὶ σ' αὐτὸ—ὑποθέτω ἐγώ,—εἶναι ὅλη ἡ διαφορὰ. Ἡ νοημοσύνη τῆς γάτας εἶναι φυσικὰ κατώτερη ἀπὸ τὴ νοημοσύνη τοῦ σκύλου. Δὲν καταλαβαίνει αὐτὴ ὅσα καταλαβαίνει ὁ σκύλος. Δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη μὲ τὸν ἄνθρωπο τὴ συνεννόησι πού ἔχει ἐκεῖνος.

Καὶ ὅταν ὑστερῆ ἡ συνεννόησι, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ὑστερῆ καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀφοσίωσι. Γιὰ τὸ γατάκι μου ἔχωσε τὰ νύχια του στὸ χέρι μου, νὰ κρατηθῆ, ὅπως θὰ τὰ ἔχωνε σ' ἓνα μαξιλάρι; Ἄπὸ κουταμάρα. Τὴ γατίσια κουταμάρα, τὴ φυσικὴ του. Ὁ σκύλος εἶναι πολὺ πιὸ ἔξυπνος, νά!... Ὅστόσο, ἂν καὶ τὸ βλέπουν καὶ τὸ παραδέχονται αὐτό, πολλοὶ ἀγαποῦν περισσότερο τὴ γάτα, πρῶτο γιὰ τὴ εἶναι πιὸ ὁμορφὴ, πιὸ χαριτωμένη, πιὸ κολλιτεχνικὴ (κι ἀλήθεια οὔτε τίς καμπύλες τῆς ἔχει ὁ σκύλος, οὔτε τὰ κινήματά τῆς). Καὶ δεύτερο, γιὰ τὸ προτιμοῦν καὶ τὸ χαρακτηῖρα τῆς, πού εἶναι πιὸ περή-

φρανος καὶ πρὸ ἀνθρώπινος. Τὸ σκύλο τὸν βρίσκουν κάποτε ταπεινὸ, δουλικό. Παραδίδεται στὸν ἄνθρωπο ὀλόψυχα, χωρὶς ὄρους καὶ τὸν ὑπηρετεῖ πιστὰ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ, σὰ σκλάβος ἀγορασμένος. Ἡ γάτα ἀπεναντίας, καὶ στὴ μεγαλύτερῃ της ἀγάπῃ κι ἀφοσίωσῃ, διατηρεῖ τὸν ἐγωϊσμό της τὴν ἀξιοπρέπειά της, τὴν ἐλευθερία της. Μὲ ἄλλους λόγους : ὁ σκύλος τὸ παρακάνει ἢ γάτα κρατᾷ εἶνα μέτρο, δὲ φτάνει παρὰ ὡς εἶνα βαθμὸ.

Ἔτσι μοιάζει περισσότερο μὲ τὸν ἐλεύθερο ἄνθρωπο, κι εἶνας ἐλεύθερος ἄνθρωπος—σᾶς λένε,—δὲν ταιριάζει ν' ἀγαπᾷ παρὰ τὸ ζῶο ποῦ τοῦ μοιάζει. Κι εἶνα ἄλλο ἀκόμα : Ἡ ἀγάπῃ τοῦ ἀνθρώπου στὸ σκύλο εἶναι κάπως...συμφεροντολογικῃ. γιατί ξαίρει πὸς θὰ ἔχη ὅλη τὴ δυνατὴ ἀνταπόδοσῃ. Ἡ ἀγάπῃ ὅμως στὴ γάτα, τὴν περήφανη καὶ ἐγωϊστρία εἶναι χωρὶς συμφέρο :

Κι αὐτὴ εἶναι ἢ ἀληθινὴ ἀγάπῃ....

Γ. Ξενοπούλος

Ὁ Γιάννης.

Ὁ ἐπιλοχίας ἤξαιρε μονάχα τὸ ἐπίθετό του. Οἱ ἄλλοι στὸ λόχο τὸν ἤξαιραν καὶ τὸν ἔλεγαν Γιάννη. Ὅλοι τὸν θεωροῦσαν κουτό· ἀπ' ὅσα ὅμως θὰ σᾶς διηγηθῶ, κρίνετε σεῖς ἂν ἦταν κουτὸς ἢ ὄχι.

Ὁ Γιάννης δὲ χαλοῦσε χατήρι κανενός. Δεχόταν διαιταγὲς ὄχι μόνο ἀπὸ τοὺς ἀνώτερους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν καθένα. Θὰ δεχόταν κι ἀπὸ τοὺς κατώτερους, ἂν εἶχε τέτοιους.

— Πᾶς, Γιάννη, νὰ μοῦ πάρης σιγαρέτα κι ἓνα κουτί σπίριτα ;

— Πάω.

— Πᾶς, Γιάννη, στὸ χωριὸ νὰ γεμίσης τὸ παγούρι τοῖπουρο ;

— Πάω.

Ἕνα μόνο ἐλάττωμα εἶχε ὁ Γιάννης· ἔτρωγε πολὺ! Καὶ ὅταν ἡ Ἐπιμελητεία δὲν ἐρχόταν στὴν ὥρα της, ὑπόφερεν περισσότερον ἀπ' ὅλους.

Γινόταν ἡ μάχη τοῦ Λαχανᾶ. Οἱ στρατιῶτες χωμένοι μέσα στὰ προχώματα, πυροβολοῦσαν ἀδιάκοπα. Σώθηκαν τὰ φυσίγγια, ποιὸς θὰ μοιράσῃ στὸ λόχο ἄλλα ; Κανεὶς δὲ σηκωνόταν ὀρθίος νὰ σπᾶσῃ τὴν κάσσα καὶ νὰ μοιράσῃ φυσίγγια. Μονάχα ὁ Γιάννης κρατώντας τὴν κάσσα, γύριζε ἀπὸ στρατιώτη σὲ στρατιώτη ὀρθὸς καὶ μοίραζε μὲ τὶς μεγάλες φοῦχτες τοῦ φυσίγγια, σὰ νὰ ἦταν κόλυβα.

— Πάρτε φυσίγγια παιδιὰ ! τοὺς φώναζε.

Ὁ ἥλιος ἀπὸ πάνω ἔψηγε τὰ κεφάλια, τὸ στόμα ἦταν στεγνὸ, ἡ γλῶσσα ξερὴ, φωτιὰ ἀπὸ πάνω φωτιὰ ἀπὸ μπροστά, φωτιὰ ἔστελναν οἱ στρατιῶτες, φωτιὰ λάβαιναν.

— Νερό, νερό, ἄχ λιγάκι νερό.

Τὸ νερὸ δὲν ἦταν μακριά. Καμμιά ἑκατοστὴ βήματα πίσω ἦταν μιὰ μικρὴ βρυσούλα. Ποιὸς ὅμως νὰ σηκωθῇ ὀρθίος νὰ πάη νὰ φέρῃ ;

— Πᾶς, Γιάννη, νὰ γεμίσης νερὸ τὸ παγούρι μου ;

— Πάω.

— Πάρ' καὶ τὸ δικό μου, Γιάννη, πάρ' καὶ τὸ δικό μου. Πάρ' καὶ τὸ δικό μου!

Καὶ στὴ στιγμὴ δέκα παγούρια φόρτωσαν τὸ Γιάννη.

Πετάχτηκε σὸν ἐλάφι ἀπὸ τὸ πρόχωμα κι ἔφτασε τρεχάτος στὴ βρύση, γέμισε καλά-καλὰ τὰ παγούρια καὶ γύριζε στὴ θέση του.

Στὸ δρόμο ὅμως μιὰ σφαίρα βουλγάρικη τὸν πέτυχε στὸ πόδι.

— "ὦ! Μὲ λάβωσαν!

"Ενας νοσοκόμος ἔτυχε ἐκεῖ κοντά.

— Πᾶμε κάτω στὸ χειρουργεῖο νὰ σοῦ τὸ δέσω· πᾶμε γρήγορα γιατί τρέχει αἷμα.

— "Ὁχι, διψοῦν τὰ παιδιὰ, θὰ τοὺς πάω νερό.

Κι ὁ Γιάννης ἀφοῦ ἦρθε στὸ πρόχωμα καὶ μοίρασε τὰ παγούρια, γύρισε πίσω στὸ χειρουργεῖο.

Τώρα ὁ Γιάννης ξαπλωμένος ἀπὸ κάτω στὰ ἔλατα βόσκει τὰ πρόβατά του.

Στὸ σπίτι του κοντὰ στὶς ζωγραφιὲς ποὺ ἔχουν τὶς μάχες τοῦ Σαρανταπόρου, τοῦ Κιλκίς καὶ ἄλλες ποὺ ἀγόρασε στὴν Ἀθήνα, ὅταν ἀφέθηκε, εἶναι καὶ ἡ φωτογραφία του μὲ τὸ δίπλωμα τῆς τιμῆς, ποὺ πῆρε ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση καὶ τὰ στρατιωτικά του μετάρλια.

Η. Παναγόπουλος

Οὔτε πονέντες οὔτε λεβάντες.

Ἐκεῖ ποὺ περπατοῦσα στὴν ἀκρογιαλιά μὲ κατεβασμένο τὸ κεφάλι καὶ βαθιὰ συλλογισμένος, βλέπω τὸ τρεχαντήρι τοῦ καπετὰν Κωσταντῆ, δεμένο δίπλα στὸ μικρὸ ξύλινο μῶλο νὰ τὸ φορτώνουν λεμόνια.

— Γειά σου καπετάν Κωνσταντή!

— Καλῶς τὸν κύρ Πάνο.

— Γιὰ ποῦ μὲ τὸ καλό;

— Γιὰ τὸν Πειραιά μὲ λεμόνια.

— Γιὰ τὸν Πειραιά! Δόξα σοι ὁ Θεός! τύφλα νάχη τὸ βαπόρι· ποτὲ μὴ σώση κι ἔρθη.

— Τί, μὴν εἶσαι γιὰ τὸν Πειραιά; Πήδα μέσα στὸ καράβι κι ἔτσι γλυτώνεις καὶ τὸ δίφραγκο.

— Ναὶ γιὰ τὸν Πειραιά, ἀλλά... Καὶ στάθηκα συλλογισμένος. Μέσα σ' ἓνα τέτοιο σκαφιδάκι νὰ πιστευτῆ κανεῖς ἦταν πολὺ τολμηρό. Τὸ θωροῦσα λοιπὸν τὸ τρεχαντήρι ἀπ' τὴν πρύμη ὡς τὴν πλώρη σὰ νὰ μετροῦσα τὴ δύναμή του.

— Ἐ, τί, μικρὸ σοῦ βγαίνει; ρώτησε ὁ καπετάν Κωνσταντής, γιατί κατάλαβε τίς σκέψεις μου.

— Χμ! μικρὸ δὲ μοῦ βγαίνει, ἀλλὰ τί νὰ σοῦ πῶ, δὲ μοῦ βγαίνει οὔτε μεγάλο.

— Μικρὴ εἶναι ἡ θωριά του, ἀλλὰ μεγάλη ἡ δύναμή του. Μὴ φοβᾶσαι· μ' αὐτὸ τὸ νοτιὰ θὰ ξημερωθοῦμε στὸν Πειραιά.

Τέλος, νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, ἔκαμα τὸ σταυρό μου καὶ τ' ἀποφάσισα. Τὸ δειλινό, κατὰ τίς τέσσερεις ἡ ὥρα, τελείωσε τὸ φορτίο καὶ μετὰ μισὴ ὥρα βγήκαμε ἀπὸ τὸ λιμάνι. Ἐσταύρωσε τὰ πανιά του τὸ κομπὸ τρεχαντήρι καὶ σὰ γλᾶρος γλιστροῦσε στὴν καταγάλαξη θάλασσα.

Τέσσερεις ψυχὲς ἔφερεν στὸν... Πειραιά· τὸν καπετάν Κωνσταντή, τὸ γέρο Στέλιο, ποὺ εἶχε φάη ὅπως ἔλεγε τὴ Μαύρη Θάλασσα μὲ τὸ κουτάλι, τὸ μοῦτσο, ἓνα γερὸ παιδί δέκα πέντε χρονῶν, ποὺ τὸ ἔλεγαν Γιάννη καὶ μένα. Ὁ καπετάν Κωνσταντής, καθόταν στὸ τιμόνι καὶ κάπνιζε τὸ τσιγαράκι του μὲ ἰσυχία, ὁ γέρο Στέ-

λιος, ξαπλωμένος ἀπάνω σ' ἓνα σωρὸ σκοινιά, ἔκανε τὸ ἴδιο. Ὁ Γιάννης ἐσκάλιζε τὴ μύτη του μὲ τὰ δάχτυλά του κι ἐγώ, πιὸ ρωμαντικός, ἔβλεπα στὴ θάλασα.

Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν ἤμουν μετανιωμένος γιατί προτίμησα τὸ τρεχαντήρι ἀπὸ τὸ βαπόρι. Πάστρα, ἡσυχία καὶ ἀπλότητα ἦταν τὰ μόνα προσόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ μόνα πού μου ἀρέσουν.

Σὲ λίγο ὁ ἥλιος βουτήχτηκε στὰ γαλάζια νερὰ τῆς θάλασσας καὶ πρὶν προφτάση νὰ σκοτεινιάσῃ, βγήκε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ οὐρανοῦ γεμάτο τὸ φεγγάρι καὶ σκόρπισε τ' ἀργυρὸ του φῶς σ' ὅλη τὴ φύση.

Ὅταν κανένας ταξειδεύῃ μὲ τρεχαντήρι, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοιτάξῃ τὸ ρολοῖ του γιὰ νὰ δειπνήσῃ. Ὁ καθαρὸς ἀέρας τῆς θάλασσας σοῦ ἀνοίγει γλήγορα τὴν ὄρεξη. Χωρὶς μεγάλη πολυτέλεια στρώσαμε μιὰ πετσέτα στὴν κουβέρτα, κοντιὰ στὸ τιμόνι, καὶ φέραμε καθέννας τὸ κουμάντο του. Ἐγὼ ἓνα καπόνι ψητό, μιὰ μπογάτσα ξεροψημένη, μιὰ χιλιάρα κρασί παλιό. Ἐκεῖνοι ἓνα λαυράκι ὡς τρακόσια δράμια βραστό. Ἐκαθήσαμε σταυροπόδι γύρω-γύρω καὶ . . . μοῦ φαίνεται πὼς κι ὁ βασιλιάς ἐκεῖνο τὸ βράδυ δὲ θὰ ἔφαγε καλύτερα ἀπὸ μᾶς.

Ἄφοῦ πιὰ γλείψαμε καὶ τὸ τελευταῖο κόκκαλο καὶ τὰ δάχτυλά μας ἀκόμα, ἀρχίσαμε τὴν κουβέντα.

— Πονέντε θὰ ἔχωμε αὔριο τὸ πρωῖ, καπετὰν Κωστανιῇ εἶπε ὁ γέρο Στέλιος.

— Δεβάντε θὰ ἔχωμε αὔριο τὸ πρωῖ, γέρο Στέλιο. Εἶπε ὁ καπετὰν Κωστανιῆς.

— Ἐμένα δὲ μὲ γελοῦν τὰ σημάδια. Κοίτα τὸ γύρο τοῦ φεγγαριοῦ.

— Ἰσα-ἴσα κι ἐγὼ αὐτὸ κοιτάζω, καὶ σοῦ λέω πὼς αὔριο τὸ πρωῖ θὰ ἔχωμε λεβάντε ζόριζο.

—“Όσο καταλαβαίνω ἐγὼ ἀπὸ ἀλέτρι, ἄλλο τόσο βλέπω, πὼς καταλαβαίνεις καὶ σὺ ἀπὸ καιρό, καπετὰν Κωσταντή.

— Πάντα ἕνας καπετάνιος, καταλαβαίνει περισσό-

τερο ἀπὸ ἕνα
λοστρόμο,
εἶπε μὲ θυμὸ
ὁ καπετὰν
Κωσταντής.

— Καπε-
τάνιος! Μω-
ρὲ καπετά-
νιος ἀπὸ τὸ
νησι ὡς τὸν

Πειραιά! Τῆς γάτας τὸ πῆδημα ὡς τὸν ἀχυρῶνα!
εἶπε κάπως περιφρονητικὰ ὁ γέρο Στέλιος. Πρέπει νὰ
ξεμπουκάρης ἀπὸ τὸ μπογάζι τῆς Πόλης στὴ Μαύρη
Θάλασσα μὲ βοριά ἢ νὰ τα-
ξιδεύης γιὰ τὴ Μαρσίλια μὲ
πονέντε ἢ γραιγολεβάντε
καὶ τότε νὰ μιλής γιὰ τοὺς
καιροὺς.

— Κι ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέω
μὲ ὅλα τὰ μπογάζια σου καὶ
τις Μαρσίλιες σου, ὅτι αὔριο
τὸ πρωὶ θὰ ἔχωμε λεβάντε.

— Κι ἐγὼ σοῦ λέω, μὲ
ὅλα σου τὰ καπετανλίκια ὅτι αὔριο τὸ πρωὶ θὰ ἔχωμε
πονέντε.

— Λεβάντε!

— Πονέντε!

Καὶ φουσκωμένος ἀπὸ τὸ θυμὸ μὲ τρία μεγάλα βήματα, δυσανάλογα μὲ τὴν ἡλικία του, βρέθηκε ὁ γέρο Στέλιος στὴν πλώρη. Ξαπλωμένος ἐκεῖ φουσοῦσε δυνατώτερα ἀπὸ τὸν πονέντε, ποῦ περίμενε. Ὁ καπετὰν Κωσταντῆς ἔμεινε στὸ τιμόνι κι ἐγὼ κάθησα καταμεσῆς ἀπάνω στὸ σκέπασμα τοῦ ἀμπαριοῦ.

—Γιάννη, ἄκουσ' ἐδῶ, εἶπε ὁ γέρο Στέλιος ἀπὸ τὴν πλώρη. Πρὶν κοιμηθῆς νὰ κάμης μουδες γιατί αὔριο θὰ ἔχουμε πονέντε δυνατό!

—Καλά.

—Γιάννη, ἄκουσ' ἐδῶ! φώναξε ὁ καπετὰν Κωσταντῆς ἀπὸ τὸ τιμόνι. Σιγούρα καλὰ τὸν κόντρα φλόκο γιατί αὔριο τὸ πρωὶ θὰ ἔχουμε δυνατό λεβάντε!

—Μά... ὁ μάρμπα Στέλιος μοῦ εἶπε νὰ δέσω μουδες.

—Ἐκεῖνο, ποῦ σοῦ λέω ἐγώ· νὰ δέσης τὸν κόντρα φλόκο· ἐγὼ εἶμαι νοικοκύρης ἐδῶ μέσα!

—Καλά.

Καὶ περνώντας ἀπὸ μπροστά μου, ὁ μάγκας μοῦ λέει σιγανά:

—Θὰ τοὺς δέσω καὶ τοὺς δυό!

Ὁρμητικὰ ὁ ὕπνος μὲ τραβοῦσε στὴν ἀγκαλιά του.

Ἔστρωσα λοιπὸν στὴν κουπαστὴ κοντιὰ καὶ φαρδὺς πλατὺς ξαπλώθηκα σιὰ δροσερὰ στρώσιδια. Τὸ κῆμα γλυκὰ μὲ νανούριζε καὶ ὁ ὕπνος μὲ τὰ μαλακά του χέρια γρήγορα σφάλισε τὰ μάτια μου.

Ἀπάνω στὴ γλύκα τοῦ πρώτου ὕπνου, ἄξαφνα ἀγροικῶ ἓνα πόδι νὰ μὲ σκουντᾷ καὶ μιὰ φωνὴ νὰ μὲ φωνάζη:

—Κύρ Πάνο, κύρ Πάνο! Σήκω στρῶσε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ κοιμηθῆς. Αὔριο τὸ πρωὶ θὰ ἔχουμε δυ-

νατὸ πονέντε καὶ θὰ σὲ βρέξη ἢ θάλασσα! Ἦταν ὁ γέρο Στέλιος.

Δὲν πρόφτασα ὁμως καλὰ-καλὰ νὰ κλείσω τὰ μάτια μου, καὶ ἀγροικῶ ἄλλο πόδι νὰ μὲ σκουντᾶ, καὶ ἄλλη φωνὴ νὰ μὲ κράζῃ:

— Κύρ Πάνο, κύρ Πάνο! Σήκω στρωῶσε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος νὰ κοιμηθῆς. Αὔριο πρωτὶ θὰ ἔχωμε δυνατὸ λεβάντε καὶ θὰ σὲ βρέξη ἢ θάλασσα. Ἦταν ὁ καπετὰν Κωσταντής.

Τότε ἐγὼ σκέφτηκα τὸ ρητό, ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι πάντα στὴ μέση, ἔστρωσα καταμεσῆς, ἀπάνω στὸ σκέπασμα τοῦ ἀμπαριοῦ καὶ κοιμήθηκα ἤσυχος.

Ἔνα τσοῦξιμο δυνατὸ στὰ μάτια μ' ἔκαμε νὰ ξυπνήσω. Ἦταν ὁ ἥλιος. Ἀνασηκώθηκα καὶ βλέπω. Ἡ θάλασσα ἦταν λάδι, τὰ πανιὰ κρεμασμένα σὰν τὰ μάγουλα τοῦ γέρο Στέλιου. Ὁ Καπετὰν Κωσταντής, καὶ ὁ γέρο Στέλιος πιγμένοι στὸν ἰδρωτὰ τραβοῦσαν κουπί, φιλιωμένοι τώρα.

Οὔτε πονέντες, οὔτε λεβάντες.

Π. Παναγόπουλος

ΞΕ

Διάννα.

Ἄκόμα λάμπει τῆς αὐγῆς στὸν οὐρανὸ τ' ἀστέρι,
καὶ νάσου, βγαίνει ὁ κυνηγὸς μὲ δίκανο στὸ χέρι.

Θὰ δεκατίση ὀρτύκια
ὡς ἑκατὸ κι ὡς χίλια,
ξυλόκοτες, περδίκια
λαγούς μὲ πετραχήλια.

Σκυλὶ μὲ μύτη ἀλάθειυτη καὶ μὲ γοργὰ ποδάρια
μπροστά του τρέχει ψάχνοντας σὲ θάμνους καὶ θυμάρια.

Παντοῦ ζητάει περδίκια
ὡς ἑκατὸ κι ὡς χίλια,
ξυλόκοτες, ὀρτύκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

Στὸν τοῖχο τσάντες ἦταν τρεῖς, ἡ μιὰ κοντὰ σιὴν ἄλλη,
μ' αὐτὸς διαλέγει κι ἀπ' τὶς τρεῖς φορᾶει τὴν πιὸ μεγάλη.

Γιὸ νὰ χωρᾷ περδίκια
ὡς ἑκατὸ κι ὡς χίλια,
ξυλόκοτες, ὀρτύκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

Γλυκοβραδιάζει κι ἄρχισε νὰ κελαηδῇ τ' ἀηδόνι
καὶ πίσω ὁ κυνηγὸς γυρνᾷ χωμένος μὲς στὴ σκόνῃ.

Στοὺς κάμπους βρῆκε ὀρτύκια
ὡς ἑκατὸ κι ὡς χίλια,
ξυλόκοτες, περδίκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

Λαχανιασμένο τὸ σκυλὶ ξοπίσω του πηγαίνει
τὸ βῆμα τόχει σιγανό, τὴ γλῶσσα κρεμασμένη.

Ἔβαλε ὀμπρὸς περδίκια
ὡς ἑκατὸ κι ὡς χίλια,
ξυλόκοτες, ὀρτύκια,
λαγούς μὲ πετραχήλια.

Ἔχει ριχτή τὴν τσάντα του ὁ κυνηγὸς στὴν πλάτη
μὲ λίγο ἀέρα δροσερὸ τῆς ἐξοχῆς γιομάτη.

Καὶ τὸν γελοῦν περδίκια
ὡς ἑκατὸ κι ὡς χίλια,
μποῦφοι γελοῦν κι ὀρτύκια,
λαγοὶ μὲ πετραχήλια.

Ἄλ. Πάλλης

Ἡ ἱστορία ἐνὸς γαιδάρου.

Ἡ ὥρα θὰ ἦταν ἐννέα πρωτὶ. Τὸ ξεροβόρι φυσοῦσε ἀλύπητα γιὰ τὴ φτωχολογιά.

Οὔτε σκύλο δὲ θάβγαζε κανεὶς στὸ δρόμο. Μιὰ κουρελού, χλομὴ καὶ πεινασμένη, βαστοῦσε ἀπὸ τὸ σκοινὶ τοῦ ἑνα φτωχὸ γαιδουράκι, ποὺ ἔμοιαζε ἑκατὸ χρονῶν καὶ ποὺ μὲ κόπο ἔσερνε ἕνα ἐλεεινὸ μικρὸ κάρο. Ὁ γαῖδαρος εἶχε πιά κουραστῆ. Σταμάτησε μονοκόμματα σὰν ἀποφασισμένος νὰ μὴν κάμη οὔτε βῆμα πιά. Τὰ κανιά του τρεμούλιαζαν καὶ ἦταν φόβος μὴ σωριαστῆ ξαφνικὰ κατὰ γῆς. Ἔσκυβε τὸ κεφάλι του μελαγχολικὸς σὰ γαῖδαρος, ποὺ καταλάβαινε τὴν ὑστερνὴ του ὥρα. Ἐνας κουρελῆς θὰ τὸν ἔδερνε ἀλύπητα μὲ βλαστήμιες γιὰ νὰ τὸν κάνη νὰ κουνηθῆ ξανά. Ἡ κουρελοῦ δὲμως κοίταξε τὸ ζῶο μὲ πρόσωπο ποὺ συμπονοῦσε, μὲ μάτι ἀληθι-

νὸ μητέρας ἢ ἀδελφῆς. Κι ὁ γαῖδαρος τὴν κοίταξε καὶ ἐκεῖνος. Κι ἦταν σὰ νάλεγε μὲ τὰ μάτια του φανερά :

— Τελείωσε πιά ! ἔφτασα στὸ μέρος. Στάθηνκα ἡρωϊκὸς γιὰ σένα. Πέρασα ὅμως τὶς νύχτες χωρὶς νὰ παραπονεθῶ οὔτε μιὰ. Καὶ σύ... "ὦ ! ἦσουν καλὴ γιὰ μένα, ποτέ σου δὲ μ' ἀρνήθηκες τὸ παραμικρό. Οὔτε ζάχαρη, οὔτε ψωμί, οὔτε χάδια. Μά... βλέπεις πεθαίνω πιά. Κουράστηκα.

Ἡ γυναικούλα τοῦ μίλησε γλυκά :

Καὶ βάλθηκε καὶ κείνη στὸν τροχό.

— Ἐλα σύρε, Πετρούλη μου, τί, ἐδῶ θὰ μ' ἀφήσης ;
Καὶ βάλθηκε καὶ κείνη στὸν τροχό.

Μὰ τὸ ζῶο δὲν κουνήθηκε. Ἦξαιρε καλά, πὼς δὲ θὰ εἶχε τὴ δύναμη νὰ φτάση, ὡς τὸ καλύβι του, ὡς τὸν ὑστερινὸ σταθμὸ τῆς δυστυχίας του.

— Μὰ πὼς θέλεις νὰ φτάσωμε, Πετρούλη ; παραπονήθηκε ἡ κουρελού. Κι ἔτρεξε στὸ γειτονικὸ κατη-

λειό. Τὸ ζῶο τὴν ἀκολούθησε μὲ τὸ βλέμμα γεμάτο ἀπὸ μιὰ ἀόριστη ἀνησυχία. Λὲς καὶ φοβόταν μὴν πεθάνη χωρὶς τὴν κυρά του. Ἡ κουρελοῦ γύρισε σὲ λίγο. Κρατοῦσε ἓνα κομμάτι ψωμί στὸ ἓνα χέρι καὶ στὸ ἄλλο ἓνα κομμάτι ζάχαρη.

Ὁ γαῖδαρος ἀνασήκωσε τὰ χεῖλη καὶ δοκίμασε νὰ τὸ πάρῃ μὲ τὰ δόντια. Μὰ τὸ ψωμί τοῦ ξέφυγε ἀπὸ τὸ στόμα του.... Καὶ ἦταν ὥρα, πού ἔπρεπε νὰ πεινᾷ! Ἡ κυρά του τοῦ πρόσφερε τότε τὴ ζάχαρη. Τὴν πῆρε γιὰ νὰ μὴν τῆς χαλάσῃ τὴν καρδιά, μὰ τὴν ἄφησε νὰ πέσῃ καὶ αὐτὴ πλάγι στὸ ψωμί.

— Ἄχ! Θεέ μου, Θεέ μου! τί δυστυχία! ἀναστέναξε ἡ καλὴ γυναῖκα. Κατάλαβε πὼς εἶχε χάσει πιά τὸ ζῶο τῆς. Δύο μεγάλα δάκρυα στάλαξαν σὰ μαργαριτάρια καὶ κύλησαν ἀπὸ τὰ μάτια τῆς. Ἄπλωσε τὰ χέρια, ἀγκάλιασε τὸ κεφάλι τοῦ γαῖδαρου τῆς καὶ ἄρχισε νὰ τὸ φιλῇ σὰ μικρὸ παιδί. ὦ, τί χαρά! Τὸ ἀγκάλιασμα αὐτὸ ἔκαμε τὸ θαῦμα του, πού φανερώθηκε στὴν ἀρχὴ μὲ μιὰ φωνὴ τῆς καρδιάς. Ὁ γαῖδαράκος ἄρχισε νὰ γκρινιάζῃ σὰν τὶς καλύτερές του μέρες. Ὁ Πετρούλης ξαναζωντάνευε.

— ὦ! εἶναι ὠραῖο αὐτό, πού κάνετε, κυρούλα μου! τῆς φώναξα. Δὲν κρατήθηκα πιά. Ἦμουν συγκινημένος.

— Ἄχ! κύριέ μου! μοῦ λέει κλαίοντας· ἂν ξαίρατε πόσο τ' ἀγαπῶ αὐτὸ τὸ ζῶο! Φαντασθῆτε τὸ γλύτωσα ἀπὸ τὸ μακελεῖο ἐδῶ κι ἐφτὰ χρόνια, καὶ ποτέ μου δὲν τόδειρα.

— Καὶ πόσο σᾶς κόστισε; τὴ ρώτησα.

— Δέκα φράγκα.

— Νά, πάρτε ἕκατό. Ν' ἀγοράσετε ἓνα ἄλλο ζῶο,

και τοῦτο νὰ τὸ τρέφετε χωρὶς νὰ κάνη τίποτα.

Ἡ γριούλα δέχτηκε μὲ δάκρυα εὐγνωμοσύνης. Σ' αὐτὸ ὄμως τὸ ἀναμεταξὺ τὸ θαῦμα ἀποσώθηκε. Ὁ γάϊδαρος ξαναζωντανεμένος ξεκίνησε σχεδὸν χαρούμενος. Καὶ ἡ κουρελοῦ μπῆκε καὶ κείνη ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ ἀμάξι γιὰ νὰ δώση ἓνα χέρι στὸ φίλο της Πετρούλη.

— Ἀλίμονο ! τὸ ἴδιο βράδυ γύρισε στὸ σπίτι μου ὅλο κλάματα.

— Ἄχ ! κύριέ μου, πέθανε !

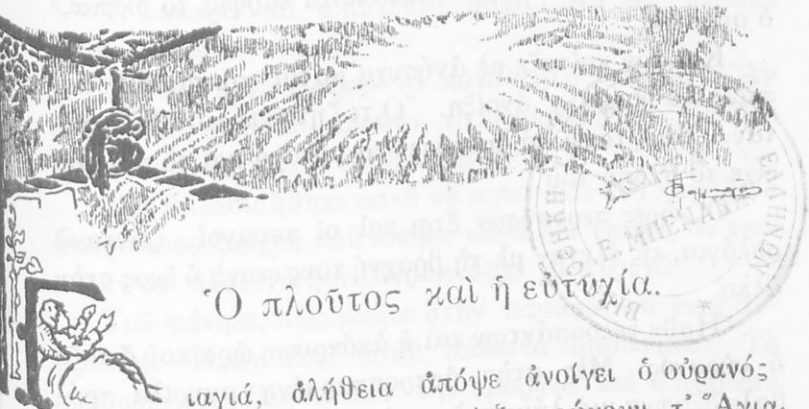
— Τὸν κακομοίρη τὸν Πετρούλη !

— Μάλισια, κύριέ μου ! Ὅ,τι φτάσαμε στραβά-κουτσὰ στὴ γειτονιά μας. Ἄμα ἀντίκρισε τὸ καλύβι μας..... γονάτισε..... θέλησα νὰ τὸν σηκώσω, μὰ..... τώρα πιά, εἶχε τελειώσει στὰ καλά ! Καὶ νὰ συλλογιζέσαι, πὼς θέλησε νὰ πεθάνη στὸ σπίτι του..... καὶ νὰ ἀποτελειώση τὴν καθημερινὴ δουλειά του ! ... Καὶ ἡ κουρελοῦ ἄνοιξε τὸ χέρι της. Ὅριστε τὰ ἑκατὸ φράγκασας, κύριε. Δὲν ἔχω τί νὰ τὰ κάνω πιά !

Σᾶς ἐξομολογοῦμαι, πὼς δὲν ξαίρω ποιὸν πρέπει νὰ θαυμάσω περισσότερο : Τὸν Πετρούλη ἢ τὴν κυρούλα του !

Σ. Μαυρίδης

(Διασκευή ἀπὸ τὰ Γαλλικά)

Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐτυχία.

— Γιαγιά, ἀλήθεια ἀπόψε ἀνοίγει ὁ οὐρανός;
— Ναί, παιδάκι μου, γιατί ξημερώνουν τ' Ἅγια.
Θεοφάνεια. Καὶ ὁποῖος ἀγρυπνήσῃ καὶ προφτάσῃ σὲ
κεῖνη τὴν ἀπόκρυφῃ ὥρᾳ . . .

— Τὸ ξαίρω, γιαγιά μου, τὸ ξαίρω! μπορεῖ νὰ
ζητήσῃ ὅ,τι θέλει ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ τοῦ γίνεται.

— Ναί, μὰ φτάνει νὰ ζητήσῃ ἓνα πράμα μονάχα.
Τὸ παιδάκι ἀποφάσισε ν' ἀγρυπνήσῃ. Κοντιὰ στὴν
κάμαρά του, ἀπάνω ψηλά, ἦταν ἡ πόρτα πού ἔβγαινε στὸ
ἡλιακωτό. Χωρὶς νὰ τὸ ἰδῆ κανεὶς, κουκουλώθηκε μὲ τὸ
παπλωματάκι του, πῆρε τὸ προσκέφαλό του, καὶ πῆγε νὰ
ξαπλωθῆ ἐκεῖ ἔξω. Δὲν εἶχε φόβον κανένα. Ὁ παπᾶς εἶχε
βγῆ ἐκείνη τὴν ἡμέρα μὲ τὴν ἀγιαστούρα του καὶ εἶχε
διώξει ὅλους τοὺς καλικάντζαρους, πού περπατοῦσαν στὴ
χώρᾳ κι ἔπαιρναν τὰ παιδιά. Στὴ χειμωνιάτικῃ νύχτᾳ
τὸ ζέστανε τὸ πάπλωμα καὶ ἡ ἐλπίδα.

Ἦταν ἀργά . . . Σκοτάδι καὶ σιωπὴ ἀπλωνόταν
κάτω σ' ὅλη τὴν κοιμισμένη πόλιν. Ἐδῶ καὶ κεῖ μονάχα
τρεμόκαιγε κανένα φανάρι, σὰ μάτι νυσταγμένο καὶ
τ' ἀγιασμένα νερὰ τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα λαμπύριζαν στὴ
μυστικὴ ἀστροφεγγιά. Ἀπέραντος θόλος σὰ μαῦρο βε-

λοῦδο, καρφωμένο μὲ διαμαντένια καρφιά τὸ σκέπαζε ὁ οὐρανός.

Καὶ τὸν κοίταζε μὲ ἀνήσυχα μάτια τὸ παιδάκι καὶ περίμενε ἤσυχα ν' ἀνοίξη. Ὅ,τι ζητοῦσε τότε θὰ γινόταν. Μὰ φτάνει νὰ ζητοῦσε ἓνα μονάχα καὶ τὸ παιδάκι εἶχε τὸ σκοπὸ του. . .

Οἱ ὄρες περνοῦσαν ἔτσι καὶ οἱ πετεινοί, ζωντανὰ ρολόγια, τὶς ἔλεγαν μὲ τὴ βραχνή τους φωνὴ ὁ ἓνας στὸν ἄλλο.

Ἦρθε τελοσπάντων καὶ ἡ ἀπόκρυφη ὥρα ποὺ ἀνοίξε ὁ οὐρανός. Μὲς στὴν ἀστροσπαρμένη μαυρίλα πρόβαλε ἄξαφνα μιὰ λάμψη ζωηρή, ποὺ ἔσβηνε ὅλα τ' ἀστέρια. Ἐνα φῶς γλυκὸ χύθηκε τότε στὴ χτίση καὶ τ' ἀγιασμένα νερὰ τῆς λίμνης ἐκεῖ πέρα ἔλαμψαν σὰν ἀναμμένα.

Στὸ θέαμα αὐτὸ τὸ παιδάκι τὰ σάστισε. Τοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶδε ἀγγέλους νὰ πετοῦν ἐκεῖ ψηλὰ μὲς στὸ φωτεινὸ ἀνοιγμα καὶ ἓνα ὀλόχρυσο ποταμὸ νὰ τρέχη στὸν οὐρανὸ, καθὼς λένε, τὸν Ἰορδάνη. . . Στὸν τρόμο, στὴ θάμπωσή του, στὴ σαστιμάρα του, λησμόνησε τί εἶχε νὰ ζητήση κι ἔβλεπε βουβό. . . Μονάχα τὴν τελευταία στιγμή, ποὺ συνῆρθε λιγάκι πρόφτασε νὰ πῆ ἓνα λόγο. Καὶ σβηνόταν πιά ἡ θεία λάμψη, σὰν ἀκούστηκε στὸν ἀέρα τῆς νύχτας ἡ ψιλλὴ φωνούλα τοῦ παιδιοῦ :

«Πλοῦτο !».

Γύρισε τρέμοντας στὸ κρεβατάκι του.

Σκεπάστηκε ἀπὸ τὸ κεφάλι καὶ προσπάθησε νὰ κοιμηθῆ. Μὰ τὸν ἄφησε γιὰ πολλὴ ὥρα ἄγρυπνο τὸ ἐκπληχτικὸ θέαμα ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, ποὺ βασάνιζε ἀκόμα τὰ μάτια του, καὶ μιὰ ἀνήσυχη σκέψη ἀπὸ τ' ἄλλο, ποὺ βασάνιζε τὸ μυαλό του. . .

Τί λαμπρὸ καὶ ἀπίστευτο θάμα! Νὰ τὸν ἄκουσε τάχα ὁ Θεός;

Πρόφτασε νὰ μιλήσῃ σὲ κατάλληλη στιγμή; Ἄχ καὶ θ' ἀποχτοῦσε τὸν πλοῦτο, τὸ ἓνα πρᾶμα, πὺ ζήτησε μὲ τὴν καρδιά του τὸ φτωχὸ παιδάκι;

Σὰν ἀποκοιμήθηκε κατὰ τὸ πρωὶ εἶδε ἓνα παράξενο ὄνειρο τόσο ζωηρό, πὺ ἀκόμα τώρα δὲν ξαίρει, ἂν κοιμόταν στ' ἀληθινὰ ἢ ἂν ἀγρυπνοῦσε μὲ πυρετό.

Τοῦ φάνηκε, πὺς μπῆκε στὴν κάμαρά του ἓνας ἄνθρωπος. Ἦταν νέος, παιδί μάλιστα ἀμούστακο. Τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε ἀπὸ τὴν ὁμορφιά καὶ ἡ φορεσιά του ἀπὸ τὴν πολυτέλεια. Ἀπὸ πάνω ὡς κάτω ἦταν πνιγμένος στὸ χρυσάφι, στὸ μετάξι, στὰ πετράδια, ἓνα σύγνεφο κάτασπρο ὑποστήριζε τὰ πόδια του. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἓνα χρυσὸ ραβδί. Εἶχε φτερούγια χιονάτα καὶ χαμόγελο γλυκό.

— Νά μαι! Τί μὲ θέλεις; Εἶπε μὲ τρυφερὴ φωνή.

— Ἄγγελος!... Ψιθύρισε τὸ παιδάκι τρομαγμένο.

— Δὲν εἶμαι ἄγγελος, ἀποκρίθηκε ὁ νέος· εἶμαι ὁ Πλοῦτος πὺ ζήτησες ἀπόψε. Ἐκεῖνος πὺ ὀδηγεῖ τὰ βήματά μου, εἶδε τὴ φωτιὰ τῆς καρδιάς σου καὶ μ' ἔστειλε. Μιὰ στιγμή πρωτύτερα ἂν πρόφταινες νὰ πῆς τ' ὄνομά μου, θαρξόμουν νὰ σὲ φορτωθῶ ἀνερώτητα. Μὰ τώρα πὺ ἀργησες νὰ μιλήσῃς, καὶ ἔγινε ζήτημα, ἂν ἔπρεπε νὰ σοῦ γίνῃ ἡ χάρη ἢ ὄχι, ἀποφασίστηκε νὰ ἔρθω μονάχα νὰ σὲ ξαναρωτήσω... καὶ ὅ,τι μοῦ πῆς θὰ κάνω. Ἐπιμένεις ἀκόμα στὸ λόγο σου; Ἐμένα ζητεῖς κι ἐπιθυμεῖς ἀληθινὰ, ἀφοῦ ξαίρεις ὅτι μονάχα ἓνα πρᾶμα ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃς; Ἄν εἶν' ἔτσι, πές μου το καὶ μένω μαζί σου γιὰ πάντα.

Τὸ παιδάκι πῆρε θάρρος, βγῆκε περισσότερο ἀπὸ τὸ

σκέπασμά του και εἶπε :

Σένα θέλω, Πλουτε μου· σὲ θέλω νὰ μείνης πάντα μαζί μου. Εἶδα, πὼς ὄλη ἡ εὐτυχία βρίσκεται πάντα μὲ σένα, και ἀπὸ πολὺν καιρὸ σὺ εἶσαι τὸ ὄνειρό μου.

—Βλέπω πὼς μ' ἀγαπᾶς ἀληθινὰ και ἤθελα νὰ μένω μαζί σου.... Ἀλήθεια! Τί ὁμορφὴ ζωὴ ποὺ θὰ περνοῦμε: Παντοῦ ὁ κόσμος θὰ σκύφτη στὸ διάβα μας ἅμα θὰ βγαίνωμε συντροφιασμένοι. Θὰ κατοικοῦμε σὲ παλάτι ὄλο μάρμαρα, θὰ κοιμόμαστε σὲ ὀλόχρυσο κρεβάτι, θὰ σκεπαζόμαστε μὲ σεντόνια μεταξωτά. Τὸ γυαλιστερὸ ἀτλάζι και τὸ χνουδωτὸ βελουδο θὰ μᾶς τριγυρίζουν παντιοῦ, στὸ πάτωμα, στοὺς τοίχους, στὸ ντιβάνι, στὰ καθίσματα, παντιοῦ ὅπου θ' ἀκουμπᾶ τὸ κορμί, και θ' ἀναπαύεται τὸ βλέμμα. Θὰ φοροῦμε λαμπρὰ φορέματα και στολίδια. Θάχωμε δούλους και δοῦλες και γνώριμους πολλούς. Βαλσαμωμένος θὰ εἶναι ὁ ἀέρας, ποὺ θὰ ἀναπνέωμε ἀπὸ τ' ἄνθη και τὰ μυρωδικά. Τὸ τραπέζι μας θὰ λάμπη στὸ χρυσάφι και στὸ κρύσταλλο.

Θὰ πηγαίνωμε στὸν περίπατο μὲ ἀμάξια καταστόλιστα, θὰ πηγαίνωμε στὰ θέατρα, στοὺς χοροὺς, στὰ ἵπποδρόμια, πάντα στὴν καλύτερη θέση. Θὰ ταξιδεύωμε μὲ κάθε ἄνεση τὸ καλοκαίρι ἢ τὸ χειμῶνα. Καὶ θὰ ἔχωμε μέσα σὲ μιὰ κάμαρα, ζεστὴ σὰ φωλιά, ἓνα ντουλάπι λουστραρισμένο, μὲ πολλὰ κλειδιά, γεμάτο μὲ χρυσὰ φλωρισά, τόσα, ὥστε νὰ μποροῦμε νὰ κάνωμε κάθε ἐπιθυμία ποὺ ἤθελε μᾶς γεννηθῆ... .

Ἄ! τί καλὰ φώναξε τὸ παιδάκι. Καὶ τὸ γέλιο δὲ θὰ λείπη ἀπὸ τὰ χεῖλη μας και ἡ χαρὰ ἀπὸ τὴν καρδιά μας. Κάθησε, Πλουτε μου. Θέλω νὰ εἶμαι μαζί σου δοξασμένος και εὐτυχής.

Ὁ νέος ἔχασε μὲ μιᾶς τὸ γέλιο του, ἀκούμπησε ἀπάνω στὸ ραβδί του καὶ εἶπε μὲ περίλυπη φωνή:

— Αὐτὸ εἶναι ἴσα-ἴσα πὺ θέλω νὰ σοῦ πῶ. . . Ἐγὼ δὲ μπορῶ νὰ σοῦ ἐγγυηθῶ ὅτι δὲ θὰ λείπη ἀπὸ τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο καὶ ἀπὸ τὴν καρδιά σου ἡ χαρά. . . ἄ, ὄχι, ὄχι. . .

— Μὰ γιατί;

— Γιατί; . . . Δὲ σὲ ἄφησε λοιπὸν ἡ ἀγάπη πὺ μου ἔχεις, νὰ τὸ σκεφτῆς ποτέ; . . . Καὶ τί μπορῶ τάχα νὰ σοῦ κάνω ἐγὼ ὅταν θὰ ἔρχεται ὁ πόνο; καὶ ἡ θλίψη; . . . Ποιὸς ξαίρει, ἂν δὲ θὰ μὲ θέλῃς γιὰ νὰ πληρώνης πάντα γιαιτροὺς καὶ γιαιτρικά; Ποιὸς σοῦ εἶπε, πὺς μαζί μου δὲ θὰ δοκιμάσης ποιὲ ἀγωνία βασάνου σὲ δικαστήριον; Ποιὸς σοῦ εἶπε, πὺς δὲ θὰ σὲ πληγώσῃ ὁ θάνατος σ' ὅ, τι ἔχεις πὺ ἀγαπημένο στὸν κόσμον καὶ πολύτιμον; . . . Ποιὸς σοῦ εἶπέ, ἂν μ' ἐμένα δὲ θὰ βρῆς τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη, τὴν ἀδελφικὴ φιλία ἐκείνη πὺ θέλεις; Καὶ σὲ τί θὰ σοῦ χρησιμεύω ὅταν θὰ σὲ μαχαιρώνη ἡ ἀχαριστία, ἡ κακία, τὸ ψέμα, ὁ φθόνος, ἡ ἐπιβουλή; . . . Ποιὸς σοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι μαζί μου θ' ἀπολαύσης τὶς χαρὲς τῆς καλῆς καὶ ἄδολης καρδιάς, τοῦ φωτισμένου μυαλοῦ; Ποιὸς σὲ βεβαίωσε ὅτι στὸ σπίτι σου θὰ βασιλεύῃ ἡ τιμὴ, ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ ἀρμονία; Ἄ, πόσο σιᾶθηκες, παιδάκι μου, ἀπατημένο! Γύρεψες ἀπὸ μένα ἐκεῖνο, πὺ ἔπρεπε νὰ γυρέψῃς ἀπὸ τὴν Εὐτυχία.

— Ἀπὸ τὴν Εὐτυχία! . . . . Ψιθύρισε τὸ παιδάκι μὲ ἀπελπισμένη φωνή.

— Μάλιστα ἀπὸ τὴν Εὐτυχία!

— Καὶ πὺς;

— Δὲν τὴν ξαίρεις; Εἶναι ἓνα κοριτσάκι μικρὸ αὐτὴ ἡ Εὐτυχία, ὁμορφο, γελαστὸ μὲ κάτασπρη ἀπλὴ φορεσιά.

σάν τὸ χιόνι. Φίλια σταθερὴ μαζί της δὲν ἔχομε γιατί μ' ἀφήνει τίς περισσότερες φορὲς καὶ πηγαίνει μὲ τὴ φτώχεια ὅπως καὶ γὼ πηγαίνω καμιά φορὰ μὲ τὴν Δυστυχία. Τί τὰ θέλεις, παιδί μου! αὐτὴ εἶναι δῶρο ἀληθινὸ καὶ ἀπόλαυση! Τὴν ἀκολουθεῖ, σὰ σωματοφυλακὴ, ἓνα πλῆθος παιδάκια μὲ γέλια καὶ φωνές, ποὺ γεμίζουν τὸν ἀέρα. Αὐτὴ μονάχη εἶναι ἱκανή, ὅταν σὲ πάρη καὶ σένα στὴν ἀκολουθία της, νὰ σὲ κάμη νὰ μὴ λείπη ἀπὸ τὰ χεῖλη σου τὸ γέλιο καὶ ἀπὸ τὴν καρδιά σου ἡ χαρὰ, ἀδιάφορο ἂν θὰ κατοικῆτε στὴν καλύβα ἢ στὸ παλάτι, ἂν θὰ φορῆτε χρυσὰ ἢ κουρέλια».

— Πλοῦτε μου, καλέ μου φίλε, συχώρεσέ με, δὲν τὸ σκέφτηκα. Ἔκανα λάθος. Τὴν Εὐτυχία ἔπρεπε νὰ ζητήσω, τὴν Εὐτυχία ζητοῦσα, τὴν Εὐτυχία ζητῶ. Ἐνα πράμα μονάχα, βλέπεις, μοῦ εἶναι συχωρεμένο νὰ ἔχω καὶ ἄλλο καλύτερο ἀπὸ τὴν Εὐτυχία δὲν ὑπάρχει. . . . Ἄχ, οὔτε σύ, καλέ μου Πλοῦτε, τώρα τὸ βλέπω, τὸ ἐννοῶ.

— Θέλεις λοιπὸν τὴν Εὐτυχία; Καλά, ἐγὼ φεύγω. Καὶ φεύγω, ἄκουσε, ὄχι γιατί δὲ μὲ θέλεις, ἀλλὰ γιατί δὲν πρόφτασες νὰ μὲ ζητήσης στὴν κατάλληλη ὥρα. Τί τυχερὸς ποὺ στάθηκες! Ἀλλιῶτικα δὲ θὰ ἔφευγα ἀπὸ κοντά σου καὶ θὰ ἦταν περιττὴ κάθε σου μετάνοια. . . Χαῖρε! εἶπε ὁ Πλοῦτος καὶ ἐχάθηκε.

Τὸ παιδάκι δόξασε τὸ Θεό. Ἔτσι εἶχε καιρό, πάλι τοῦ χρόνου, πιδ φωτισμένο καὶ πιδ ἡσυχό, ν' ἀγρυπνήσῃ τὴν ἴδια νύχτα καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τὴν Εὐτυχία, μονάχα τὴν Εὐτυχία.

Γρηγ. Ξενόπουλος

Βασίλισσα.

Ἔπαιζαν στὸ βάθος τὸ σκιερὸ τρεῖς κόρες σὰ νεράϊδες ὁμορφες.

Ἡ μιὰ στὴν ἀσημένια ρεματιά, πὺν γλυκομουρμούριζε, ἔσκυπτε περήφανα καὶ ἔβλεπε τὸ χιονάτο τῆς τὸ λαϊμὸ καὶ τὰ χρυσὰ μαλλάκια τῆς.

Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου, πὺν καθρέφτες μοῦ ἐτοίμασες παντοῦ καὶ βλέπω τὴν ὁμορφιά μου, πὺν εἶναι δικό σου ἐργόχειρο.

Αὐτὰ ἔλεγε καὶ χαμογελοῦσε.

Ἡ ἄλλη ἄκουε τοῦ ἀηδониοῦ τὸ λάλημα τὸ γλυκὸ καὶ τὴ φλογέρα τοῦ βοσκοῦ, πὺν ἔβροσκε ἐκεῖ σιμὰ ἀρνάκια σὰν τὸ χιόνι. Ἄκουε καὶ τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα τῆς ρεματιᾶς, καὶ ἔβλεπε τὰ δέντρα τὰ ψηλὰ νὰ ἐνώνουν τίς περήφανες κορφές καὶ πότε χαμηλὰ νὰ σκύφτουν, πότε ψηλὰ νὰ δείχνουν τὸ μεγαλεῖο τους. Κάθε φυλλάκι ἔφερνε σκιὰ καὶ χάριζε δροσιά, κάθε κλωνάκι εἶχε καὶ τοῦ πουλιοῦ φωλιά.

Τὸ χέρι τῆς πετᾶ ἀπάνω στὸ χαρτί καὶ γράφει τραγούδια. Τὸ Θεὸ εὐχαριστεῖ, γιὰ τὸ ἐργόχειρό του, τὴν ὁμορφιά τοῦ κόσμου. Τὸ χέρι γράφει καὶ τὸν ἑαυτὸ τῆς νιώθει τόσο ἐλαφρὸ, πὺν θαρρεῖς φτερὰ τῆς ἔδωκε χέρι ἄδρατο, ψηλὰ γιὰ νὰ πετάξῃ.

Ἡ τρίτη ράφτει, ράφτει. Ἀπὸ καμιά φορὰ σταματᾶ τὸ βελόνι καὶ βλέπει τὴν ἀσημέννη ρεματιά.

— Ἄχ, πόσοι διψασμένοι βρῆκαν δροσιά σ' αὐτὸ τὸ κρυσταλλένιο τὸ νερό, λέει ἡ κόρη δακρυσμένη. Περνᾶς, ἀδιάκοπα περνᾶς, εὐλογημένη ρεματιά, καὶ δίχως περηφάνεια βρέχεις τὰ χεῖλη τὰ κατὰξερὰ τοῦ φτω-

χοῦ, ποτίξεις τ' ἀρνάκια τὰ χιονάτα καὶ δίνει ἡ δροσιά σου ζωὴ σ' αὐτὰ τὰ λουλούδια, πὺ δὲν τὰ φύτεψε κανεὶς. Μὰ ἐκεῖνα δὲν εἶναι ἀχάριστα, σκορπίζουν τὴ μυρουδιά τους καὶ μὲ τὰ χρώματά τους διπλὴ ὁμορφιά σοῦ δίνουν. Εὐτυχησμένος εἶναι ἐδῶ κάτω, πὺ τόσο λίγη εἶναι ἡ ζωὴ καὶ λιγώτερη ἡ εὐτυχία, ὅποιος μπορεῖ ζωὴ καὶ δροσιά νὰ σκορπίζη, ὅπως αὐτὴ ἐδῶ ἡ ρεματιά.

Καὶ πάλι ἀφοῦ εἶπε αὐτά, τὸ χέρι τὸ ἀκούραστο ράφτει ἀδιάκοπα.

— Ξαίρεις τί συλλογίστηκα ; εἶπεν ἡ πρώτη.

— Τί συλλογίστηκες ;

— Νὰ πᾶμε σ' αὐτὸν τὸ βοσκό, πὺ παίζει τὴ φλογέρα καὶ νὰ ρωτήσωμε, ποιά ἀπὸ τὶς τρεῖς μας ἔχει χάρες περισσότερες.

— Καλὴ ἰδέα κι ἐλληνική, εἶπε ἡ δευτέρα. Ὁ Πάρις ἄς κρίνη πάλι τρεῖς θεές, καὶ δίπλωσε τὸ χαρτί, πὺ ἔγραφε.

— Εἰστε καλύτερές μου, τὸ ξαίρω, ἀδερφοῦλες μου, καὶ ἂν μαζὶ σας ἔρθω γιὰ νὰ μετρηθῶ θὰ πῆ, πὺς τὴν ὀλοφάνερη ἀλήθεια δὲν τὴν εἶδα ! Τρέξετε σεῖς οἱ δυὸ στὸ βοσκό, εἶπε ἡ τρίτη.

Ἀφήνει τὴ φλογέρα ὁ βοσκὸς καὶ χαιρετᾷ τὰ ὁμορφα κορίτσια.

— Ξαίρεις τί θέλομε βοσκέ ;

— Ποῦ νὰ τὸ ξαίρω ;

— Νὰ μᾶς πῆς, ποιά εἶναι ἡ καλύτερη ἀπὸ τὶς τρεῖς ;

— Ἡ ἄλλη ποῦ εἶναι ;

— Ἐκεῖ σὶ τὴ ρεματιά σιμά.

Ἀλήθεια, ἡ ξανθούλα, πὺ τοῦ μίλησε, ἦταν ὠραία, ἔμοιαζε νύφη, πὺ πρόβαλε ἀπὸ καμιὰ δροσερὴ σπηλιά.

Μὰ δὲν πρόφτασε νὰ πῆ λέξη καὶ νὰ τῆς προσφέρει τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο, πὺ ἔκοψε. Ἡ δευτέρα μὲ φω-

νή ἀγγελική, μὲ πρόσωπο τριανταφυλλί ἀπὸ παρθενική ντροπή, τὰ τραγούδια τῆς ἔλεγε.

Θαρρεῖς στεφάνι ὀλόχρυσο τὸ μέτωπό τῆς ἐστεφάνωνε.

Τὴ γνώμη τοῦ ὀβσοκὸς δὲν πρόφτασε νὰ πῆ, ἄκουσε κλάματα καὶ παράπονα πικρά.

Ἐνα παιδάκι φτωχὸ ἔπαιζε κι ἔπεσε· μέσα στὰ αἵματα βουτήχτηκε· κι ἡ κόρη, ποὺ ἔγραφε στὴ ρεματιά σιμά, καρφώνει τὸ βελόνι τῆς στὸ ράψιμο καὶ ἀρπάζει τὸ παιδάκι τὸ φτωχό, τὸ πλένει μὲ τὸ κρυστάλλινο νερὸ καὶ τοῦ φιλεῖ τὰ ὀμορφα ματάκια μὲ ἀγάπη, ποὺ θαρρεῖς μανούλα ἦταν.

Τὸ ἔβαλε σιμά τῆς νὰ καθήση, τοῦ ἔδωκε ζαχαρωτὰ ἀπὸ τὸ πανεράκι τῆς καὶ πῆρε πάλι τὸ ταπεινὸ βελόνι τῆς.

Οἱ ἄλλες δυὸ οὔτε τὰ εἶδαν αὐτά. Ἡ μιὰ μεθυσμένη ἀπὸ τὴν ὀμορφιά τῆς, κι ἡ ἄλλη ἀπὸ τὰ τραγούδια τῆς, δὲν ἔβλεπαν καὶ δὲν ἄκουαν.

Σηκώθηκε ὁ νέος βοσκός, πλησίασε τὴν κόρη τὴν ἐργατικῆ, τῆς ἔδωκε τὸ ἄσπρο τριαντάφυλλο καὶ τῆς εἶπε:

Σὲ προσκυνῶ μὲ σεβασμό, ἐσὺ εἶσαι ἡ Βασίλισσα.

Ἀλεξ. Παπαδοπούλου

Ἡ ἱστορία τοῦ Παπποῦ.

Ὁ παπποὺς ξαπλώθηκε στὴ μεγάλη του πολυθρόνα καὶ τὰ ἐγγονάκια του — τρία ξανθὰ παιδάκια — κάθησαν γύρω του ν' ἀκούσουν τὴν ἱστορία ποὺ θὰ τοὺς ἔλεγε. Συνήθιζε ὁ παπποὺς, κάθε βράδυ, ὕστερα ἀπὸ τὸ δεῖ-

Τὰ ἐγγονάκια του κάθησαν γύρω του καὶ ὁ παππούς ἄρχισε...

πνο, νὰ τοὺς λήη μιὰ ὁμορφη ἱστορία, ὅταν τὰ ἐγγονάκια του ἦταν φρόνιμα.

Ξερόβηξε ὁ γέρο; δυὸ τρεῖς φορές, ἐπῆρε μιὰ πρόξα ταμπάκο, σφογγίστηκε μὲ τὸ χρωματιστό του μαντίλι καὶ ἄρχισε νὰ διηγῆται, παίζοντας στὰ χέρια του τὸ μαῦρο κομπολόϊ του.

— Δὲν ξαίρω κι ἐγὼ πῶς, μιὰ μέρα ὅταν ἤμουν πολὺ νέος, ἐκεῖ πού γύριζα στὰ βουνά, ἔχασα τὸν δρόμο καὶ βρέθηκα σ' ἓναν ἔρημο τόπο, ἄγριο καὶ ἄγνωστο. Δεξιά καὶ ἀριστερὰ ἔβλεπα γκρεμούς, πρὸς τὰ πάνω ἓναν ἀνήφορο ἀτέλειωτο καὶ πρὸς τὰ κάτω πάλι κατήφορο ἀτέλειωτο.

Κάτω-κάτω, ἐκεῖ πού τέλειωνε ὁ κατήφορος, διάκρινα ἓναν ὄραϊο κῆτο γεμάτο λουλούδια. Ὁ αἶρας πού φυσοῦσε ἔφερε ἀπὸ κεῖ μιὰ γλυκιὰ μυρωδιὰ καὶ χαρούμενα κεληδήματα πουλιῶν. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, στὴν κορυφή τοῦ βουνοῦ, ἔβλεπα μόνο χῶματα καὶ βράχους καὶ μόνο ἄγριες φωνές ἀπὸ γεράκια ἄκουα, πού πετοῦσαν στὸν αἶρα.

Στάθηκα κι ἀποροῦσα. Πῶ; βρέθηκα ἐκεῖ, δὲν θυμόμωνα, κι ἀπὸ πού ἦρθα, δὲν ἤξαιρα.

Ποῦ νὰ πάω τώρα; Δεξιά καὶ ἀριστερὰ γκρεμοί, μπροστὰ ἀνήφορος. Προτιμότερος εἶναι ὁ κατήφορος, σκέφθηκα, κι ἄρχισα νὰ τραβῶ κάτω.

Ξαφνικὰ ἄκουσα πίσω μου φωνές. Γύρισα τὸ κεφάλι μου πρὸς τὴν κορυφή τοῦ βουνοῦ καὶ εἶδα ἀπὸ κεῖ νὰ κατεβαίνουν πλῆθος ἄνθρωποι καὶ σὰν πλησίασαν διάκρινα, πῶς ἦταν κάθε λογῆς ἄντρες, γυναῖκες, νέοι καὶ γέροι, ἄλλοι καλοντυμένοι καὶ ἄλλοι κακοντυμένοι, ὅλοι μαζὶ ἀνακατωμένοι.

Μπροστὰ πήγαινε μιὰ γυναῖκα μὲ παρδαλὰ φορέματα. Ἦταν νέα, ψηλὴ καὶ καλοκαμωμένη κι ὅλοι τὴν

Ἄρσ. Ταμπακοπούλου «*Ἡ Κυψέλη*», ἔκδοσι Β'.

περιτριγύριζαν και τῆς φώναζαν και κουνουσαν τα χέρια τους σαν τρελοί. Και κείνη κρατώντας ένα καλάθι στο χέρι της, έπαιρνε από κει διάφορα πράματα και τα σκορπούσε γύρω της δεξιά και αριστερά. Σέ κάθε μοίρασμα άκούονταν γέλια, χαρές και τραγούδια από τῆ μιá μεριά κι αναστεναγμοί, φωνές και βλαστήμιες άπ' τὴν άλλη. "Αρπαζε καθένας ό,τι πρόφταινε. Είχαν άλλοι τὶς παλάμες τους γεμάτες φλουριά, άλλοι πήγαιναν ξεσπαθωμένοι, άλλοι φοροῦσαν στέμματα στο κεφάλι και οί γυναίκες κομάρωναν τὰ διαμαντιστολισμένα στήθια τους και χέρια. Οί περισσότεροι όμως έμοιαζαν σα ζητιάνοι, με πρόσωπα χλομά, με μάτια κόκκινα, με ρουχα κουρελιασμένα και με τὰ χέρια άδεια. Τό φοβερώτερο όμως άπ' όλα ἦταν, πού καθώς αὐτὴ ἢ παράξενη γυναίκα σκορπούσε τούς θησαυρούς της, έτρεχαν όλοι μαζί ποιός να προφτάση ν' άρπάξη κι έτσι σπρώχνονταν, βρίζονταν και κάποιε κατρακυλοῦσαν κι έπεφταν άπ' τούς γκρεμούς Ποιά ἦταν αὐτὴ ἢ γυναίκα και αὐτοί οί τρελοί, πού τὴν έπαιρναν από πίσω; δέ μπορούσα να καταλάβω. Σὰ ζύγωσαν τὴ ρώτησα:

—Ποῦ πηγαίνει, κυρία, αὐτός ό δρόμος;

Στάθηκε και με κοίταξε και τότε είδα πώς ἦταν τυφλή. Τί παράξενο, είπα μέσα μου, όλοι αὐτοί πού τὴν έπαιρναν από πίσω είχαν τὰ μάτια τους και τόξεραν, πώς εκείνη ἦταν τυφλή.

—Στὴν εὐτυχία, μου άποκρίθηκε ἢ τυφλή γυναίκα, πηγαίνει αὐτός ό δρόμος. "Αν θέλῃς να πᾶς εκεί, έλα μαζί μου.

Μ' άγριοκοίταξαν οί άλλοι και σα να ζήλεψαν, πού εκείνη με προσκαλοῦσε να πάω μαζί της.

Έγώ κοντιστάθηκα κι αναρωτιόμουνα τί έπρεπε να

κάμω. Ἐκείνη μὲ τὴ γλυκιά της φωνή μοῦ ξαναφώναξε :

— Ἔλα λοιπόν!

Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση ἡ γλυκιά, ἡ καθαρή φωνή της, πού φαινόταν βέβαιη γιὰ κείνο πού ἔλεγε καὶ τῆς ἀπάντησα :

— Θέλω νὰ ἔρθω, μὰ κουράστηκα νὰ περπατῶ.

— Αὐτὸ εἶναι ; Νὰ πάρει τὸ χρυσὸ ραβδί ! Καὶ λέγοντας αὐτὰ καθὼς ἦταν τυφλὴ ἔδωσε τὸ χρυσὸ ραβδί σὲ ἄλλον καὶ κείνος τ' ἄρπαξε κι ἔφυγε τρέχοντας.

Θέλησα ἐκείνη τὴ στιγμή νὰ τῆς μιλήσω καὶ νὰ τῆς πῶ τὸ λάθος της, μὰ ξαφνικὰ ἔνιωσα κάποιον, πού ἀκούμπησε τὸ χέρι του στὸν ὤμο μου. Τρομαγμένος γύρισα νὰ ἰδῶ ποιὸς ἦταν, καὶ εἶδα μιὰ ἡλικιωμένη γυναῖκα καὶ μαυροφορεμένη, μὲ πρόσωπο συμπαθητικὸ καὶ μὲ μεγάλα γλυκὰ μάτια.

— Στάσου ! μοῦ εἶπε μὲ φωνή, πού ἔμοιαζε σὰ νὰ μὲ παρακαλοῦσε καὶ γυρίζοντας στὴ νέα γυναῖκα τῆς εἶπε γεμάτη θυμὸ :

— Δὲ σοῦ φτάνουν τόσοι καὶ τόσοι, πού ἔρχονται ἀπὸ πίσω σου, θέλεις κι αὐτὸν ἀχόρταγη ;

— Ἐγὼ τὸν θέλω ἢ αὐτὸς θέλει νάρθη μαζί μου ; Ἄν θέλῃ ἐσένα, σοῦ τὸν χαρίζω !

Ἡ ἡλικιωμένη γυναῖκα ἐγύρισε τότε σὲ μένα καὶ μοῦ εἶπε :

— Τί ἐξήλεψες καὶ πηγαίνεις μαζί της ; Δὲ βλέπεις τί προκοπὴ ἔχουν αὐτοί, πού τὴν ἀκολουθοῦν ;

— Μὰ ὅταν φτάσω ἐκεῖ κάτω, ἀποκρίθηκα ἐγώ, σὲ κείνο τὸν ὠραῖο κῆπο, θὰ βρῶ τὴν εὐτυχία.

— Βέβαια, εἶπε τώρα κι ἡ νέα γυναῖκα γελαστή. Ἄν ἔρθῃ μαζί σου θὰ καλοπεράσῃ σ' αὐτὸν τὸν ἀνήφορο, πού δὲν ἔχεις νὰ τοῦ δώσης τίποτα, παρὰ ψωμί

και λίγο νερό, κι αυτό σαν πεινάση και διψάση, κι ένα χοντρό ραβδί όταν κουραστή. Και σὰ φθάση ἐκεῖ στήν κορυφή, θὰ τὸν βάλῃς νὰ κοιμηθῇ μέσα στὸ φτωχόσπιτό σου ἀπάνω στὰ ἄχυρα. Ἐὰν θέλῃ ἄς ἔρθῃ.

Ἐγὼ κοίταξα πότε τὴ μιά, πότε τὴν ἄλλη κι ἔμενα ἀναποφάσιτος. Ὅσο ὁμως κοίταξα τὴν ἡλικιωμένη γυναῖκα, τόσο περισσότερη ἐμπιστοσύνη εὑρίσκα στὸ πρόσωπό της. Ἐλα ὁμως, πὺ ἡ νέα ἦταν πιὸ χαρούμενη κι ὁ ἀνήφορος μὲ τρώμαζε; Ἐπειτα ἐκεῖ κάτω στὸν κατήφορο ἦταν ἐκεῖνος ὁ ὁμορφος κῆπος μὲ τὶς γλυκιᾶς μυρωδιᾶς και μὲ τὰ χαρούμενα πουλιά. Βέβαια, ἐσκέφθηκα, ὁ κατήφορος εἶναι πιὸ εὐκολος και εἶναι προτιμότερος.

Ἡ ἡλικιωμένη γυναῖκα μὲ κοίταξε ἀνήσυχη, μὲ τὰ μάτια γεμάτα δάκρυα και μὲ φωνὴ πνιγμένη ἀπ' τὴ συγκίνηση, μού φώναξε :

— Ὅχι, ὄχι δὲ θὰ σ' ἀφήσω νὰ χαθῆς και σύ! Θέλεις δὲ θέλεις, ἐγὼ θὰ σὲ γλυτώσω.

Και χωρὶς νὰ μοῦ δώσῃ καθόλου καιρό, μὲ ἄρπαξε γρήγορα στήν ἀγκαλιά της και μ' ἔσφιξε μὲ τόση ἀγάπη, σὰ νὰ ἦταν μητέρα μου.

Ἡ νέα, στὸ μεταξύ, ἀπελπίστηκε νὰ περιμένη και τραβώντας τὸ δρόμο της, ἐγύρισε και μοῦ εἶπε κοροϊδευτικά :

— Ἀνόητε! Ἀνόητε!

Οἱ τρελοὶ ἔτρεξαν πάλι ξοπίσω της, τραβώντας και αὐτοὶ τὸν κατηφοριστὸ δρόμο.

— Ποιὰ εἶναι λοιπὸν ἡ γυναῖκα αὐτή; ρώτησα τὴν ἡλικιωμένην.

— Δὲν τὴ γνωρίζεις και ἤθελες νὰ πᾶς μαζί της; Εἶναι ἡ Τύχη! μοῦ ἀπάντησε.

— Ἡ Τύχη! φώναξα θυμωμένος καὶ ξέφυγα ἀπὸ τὰ χέρια της. Τόσον καιρὸ τῆ γυρεύω καὶ τώρα πὺ ἐπιτέλους κατώρθωσα καὶ τῆ βρήκα μ' ἔκανες ἐσὺ νὰ τῆ χάσω! Ποιά εἶσαι λοιπὸν ἐσὺ;

— Εἶμαι ἡ Ὑπομονή, παιδί μου· μοῦ ἀπάντησε γλυκά.

— Καὶ τί καλὰ ἔχεις ἐσὺ νὰ μοῦ δώσης; τῆς ἀποκρίθηκα ἀλλίθυμωμένος. Ἄν πήγαινα ἐκεῖ κάτω, κι ἔδειξα τὸν ὄμορφο κῆπο μὲ τὰ πουλιὰ καὶ τὰ λουλούδια, θάβρισκα τὴν εὐτυχία.

— Ἀκουσε, παιδί μου, μοῦ εἶπε μὲ θλιμμένο χαμόγελο. Ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ σκορπίσω γύρω μου ψεύτικα χαρίσματα καὶ σὰ τυφλὰ ὅπως ἡ Τύχη. Οὔτε θέλω νὰ ὑποσχεθῶ σὲ κανένα τὴν εὐτυχία καὶ νὰ τὸν ξεγελάσω. Βέβαια, γιὰ νὰ φτάσης στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, χρειάζεται νὰ κουρασθῆς πολὺ. Κι οὔτε θὰ βρῆς, ἐκεῖ κήπους μὲ πουλιὰ καὶ μὲ λουλούδια. Θὰ σὲ πάρω σιὸ φτωχόσπιτό μου καὶ θὰ πέσης νὰ κοιμηθῆς ἀπάνω σὰ ἄχυρα, πὺ θὰ σοῦ στρώσω. Μὰ σὰν ξυπνήσης ὕστερα ἀπὸ ἓνα γλυκύτατο ὕπνο, πὺ θὰ σὲ ξεκουράσῃ ἀπὸ τὸν ἀνήφορο, θὰ βρῆς ἐκεῖ ὅσα χωράφια θέλεις γιὰ νὰ καλλιεργήσης καὶ νὰ κάμης μὲ τὰ χέρια σου κήπους, πολὺ καλύτερους ἀπὸ κεῖνον πὺ βλέπεις καὶ τόσο τὸν ζηλεύεις. Γιατὶ βέβαια, ἂν μπορούσες νὰ ἰδῆς, τί κῆπος εἶναι δὲ θὰ τὸν ζήλευες τόσο.

— Ὅ,τι κι ἂν εἶναι, εἶπα μὲ πείσμα, εἶναι ὠραῖος!

— Ἐτσι πιστεύεις; Δές τὸν λοιπὸν καὶ ἔβγαλε ἀπὸ τὸ στήθος της τὰ γεροντικὰ γυαλιά της καὶ μοῦ τὰ ἔδωσε.

Τὰ φόρεσα καὶ εἶδα γύρω μου. Ὅλα τὰ πράγματα φαίνονταν μεγάλα καὶ ἔρχονταν κοντά μου σὰ νὰ περπα-

τουσαν. Γύρισα καὶ πρὸς τὸν κῆπο. Μόλις ὁμως ἔρριξα μιὰ ματιὰ φώναξα τρομαγμένος. Ὁ κῆπος ἐκεῖνος ἦταν γεμάτος σταυροὺς καὶ μνήματα.

Γύρισα τὸ πρόσωπό μου ἀπὸ καῖ, γονάτισα μπροστὰ στὴν Ὑπομονὴ καὶ τῆς φίλησα τὰ γεροντικά της χέρια πού δὲ μὲ ἄφησαν νὰ πάρω τὸ δρόμο τῆς Τύχης.

— Ἔλα νὰ πᾶμε πρὶν νυχτώσωμε στὸ δρόμο, μοῦ εἶπε ἀποφασιστικά, ἡ μέρα τῆς ζωῆς δὲν εἶναι μεγάλη.

Ἐξεκινήσαμε! Ἀτέλειωτος μοῦ φαινόταν ὁ ἀνήφορος μπροστὰ μου. Πῆρα ὁμως θάρρος καὶ σιγὰ-σιγὰ ἄρχισα ν' ἀνεβαίνω. Τώρα πιά κοντεύω νὰ φτάσω στὴν κορφή... Μὰ τρέμουν πιά τὰ γόνατά μου... Λιγίζουν! Θὰ φτάσω τάχα πρὶν νυχτώσῃ;

Σταμάτησε ὁ παππούς τὴ διήγησή του γιὰ νὰ πάρῃ πάλι μιὰ πρέζα ταμπάκο. Στὸ μεταξὺ τὰ ἐγγονάκια του περίμεναν μὲ ἀνυπομονησία τὸ τέλος τῆς ἱστορίας. Μὰ τὸ μικρότερο, ἓνα ξανθούλι κοριστάκι, δὲν κρατήθηκε καὶ ρώτησε :

— Ἐφτασες λοιπόν, παππού, ἐπάνω στὸ βουνό;

Ὁ παππούς ἄπλωσε τὸ χέρι του ἀπάνω στὰ ξανθὰ της μαλάκια, κι ἀφοῦ τὴ χάϊδεψε, εἶπε μὲ συγκίνηση.

— Μικρούλα μου, ἂν δὲν ἔφτανα ἐκεῖ, δὲ θὰ ἦμουν παππούς, καὶ δὲ θὰ σᾶς ἔλεγα σήμερα αὐτὴ τὴν ἱστορία.

Γ. Δροσίνης.

(Διασκευὴ Ἄρσ. Ταμπακοπούλου)

Τὸ καρφὶ καὶ τὸ σφυρί.

Θυμώνει τ' ἄπονο σφυρὶ κι ἀνεβοκατεβαίνει,
καὶ στὸ καρφὶ ἀκατάπαυστα ξεσπᾶ καὶ ξεθουμαίνει
καὶ δὸς του κατακέφαλα καὶ δὸς του στήν κορφή!

Καὶ τὸ καρφὶ μὲ βογγητὸ τρουπᾶ κι ἀνοίγει δρόμο,
καὶ μὲς στὸ ξύλο χώνεται καὶ κρύβεται μὲ τρόμο
καὶ λέει μ' ἓνα παράπονο τὸ δύστυχο καρφί:

— Πές μου, σφυρί, τί σούφταιξα καὶ μὲ θαρρεῖς
ἐχτρό σου,
καὶ μὲ χτυπᾶς ἀλύπητα μόλις μὲ δῆς ἐμπρός σου,
καὶ πάντα στὸ κεφάλι μου τῆ λύσσα σου ξεσπᾶς;

Καὶ τὸ σφυρὶ ἀποκρίνεται: — "Ἄν εἶχες σὺ κεφάλι
δὲ θὰ γινόσουνα καρφὶ νὰ σὲ χτυποῦν οἱ ἄλλοι,
μὰ θὰ γενόσουνα σφυρὶ τοὺς ἄλλους νὰ χτυπᾶς.

Ι. Πολέμης.

Κουπὶ καὶ τιμόνι.

Ἐσυχάζ' ἢ θάλασσα. Τὸ κουπὶ θυμώνει
στρέφεται περήφανα, λέει στὸ τιμόνι:

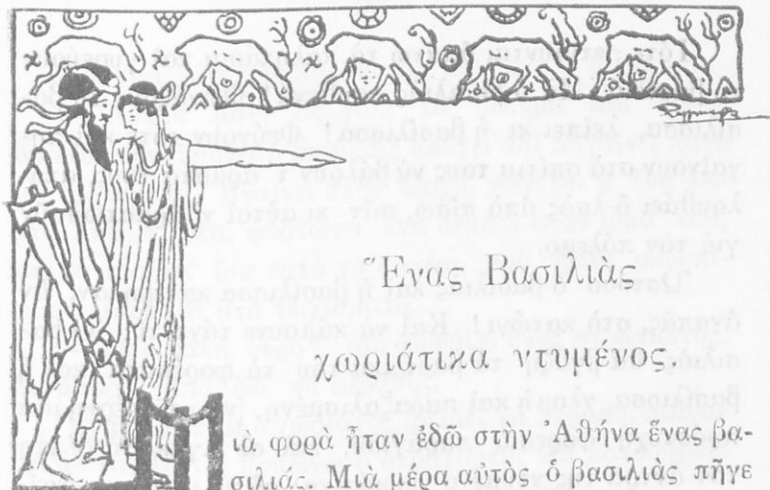
— Σκλάβος ἀλευιέρωτος πάντοτε δουλεύω,
σέρνω βάρη ἀσήκωτα καὶ τὰ κουβαλῶ,
μανιωμένα κύματα σχίζω καὶ παλεύω
βγαίνω στὸ γιαλό.

Κι ἐνῶ ἐγὼ μερόνυχτα στὴ δουλειὰ πεθαίνω,
ἐσὺ πάντα ξένοιαστο καὶ ξεκουρασμένο
ἀκουμπᾶς στὴν πρῦμη μου, καὶ δουλειά σου μόνη
νὰ γυρίζης ἤσυχο καὶ καμαρωτό, ..
Φύγε ξεφορτώσου μου ἄχρηστο τιμόνι
εἶσαι περιττό !.

Τρικυμία πλάκωσε καὶ τὸ κῆμ' ἀφρίζει
τὸ κουπὶ ἀνδρειεύεται, τὸν ἀγῶν' ἀρχίζει.
Μανιωμέν' ἡ θάλασσα, σὰν θεοῖο φουσκώνει
κι ἀψηφᾶ στὴ λύσσα τῆς χίλια δυὸ κουριά.
Τὸ κουπὶ ραγίζεται — Πρόφθασε, τιμόνι,
δὲν ἀντέχω πιά !

Ι. Πολέμης

Ἕνας Βασιλιάς

χωριάτικα ντυμένος.

Μία φορά ἦταν ἐδῶ στήν Ἀθήνα ἕνας βασιλιάς. Μιά μέρα αὐτός ὁ βασιλιάς πῆγε νά κυνηγήσῃ μὲ μερικά παληκάρια του. Καί κυνηγώντας, πῆγε, πῆγε ὡς κοντά στήν Κόρινθο. Ὅτι ἔκαμαν νά γυρίσουν πίσω ἀπὸ τὸ κυνήγι τους, καί νά σου ἕνας βοσκὸς τρεχάτος κοντά τους καί τοὺς λέει, πὼς ἐτοιμάζεται νά ξεκινήσῃ κατὰ τὴν Ἀθήνα μεγάλο ἀσκέρι ἀπὸ τὸ Μοριά, νά τοὺς κυριέψῃ τὴ χώρα. Οἱ σύντροφοί τοῦ βασιλιά, ρίχνουν τὸ κυνήγι τους χάμω, καί μαζεύονται γύρω του νά τὸν ρωτήσουν τί πρέπει νά κάνουν. Κι αὐτός τοὺς προστάζει νά σηκώσουν ἀμέσως τὸ κυνήγι, καί νά τὸ φέρουν στήν Ἀθήνα, γιὰ νά διασκεδάσουν πρὶν πολεμήσουν. Ἔτσι κι ἔγινε. Πᾶνε στήν Ἀθήνα, ψήνουν τὸ κυνήγι, καθίζουν μέσα στὸ παλάτι καί τὸ ρίχνουν στὸ φαγοπότι. Καί τρώγοντας καί πίνοντας, λησμονοῦν τοῦ βοσκῆ τὰ λόγια. Ὡς καί τραγουδιστάδες, καί χορευτρες γύρευαν. Ἐκεῖ ἀπάνω, νά σου κι ἀνοίγει ἡ πόρτα τοῦ παλατιοῦ, καί μπαίνει μέσα κόσμος πολὺς, καί φωνάζει: «πλάκωσαν οἱ Δωριεῖς καί ρίχνουν σκάλες στυὰς τοίχους, νά σκαλώσουν καί νά πηδήσουν μέσα στὴ χώρα!»

Τότε πετιοῦνται ἀπάνω τὰ παληκάρια καὶ γυρεῦουν τὸ βασιλιά. Μὰ ὁ βασιλιάς πουθενά! Φωνάζουν τὴ βασιλίτσα, λείπει κι ἡ βασίλισσα! Φεύγουν τότε καὶ πηγαίνουν στὰ σπίτια τους νὰ βάλουν τ' ἄρματά τους, ἀκολουθᾷ ὁ λαὸς ἀπὸ πίσω, πᾶν κι αὐτοὶ ν' ἀρματωθοῦν γιὰ τὸν πόλεμο.

Ὅστος ὁ βασιλιάς καὶ ἡ βασίλισσα κατέβηκαν, ἀνἀγαπᾶς, στὸ κατώγι! Καὶ νὰ κάμουνε τάχα τί; Ὁ βασιλιάς θὰ βγάξη τὰ βασιλικά του τὰ φορέματα καὶ ἡ βασίλισσα, γλομὴ καὶ παραζαλισμένη, [νὰ τοῦ φέρνῃ μιὰ πρόστυχη φορεσιὰ παραγιουῦ, καὶ σὲ λιγάκι νὰ βλέπῃ τὸν ἄντρα τῆς ντυμένο χωριάτικα, σὰ νὰ μὴν ἦταν ἐκεῖνος, ποὺ κυβερνοῦσε ὅλη τὴν Ἀττικὴ!

Πῆρε στὰ χέρια του ἓνα τσεκούρι κι ἓνα κομμάτι σκοινί, στάθηκε μιὰ στιγμὴ νὰ δῆ τὴ βασίλισσά του, τὴν ἀγκάλιασε, καὶ κείνη μὲ καρδιὰ ποὺ ἔτρεμε σὰν τὸ μισοζώντανο ψάρι, σήκωσε τὸ μαραμμένο τῆς χέρι, καὶ τοῦ εἶπε νὰ πάῃ στὸ καλὸ. Τὸ εἶχαν ἀπόφαση καὶ οἱ δύο τους νὰ κάμουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἔτσι τὸ εἶχε προφητέψει ἡ μεγάλη ἡ προφήτιτσα στοὺς Δελφούς: «Πὼς σὰν πλακώσουν οἱ Δωριεῖς στὴν Ἀθήνα, θὰ νικήσῃ ἐκεῖνο τὸ μέρος ποὺ θὰ σκοτωθῆ ὁ βασιλιάς του». Συλλογίστηκε λοιπὸν τότε ὁ βασιλιάς κι εἶπε τῆς γυναίκας του:

— Γυναίκα, ἐδῶ ἄλλον τρόπο δὲν ἔχει. Ἡ πρόει νὰ σκοτωθῶ ἢ θὰ μᾶς κάψουν τὴ χώρα, θὰ μᾶς σφάξουν τὰ παληκάρια, θὰ πάρουν τίς κοπέλες μας σκλάβες, ἴσως καὶ σένα μαζί. Βάζω λοιπὸν χωριάτικα ροῦχα, καθίζω δεμάτι ξύλα στὸν ὄμο μου, σιμώνω τοὺς ξένους καὶ βρίσκω τρόπο νὰ μὲ σκοτώσουν, δίχως νὰ μὲ νιώσουν ποιὸς εἶμαι.

Σφίγγει τότε τὴν καρδιά της καὶ λέει ἡ βασίλισσα :
— "Αντρα μου, ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.
Κι ἔτσι τὴν ἀφήνει ὁ βασιλιάς φεύγει καὶ πηγαίνει κατὰ
τὰ τειχίσματα. Βγαίνει στὴν ἔσοχὴ, χώνεται σ' ἓνα χω-
ράφι, κόβει ξύλα, φορτώνει ἓνα δεμάτι στὸν ὤμο του,
καὶ κατεβαίνει ἴσα κατὰ τὸ ἄσκερι, ποῦ ἦταν σκορπι-
σιμένο μπροστὰ στὰ τειχίσματα.

— "Ὡρα καλὴ, γέρο ! τοῦ φωνάζει ἓνας στρατιώτης.
Δὲ μπορεῖς ἀπὸ δῶ νὰ περάσης.

Ἐναντιώνεται ὁ χωριάτης, ζητάει νὰ περάσῃ, πιάνον-
ται μὲ τὰ λόγια, θυμώνει ὁ στρατιώτης καὶ καταφέρνει
μιὰ τοῦ χωριάτη καὶ τὸν ἀφήνει στὸν τόπο.

Ἐκεῖνη τὴν ὥρα ἔβγαιναν καὶ τὰ παληκάρια τῆς
Ἀθήνας ἀρματωμένα, νὰ πολεμήσουν μὲ τοὺς ἐχθροὺς
καὶ νὰ γλυτώσουν ἀπὸ τὴ σκλαβιά τὴν πατρίδα τους. Ἀ-
κόμα δὲν παρατάχτηκαν ν' ἀρχίσουν τίς σαϊτιές, καὶ τί
νὰ δοῦν ἐκεῖ. Μπροστὰ τους ξαπλωμένο στὸ χῶμα τὸ
βασιλιά τους. Σήκωσαν μεγάλο κακό. Τόσο μεγάλο ποῦ
μαθεύτηκε ἀμέσως κι ἀπὸ τ' ἄλλο τὸ μέρος, πὼς σκοτώ-
θηκε ὁ βασιλιάς τῆς Ἀθήνας. Βλέποντας οἱ ἐχθροὶ
πὼς βγῆκε ἐναντίο τους ἡ προφητεία, τόρριξαν στὸ
φευγιό, πρὶν νὰ προφτάσουν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τοὺς
τινάξουν μῆτε σαϊτιά.

Κι ἔτσι γλύτωσε ἡ Ἀθήνα ἀπὸ τὴν τρομερὴ τὴ
σκλαβιά, καὶ ξαναμπῆκαν στὴ χώρα τους οἱ Ἀθηναῖοι.
Καὶ σὰν ἔκαμαν ὅλες τίς συνηθισμένες τιμὲς στὸ βασι-
λικὸ τὸ λείψανο, μαζεύτηκαν σὲ Συνέλευση κι ἀποφάσι-
σαν νὰ μὴν ξανακάνουν πιά βασιλιά στὴν Ἀθήνα, γιατί
κανένα δὲ μπορούσαν νὰ βροῦν μεγαλόκαρδο σὰν ἐκεῖ-
νον ποῦ ἔχασαν.

*Αεγ. Ἐφταλιώτης

Στὴν Ἑλληνικὴ Σημαία.

Ἐσένα, πὺ σὲ χάϊδεψε τῆς λευτεριᾶς ἡ αὔρα
περήφανη πρώτη φορὰ πάνω στὴν Ἁγία Λαύρα,
Ἐσέ, πὺ χέρι σὲ ὕψωσε τρισάγιο, καὶ βροντῆσαν
ὄχι φωνές, μὰ τουφεκιές, ὅταν σὲ χαιρετῆσαν
οἱ τουφεκιές παληκαριῶν, πὺ ἐμπρός σου ἀντρειωμένα
γονάτισαν κι ὠρκίστηκαν νὰ πέσουνε γιὰ σένα,
Ἐσένα, πὺ σὲ κοίταζαν μάνες, πὺ στόνα χέρι
βαστοῦσαν βυζανιάρικα καὶ στ' ἄλλο τὸ μαχαίρι,
Ἐσέ, πὺ ὅταν σ' ἀντίκρισαν οἱ γέροι ξανανιῶσαν
καὶ μ' ἄρματα τῆ μέση τους τὴν κουρασμένη ζῶσαν,
Ἐσέ, ποιά ἀνθρώπινη φωνὴ μπορεῖ νὰ ἱστορήσῃ,
τὴν ξακουσμένη δόξα σου καὶ νὰ τὴν τραγουδήσῃ :
Ἐσὺ δὲν εἶσαι ἀπὸ πανιοῦ λωρίδα καμωμένη,
εἶσαι ἀπὸ αἶμα ἀπὸ καπνοὺς κι ἀπὸ φωτιὰ βγαλμένη.
Ἐσὺ πετοῦσες σὰν αἰτὸς πάνω ἀπὸ ἠρώων κεφάλια,
πελάγισες σὲ πέλαγα, σὲ κάμπους σ' ἀκρογιάλια.
Πάνω ἀπὸ νίκες ἄμετρες τὸ φλάμπουρό σου ἐστήθη
καὶ πάντα δρόμο σ' ἀνοιγαν μὲς στῶν ἐχθρῶν τὰ πλήθη,
τὰ χέρια, πὺ σὲ βάσταγαν, τ' ἀντρειωμένα χέρια,
γιὰ νὰ σὲ μπῆξουν σὲ κορφές, σ' ἀπάτητα λημέρια,
γιὰ νὰ σὲ ἴδουσιν πολὺ ψηλά, ψηλὰ ἀπ' τῆς γῆς τὸ χῶμα,
τόσο ψηλά, πὺ τ' οὐρανοῦ ἐπῆρες πιά τὸ χῶμα !

Γ. Σημηριώτης

Χῶμα Ἑλληνικό.

Τώρα πού θὰ φύγω καὶ θὰ πάω στὰ ξένα,
καὶ θὰ ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
ἄφησε νὰ πάρω κάτι κι ἀπὸ σένα,
γαλανὴ πατρίδα, πολυαγαπημένη.
Ἄφησε μαζί μου φυλαχτὸ νὰ πάρω
γιὰ τὴν κάθε λύπη, κάθε τι κακό,
φυλαχτὸ ἀπ' ἀρωστία, φυλαχτὸ ἀπὸ χάρο,
μόνο λίγο χῶμα, χῶμα Ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μὲ νυχτιᾶς ἀγέρι,
χῶμα βαφτισμένο μὲ βροχὴ τοῦ Μάη,
χῶμα μυρισμένο ἀπ' τὸ καλοκαίρι,
χῶμα εὐλογημένο, χῶμα πού γεννάει,
μόνο μὲ τῆς Πούλιας τὴν οὐράνια χάρη,
μόνο μὲ τοῦ ἡλίου τὰ θερμὰ φιλιὰ,
τὸ μοσχάτο κλῆμα, τὸ ξανθὸ σιτάρι
τὴ γλορὴ τὴ δάφνη, τὴν πικρὴ ἐλιά.

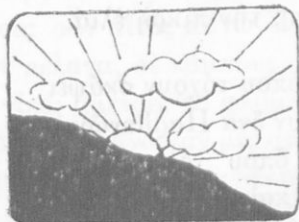
Χῶμα τιμημένο, ὅπου τόχουν σκάψει
γιὰ νὰ θεμελιώσουν ἓνα Παρθενῶνα.
Χῶμα δοξασμένο, ὅπου τόχουν βάψει
αἵματα στὸ Σούλι καὶ στὸ Μαραθῶνα.
Χῶμα π' ἔχει θάψει λείψανα ἀγιασμένα
ἀπ' τὸ Μεσολόγγι κι' ἀπὸ τὰ Ψαρρά,
χῶμα ὅπου φέρνει στὸν μικρὸν ἐμένα
θάρορος, περηφάνεια, δόξα καὶ χαρὰ.

Θεὲ νὰ σὲ κοιμάσω φυλαχτὸ στὰ στήθια,
κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτὸ σὲ βάλῃ,
ἀπὸ σὲ θὰ παίρῃ δύναμη, βοήθεια,

μη τὴν ξεπλανέσουν ἄλλα, ξένα κάλλη.
Ἡ δική σου χάρη θὰ μὲ δυναμώνη,
κι ὅπου κι ἄν γυρίσω, κι ὅπου κι ἄν σταθῶ
σὺ θὲ νὰ μοῦ δίνηῃς μιὰ λαχτάρα μόνη,
πότε στὴν Ἑλλάδα πίσω θὲ ναρθῶ.

Κι ἄν τὸ ριζικό μου—ἔρημο καὶ μαῦρο
μούγραψε νὰ φύγω καὶ νὰ μὴ γυρίσω,
τὸ ὕστερον σὺχώριο εἰς ἐσένα θάβρω
τὸ ὕστερον φίλι μου θὲ νὰ σοῦ χαρίσω.
Ἔτσι κι ἄν σὲ ξένα χῶματα πεθάνω,
καὶ τὸ ξένο μνήμα θάναί πιὸ γλυκό,
σὰ θαφτῆς μαζί μου, στὴν καρδιά μου ἐπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα Ἑλληνικό.

Γ. Δροσίνης

Εἰς τὴν Πατρίδα.

Πατρίδα, σὰν τὸν ἥλιο σου, ἥλιος ἄλλοῦ, δὲ λάμπει !
Πῶς εἰς τὸ φῶς του λαχταροῦν ἢ θάλασσα κι οἱ κάμποι,
πῶς λουλουδίζουν τὰ βουνά, τὰ δάσ', οἱ λαγκαδιές
στέρνοντάς του θυμίαμα μυριάδες μυρουδιές !
Ἄφρολογοῦν οἱ ρεματιές καὶ λαχταρίζ' ἡ λίμνη,
χίλιες πουλιῶν λαλιές ἤχοῦν, τῆς ὁμορφιάς του ὕμνοι.
Σ' ἄλειρ' ἀστράφτουν χρώματα παντοῦ λογιῆς-λογιῆς
τ' ἀγέρα, τὰ πετούμενα, τὰ σεραπετὰ τῆς γῆς.
Κι αὐτὸς σηκώνει τ' ἀλαφρὸ τῆς καταχνιάς μαγνάδι
κι ἡ κάθε στάλα ἀπὸ δροσιὰ γυαλίζει σὰν πετράδι.
Ἡ κάθε ἀχίδα του σκορπᾷ μὲ τὴν ἀναλαμπὴ
χαρὰ, ζωὴ καὶ δύναμη κι ἐλπίδα ὅπου κι ἂν μαῆ.

Φαντάζεις σὰν τὸν ἥλιο σου κι ἐσύ, καλὴ πατρίδα,
καὶ μάγια σὰν τὰ μάγια σου, στὸν κόσμον ἄλλοῦ δὲν εἶδα.
Ἡ γῆ σου εἶναι παράδεισο κι αἰώνια γαλανὸς
γύρω σου καθρεφτίζεται στὰ πέλαγ' ὁ οὐρανός,
κι οἱ νύχτες σου μὲ τ' ἄστρα τους μὲ τὴ γαλάζια πάστρα
μὲ τ' ἀηδονολαλήματα τρεμάμενα σὰν τ' ἄστρα,
μὲ τὸ φεγγάρι πὸν περνᾷ, σὰν ὄνειρο εὐτυχιᾶς,
στὴ μέση τῆς ἀπέραντης οὐράνιας ἡσυχιάς.
Οἱ νύχτες σου δροσοβολοῦν χιλιόπλουμα λουλούδια
καὶ στῶν παιδιῶν σου τὶς καρδιές ἀμάραντα τραγούδια,
σταλάζουν μὲς στὰ σπλάχνα τους θεράπειο λησμονιάς,
ἐλευθεριᾶς ἀγάλλιαση καὶ μῖσος τυραννιάς.

Μάγεμ' ἀσημοῦφαντο, φῶς μαργαριταρένιο
λυώνονται σ' ἓνα χάραμα ξανθὸ μαλαματένιο.

Γιομάτους μόσχους και δροσιές ὁ Ζέφυρος τερπνὰ
μέσ' ἀπ' ἀγάπης φαντασιές τὰ πλάσματα ξυπνᾶ,
κι ἀνάμμεσα στὰ χρώματ' ἀπὸ χίλια οὐράνια τόξα,
προβαίνει πάλ' ὁ ἥλιος, σὲ ὄλη του τὴ δόξα,
καὶ σὰν τοῦ μεγαλείου σου σύμβολο φωτεινὸ
ἔως τὸ χρυσὸ βασίλεμα λάμπει στὸν οὐρανό.
Ἐλλάς, τὸ μεγαλεῖο σου βασίλεμα δὲν ἔχει,
καὶ δίχως γνέφια τοὺς καιροὺς ἡ δόξα σου διατρέχει.
Ὅσες φορὲς ὁ ἥλιος σου νὰ σὲ φωτίση ἐρῆθῃ,
θὲ νὰ σὲ βρῆῃ πεντάμορφη, στεφανωμένη, ὀρθή.

Α. Μαβίλης

ΤΕΛΟΣ

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

A

Ἀθάλη (ή) ἀντί αἰθάλη, στάχτη.

Ἀλγέρι (τό), τόπος τῆς Ἀφρικῆς ὅπου γίνονται τὸ πούλημα τῶν σιλάδων.

Ἀργάτης (ὁ), τὸ βέντσι πού φορτώνουν καὶ ξεφορτώνουν τὰ ἐμπορεύματα ἀπὸ τὸ ἀμπάρι.

Ἀρμενα (τά), τὰ πανιά τοῦ καραβοῦ.

Ἀρτοφόρι (τό), ὁ δίσκος στὴν ἐκκλησία πού βάζουν τὸ ἀντίδωρο.

B

Βουκέντρα (ή), τὸ ραβδί πού κτυποῦν τὰ βώδια γιὰ νὰ περπατοῦν.

Γ

Γκεσέμια (τά), τὰ μεγαλύτερα τραγιά πού ὀδηγοῦν καὶ σέρνουν τὰ κοπάδια πίσω τους.

Γκλίτσα (ή), τὸ μπαττοῦνι τοῦ τσοπάνη, μακρὸ πολὺ καὶ μὲ σκαλίσματα στὸ χερούλι του.

Γκρά (τό), εἶδος ὄπλου.

Γοργάδα (ή), ἡ γρηγοράδα.

Γοργόνα, μυθικὸ πρόσωπο, ὁμορφὴ κοπέλα πού ἀπὸ τὴ μέση καὶ κάτω εἶναι ψάρι. Φαντάζονται πὼς ζῆ στὴ θάλασσα καὶ ρωτᾶται τοὺς ναυτικούς ἀν ζῆ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Ἄν τῆς ἀπαντήσουν πὼς πέθανε, λυπᾶται, θυμῶνει καὶ βουλιάζει τὰ καράβια.

Γρέφια (τά), τὰ σύγνεφα.

Γραιγολεβάντες (ὁ), βορειοανατολικὸς ἄνεμος.

Ἄρσ. Ταυλαζοπούλου «*Ἡ Κυψέλη*», ἔκδοση Β'.

Δ

Δερβίσης (δ), ὁ τούρκος παπάς.

Διβάρι (τό) καὶ ἰβάρι, τόπος στὶς λιμνοθάλασσες ποῦ κλείνουν καὶ θρέφουν ψάρια.

Διόδια (τά), ὁ φόρος γιὰ νὰ περάσῃ κανεὶς ἀπὸ ἕναν τόπο.

Δισκοπότηρο (τό), τὸ ποτήρι ποῦ βάζουν τὴν ἄγια Κοινωνία.

Δρόλαπας (δ), ἄγρια φουρτούνα μὲ βροχή, καταγιδα.

Z

Ζαλίκι (τό), φόρτωμα στὴ ράχη.

Ζεμπίλι (τό), σακκὶ μικρὸ ψάθινο μὲ χερούλια.

Ζενίθ (τό), νοητὸ σημεῖο ἐπάνω στὸν οὐρανὸ μὲ κατακόρυφη διεύθυνση ἀκριβῶς ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ παρατηρητῆ.

Ζευγολάτης (δ), γεωργὸς ἐπειδὴ ὁδηγεῖ ζευγμένα ζῶα στὸ ἄροτρο καὶ καλλιεργεῖ τὴ γῆ.

Ζόρικος (δ), δυνατὸς, πεισματάρης, ζόρικος ἄνεμος, ἄγριος ἄνεμος.

H

Ἡλιογάβαλος (δ) καὶ Ἐλαγάβαλος, ὁ Θεὸς ἥλιος τῶν Φοινίκων.

Θ

Θεράλειο (τό), γιαντινὸ.

Θημιωνιά (ῆ), σωρὸς ἀπὸ δερμάτια σιτάρη ἢ ἄλλα γεννήματα.

K

Καβαλλικευτή (ῆ), τοποθεσία στὴ Μυτιλήνη.

Καβάσης (δ), τούρκος στρατιωτικὸς.

Κάβος (δ), ἀπόκρημνο ἀκρωτήριο.

Καλαφάτισμα (τό), ἄλειμμα τοῦ καρδιοῦ ἀπόξω μὲ κατράμι ἐκεῖ ποῦ ἐνώνονται τὰ σανίδια.

Καλπάκι (τό), εἶδος σκούφιας.

Κάματος (ό), ή κούραση.

Καιά (τά), αδύνατα πόδια.

Κάπα (ό), είδος επανωφοριού των τσοπάνηδων από τραγόμαλλο· λέγεται και καπότα.

Κάστρο γενοβέζικο (τό), φρούριο πού ἔχτισαν γενοβέζοι, δηλαδή κάτοικοι από τήν πόλη Γένουα τῆς Ἰταλίας.

Κοιζάμι, τόσο μεγάλο.

Κοτσικιά (ή), είδος σκίουρου.

Κουβέλες (οί), μέτρα σίτου, τὸ μισό τοῦ κοιλοῦ.

Κουβέριτα (ή), κατάστροφωμα τοῦ καραβιοῦ.

Κουκέλι (τό), λιμανάκι στή Μυτιλήνη.

Κουμάντο (τό), ἡ προμήθεια· κάποτε σημαίνει και ὀρμήγεια, κάνω κουμάντο.

Κουρούνα (ή), είδος πουλιοῦ.

Κουφάρι (τό), τὸ πεθαμένο καρμὶ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ ζώου.

Κύπρος (ό), τὸ μεγάλο κουδούνι πού βάζουν στὰ γκεσέμια (κοίταξε τὴ λέξη γκεσέμια).

Λ

Λαγκάδα (ή), τοποθεσία στήν Μυτιλήνη.

Λάμνω, χτυπῶ τὴ θάλασσα μετὸ κουπί γιὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ βάρκα.

Λαυράκι (τό), είδος ψαριοῦ πού μοιάζει πολὺ μετὸν κέφαλο.

Λεβάντες (ό), ἀνατολικὸς ἄνεμος.

Λίβας (ό), ζεστός ἄνεμος.

Λιόφοντα (τά), τόποι φυτεμένοι μετὸ ἐλιές, ἐλαιῶνες.

Μ

Μαγνάδι (τό), πέπλο.

Μάϊνα, ναυτικὴ προσταγή, λασκάρισμα, χαλάρωση τῶν πακίων ἢ κουπιῶν.

Μεράδι (τό), μερτικό.

Μοῦδες (κάνω μοῦδες), μαζεῖω τὰ πανιά.

Μοῦτσος (ό), τὸ ναυτόπουλο.

Μπογάζι (τό), στενὴ θάλασσα ἀνάμεσα σὲ δύο στεριές

(πορθμός), πού φυσάει δυνατό ρεύμα αέρα. Λέγεται και για τόν άνεμο πού φυσάει ανάμεσα σέ χαράδρα βουνοῦ.

Μπρόκι (τό), καράβι με δυό κατάρτια και δυό κεραιές σταυρωτές σέ κάθε κατάρτι.

Ξ

Ξασημάτωτα καράβια, καράβια χωρίς κατάρτια και πανιά.

Ξεμπουκάρω, από στενή θάλασσα βγαίνω στό ανοιχτό πέλαγος.

Ξυλάρωμενο καράβι, με τὰ κατάρτια γυμνά χωρίς πανιά.

Π

Παρούρι (τό), ξύλινο δοχείο νερού ἢ και μετάλλιο, κάποτε εἶναι και ἀπόξω τυλιγμένο με δέριμα ἢ ύφασμα εἶδος χανι. Τό μεταχειρίζονται χωρικοί και στρατιώτες σέ πορείες γιατί βαστάει κρύο τό νερό.

Πινακοτή (ἡ), θήκη πού βάζουν τὰ ζυμωμένα ψωμιά για να φουσκώσουν πριν τὰ ρίξουν στό φούρνο.

Πιστικός (ὁ), τό τσοπανόπουλο, ὁ παραγῖός του τσοπάνη.

Πονέντες (ὁ), δυτικός άνεμος.

Ρ

Ροβολῶ, ροδόλησαν, κατέβηκαν.

Ροκάνα, γεωργικό εργαλεῖο.

Σ

Σάλαγος (ὁ), φωνή ανθρώπου, τό πρόγκισμα, πού ἐνθαρρύνει τὰ ζῶα να προχωρήσουν στή δουλειά τους.

Σαρίκι (τό), τό πανι πού δένουν οἱ τούρκοι στό κεφάλι με τό φέσι.

Σάρισα (ἡ), μακρὸ σπαθι πού μεταχειρίζονταν οἱ Μακεδόνες.

Σβέλιο (τό), τό εὐκολοκίνητο, λέγεται για ἄνθρωπο ἢ ζῶο.

Σέλας (τό), οὐράνιο φῶς.

Σιταρήθρα (ἡ), εἶδος πουλιού.

Σποριάς (ὁ), μήνας Ὀχτώβρης ἐπειδὴ γίνεται τό σπάρσιμο τῶν χωραφιῶν.

Σταμπούλι (ή), ἔτσι λένε οἱ τούρκοι τὴν Κωνσταντινούπολη.
Στρούγκα (ή), καλύβα τοῦ τσοπάνη.

Σωιρόπι (τό), τὸ μέσα μέρος τῆς καρίνας τοῦ καραβιοῦ. Ἡ καρίνα εἶναι τὸ κάτω-κάτω μέρος τοῦ καραβιοῦ ποῦ βυθίζεται στὴ θάλασσα.

Τ

Τρεχαντήρι (τό), εἶδος μικροῦ καραβιοῦ ἀλαφριοῦ μὲ ἓνα κατάρτι.

Τρομπόνι (τό), εἶδος ὄπλου ναυτικοῦ ποῦ γεμίζει ἀπὸ μπροστά.

Τρουπητή (ή), μικρὴ τοποθεσία στὴ Μυτιλήνη.

Φ

Φελοῦκα (ή), μικρὴ καὶ ἀλαφριὰ βάρκα ποῦ ἔχουν τὰ καράβια μαζί τους.

Φερετζές (ό), ὕψασμα ποῦ σκέπαζαν τὸ πρόσωπο οἱ τούρκοισες.

Φλασκιά (τά), νεροκόλυθα.

Φλόκος (ό), εἶδος πανιοῦ τοῦ καραβιοῦ.

Φρεγάδα (ή) καὶ φρεγάτα, καράβι μακρουλὸ μὲ ἓνα κατάρτι.

Φουσαῖτα (τά), στρατεύματα.

Φωκιότρουλα (ή), τοποθεσία στὴ Μυτιλήνη.

Χ

Χιλιόπλοιο (τό), χιλιοστολισμένο.

Ψ

Ψαρότρωτα (ή), εἶδος βάρκας ποῦ μ' αὐτὴ γίνεται τὸ ψάρεμα ποῦ λέγεται τράτα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ἡ ὀρθογραφία τοῦ βιβλίου κανονίστηκε ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Ε. Γ. Σ. ποῦ παρακολούθησαν τὴν ἐκτύπωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A'. Διηγήματα και ποιήματα από τους θρησκευτικούς θρύλους.

1) Στη Ναζαρέτ, Σ. Λάγγερλεφ (μετάφρ. από τὰ γαλλικά Ἀρσινόης Ταμπανοπούλου).	Σελ.	7
2) Ἡ Καλαμά, (ποίημα) Γ. Πολέμη	»	8
3) Τὸ Πάσχα, (ποίημα) Γ. Στρατήγη.	»	9

B'. Διηγήματα και ποιήματα σχετικά με τὴν οἰκογένεια.

4) Στὸ σπίτι μας, (ποίημα) Σ. Στρατήγη.	»	10
5) Τὰ δυὸ ἀδέρφια, Γ. Ξενοπούλου.	»	12
6) Αἰώνιος χωρισμός, (ποίημα) Α. Προβελεγγίου.	»	19
7) Τὸ παραμῦθι τῆς Γαλατίας, (ποίημα) Γ. Πολέμη.	»	20
8) Τὰ χαιρετίσματα, Ἀλ. Παπαδοπούλου.	»	24
9) Ὁ Μετανάστης, Α. Παπαντωνίου.	»	27

Γ'. Διηγήματα ἀπὸ τοὺς μύθους και θρύλους.

10) Ἡ Ἀράχνη, Ἀλ. Δέλτα.	»	32
11) Δαίδαλος και Ἴκαρος, Ἀλ. Δέλτα.	»	35
12) Τὸ Χελιδόνι, Ν. Τουτουνηζάκη.	»	39
13) Ἡ Γοργόνα, Α. Καρκαβίτσα.	»	42

Δ'. Ἠθιογραφικά Διηγήματα και ποιήματα.

14) Ἡ Γιδοῦλα μας, Α. Παπαχαρίση.	»	49
15) Ἡ Σπορά, (ποίημα) Γ. Δροσίνη.	»	55
16) Τὸ θέρος, (ποίημα) Γ. Δροσίνη.	»	56
17) Στ' ἀλώνια, (ποίημα) Γ. Δροσίνη.	»	57
18) Ψωμί, (ποίημα) Γ. Δροσίνη.	»	59

- 19) Τὰ Χριστούγεννα τοῦ Τῶνι, Κ. Μαλάμου-Δίπλα. Σελ. 60
 20) Πάνω στὴ Γέφυρα, Ἄρ. Κουρτίδου. » 66
 21) Ἀνοησία καὶ τιμωρία, Γ. Σημηριώτη. » 73
 22) Ὁ Κουμπάρης, Σουλίου. » 80

Ε'. Διηγήματα ἀπὸ τῆ ζωῆ καὶ τῆ Φύση.

- 23) Ἡ ἐκδρομὴ, Ἀρσινόης Ταμπακοπούλου. » 84
 24) Τὸ τριζόνι, Γ. Ξενοπούλου. » 96
 25) Τὰ μεριμνήκια, Ν. Βεντήρη. » 99
 26) Ὁ Γρίπος, Ἄργ. Ἐφταλιώτη. » 106
 27) Τί διηγεῖται ἓνα ἔλατο, Π. Παναγοπούλου. » 108

ΣΤ'. Ποιήματα φυσικῶν εἰκόνων.

- 28) Τὸ χωριὸ μας, Γ. Δροσίνη. » 111
 29) Ἀπρίλης, Δημοτικό. » 111

Ζ'. Περιγραφὲς καὶ ταξίδια.

- 30) Οἱ τρεῖς Ὀδοιπόροι, Π. Παναγοπούλου. » 112
 31) Ἡ Κέρκυρα, Ν. Πετιμεζᾶ—Λαύρα. » 116
 32) Στὴν κορφή τοῦ Χελμού, Π. Παναγοπούλου. » 119
 33) Στὰ Μετέωρα, Χ. Χριστοβασίλη. » 124
 34) Ἡ θάλασσα, Α. Καρκαβίτσα. » 133
 35) Θαλασσινὸ τραγούδι (ποίημα) Γ. Δροσίνη. » 145

Η'. Χαρακτῆρες καὶ τύποι ἀπὸ τῆ ζωῆ.

- 36) Ἡ καλοσύνη σου, (ποίημα) Γ. Δροσίνη. » 146
 37) Τὸ Δωρητήριο, Δ. Καμπούρογλου. » 147
 38) Ἡ Γάτα κι ὁ σκύλος, Γ. Ξενοπούλου. » 150
 39) Ὁ Γιάννης, Π. Παναγοπούλου. » 154
 40) Οὔτε Πονέντες οὔτε Λεβάντες, Π. Παναγοπούλου. » 156
 41) Ἡ Διάνα, (ποίημα) Α. Πάλλη. » 162
 42) Ἡ ἱστορία ἐνός γαιῶδρου, Σ. Μαυρίδη (Διασκευὴ ἀπὸ τὰ Γαλλικά). » 163

Θ'. Συμβολικὰ Διηγήματα καὶ Ποιήματα.

- 43) Ὁ Πλοῦτος καὶ ἡ Εὐτυχία, Γ. Ξενοπούλου. » 167
 44) Βασίλισσα, Ἄλεξ. Παπαδοπούλου. » 173

- 45) Ἡ Ἱστορία τοῦ Παπποῦ, Γ. Δροσίνη (Διασκευὴ Ἰ. Πολέμη) Σελ. 175
 Ἄρσ. Ταμπακοπούλου) »
 46) Τὸ καρφί καὶ τὸ σφυρί, (ποίημα) Ἰ. Πολέμη. » 183
 47) Κουπί καὶ τιμόνι, (ποίημα) Ἰ. Πολέμη. » 183

Γ. Διηγήματα καὶ Ποιήματα Πατριωτικά.

- 48) Ἕνας βασιλιάς χωριάτικα ντυμένος, Ἄρ. Ἐφταλιώτη. » 185
 49) Στὴν Ἑλληνικὴ σημαία, (ποίημα) Γ. Σημηριώτη. » 188
 50) Χῶμα Ἑλληνικό, (ποίημα) Γ. Δροσίνη. » 189
 51) Εἰς τὴν Πατρίδα, (ποίημα) Λ. Μαδίλη. » 191
 Δεξιλόγιο » 193
 Πίνακας Περιεχομένων » 198

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

Ὅπως βλέπει κανεὶς στὸν πίνακα περιεχομένων, τὸ ὕλικὸ τοῦ βιβλίου ἔχει καταταχθῆ σὲ δέ-α ομάδες ὁμοειδοῦς περιεχομένου. Ἡ κατάταξη ἔγινε ἔτσι γιατί ἐκεῖνος ποὺ διδάσκει τὴν ἀνάγνωση στὶς ἀνώτερες τάξεις, δὲν πρέπει νὰ διδάσκη τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου μὲ συνέχεια ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν κάθε περίστασις ποὺ παρουσιάζεται, νὰ διαλέγη τὸ ἀνάλογο κομμάτι. Αἴφνης στὴν πρώτη ομάδα: **Διηγήματα καὶ ποιήματα ἀπὸ τοὺς θρησκευτικούς θρούλους** τὸ πρῶτο: «στὴ Ναζαρέτ» μπορεῖ νὰ διδαχθῆ καὶ στὴν ἀρχὴ καὶ ὁποτεδήποτε. Δὲ θὰ συμβῆ ὅμως τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸ ποίημα: «τὸ Πάσχα» ἢ «ἡ Καλαμιά». Αὐτὰ πρέπει νὰ διδαχθοῦν, τὸ α΄. στὶς ἡμέρες τοῦ Πάσχα καὶ τὸ β΄. στὶς ἡμέρες τῶν Παθῶν, ὥστε τὰ παιδιά νὰ ἔχουν ἀνάλογες παραστάσεις καὶ συγχρόνως γὰ νὰ μπορέσουν καλύτερα νὰ ἀφομοιώσουν τὶς ἰδέες τῶν λογοτεχνημάτων. Τὸ ἴδιο θὰ συμβῆ καὶ μὲ τὶς ἄλλες ομάδες περιεχομένων. Ὁ δάσκαλος θὰ ἔχη πάντα ὁδηγό του τὸν πίνακα περιεχομένων καὶ ὅποιο κομμάτι εἶναι σύγχρονο ἢ μπορεῖ νὰ σχετισθῆ μὲ τὴ διδασκαλία ἄλλου μαθήματος, ἐκεῖνο θὰ διδάξη. Ἐπει οἱ μαθητὲς δὲ θὰ ἔχουν νὰ ὠφεληθοῦν μόνο ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ κάθε κομματιοῦ, ἀλλὰ θὰ συνηθίσουν σιγά-σιγά μόνοι τους νὰ κατατάσσουν ἰδέες καὶ συναισθήματα καὶ θὰ ζητοῦν νὰ τ' ἀνευρίσκουν μέσα σὲ ἕνα λογοτέχνημα.

0020561252

BIBLIΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰουλίου 1932

Ἀριθ. { πρωτ. 39751 / 13170

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 5045 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 334 πρακτικὸν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, ἀποφασίζομεν, ὅπως ἐγκριθῇ ὡς διδακτικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἀναγνωστικὸν τῆς Δημοτικῆς τῆς Ε' τάξεως τοῦ Δημοτικοῦ «Ἡ Κυψέλη»**» βιβλίον τῆς Α. Ταμπακοπούλου διὰ μίαν πενταετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1932—33 ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως ἡ συγγραφεὺς συμμορφωθῇ κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου τούτου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ὑπουργὸς
Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ἄρθρον 6ον τοῦ Π. Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκριρισμένων
διδασκτικῶν βιβλίων».

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρᾳ κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτίθεται τὸ παρὸν ἄρθρον.